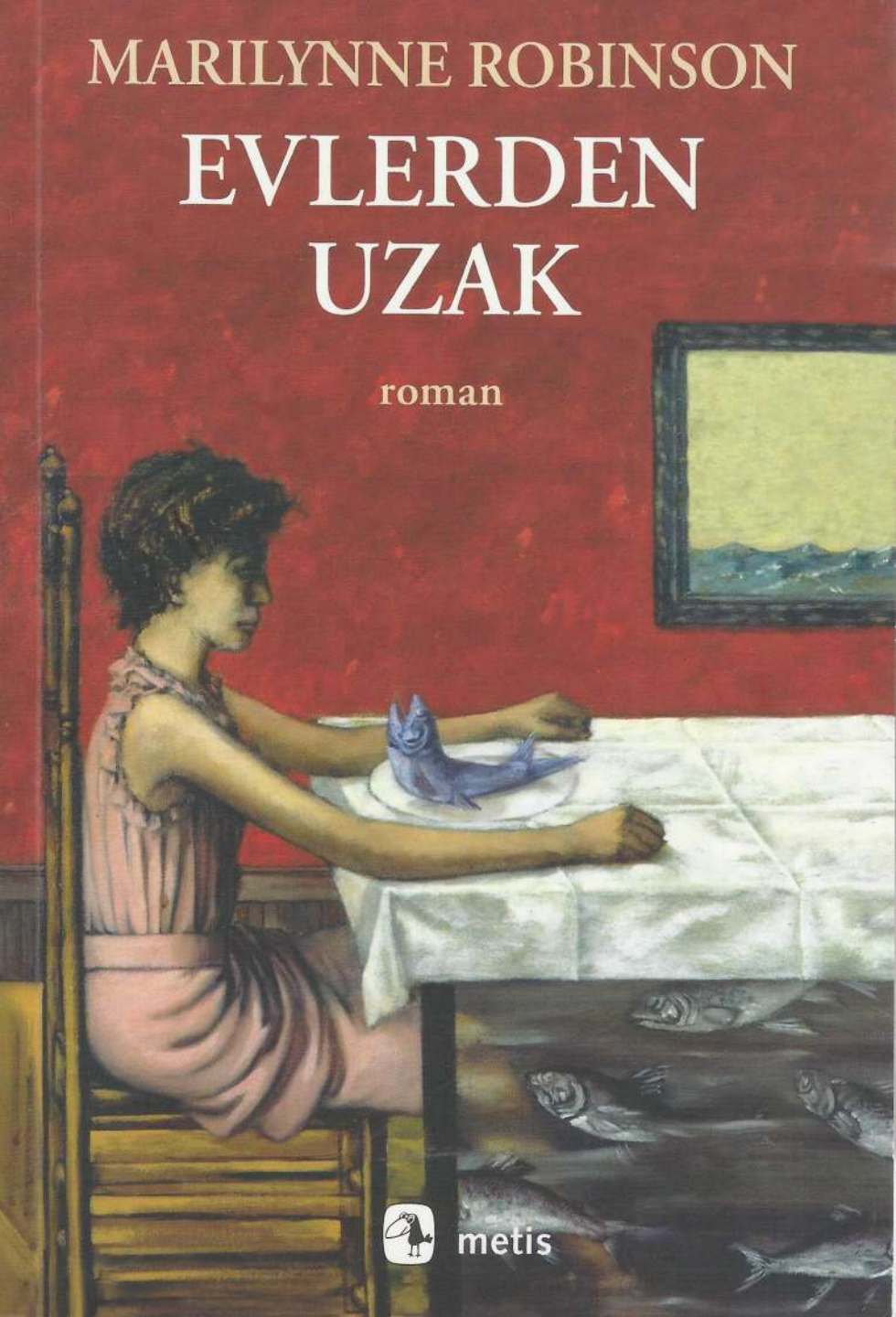
MARILYNNE ROBINSON

EVLERDEN UZAK

roman

metis

Marilynne Robinson

EVLERDEN UZAK

Amerikalı yazar Marilynne Summers Robinson 1943'te Idaho'da doğdu. Pembroke College'da Amerikan Edebiyatı okuyan Robinson, daha sonra Washington Üniversitesi'nde felsefe doktorası yaptı. 1980 yılında yayımlanan ilk romanı *Evlerden Uzak* Pulitzer Ödülü'ne aday gösterildi ve PEN/Hemingway Ödülü'ne layık görüldü. Robinson 1991'de Iowa Üniversitesi'nde vermeye başladığı yaratıcı yazarlık derslerini 2016 yılına kadar sürdürdü. İkinci romanı *Gilead* uzun bir aradan sonra 2004 yılında yayımlandı ve Pulitzer Ödülü aldı, bunu *Yuva* (2008; Kyrhos, 2010), *Lila* (2014; Everest, 2017) ve *Jack* (2020) romanları takip etti. Kurmaca eserlerinin yanı sıra kurmacadışı eserler de kaleme alan Robinson, 1989-2018 yılları arasında altı deneme kitabı yayımladı. Yazar halen Iowa City'de yaşıyor.

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 43544

Metis Edebiyat
EVLERDEN UZAK
Marilynne Robinson

Orijinal Basımı: Housekeeping
Farrar, Straus and Giroux, 2005

© Marilynne Robinson, 1980
© Metis Yayınları, 2023
Çeviri Eser © Birgül Oğuz, 2023

Bu kitap Anatolialit Ajans, İstanbul aracılığıyla
Trident Media Group LLC, New York ile yapılan
sözleşme temelinde yayımlanmıştır.

İlk Basım: Ekim 2023

Metis Edebiyat Yayın Yönetmeni:
Müge Gürsoy Sökmen

Yayıma Hazırlayan: Özde Duygu Gürkan

Kapak Resmi: Dorothea Tanning,
"La Truite au bleu" (Haşlanmış Alabalık), 1952.

Kapak Tasarımı: Emine Bora

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık:
Metis Yayıncılık Ltd.

Baskı ve Cilt: Yaylacık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No: 12/197 Topkapı, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 44865

ISBN-13: 978-605-316-294-0

Eserin bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturmaktadır.

MARILYNNE ROBINSON

EVLERDEN UZAK

Çeviren:
BİRGÜL OĞUZ

metis

Kocama ve dört harikulade oğlana –
James, Joseph, Jody ve Joel'a

1

ADIM RUTH. Kız kardeşim Lucille'le anneannem Sylvia Foster'ın, o ölünce görümceleri Lily Foster ve Nona Foster'ın, onlar kaçınca da kızı Sylvia Fisher'ın himayesinde büyüdük. Tüm bu kuşaklar boyunca tek bir evde, demiryollarında çalışan ve ben dünyaya gelmeden yıllar önce bu dünyadan kaçıp gitmiş olan dedem Edmund Foster'ın anneannem için inşa ettiği evde yaşadık. Bizi bu en olmayacak yere düşüren bu adamdı işte. Kendisi Ortabatı'da, pencereleri tam toprak zemin ve göz hizasında olan yerden bitme bir evde büyümüş, öyle ki dışarıdan bakınca hafif bir tümsek, mezardan hallice bir sığınakmış ev, içeriden bakınca ise dünyanın o bölgedeki mutlak dümdüzlüğü uzakları öyle yakın ediyormuş ki, ufuk sadece toprak evi çevreliyor gibi görünüyormuş. Bu yüzden dedem Afrika'nın dağlarına, Alpler'e, Himalayalar'a, Andlar'a ve Rocky Dağları'na yapılan keşif gezilerinin günlüklerinden ve gezi edebiyatından eline ne geçerse okumaya başlamış. Bir kutu boya satın almış ve Fujiyama'nın resmedildiği bir Japon tablosunun bir dergideki taşbaskısını kopyalamış. Daha bir sürü dağ resmi yapmıştı dedem, aralarında gerçek dağlar vardıysa bile ayırt etmek mümkün değildi pek. Hepsi huzur veren, pürüzsüz külahlar ya da tümsekler şeklinde, tek başlarına, öbekler ya da sıralar halindeydi, renkleri mevsimine göre yeşil, kahverengi ya da beyazdı ama dorukları hep karla kaplıydı,

bu doruklar da günün vaktine göre pembe, beyaz ya da altın sarısıydı. Büyük bir tabloda çan şeklinde bir dağı resmin iyice ön planına yerleştirmiş ve dağı titizlikle boyadığı ağaçlarla donatmıştı dedem, ağaçların her biri yerden doksan derecelik bir açıyla yükseliyordu, tıpkı katlanmış pelüşten fırlayan hav gibi. Her ağaç parlak meyveler vermişti, dallarda göz alıcı kuşlar yuva yapmıştı, tüm meyveler ve kuşlar zemin eğimine dik resmedilmişti. Koca koca mahlukat, beneklisi çizgilisi, dağın sağ tarafından yukarı serbestçe koşturuyor, sol tarafından aşağı acelesiz iniyordu. Bu tablonun cevheri cehalet miydi yoksa hayal gücü mü, hiç bilemedim.

Bir bahar günü dedem yerin altındaki evini terk etmiş, demiryoluna yürümüş ve batıya giden bir trene binmiş. Kondüktöre dağlara gitmek istediğini söylemiş, adam da dedemin trenden burada inmesini sağlamış, ki kötü niyetli bir şaka olmayabilir bu illa, hatta şaka bile değildir belki, çünkü burada dağlar var, hem de sayılamayacak kadar çok dağ var, dağların olmadığı yerlerde de tepeler. Kasabanın üzerine kurulduğu arazi bir zamanlar göle ait olduğu için nispeten düz. Şeylerin ebatlarının değiştiği bir dönem yaşanmış burada belli ki, o sırada etraflarında birtakım anlaşılmaz boşluklar bırakmışlar, dağların bir zamanlarki muhtemel haliyle şimdiki hali ya da bir zamanlarki gölle şimdiki göl arasındaki boşluklar gibi. Bazen baharda eski göl geri gelir. Biri bodrum kapısını bir açar, yağlı tabanları yukarı bakan, suda bata çıka yüzen botlarla ve kalaslarla ve eşiğe toslayan kovalarla karşılaşır, merdivenlerin ikinci basamağından sonrası görünmez olmuştur. Toprak ağzına kadar dolar, önce çamur sonra çamurlu su olur ve otlar soğuk sularda dimdik durur. Bizim evimiz kasabanın kıyısında küçük bir tepedeydi, bu yüzden bodrumda üstünde incecik bacaklarıyla birkaç böceğin kaydığı kara bir su birikintisinden fazlasıyla nadiren karşılaşırdık. Meyve bahçesinde ince uzun bir gölet oluşurdu, hava kadar berrak su, çimenleri, kararmış yaprakları ve düşmüş dalları örterdi, göletin etrafında kararmış yapraklar, ıslak çimen ve düşmüş dallar, yüzeyinde de, bir göze yansıyan görüntü gibi sönük ve narin, gökyüzü, bulutlar, ağaçlar, havada asılı yüzlerimiz ve üşüyen ellerimiz.

Dedem trenden ineceği durağa ulaştığında demiryollarında bir işi varmış artık. Alışılmışın üstünde nüfuzlu bir kondüktör dedemin elinden tutmuş anlaşılan. İş öyle ahım şahım bir şey değilmiş. Bekçilik yapıyormuş dedem ya da galiba işaret memuruymuş. Her halükârda işe gece karanlığında gidiyormuş ve şafak sökünceye dek elinde lamba dolanıp duruyormuş. İşine bağlı, gayretli bir işçiymiş, terfi edeceği gün gibi ortadaymış. On yıl içinde besi hayvanı ve malların yüklenmesi ve boşaltılması işini idare etmeye başlamış, sonraki altı yıl içinde de istasyon şefi yardımcısı olmuş. Bu görevini iki yıl sürdürmüş, iş için gittiği Spokane'den dönerken fani ve mesleki hayatı gözleri yuvalarından uğratan bir raydan çıkışla sonlanana kadar.

Ta Denver ve St. Paul'daki gazetelere bile çıkmış olmasına karşın aslında olay gözleri yuvalarından falan uğratmamıştı çünkü kimse olayı olurken görmemişti. Aysız bir gecenin ortasında gerçekleşmişti felaket. Yağ gibi akan siyah zarif tren (adı Fireball'du) köprünün yarısını çoktan geçmişti ki lokomotif burnunu aniden göle çevirdi, trenin geri kalanı da, kayadan kayıp düşen bir sansar gibi tıpkı, lokomotifin peşinden suya düştü. Son vagonun arkasındaki korkuluğa tutunmuş, birtakım kişisel meseleler üzerine tartışan, uzaktan akraba bir hamalla garson sağ kurtuldu. Ama eşit derecede makul iki nedenle gerçek anlamda tanık sayılamazlardı; bir kere hiçbir gözün nüfuz edemeyeceği kadar zifiriydi karanlık, ayrıca trenin son vagonunda durmuş geriye bakıyorlardı.

İnsanlar ellerinde lambalarla su kenarına indiler. Çoğu kıyıda kaldı, bir süre sonra ateş yaktılar. Ama uzun boylu bazı oğlanlarla bazı genç erkekler halat ve fenerlerle demiryolu köprüsüne çıktı. Birkaçı siyah gres yağına bulanıp kendilerini halatla bağladı, diğerleri de hamalla garsona göre trenin gözden kaybolduğu noktada suya sarkıttı onları. Kronometreyle tutulan iki dakikadan sonra halatlar tekrar yukarı çekildi, dalgıçlar soğuktan kaskatı kesilmiş bacaklarla temel kazıklarından destek alarak yukarı çıkıp halatların-

dan sıyrıldılar, battaniyelere sarındılar. Su tehlikeli derecede soğuktu.

Dalgıçlar şafak sökene dek köprüden aşağı sarkıtıldı, ardından, temel kazıklarından destek alarak tekrar yukarı tırmandı ya da çekildiler. Bulup bulabildikleri sadece bir bavul, koltuk yastığı ve maruldu. Bazı dalgıçlar derinlere doğru yüzerken bir enkazın yanından geçip gittiklerini söylediler, ama enkaz tekrar batmış ya da karanlıkta sürüklenmiş olmalıydı. Yolcuları bulmaktan ümidi kestiklerinde kurtarılacak bir şey de kalmamıştı, hepi topu üç kalıntıydı eldeki, bunlardan biri de çabucak çürüyüp gidecekti. Trenin köprüden koptuğu noktanın aslında burası olmadığını düşünmeye başladılar. Suyun içinde nasıl ilerlemiş olabileceğiyle ilgili sorular soruldu. Hızına rağmen taş gibi batmış mıydı ya da ağırlığına rağmen yılanbalığı gibi kaymış mıydı? Eğer raydan gerçekten bu noktada çıktıysa belki otuz metre ileride batmıştı. Ayrıca dibe vurduğunda yuvarlanmış ya da kaymış olabilirdi, sonuç olarak köprünün ayakları su altında kalmış bir dizi tepenin sırtına yerleştirilmişti, bu tepeler bir tarafta geniş bir vadinin duvarını oluşturuyordu (otuz kilometre kuzeyde başka bir tepe sırası vardı, bazıları adaydı) diğer taraftaysa falezler halinde aşağı iniyordu. Belli ki bu tepeler başka bir gölün kıyı şeridini oluşturuyordu, suyla oyula yontula sarp yamaçlar haline gelmiş yumuşak kayaçlardan meydana geliyorlardı. Eğer tren köprünün güneye bakan tarafından çıktıysa (hamalla garson öyle olduğunu söylüyordu ama o sırada artık onlara itibar eden kalmamıştı pek) ve çakıldığı yerde patinaj yaptıysa ya da bir-iki kez yuvarlandıysa bir daha düşmüş olabilirdi, daha öteye, daha uzun süreliğine.

İlerleyen saatlerde yaşça daha küçük oğlanlardan bazıları köprüye çıkıp önce temkinle sonra neredeyse taşkın bir coşkuyla, korku naraları atarak suya atlamaya başladı. Güneş doğduğunda bulutlar ışığı leke gibi emdi. Hava daha da soğudu. Güneş yükselince gökyüzü teneke gibi parladı. Gölün yüzeyi çok durgundu. Oğlanların ayağı suya çarptığında belli belirsiz bir kırılma sesi oluyordu. Şeffaf buz parçaları çocukların yarattığı dalgaların üstünde

yalpa vuruyordu, sular durulduğunda da bir yansımanın parçaları gibi birbirlerine yaklaşıp birleşiyorlardı. Çocuklardan biri köprüden on-on beş metre uzağa yüzdü, sonra da duvar işlevi gören o boşluksuz, cansız kayaya tutuna tutuna, suyu ayaklarıyla ittirerek baş aşağı alçaldı. Ama birden orada olmaktan dehşete kapılıp açık havaya doğru fevri bir hamle yaptı, tam o sırada bacağı bir şeye sürtündü. Elini aşağı uzattı, gölün dibine paralel ama dipten iki-üç metre yüksekte olduğunu tahmin ettiği tamamen pürüzsüz bir yüzeye temas etti. Bir pencereye. Tren yan yatmıştı. Oraya bir daha ulaşamadı, su çocuğu yukarı attı. Dediğine göre dokunduğu onca şey içinde sadece o pürüzsüz yüzey alüvyon gibi bir maddeden müteşekkil gevşek bir bulutla kaplanmamış ya da sarmalanmamıştı. Bu oğlan marifetli bir yalancıydı, kendini sevdirmek için yapmayacağı şey olmayan yapayalnız bir çocuktu. Anlattıklarına ne inanıldı ne inanılmadı.

Köprüye geri yüzdüğü, yukarı çekildiği ve oradaki adamlara az önce nerede olduğunu anlattığı sırada su donuk ve mat bir hal alıyordu, soğuyan balmumu gibi tıpkı. Bir yüzücü suyun yüzüne ulaştığında herkesin tüyleri diken diken oldu. Buzun kırılıp parçalandığı yerlerde oluşan buzsu zar taze, camsı, siyahtı. Tüm yüzücüler geri geldi. Akşam olduğunda gölün o kısmı kendini mühürlemişti.

Bu felaket, Fingerbone'da üç kadını dul bıraktı: anneannem ile manifatura dükkânı sahibi, ihtiyar iki erkek kardeşin karıları. Yaşını başını almış bu iki kadın otuz yılı aşkın süredir Fingerbone'da yaşıyordu, ama biri Kuzey Dakota'ya, evli kızıyla birlikte yaşamaya, diğeri Pennsylvania'ya, evlenince ayrıldığı Sewickley'ye, oralarda bir tanecik olsun arkadaş ya da akraba bulmak umuduyla çekip gitti. Artık gölün yakınlarında yaşayamayacaklarını söylüyorlardı. Rüzgârın göl koktuğunu, içtikleri suyun göl tadı verdiğini, gölün kokusuna da tadına da görüntüsüne de katlanamadıklarını söylüyorlardı. Çok sayıda matemlinin ve meraklı gezginin üç demiryolu memurunun öncülüğünde, sırf o gün için oraya yerleştirilen korkulukların arasından yürüyerek köprüye çıktığı ve buza çelenkler

attığı anma törenini ve anıt taşın dikilişini bile beklemediler.

İnsanın Fingerbone'da gölün ya da gölün derinliklerinin, dipteki ışıksız, havasız suların sürekli farkında olduğu doğrudur. Baharda toprak sürülüp açıldığında saban izlerinden aynı keskin, yaş koku çıkar. Rüzgâr yaştır, bütün tulumbalar, dereler, hendekler katıksız su kokar. En aşağıda tamamen havasız kalmış, adsız ve kapkara eski göl durur. Sonra Fingerbone gelir; gün ışığıyla dolu, içinde yeşillikler ve sayısız balık yaşatan, bir iskelenin gölgesinden bakınca taşlı, topraksı dibini net bir şekilde, kuru toprağı nasıl görüyorsanız aşağı yukarı öyle görebildiğiniz, haritalar ve fotoğraflardaki göl. Ve onun da üstünde baharda yükselen, çimenleri sazlıklar gibi karartıp kalınlaştıran göl. Ve onun da üstünde hayvan nefesi kadar keskin, bu dağ çemberinin içini ağzına kadar dolduran, gün ışığında asılı duran su.

Anlaşılan anneannem buradan ayrılmayı hiç düşünmemiş. Ömrü boyunca Fingerbone'da yaşamıştı. Ayrıca din üzerine hiç konuşmasa ve nadiren kafa yorsa da dindar bir kadındı. Yani onun gözünde hayat geniş bir kırda olabildiğince zahmetsiz yürünüp gidilen bir yoldu, varacağınız yer daha en baştan oradaydı; belirli bir mesafede, alelade bir ışığın altında alelade bir ev gibi öylece duruyordu, içeri girdiğinizde saygıdeğer insanlarca karşılanıyordunuz, ömür boyu kaybettiğiniz ya da bir kenara koyduğunuz her şeyin bir arada sizi beklediği bir odaya götürülüyordunuz. Vakit geldiğinde dedemle yeniden bir araya gelip hayatlarını para derdi olmadan, daha ılıman bir iklimde devam ettirecekleri fikrini kabul etmişti anneannem. Dedemin şu veya bu şekilde biraz daha sağduyulu ve dengeli bir insan haline gelmiş olmasını umut ediyordu. Yaş almanın dedem üzerinde bu anlamda hiçbir etkisi olmamıştı, anneannemin de insanların değişip başkalaşabileceğine itimadı yoktu hiç. Bir evi, bir de dul maaşı vardı, çocuklar da artık neredeyse büyümüştü, bu yüzden kocasının ölümüne dair ona asıl acı gelen, bu ölümde bir kaçış görmesiydi, öyle hiç öngörülmedik bir kaçış da değildi bu ayrıca. Kaç sabah uyanıp kocasının çoktan gittiğini görmüştü? Edmund bazen gün boyu tiz bir sesle kendi kendine şar-

kı söyleyerek dolaşır, çocukları ve karısıyla çok görgülü bir erkeğin yabancılarla konuştuğu gibi konuşurdu. Şimdi de nihayet tamamen ortadan kaybolmuştu işte. Yeniden bir araya geldiklerinde onun değişmiş olmasını, esaslı bir biçimde değişmiş olmasını ümit ediyordu anneannem, ama buna gönül bağlamıyordu. Böyle düşünceler içinde dulluğunu yaşamaya koyuldu, nasıl iyi bir eş olduysa o kadar iyi bir dul oldu.

Babalarının ölümünden sonra kızlar annelerinin etrafında pervane oldular, her yaptığını dikkatle izlediler, evde peşinden ayrılmadılar, ayağının altında dolaştılar. Molly o kış on altı yaşındaydı, annem Helen on beş, Sylvie ise on üç. Anneleri onarılacak çamaşırlarla bir iskemleye oturduğunda onlar da yere, onun etrafına yerleşir, küçük çocuklar gibi kıpır kıpır, başlarını annelerinin dizine ya da iskemlesine dayayarak rahat edecekleri bir pozisyon bulmaya çalışırlardı. Okul hakkında tembel tembel laflarken ya da kendi aralarındaki bitmek bilmeyen tırı vırı şikâyet ve ithamların içinden çıkmaya çalışırken halının saçaklarını koparır, annelerinin eteğini pli yapar, bazen de itişip kakışırlardı. Bir süre sonra radyoyu açar ve Slyvie'nin beline kadar inen açık kahverengi, gür saçlarını taramaya başlarlardı. Sylvie'den yaşça büyük iki kız kardeş ense ve kulak kenarlarında lüleler bırakarak *pompadour* stili saç kabartmada uzmandılar. Sylvie ayaklarını üst üste atar, dergi okurdu. Uykusu geldiğinde odasına gider kestirirdi, gösterişli saçları çalık ve darmadağın halde akşam yemeği için aşağı inerdi. Hiçbir şey onda kendini beğenmişlik duygusu uyandıramazdı.

Akşam yemeği vakti geldiğinde annelerinin peşinden mutfağa gider, sofrayı kurar, tencerelerin kapaklarını kaldırırlardı. Sonra masaya oturur hep beraber yerlerdi. Molly ve Helen nazlana nazlana, Sylvie dudağının üstünde süt bıyığıyla. O zaman bile, dışarıdaki karanlığı görünmez kılan beyaz perdeleriyle apaydınlık mutfakta kızlarının ona doğru eğildiğini, yüzüne ve ellerine baktığını hissederdi anneleri.

Küçüklüklerinden bu yana böyle sarmamışlardı etrafını, yine

o günlerden beri ilk kez kızlarının saçlarının kokusunun, yumuşak başlılıklarının, sesli sesli nefes alıp verişlerinin, fevriliklerinin bu kadar farkına varıyordu. Tuhaf bir kıvançla dolduruyordu bu içini, kızlardan herhangi biri henüz memeden kesilmemiş bir bebekken gözlerini onun yüzüne sabitlediğinde, dokunmak açlığıyla, bir süreliğine doyurulup uykuya dalmak arzusuyla boştaki memesine, saçına, dudaklarına davrandığında duyduğu hazla aynıydı.

Kızlarını kendi yörüngesine güzellikle çekmenin her zaman binbir yolunu bilirdi. Binbir şarkı bilirdi. Ekmeği gevrek, jölesi mayhoştu, yağmurlu günlerde kurabiye ile elma püresi yapardı. Yazın piyanonun üstünde bir vazoda kocaman, keskin kokulu güller bulundururdu, çiçekler iyice olgunlaşıp taçyapraklarını döktüğünde de yaprakları karanfil, kekik ve tarçın çubuklarıyla birlikte ince uzun bir çini vazoya koyardı. Kızları kolalı çarşaflarda, kat kat yorganın altında uyurdu; perdeler, rüzgârla şişen yelkenler gibi ışıkla dolardı sabahları. Kızların onu bir süreliğine yok olmuş da yeni gelmiş gibi sıkıştırıp okşamaları doğaldı. Annelerinin tıpkı babaları gibi ortadan kaybolacağından korktukları için değil, babalarının aniden ortadan kayboluşu onları annelerinin farkına vardırdığı içindi bu.

Evlendikten kısa süre sonra sevmenin yarısının, sahip olmanın hiçbir şekilde hafifletmediği türden bir hasret olduğu sonucuna varmıştı. Bir keresinde, daha çocuklar yokken, Edmund göl kenarında bir cep saati bulmuştu. Kasası ve camı hasarsızdı, ama mekânizması neredeyse tamamen paslanmıştı. Edmund saati açıp içini boşalttı ve üzerine iki denizatı resmettiği daire şeklinde bir kâğıdı vaktiyle kadranın durduğu yere yerleştirdi, saate zincir takıp karısına kolye olarak hediye etti. Ama anneannem kolyeyi hemen hemen hiç takmadı çünkü zincir denizatlarına rahat rahat bakmasına imkân vermeyecek kadar kısaydı. Kuşağında ya da cebinde taşırsa da zarar göreceğinden endişeleniyordu. Bu yüzden belki bir hafta boyunca nereye gitse yanında götürdü kolyeyi, odanın öbür köşesine bile. Edmund'un bu şeyi onun için yapmış olması değildi böyle davranmasına sebep; resmin kocasının diğer resimlerine göre da-

ha makul renklerde ve zarif olması da değildi. Kolyeyi yanından ayıramamıştı çünkü denizatları son derece azametli, son derece fantastikti; hanedan armalarını andırıyorlardı ve böcek kabuklarından zırhları vardı. Gözlerini başka bir tarafa çevirdiği anda yine denizatlarını görmek istiyordu, bizzat denizatlarına bakarken bile görmek istediği denizatlarıydı. Arzu azalmıyordu, ta ki dikkati bir ağız dalaşı ya da ziyaret gibi bir şeyle dağılıncaya dek. Aynı kızlarının ona dokunduğu, onu seyrettiği, peşinden ayrılmadığı gibi. Bir süreliğine.

Bazı geceler kızlar uykularında onları asla uyandırmayan küçük, tiz haykırışlarla bağırırdı. Ama anneannem merdivenlere adımını attığı anda, basamakları ne kadar yavaş çıkarsa çıksın, sesler kesilirdi. Kızların odasına vardığında üçünü de sessizce uyur halde bulur, haykırmalarına neden olan şey de o sessizlikte cırcırböceği gibi saklanmış olurdu. Sadece gelmesi bile yaratığı yatıştırmaya yeterdi.

Doğrusu, kocasının ölümüyle en büyük kızının evden ayrılışı arasındaki yıllar neredeyse kusursuz bir sükûnet içinde geçmişti. Dedem bazen hayal kırıklıklarından dem vururmuş. O gidince başarı, itibar, yükselme olasılığı gibi baş ağrıtan dertlerden kurtulmuşlardı. Gözlerini geleceğe dikmeleri için bir neden yoktu, pişmanlık duydukları bir şey de yoktu. Eğirme tekerindeki iplik gibi, ekseni eğik dünyanın etrafında dönerdi hayatları; kahvaltı zamanı, akşam yemeği zamanı, leylak zamanı, elma zamanı. Cennet bu dünyanın felaket ve dertlerden arınmış haliyse, ölümsüzlük de bu hayatın havada asılı kalmış, donmuş haliyse ve bu arınmış dünya ile donmuş hayat kendi özüne geri kavuşmuş dünya ve hayat olarak düşünülebilirse, o beş olaysız, sükûn dolu yılın anneanneme asla unutmaması gereken bir şeyi unutturup rehavete kapılmasına neden olmasında şaşılacak bir şey yok. Evden ayrılmasına altı ay kala Molly artık tamamen değişmiş, bariz bir şekilde dindar olmuştu. Piyanoda ilahi çalmaya çalışıyor, misyoner topluluklara dine dönüşünün taze hikâyesini ve biri Diriliş, diğeri İsa'nın ordularının dünyadaki yürüyüşü üzerine olan upuzun iki şiirinin bir nüshasını

koyduğu kalın mektuplar gönderiyordu. Bu şiirleri okudum. İkincisinde putperestlerden, ama özellikle de misyonerlerden sevgiyle söz ediliyordu: "... melekler geldi çekmek için / onların mezarlarını mühürleyen taşı."

Molly altı ay içinde, misyoner bir topluluğun hizmetinde çalışmak üzere Çin'e gitmek için gereken ayarlamaları yapmıştı. Diline doladığı "Beulah Toprakları" ve "Rabbim, Muktediriz" ile evi inletirken, annem Helen da meyve bahçesinde babamız olduğu farz edilen Reginal Stone diye bir adamla yumuşak ve ciddi bir ses tonuyla konuşuyordu. (Bu adamla ilgili en ufak bir anım yok. İki fotoğrafını gördüm sadece, ikisi de ikinci düğünde çekilmişti. Parlak siyah saçlı, solgun bir tipe benziyordu. İki fotoğrafta da koyu renk takım elbisesiyle rahat bir hali vardı, kendini fotoğrafın asıl konusu gibi görmediği ortadaydı. Birinde sırtı kameraya dönük duran Sylvie ile konuşan anneme bakıyordu. Diğerinde anneannem, Helen ve Sylvie ile yan yana durmuştu, onlar kameraya bakarken o, şapkasının tepesindeki çukurları düzeltmekle meşguldü.) Molly San Fransisko'ya, oradan da Doğu'ya doğru yola çıktıktan altı ay sonra Helen, muhtemelen Nevada'da evlendiği bu Stone denen adamla Seattle'da bir yuva kurmuştu. Sylvie'nin anlattığına göre anneannem bu kocaya kaçma işine ve evliliğin eyalet dışında gerçekleşmesine çok içerlemiş ve eve dönüp annesinin gözlerinin önünde yeniden evlenmediği sürece onu gerçek anlamda evli saymayacağını söyleyen bir mektup yazmış Helen'a. Helen ile kocası, içi düğün kıyafetleriyle dolu bir sandık, bir kutu kesme çiçek ve kuru buzla paketlenmiş şampanyayla trene atlayıp gelmişler. Anne ve babamın hayatlarının herhangi bir döneminde refah içinde yaşadıklarını düşünmek için hiçbir nedenim yok, bu yüzden anneannemin gönlünü almak için kendilerini biraz zora soktuklarını sanıyorum. Yine de Sylvie'nin söylediğine göre Fingerbone'da yirmi dört saat bile kalmamışlar. Buna rağmen işler bir şekilde tatlıya bağlanmış olmalı ki birkaç hafta sonra Sylvie üzerinde yeni bir manto, şapka, ayakkabı ve annesinin en iyi eldivenleri, kol çantası ve valiziyle, evli kız kardeşini ziyaret etmek üzere trenle Seattle'a doğ-

ru yola çıkmış. Vagonun kapısında el sallarken çekilmiş polaroid bir fotoğrafı vardı, şık, genç ve eli yüzü düzgün. Bildiğim kadarıyla Sylvie sonrasında yalnızca bir kez dönmüş eve, anneannemin bahçesinde vaktiyle Helen'ın dikildiği yerde dikilip Fisher diye bir adamla evlenmek için. Ama belli ki bu olayın fotoğrafı çekilmemiş.

Bir yıl anneannemin sessiz sakin üç kızı varken, ertesi yıl ev bomboş kalmıştı. Kızları sessizdi çünkü hayatlarının adabı da alışkanlıkları da onları konuşmaya duyulan ihtiyaçtan hemen hemen tamamen muaf tutuyordu – böyle düşünmüş olmalı anneannem. Slyvie kahvesini iki şekerle içiyordu, Helen kızarmış ekmeğini biraz yanık seviyordu, Molly de tereyağsız. Bunlar hep bilinirdi. Nevresimleri Molly değiştiriyordu, sebzeleri Sylvie soyuyordu, bulaşıkları Helen yıkıyordu. Bunlar değişmezdi. Zaman zaman Molly iade edilmemiş kütüphane kitabı var mı diye Sylvie'nin odasını ararda. Bazı bazı Helen bir tepsi kurabiye yapardı. Çiçek demetlerini eve Sylvie getirirdi. Bu dört dörtlük sükûnet eve babalarının ölümünden sonra yerleşmişti. O olay hayatlarını temelden sarsmıştı. Zaman, hava ve gün ışığı şok dalgası üzerine şok dalgası getirmişti, şoklar tamamen tükenene kadar. Derken zaman, mekân ve ışık tekrar durulmuş, hiçbir şey titreşmez, hiçbir şey eğilmez olmuştu. Felaket tıpkı trenin kendisi gibi gözden kaybolmuştu, akabinde gelen sükûnet felaketten önceki sükûnetten daha büyük değildiyse de öyle görünmüştü. Ve hayatın kıymetli sıradanlığı sudaki bir suret gibi kolayca eski haline geri dönmüştü.

Bir gün anneannem bir sepet dolusu çarşafı bahar güneşinde asmak için dışarı çıkmış, üzerinde siyah dul giysileriyle sıradanlığın merasimlerini ibadet gibi yerine getirmeye koyulmuş olmalı. Yerde beş-on santim kalınlığında iyice sertleşmiş bayat kar vardı belki, engebeli yerlerde toprak baş göstermişti ve gün ışığı, rüzgâr esip götürmediği sürece sıcaklık veriyordu. Anneannem ıslak bir çarşafı köşelerinden tutup kaldırmak için korsesinin içinde nefes nefese öne doğru eğilmiş ve çarşaf üç köşesinden ipe tutturulduğu anda dalga dalga kabarıp yükselmeye, pır pır titremeye, ışıkla dolup taşmaya, kefeninde raks eden bir ruh gibi neşe ve kudretle çır-

pınmaya başlamıştı belki. Ah, şu rüzgâr! demişti anneannem, çünkü rüzgâr paltosunun eteklerini bacaklarına doğru ittirip saçlarını havaya savurmuştu. Aşağıdan, gölden esiyordu, tatlı tatlı taze kar ve pis pis erimiş kar kokuyordu; bu rüzgâr, bir gün sonra solacaklarını bildikleri halde Edmund'la birlikte yarım gün yürüyüp topladıkları o küçük, nadide, uzun saplı çiçekleri getirmişti anneannemin aklına. Edmund bazen yanında küçük bir bahçe küreği ve birkaç kova taşır, çiçekleri topraklarıyla birlikte kaldırıp alır, yeniden dikmek için eve getirir, ama çiçekler ölürdü. Az rastlanır şeylerdi bunlar; karınca yuvalarından, ayı dışkısından ve ölü hayvanların etinden biterlerdi. Edmund'la terden sırılsıklam oluncaya dek tırmanırlardı. Atsinekleri peşlerine takılır, rüzgâr iliklerine işlerdi. Karın geri çekildiği yerlerde oklu kirpi kalıntılarına rastladıkları olurdu, şurada dişler, burada kuyruk. Rüzgâr bayat kar, ölüm, çam katranı ve kır çiçekleriyle ekşirdi.

Bir ay içinde o çiçekler açacaktı. Bir ay içinde uykudaki hayat ve kesintiye uğramış çürüme yeniden başlayacaktı. Bir ay içinde matemi bırakacaktı o da, çünkü kır çiçeği avına bile kravat ve pantolon askısıyla çıkan, o çiçeklerin her yıl tam olarak nerede büyüdüğünü hep aklında tutan, mendilini çiçek saplarına sarmadan önce çamura batırıp çıkaran, dik ve taşlık yerlerden geçerlerken (zaten hiçbir zaman evli hissetmek gibi bir dileği olmayan anneannemin içerlemediği) sözsüz ve duygusuz bir kibarlıkla dirseğini yardım etmek için karısına uzatan bu sessiz, Metodist adamla hiç evlenmemiş gibi gelirdi ona hep yılın bu vaktinde. Bazen yüzüne ve çukur karnına şeritler boyanmış, kalçalarının etrafında bir hayvan postu sarılı, kulaklarından küpe niyetine kemikler sarkan, kolları, beli, boynu ve ayak bilekleri pençeler sivri dişler kemikler telekler tendonlar ve derilerle süslü, bütün bedeni ganimetlerini giydiği ya da taktığı onca ölümden daha korkunç olduğunu haykıran bir böbürlenmeden ibaret olan koyu tenli bir adam hayal ederdi anneannem. Edmund da böyleydi biraz. Baharın gelişi onda vakur, mistik bir heyecan uyandırır, karısını ihmal etmesine yol açardı. Yumurta kabukları toplardı, kuş kanadı, çene kemiği, eşekarısı yuvasından

külrengi bir parça. Her birini katıksız bir dikkatle inceler, sonra da cebine, sustalı çakısıyla bozuk paralarının yanına koyardı. Bu nesnelere sanki onları okuyabilirmiş gibi bakar, ardından sanki sahip olabilirmiş gibi atardı onları cebine. İşte şu elimdeki, ölüm. Okuma gözlüğümü koyduğum şu göğüs cebimdeki de tahribat. Öyle zamanlarda pantolon askısını ve Metodizmini nasıl unutuyorsa karısını da unutuyordu, gelgelelim anneannem kocasını en çok bu zamanlar severdi, hiçbir şekilde refakat edilemez bir ruh olduğu zamanlar, tıpkı kendisi gibi.

Çarşaflarını şişiren rüzgâr sıradanlığın dirilişini duyurmuştu ona böylece. Çok yakında kokarca lahanaları açacaktı, meyve bahçesinden çürümüş elma kokusu yükselecekti, kızlar da pamuklu elbiselerini yıkayacak, kolalayacak ve ütüleyecekti. Sonra her akşam beraberinde kendi tanıdık tuhaflığını getirecekti, cırcırböcekleri pencerelerin altında ve Fingerbone'un etrafında dört bir yana uzanan zifiri yabanın her yerinde gece boyu ötecekti. Ve uzun akşamlarda çocukluğundan beri hissettiği o keskin yalnızlığı hissedecekti anneannem. Saatleri yavaş ve gürültülü yapan, sesleri suyun öte tarafından geliyorlarmış gibi değiştiren bir yalnızlıktı bu. Tanıdığı ihtiyar kadınlar, önce anneannesi, sonra annesi, akşamları verandalarındaki sallanan sandalyede oturur, hüzünlü şarkılar söyler ve kimse onlarla konuşmasın isterlerdi.

Şimdi de sırf kendini avutmak için çocuklarının ya da genel olarak tüm çocukların insafsızlığı üzerine düşüncelere dalacak değildi. Ne zaman kızlarına baksa yüzlerinin yumuşak, vakur, içedönük ve durgun olduğunu çok defa, daima fark etmişti; kızlar daha küçük birer çocukken de böyleydi bu, şimdi uyurlarken de öyle. Odada bir ahbabı varsa, kızları adamın ya da kadının yüzünü dikkatle inceler, duruma göre dalgalarını geçer, takılıp şakalaşır ya da teskin edici şeyler söylerlerdi, üçü de bir yüz ifadesi ya da ses tonundaki en ufak değişikliği tartabilir, her değişikliğe karşılık verebilirdi, canı isterse Sylvie bile. Ama sözlerini, tavırlarını annelerinin ahvaline uydurmak akıllarına gelmezdi, zaten o da istemezdi bunu. Hatta kızlarının bu şuursuzluğunu koruma düşüncesi onu diz-

ginler ya da harekete geçirirdi sık sık. Hükümet gibi kadındı o zamanlar, sadece uzun boyu ve geniş, sert yüzü nedeniyle değil, sadece yetiştiriliş biçimi nedeniyle de değil, böyle olmak amaçlarına uygun düştüğü için. Göründüğü gibi olursa çocukları asla ürkmez ve şaşırmazdı, yaşını başını almış muhterem anne tavrını ve kılığını benimsediği, kendi hayatıyla onlarınki arasına sınır çektiği için çocukları asla hayatlarına karışılıyormuş gibi hissetmezdi. Onlara olan sevgisi tam ve eşitti, hükmederken cömertti, otoritesi sorgulanamazdı. Gün ışığı gibi daimdi ve sırf kızlarının yüzündeki dingin içedönüklüğü seyredebilmek için gün ışığı gibi alelade ve fark edilmez kılardı kendini. Nasıl bir şeydi? Bir yaz akşamı bahçeye çıkmıştı. Sıra sıra ekilmiş toprak solgun kil sarısı, kül gibi hafif ve yumuşaktı, alelade bir yeşile bürünmüş olgun ağaçlar ve bitkiler sakin hışıltılarla doluydu. Solgun toprağın ve capcanlı ağaçların üstündeki gökyüzü koyu kül mavisiydi. Sıraların arasına diz çöktüğünde gülhatmilerin baraka duvarına pat pat vurduğunu duydu. Islak ve çevik bir rüzgârın boynundaki bir tutam saçı kaldırışını hissetti, ağaçların rüzgârla dolduğunu gördü, gövdelerinin gemi direkleri gibi gıcırdadığını duydu. Elini bir patates bitkisinin altına soktu, yumurta gibi pürüzsüz taze patatesleri ağ gibi birbirine girmiş kuru köklerin arasında bulmaya çalıştı. Patatesleri önlüğüne koyup eve geri yürürken, Neydi bu gördüğüm, neydi bu gördüğüm, diye düşündü. Toprağı, gökyüzünü ve bahçeyi her zamankinden farklı bir halde görmüştü. Kızlarının yüzlerini de her zamankinden farklı, başka insanlarınkinden de farklı bir halde görmüştü, tuhaflığı ürkütüp kaçırmamak için sessiz, mesafeli, tetikteydi. Kendisine karşı müşfik olmalarını hiç öğretmemişti onlara.

Helen'ın Fingerbone'dan ayrılışıyla geri dönüşü arasında tam yedi buçuk yıl geçti, nihayet geri döndüğünde ise bir pazar sabahıydı, yani annesinin evde olmayacağını biliyordu ve sadece Lucille ile beni camekânlı verandadaki sedire bir kutu kepekli bisküviyle oturtacak kadar kaldı, bisküviler aramızda olası bir dalaşı engellemek içindi.

Belki incelikten, anneannem bize annemizle geçen hayatımız hakkında asla bir şey sormadı. Belki merak etmiyordu. Belki Helen'ın yaptığı ve sebepleri hep karanlıkta kalacak olan bu şey kalbini öyle kırmıştı ki şimdi bile onu kaale almayı reddediyordu. Belki de Helen'ın ona anlatmak istemediği şeyleri dolaylı yollarla öğrenmek istemiyordu.

Bana sorsaydı, yüksek, gri bir binanın en üst katında iki göz odada yaşadığımızı, tüm pencerelerin (toplamda beş taneydiler, bir de beş küçük levhadan oluşan bir kapı vardı) ince uzun, beyaz bir verandaya baktığını, bu verandanın beyaz basamakları ve balkonları olan, bir uçurumun kenarına tutunmuş dolaşık buz kütlelerini andıran, kurutulmuş tuz gibi pütür pütür ve gri-beyaz, kocaman bir yapı iskelesinin en yüksek katı olduğunu anlatırdım ona. Verandadan aşağı bakınca saçaktan saçağa katranlı kâğıt kaplamalı geniş çatılar görüyorduk; sandıklara doldurulmuş eşya yığınlarının, domateslerin, turpların, tavukların, yengeçlerin, somon balıklarının ve birinin kahvaltı saatinden önce "Sparrow in the Treetop" ve "Goodnight İrene"i çaldığı paralı bir müzik kutusunun bulunduğu bir dans pistinin üzerine atılmış kapkara brandalara benziyorlardı. Tabii bulunduğumuz noktadan bunları göremiyorduk, tek görebildiğimiz üçgen çatılardı. Verandamızın korkuluklarında martılar sıralar halinde oturur, çöplenecek bir şey var mı diye etrafı bakışlarıyla kolaçan ederlerdi.

Tüm pencereler tek sıra halinde olduğu için gün ne kadar aydınsa odalarımız da o kadar aydın olurdu, kapıdan uzaklaştıkça ışık azalırdı. Ana odanın arka duvarında halı kaplı bir koridora açılan ve hiç açılmayan bir kapı vardı. Aslında kapı, on-on beş metre derinlikte sudan vinçle çıkarılmış gibi görünen ağır ve biçimsiz, kocaman, yeşil bir kanepeyle bloke edilmişti. Bej rengi iki tekli koltuk, oturma grubu oluşturacak şekilde öne çekilmişti. Tam ortadan ikiye kesilmiş iki seramik yaban ördeği duvarda tavana doğru kanatlanmıştı. Odanın kalan kısmında ise ekose desenli muşamba örtüsü olan yuvarlak bir oyun masası, bir buzdolabı, soluk mavi bir büfe, üstünde elektrikli bir ocak duran küçük bir masa ve muşam-

ba perdeli bir eviye vardı. Helen kuşaklarımızdan uzun bir çamaşır ipi geçirir, ipin ucunu kapı koluna bağlardı, rüzgârın sert estiği günlerde bile verandanın ucundan aşağı bakmak için bize cesaret verirdi bu.

Hemen alt katta yaşayan Bernice tek ziyaretçimizdi. Eflatun dudakları, turuncu saçları ve her biri tek bir kahverengi çizgiyle çizilmiş yay şeklinde kaşları vardı, bu kaşlar el alışkanlığıyla el titremesi arasında, kimi zaman kulaklarda sona eren bir mücadelenin ürünüydü. Yaşlı bir kadındı Bernice, ama ölümcül bir hastalığı olan genç bir kadın gibi görünmeyi başarıyordu. Kapımızın eşiğinde saatlerce dikilir, uzun sırtını kambur yapıp kollarını yuvarlak göbeğinin üstünde kavuşturur, Lucille ile benim duymamız yakışık almaz diye kısık bir sesle anneme utanç verici hikâyeler anlatırdı. Anlatırken gözleri hikâyeyi ilk duyduğu zamanki hayretle kocaman olur, ikide bir güler ve eflatun pençeleriyle annemin kolunu dürterdi. Helen kapı pervazına yaslanır, yere bakarak gülümser, saçını parmağına dolardı.

Bernice severdi bizi. Kocası Charley dışında hiç yakını yoktu; verandada elleri dizinde, göbeği kucağında oturan, şakaklarında ve ellerinde kocaman damarlar atan, teni sosis gibi benekli bir adamdı Charley. Nefesini idareli harcamak istermiş gibi idareli kullanırdı heceleri. Ne zaman merdivenlerden aşağı insek arkamızdan yavaşça eğilir ve "Hey!" diye seslenirdi. Bernice bize muhallebi getirmeyi severdi; muhallebinin üstünde kalın, sarı bir kabuk tabakası, çevresinde de gözyaşı kıvamında bolca sıvı olurdu. Helen bir marketin kozmetik reyonunda makyaj malzemesi satıyordu, o işteyken bize Bernice bakıyordu, gerçi Bernice de geceleri kamyon yedek parçası satan bir dükkânda kasiyer olarak çalışıyordu. Uykusunu bir yumruk kavgası baş gösterdiğinde, bir mobilyaya zarar geldiğinde, evde biri zehirlendiğinde çıkabilecek ilk seslerle uyanacak kadar hafif tutmaya çalışarak bakıyordu bize. Bu düzen fena işlemiyordu, gerçi bazen Bernice ne idüğü belirsiz birtakım tehlike çanlarının pençesinde uyanır, merdivenleri geceliğiyle ve kaşsız halde koşarak çıkar ve biz annemizle akşam yemeği sofrasında sessizce

otururken yumruklarını pencerelerimize indirirdi. Uykularının bu şekilde bölünmesine sebep kendisiydi, ama bu gerçek bize kızgınlığını azaltmıyordu. Yine de annemizin hatırına seviyordu bizi.

Bernice Fingerbone'a gidebilelim diye otomobilini bize ödünç vermek için işten bir haftalığına izin aldı. Anneannemizin hayatta olduğunu öğrendikten sonra, bir süreliğine eve dönmesi için Helen'ın tepesinde boza pişirmeye başlamıştı. Helen da yola çıkmaya nihayet ikna olarak Bernice'i çok memnun etmişti. Hayatımızı değiştiren uğursuz bir yolculuk oldu bu. Helen dağların arasından ve bozkırdan geçerek tekrar dağlara götürdü bizi, son olarak göle ve köprünün üstünden kasabaya getirdi, ışıklardan sola dönüp Sycamore Caddesi'ne girdi, sağda altı sokak boyunca dümdüz gitti. Bavullarımızı anaç bir kadına benzeyen bir çamaşır makinesiyle bir kedinin mesken tuttuğu camekânlı verandaya koydu ve sessizce beklememizi söyledi. Sonra tekrar otomobile bindi, kuzeye, neredeyse Tyler'a kadar gitti ve Bernice'in Ford'uyla Whiskey Kayası denen bir uçurumun tepesinden gölün kapkara derinliklerine uçtu.

Aradılar onu. Benim mavi Lucille'in de yeşil olduğunu söylediği bir otomobili olan genç bir kadına karşı gözlerin açık tutulması için yüz elli kilometrelik bir mesafede her yöne haber salındı. Balık tutan ve aramadan haberi olmayan birkaç oğlan, yolla uçurum arasındaki çayırda çamura saplanmış otomobilin tepesinde bağdaş kurmuş otururken rastlamışlardı ona. Gölü seyrediyor, o yıl fevkalade iri ve bol olan yaban çileklerinden yiyormuş. Çok tatlı bir dille, otomobilini çamurdan çıkarmasına yardım etmelerini istemiş, gençler de Helen'ın kurtuluşunu kolaylaştırmak için battaniye ve paltolarını tekerlerin altına koymaktan bile çekinmemişler. Ford'u tekrar yola çıkardıklarında Helen onlara teşekkür etmiş, cüzdanını vermiş, arka camları indirmiş, otomobili çalıştırmış, direksiyonu kırabildiği kadar sağa kırmış, çayır boyunca ani dönüşler ve patinajlar yaparak uçurumun kenarından yelken açıncaya dek gaza basmış.

Anneannem yatak odasından birkaç gün çıkmadı. Oturma odasından alınıp meyve bahçesine bakan pencerenin önüne yerleştirilmiş bir koltuğu ve ayaklarını uzattığı bir pufu vardı, burada oturuyordu, yemeği buraya getiriliyordu. Hareket etme isteği duymuyordu. Tek tek sözcükleri ya da konuşmaları değilse de, en azından mutfaktaki insanların, eve göz kulak olmak için kendiliğinden bir araya gelen nazik ve resmi arkadaş ve matemli topluluğunun seslerini işitebiliyordu. Arkadaşları çok yaşlıydı, beyaz pasta ve beziğe düşkündüler. Diğerleri kahvaltı masasında kâğıt oynarken birkaç kişi de bize bakma işini üstlenirdi. Yaşlı, sinirli, dediği dedik adamlar bizi yürüyüşe çıkarır, ziyaretçiler gelip giderken ayak altında dolaşmayalım ama onların yanından da ayrılmayalım diye bize İspanyol sikkeleri, saatler, acil durumlarda kullanılabilecek bir sürü bıçağı olan minyatür çakılar gösterirlerdi. Teni mantar beyazı, hafızası iyice aşınmış (öyle ki bezik oynarken el sayısı bile veremeyen) ve verandada kendi kendine gülümseyerek oturan Ettie adında ufak tefek yaşlı bir kadın bir keresinde beni elimden tuttu ve San Fransisko'da, yangından önce, bir katedralin bitişiğinde oturduğunu, karşısındaki evde de balkonunda dev bir papağan besleyen Katolik bir hanımefendinin yaşadığını anlattı. Çanlar çaldığında bu hanımefendi başında bir şalla balkona çıkar, dua edermiş, papağan da onunla birlikte dua edermiş, çan seslerinin arasında önce kadının sesi, sonra papağanınki duyulurmuş, tekrar tekrar. Bir süre sonra kadın hastalanmış, yahut hastalanmadıysa da balkona çıkmayı bırakmış, ama papağan hâlâ balkondaymış ve çanlar her çaldığında ıslık çalıyor, dua ediyor, kuyruğunu sallıyormuş. Yangın kiliseyi ve çanları yutmuş, hiç şüphesiz papağanı da, hatta büyük ihtimalle Katolik hanımefendiyi de. Ettie tüm bu anlattıklarını bir el hareketiyle havaya savurdu, sonra da uyur gibi yaptı.

Beş yıl boyunca anneannem bize çok iyi baktı. Uzun bir günü rüyasında yeniden yaşayan biri gibi baktı. Dalgın görünüyordu, ama

bence tıpkı rüya gören biri gibi o da o sırada uğraştığı işin baskısından fazlasını hissediyordu üzerinde; bu şimdinin çoktan geçip gitmiş bir şimdi olduğuna ve kendi sonuçlarını da çoktan doğurduğuna dair bir farkındalık yüzünden dikkati keskinleşmiş ama aynı zamanda dağılmıştı. Aslında bu günü yeniden yaşamak üzere buraya geri döndüğünü düşünmüş olmalı, çünkü bir şey tam da burada kaybolmuş ya da unutulmuştu. Ayakkabıları beyazlatıyor, saç örüyor, tavuk kızartıyor, çarşafları ters çeviriyor, sonra aniden korkuya kapılıyor, kızlarının her nasılsa ortadan kaybolduğunu hatırlıyordu, hepsinin. Nasıl olmuştu bu? Nasıl bilebilirdi ki? Sonra yine ayakkabıları beyazlatıyor, saç örüyor, tavuk kızartıyor, çarşafları ters çeviriyordu, sanki aleladeliği yeniden sahnelemek onu yeniden sadece alelade yapacakmış ya da dingin, düzenli, sıradan hayatındaki çatlağı, kusuru keşfedecekmiş veya üç kızının da gelecekte tıpkı babaları gibi mutlak bir şekilde ortadan kaybolacağına dair üstü kapalı bir uyarıyı orada buluverecekmiş gibi. Bu yüzden dalgın ya da aklı başka yerdeymiş gibi göründüğünde aslında bence çok fazla şeyin farkındaydı, daha önemliyi daha önemsizden ilkesel olarak ayırmıyordu, hiçbir şey farkındalığını azaltmıyordu, çünkü tam da tanıdık sandığı şeylerin içinde şekillenmişti felaket.

En acil durumlarda sadece en dayanıksız ve en uygunsuz araçlara sahipmiş gibi hissediyor olmalıydı bir de. Bize söylediğine göre bir keresinde rüyasında bir bebeğin uçaktan düştüğünü görmüş ve bebeği önlüğüyle yakalamaya çalışmış. Bir keresinde de bir bebeği kuyudan çay süzgeciyle çıkarmaya çalışmış. Bize evhamlı bir ilgiyle bakar, çok az güvenirdi; on sent ya da damla çikolatalı kurabiye gibi sunularla bizi, ruhlarımızı mutfağında tutabilirmiş gibi davranırdı, oysa tutamayabileceğini bilirdi. Annesinin tanıdığı bir kadın varmış, bu kadın geceleri pencereden dışarı baktığında yol kenarında ağlayan çocuk hayaletleri görürmüş sık sık. Gece göğü gibi kara, anadan üryan, soğukla dans eden, gözyaşlarını ellerinin tersiyle ve bileklerinin içiyle silen, açlıktan gözü dönmüş bu çocuklar kadının beden sağlığını da akıl sağlığını da yiyip bitirmiş. Kadın dışarıya çorba koyarmış, köpekler yermiş, battaniye koyar-

mış, sabaha çiyle sırılsıklam ve kullanılmamış halde bulurmuş. Çocuklar yine eskisi gibi parmaklarını emer, kendilerine sarılırlarmış, yine de kadın onları bir şekilde memnun ettiği kanaatindeymiş çünkü sayıları gittikçe artıyor ve daha sık geliyorlarmış. Kız kardeşi her gece dışarıya köpekler yesin diye yemek çıkarmasının insanlara tuhaf geldiğini söylediğinde, son derece aklı başında bir sesle, o zavallı çocukları gören herkesin tıpatıp aynı şeyi yapacağı cevabını vermiş. Anneannem de bizim aysız soğukta dans eden kara ruhlarımızı görüyormuş ve hem iyi niyetinin hem de umutsuzluğunun göstergesi olarak bize kalın hamurlu elma tartı takdim ediyormuş gibi gelirdi bana bazen.

Ayrıca yaşlıydı. Anneannem herhangi bir aşırılıkla uzaktan yakından ilgisi olacak biri değildi, bu yüzden yaşlanışı, özellikle son yıllarda, çok şaşırtıcıydı. Doğrudur; arkadaşlarının çoğunun kafası iki yana sallanır, ne dedikleri anlaşılmazken, bazıları da tekerlekli sandalye ve yatağa mahkûmken anneannem dimdik ve enerjikti, kafası iyi çalışırdı. Ama son yıllarda durgunlaşmaya ve küçülmeye başlamıştı. Ağzı öne doğru çıkmış, alnı hafif geriye yatmış, kafatası pembe pembe parlamış, başının etrafını artık değişmiş bir şeyin hatıralardaki şekli gibi, adeta bir sis bulutu gibi sarmalayan saçların içinde benek benek olmuştu. İnsanlığın halesi soluyormuş, kendisi de maymuna dönüşüyormuş gibi görünüyordu. Kaşlarından uzun teller çıkmış, dudağında ve çenesinde kalın beyaz kıllar bitmişti. Eski bir elbise giydiğinde göğüs kısmı boş kalıyor, etekleri yeri süpürüyordu. Eski şapkalar gözlerinin üstüne düşüyordu. Bazen elini ağzına koyup gülerdi, gözleri kapanır, omuzları sarsılırdı. Onunla ilgili en eski anılarımda yaşı geçkindi çoktan. Anneannem "Robin Adair"ı mırıldanarak oturma odasının perdelerini ütülerken, mutfak duvarına monte edilmiş açılır kapanır ütü masasının altında oturduğumu hatırlıyorum; kolalı, bembeyaz, hoş kokulu tüller birbirinin ardı sıra iki yanımdan sarkardı, bir yerlere saklandığım ya da kapatıldığım puslu hayallere dalardım, elektrik kablosunun sallanışını izlerdim, anneannemin büyük siyah ayakkabılarını, kahverengi-turuncu çoraplı, iki kalın kemik kadar

şekilsiz, tamamen kassız bacaklarını seyrederdim. Daha o zamanlarda bile yaşlıydı.

Anneannemin az da olsa bir geliri vardı, ev de ona aitti. Bu yüzden geleceğin neler getireceğini, kendi basit kaderinin hukuk ve finansın büyük kamusal süreçleriyle kesişeceği, yani öleceği zamanı düşünmekten her zaman biraz hoşlanırdı. Çevresine yerleşen bütün o alışkanlıklar, örüntüler ve eşya, her ay bankadan alınan çekler, evlendiğinden bu yana içinde yaşadığı ev, evi üç yandan saran, yabani otlarla dolu, kendisi dul kaldıktan sonra her yıl daha da küçük ve kurtlu elmalar, kayısılar, erikler veren meyve bahçesi, tüm bunlar birdenbire sıvılaşıp yeni şekillere girebilecekti. Hepsi de Lucille ile bana ait olacaktı.

"Meyve bahçesini satın," derdi ağırbaşlı ve bilge bir edayla, "ama ev kalsın. Sağlığınıza dikkat ettiğiniz, başınızın üstündeki çatının da sahibi olduğunuz sürece herkes kadar güvendesiniz demektir," derdi, "Tanrının izniyle." Anneannem böyle şeylerden konuşmayı severdi. Konuşurken de bakışları düşünmeden biriktirdiği ve alışkanlıktan tuttuğu nesnelerin üzerinde, onları geri istemeye gelmiş gibi şevkle dolaşırdı.

Vakit geldiğinde görümceleri Nona ve Lily gelip bize bakacaktı. Lily on iki Nona ise on yaş gençti anneannemden, ama kendisi çok yaşlı olan anneannem onları hâlâ genç görürdü. Neredeyse muhtaç durumdaydılar, kiradan edecekleri tasarruf, biz yetişkinliğe adım atıncaya dek burada kalmalarını sağlamaya yetecek kadar teşvik ediciydi; bodrum katındaki küçük bir otel odasını şakayık ve gül çalılarıyla çevrili, çok odalı, dolambaçlı bir evle değiştokuş etmenin avantajlarını saymıyorum bile.

2

HEMEN HEMEN BEŞ YIL SONRA anneannem bir kış sabahı uyanmaktan imtina ettiğinde Lily ve Nona evi idare etmek üzere Spokane'den Fingerbone'a getirildi, tam da anneannemin istediği gibi. Panik içinde oldukları daha ilk andan, bize getirdikleri küçük hediyeyi (büyük bir kutu pastildi bu, hem lezzetli hem faydalı buldukları bir şekerleme) çantalarında ararkenki sinirli çırpınışlarından belliydi. Her ikisinin de saçı uçuk maviye çalan bir beyazdı, paltoları siyahtı, yakalarında parlak siyah boncuklardan dallı budaklı desenler vardı. Kalın vücutları kalçalarından öne doğru eğikti, kolları ve ayak bilekleri tombuldu. Hiç evlenmemiş çocuksuz kadınlar olmalarına rağmen etli butlu, anaç bir görüntüleri vardı; bu da şefkat fukarası acemi sırt sıvazlayışları ve öpücükleriyle garip bir tezat oluşturuyordu.

Çantalar içeri taşındı, bizi öpüp sırtımıza pat pat vurdular, sonra Lily ateşi karıştırdı, Nona da panjurları indirdi. Lily diğerlerine göre daha büyük çiçek demetlerinin bazılarını verandaya taşıdı, Nona da vazolara su ekledi. Sonra da ne yapacaklarını bilmez halde kalakaldılar. Lily'nin Nona'ya akşam yemeğine üç, uyku saatine de hâlâ beş saat olduğunu söylediğini duydum. Asabi bir hüzünle bizi süzdüler. Biz sobanın yanında halının üstünde iskambil oynarken onlar da bir *Reader's Digest* bulup okudular. Upuzun bir saat geçti ve bize akşam yemeğimizi verdiler. Bir saat sonra da bizi ya-

tağa soktular. Yataklarımızdan konuşmalarını dinledik, her söylediklerini duyuyorduk çünkü ikisi de ağır işitiyordu. Konuşmaları her zaman aralarındaki fikir birliğinin ayrıntılandırılmış ve süslenmiş hali gibiydi, karınca yuvası gibi çapraşık ve iyi korunan bir birlikti bu.

"Yazık!"

"Yazık, çok yazık!"

"Sylvia yaşlı değildi."

"Genç de değildi."

"Çocuk bakmak için yaşlıydı."

"Ölmek için gençti."

"Yetmiş altı mıydı?"

"Yetmiş altı mıydı ya?"

"Yetmiş altı hiç yaşlı değil."

"Değil."

"Onun ailesine göre yaşlı değil."

"Annesini hatırlıyorum."

"Seksen sekiz yaşında genç kız gibi dinçti."

"Ama Sylvia'nın daha zor bir hayatı oldu."

"Çok daha zor."

"Çok zor."

"Ah o kızları."

"Her şey nasıl bu kadar kötü gitti?"

"Kendi de hayret ediyordu."

"Kim olsa hayret eder."

"Ben ederdim, biliyorum."

"Ah o Helen!"

"Peki ya o küçük olanı, Sylvie?"

Cıkcıkladılar.

"Neyse ki çocuğu yok."

"Bildiğimiz kadarıyla en azından."

"Dolaşıp duruyor."

"Mevsimlik işçi."

"Göçebe."

Bir sessizlik oldu.
"Annesinin öldüğünü söylemek lazım."
"Söylemek lazım."
"Onu nerede bulacağımızı bir bilsek."
"Gazetedeki ilanların bir faydası olabilir."
"Pek sanmam."
"Ben de sanmam."
Bir sessizlik daha oldu.
"Şu iki kızcağız."
"Anneleri bu şekilde nasıl terk edebilmiş onları?"
"Tek satır bile yazmadan."
"Tek satır bulunamamış."
"Kaza olamaz."
"Değildi."
"Otomobilini ödünç veren o kadıncağıza da yazık."
"Ona da çok üzüldüm."
"Kadın kendini suçladı."
Birinden biri masadan kalktı ve ateşe odun attı.
"İyi çocuklara benziyorlar."
"Sessiz sakin."
"Helen gibi güzel değiller."
"Bir tanesinin saçı güzel."
"İtici değiller."
"Dış görünüş o kadar önemli değil."
"Gerçi kızlar için biraz önemli."
"Şimdi kendi başlarının çaresine bakmak zorunda kalacaklar."
"Zavallılar."
"Zavallılar."
"Sessiz sakin olmalarına seviniyorum."
"Hartwick de her zaman sessiz sakindi."
"Öyleydi."
"Kesinlikle."

Onlar yatmaya gittiğinde Lucille ile yataktan kalktık, birer yorgana sarınıp pencere kenarına oturduk, geçip giden birkaç bulutu

seyrettik. Ay parlaktı, fırtına habercisi bir halesi vardı, Lucille penceremizin altına kardan bir ay saati inşa etme planları yaptı. Pencerede sadece iskambil oynamamıza yetecek kadar ışık vardı, kitap okuyamazdık. Tüm gece uyanık kaldık çünkü Lucille rüya görmekten korkuyordu.

Lily ve Nona o kara kış boyunca bizimle kaldılar. Yemek yapma alışkanlıkları yoktu. Arteritten mustariptiler. Anneannemin arkadaşları onları bezik oynamaya çağırıyordu, ama bezik oynamayı öğrenmemişlerdi. Kilise korosunda şarkı söylemiyorlardı çünkü sesleri çatlaktı. Bence Lily ve Nona alışkanlık ve aşinalık hariç, her günün bir diğerinin tam tamına kopyası olması hariç hiçbir şeyden tat almıyordu. Bu da Fingerbone'da ulaşabilecekleri bir şey değildi; her tanışma mecburen yeniydi, yeni olduğu için de yalnızlığa kıyasla daha sakıncalıydı, ayrıca Lucille ile ben de daimi bir tehdittik; her an öksürebilirdik, ayakkabılarımız her an küçük gelmeye başlayabilirdi.

Çok da sert bir kıştı. Kar en sonunda boyumuzu epey aştı, evin bir cephesindeki saçaklardan dümdüz yukarı tırmandı. Fingerbone'daki bazı evler çatıdaki karın ağırlığıyla resmen çöktü, tuğla binada, bodrum katında yaşamaya alışmış büyük halalarım için ciddi ve daimi bir endişe kaynağıydı bu. Bazen güneş kalın bir kar tabakasının çatıdan kayıp düşmesine yetecek kadar sıcaklık verirdi, bazen de köknarlar omuz silker gibi atardı dallarındaki karı, şaşırtıcı derecede yüksek ve tok bir sesle büyük halalarımın ödünü koparark pat diye düşerdi karlar. Göle paten kaymaya bu kadar sık gidebilmemiz, bu karanlık ve yıldırıcı hava sayesindeydi, çünkü Lily ve Nona evin çökeceğinden emindi ve bu gerçekleştiğinde orada olmamamızı, canımızın esirgenmesini diliyorlardı, her ne kadar sonrasında zatürreden ölme ihtimalimiz olsa da.

Nedense o yıl göl Fingerbone için hususi bir keyif kaynağı oldu. Erkenden, uzun süreliğine ve tek parça halinde donmuştu. İnsanlar buzu temizleyip genişletmek için ellerinde süpürgelerle gelmiş, birkaç dönümlük kısmı süpürmüştü, buz gölün ta öbür kıyısına dek pürüzsüzdü. Kızakçılar göl kıyısına kar yığıp sarp bir ya-

maç oluşturmuştu, yamaçtan kayarak indiklerinde buz üstünde ta uzaklara dek süzülüyorlardı. Kıyıda ateş yakmak için variller vardı, insanlar varillerin etrafında oturmak için ahşap kasa, üstünde durmak için tahta levha ve çuval bezi, ızgara yapmak için sosis, donmuş eldivenleri varillerin kenarına tutturmak için çamaşır mandalı getiriyordu yanlarında. Birkaç köpek zamanlarının büyük kısmını buzda geçirmeye başladı. Uzun bacaklı, genç köpeklerdi, cana yakın ve sahipliydiler, soğuk hava onlara zindelik ve neşe veriyordu. Buzun üstünde olağanüstü bir hızla ve gölün ta öbür ucuna kadar kayabilen buz parçalarını yakalayıp getirmeyi seviyorlardı. Köpekler gençliklerinin verdiği cüretkârlıkla kendi kuvvet ve hızlarıyla dalga geçiyordu, uzuvlarının sağlamlığına mutlak bir kayıtsızlık göstererek caka satıyorlardı. Biz de Lucille ile patenlerimizi okula götürüyorduk, böylece okul çıkışı doğruca göle gidiyor, alacakaranlığa kadar orada kalıyorduk. Genelde süpürülmüş buzun tam kenarından, buzun şeklini takip ederek kayıyorduk, buzun en uç noktasına vardığımızda da kara oturuyor ve dönüp Fingerbone'a bakıyorduk.

Kıyıdan bu kadar uzakta olmak başımızı döndürüyordu, oysa buz o kış o kadar sağlamdı ki Fingerbone'un tüm insanlarını, geçmişteki, şimdiki ve gelecekteki tüm sakinlerini bal gibi taşıyabilirdi. Yine de sadece buzu süpürenler ve biz o kadar uca gidiyorduk ve sadece biz orada kalıyorduk.

Fingerbone bu uzaklıktan önemsiz bir şeye benziyordu. Göl kıyısındaki tantana, varillerin üstünde yükselen alevler, titreyen ısı sütunları, neşeli ve cesur naralarla havayı hızla yararak süzülen patenciler olmasa kasabayı hiç fark etmeyebilirdik. Hemen arkasındaki karla kaplı dağlar beyaz gökyüzüne saklanmıştı, göl mühürlenmiş ve saklanmıştı, ancak dağların ve gölün görünmez olması kasabayı görünür kılmıyordu. Aslında bulunduğumuz yerden gölün sınırlarının ardımızda ve önümüzde ve her iki yönde de cammış gibi çınlayan engin sessizlikte nereye dek uzandığını duyumsayabiliyorduk. Lucille ile o kış patenle geri geri kaymayı ve tek ayak üstünde kendi etrafımızda dönmeyi öğrenmeye çalışıyorduk.

Kaymaya, sessizliğe ve havanın bizi serseme çeviren tazeliğine kendimizi öyle kaptırıyorduk ki gölden en son ayrılan genelde biz oluyorduk. Köpekler taşkın bir enerjiyle, yaygaralar koparark, henüz herkes gitmedi diye sevinçten çıldırmış halde bize koşuyor, tek parmaklı eldivenlerimizi dişliyor, etrafımızda daireler çiziyordu, biz de gitmek zorunda kalıyorduk. Buzun üstünde Fingerbone'a doğru süzülürken, bize rüyalarda yaklaşan varlıklar gibi yaklaşmış olan karanlığın farkına varıyorduk. Kasabanın sarı sıcak ışıkları yeryüzündeki tek avuntu oluyordu o zaman, ki çok da değildiler. Fingerbone'daki her ev gözlerimizin önünde ışıkları tek tek sönerek yıkılsaydı, bu olay, yanan korlar arasında gerçekleşen ufak bir değişim kadar yumuşak ve hafif bir etki bırakırdı duyularımızda ve acı karanlık bir adım daha yaklaşırdı.

Botlarımızı bulur, patenlerimizi çıkarırdık, biz acele ettikçe daha da heyecanlanan köpekler burunlarını yüzlerimize dayar, ağzımızı yalar, atkılarımızı kapıp kaçardı. "Öf, nefret ediyorum bu köpeklerden," derdi Lucille, arkalarından kartopu fırlatırdı, köpekler de gittikçe daha kulak tırmalayıcı hale gelen bir sevinçle bu kartoplarını kovalar, dişleriyle parçalardı. Bizi ta eve kadar takip ederlerdi. Anneannemin evine giden sokakları, ışıklı evlerin uykulu sıcaklığına çoktan alışmış insanlara karşı öfkeye çalan bir kıskançlık besleyerek geçerdik. Köpekler burunlarını ellerimize kakar, etrafımızda sıçrayıp oynar, paltolarımızı dişleyip çekiştirirdi. Meyve bahçesi yüzünden içerlek ve diğer evlerden ayrıksı duran alçak çatılı evimize nihayet vardığımızda, hâlâ yıkılmamış olmasına pek şaşırmazdık, veranda ve mutfağın ışığı yanından geçip gittiğimiz diğer evlerinki gibi sıcacık parlardı. Botlarımızı verandada, mutfağın sıcaklığını içimize çeke çeke çıkarır, ellerimiz, ayaklarımız ve yüzümüz sızı içinde, ayaklarımızda çoraplar, topallayarak mutfağa girerdik, halalarımız, tavuk yahnisi ve fırında elmadan yükselen buharla yüzleri kıpkırmızı halde oturuyor olurdu.

Bize sinirli bir tebessüm eder ve birbirlerine bakarlardı. "Küçük kızların eve dönmesi için çok geç bir saat!" diye bir cesaret söze girerdi Lily, Nona'ya gülümseyerek. Bu kınamanın nasıl bir so-

nuç vereceğini görmek için gergin ve ürkek bir şekilde bakarlardı bize.

"Zaman çok hızlı geçti," derdi Lucille. "Çok özür dileriz."

"Biliyorsunuz, çıkıp dışarıda sizi arayamayız."

"Nasıl buluruz sizi?"

"Kaybolabiliriz, yolda düşebiliriz."

"Burada rüzgâr berbat, hiç sokak lambası yok. Yolları hiç tuzlamıyorlar."

"Köpekler zincirli değil."

"Soğuk da çok keskin."

"İliklerimizi donduracak neredeyse. Evde bile hissediyoruz soğuğu."

"Bundan sonra hava kararmadan döneceğiz eve," derdim.

Ancak Lily ve Nona gerçekten kızgın olmadıkları için gerçekten teskin de edilemiyorlardı. Tek hissettikleri korkuydu. Orada duruyorduk işte, yanaklar kıpkırmızı, gözler parıl parıl, çoktan hummaya tutulmuş ya da ölümcül derecede üşümüş. Yahut belki de o gece uykumuzda iki kat aşağı düşerek kileri boylamaya yazgılıydık, komşular yıkıntıların üstünde yakacak peşinde evi yağmalarken biz tonlarca ağırlıkta kar, döşeme tahtası ve çatı padavrasının altında öylece yatacaktık. Bu kıştan ve sonrakilerden sağ çıkmak bize nasip olsa bile önümüzde hâlâ yeniyetmeliğin, evliliğin, çocuk doğurmanın tehlikeleri vardı, bunların her biri kendine göre korkutucuydu, ama bir de tuhaf geçmişimizle birleşince kim bilir kaç kat daha beter hale gelmişti?

Lily ve Nona gelecekte bizi nelerin beklediğini düşündükçe apışıp kalıyordu. İştahları azalıyor, uykuları kaçıyordu. O akşam yemek yerken olağanüstü şiddette bir tipi fırtınası patladı ve dört gün sürdü. Tam Lily peksimetlerimizin üzerine kepçeyle tavuk yahnisi koyarken meyve bahçesinde kalın bir ağaç dalı uçarak evin bir cephesine çarptı, on dakika geçmeden bir yerde bir kablo koptu ya da direk devrildi ve Fingerbone'un tamamı karanlığa gömüldü. Alışılmadık şey değildi. Kasabadaki her evin kilerinde böyle zaman-

larda kullanılmak üzere bir kutu ev yapımı sabun rengi kalın mum bulunurdu. Ama halalarım sus pus olup birbirlerine baktılar. O gece boyunlarımızın etrafına iğneyle tutturulmuş Vicks'li pazen şeritlerle uyumaya gittiğimizde ateşin başına geçtiler, çocukların Hartwick Hotel'e bir geceliğine olsun kabul edilmediğini, bunun duyulmuş şey olmadığını, başa sara sara konuşup durdular.

"Çocukları eve götürmek çok iyi olurdu."

"Daha güvende olurlardı."

"Daha az üşürlerdi."

Cıkcıkladılar.

"Hepimiz daha rahat ederdik."

"Hastaneye de çok yakın."

"Çocuklarla berabersen hastane avantaj."

"Sessiz de olurlardı, eminim."

"Evet, çok sessizler."

"Kızlar hep öyle."

"Sylvia'nınkiler öyleydi."

"Evet, öyle."

Az sonra biri ateşi karıştırdı.

"Yardım alırdık."

"Biraz tavsiye."

"Lottie Donahue yardımcı olabilirdi. Onun çocukları fena değil."

"Oğluyla karşılaştım bir kez."

"Evet, söylemiştin."

"Garip bir tipi vardı. Sürekli gözlerini kırpıştırıyordu. Tırnaklarını ta dibine kadar yemişti."

"Ah, hatırlıyorum, bir şey için yargılanmayı bekliyordu."

"Neydi tam hatırlamıyorum."

"Annesi hiç söylemedi."

Biri demliği doldurdu.

"Çocuklar zor."

"Kim olursan ol zor."

"Hartwick çocukları hiçbir zaman kabul etmedi."

"Anlıyorum neden."

"Haksız değiller."

"Değiller."

"Değiller."

Çaylarını karıştırırken sustular.

"Helen'ın yaşında olsaydık..."

"... ya da Sylvie'nin."

"Ya da Sylvie'nin."

Tekrar sessizlik.

"Gençler daha iyi anlıyor çocukları."

"O kadar telaş yapmıyorlar."

"Kendileri zaten hâlâ neredeyse çocuk."

"Evet, doğru. Yeterince görüp geçirmedikleri için bizim gibi endişelenmiyorlar."

"İyi ki de öyle."

"Öylesi daha iyi."

"Bence de daha iyi."

"Çocuklarla beraber olmaktan keyif alıyorlar bence."

"Çocuklar için daha iyi öylesi."

"Kısa vadede."

"Bizse geleceği çok fazla düşünüyoruz."

"Ve ev bu gece çökebilir, kim bilir."

Sustular.

"Slyvie bir ses etse keşke."

"Ya da hiç değilse bir şeyler öğrenebilsek hakkında."

"Yıllardır kimse görmemiş onu."

"Fingerbone'da kimse."

"Değişmiş olabilir."

"Muhakkak değişmiştir."

"Düzelmiştir."

"Mümkün. İnsanlar değişiyor."

"Mümkün."

"Evet."

"Belki ailesinden birileri ilgilenirse..."

"Ailenin yardımı dokunabilir."

"Sorumluluğun yardımı dokunabilir."

Kaşıklar fincanların içinde daireler çizdi durdu, ta ki birinden biri en sonunda "... bir yuva duygusu," deyinceye dek.

"Bir yuva olurdu burası ona."

"Evet, olurdu."

"Olurdu."

Dolayısıyla bizzat Sylvie'den bir mesaj gelince işte takdiri ilahi demiş olmalılar. Mesaj ucuz bir bloknot sayfasına büyük, zarif bir elyazısıyla yazılmıştı, sayfanın alt ve yan kenarı, büyük olasılıkla kâğıdın ebatlarıyla elyazısının kapladığı alan arasındaki orantısızlığı gidermek için muntazam bir şekilde boylu boyunca yırtılmıştı. Sylvie sadece şunları yazmıştı:

Merhaba Anne, bana Montana, Billings'deki Lost Hills Hotel'den ulaşabilirsin, hâlâ buradayım. Umarım yakında yazarsın ve umarım iyisindir. S.

Lily ve Nona "Sylvia Fisher'a nereden ulaşılabileceğini bilen kimseler lütfen şu adrese (anneannemin adresi) yazabilir mi" mealinde bir ilan vermişlerdi. İlanın diğer versiyonları anneannemin vefat ettiğini duyurmakla hemen hemen birdi, halalarım ise Sylvie'nin böyle bir şeyi bir gazetenin kişisel ilanlar sayfasından öğrenmesine izin veremezdi. Gazetelerden hoşlanmazlardı, kendileri ya da aileleriyle uzaktan yakından ilgili herhangi bir şeyin gazetede çıkmasından hicap duyarlardı. Esas vefat ilanının şimdiye çoktan bir mutfakta ocağı yakmak ya da saklama kutusuna geri konacak bir Noel süsünü sarmak üzere buruşturulup tortop edilmiş olması (böyle olduğundan hiç şüpheleri yoktu) Lily ve Nona'yı yeterince rahatsız etmişti zaten, gayet etkileyici ve çok da beğenilmiş bir ilan olmasına rağmen üstelik. Çünkü anneannemin ölümü, onu dul bırakan felaketi yeniden akıllara getirmişti. Trenin raydan çıkışı özünde o kadar garipti ki ne bir anlama gelebilir ne bir sonuç doğurabilirdi, yine de kasabanın tarihindeki en çarpıcı olaydı, öyle oldu-

ğu için de kıymetliydi. Olayla herhangi bir ilişkisi olan herkes belli düzeyde saygı görüyordu. Bu yüzden anneannemin ölümü *Dispatch* gazetesinde kenarları siyah bantlı bir sayfaya vesile oldu, sayfada trenin o hatta çalışmaya başladığı günkü fotoğrafı ile işçilerin köprüye krapon kâğıdı ve çelenk asarkenki fotoğrafları vardı, bir de yan yana durmuş birtakım beyefendilerin arasında dedem olduğu iddia edilen bir adamın fotoğrafı. Fotoğraftaki adamların hepsi yüksek yakalıklar takmıştı, hepsinin saçları yan tarafa düz taranmıştı. Dedemin dudakları aralanmıştı, kameraya birazcık yanlamasına bakıyordu, yüzünde şaşkın bir ifade vardı. Anneannemin fotoğrafı yoktu. Hatta cenazenin ne zaman kalkacağına da değinilmiyordu. Nona ve Lily'ye göre, fevri bir rüzgâr bu siyah bantlı gazete sayfasını aniden Sylvie'nin gözünün önüne fırlatsaydı bile, Sylvie kasabanın sınırlı arşivlerinin açılmasına annesinin ölümünün vesile olduğunu anlamazdı, gerçi sayfanın kendisi uğursuzluk alameti gibi de görülebilirdi, açılan mezarlar gibi tıpkı.

Anneannem hakkındaki en önemli bilgilerin bile ihmal edilmiş olmasına karşın onun anısına dokunaklı bir hürmet gösterisi olarak görüldü bu ilan, bizler için de gurur kaynağı olması beklendi. Ben sadece korkuya kapıldım. Çünkü yerin kapağının açıldığı hissini veriyordu bana. Rüyamda gölün üstündeki buzda yürüdüğümü gördüm. Buz tıpkı bahardaki gibi yumuşaktı, kıpırdıyor, hareket ediyor, ayrışıyordu; ama rüyada üzerinde yürüdüğüm yüzeyin birbirine tutunan ellerden, kollardan, yukarı bakan yüzlerden oluştuğunu fark ediyordum bir de. Üstlerine bastığımda yer değiştirip canlanıyor, ağırlığımın altında sadece bir anlığına bu garip buzdan rölyefin biraz aşağısına batıyorlardı. Rüya ve vefat ilanı, zihnimde anneannemin başka bir elementin içine girdiği inancını yarattı. Bizim hayatlarımız bu elementin üstünde sudaki suretler gibi ağırlıksız, maddesiz, birbirine karışmaksızın, birbirinden ayrışmaksızın yüzüyordu. Yani derinlere götürülmüştü anneannem, hiç kimseye ait olmayan geçmişe, kullandığı tarak elinin sıcaklığını yitirmişti, Truvalı Helen'inki ne kadar yitirdiyse o kadar.

Daha Sylvie'nin mesajı gelmeden Lily ve Nona ona acı kaybı

bildiren bir mektup yazmaya başladılar, mektupta ayrıca annesinden kalan gayrimenkulün tasarruf ve idaresini konuşmak üzere eve davet ediyorlardı Sylvie'yi. Anneannemin vasiyetinde Sylvie'nin adı geçmiyordu, bizimle ilgili taahhütlerinde de Sylvie'ye yer yoktu. Lily ve Nona'ya tuhaf gelmeye başladı bu; mantıksız değilse bile hiç şüphesiz fazla sertti. Anne-babaların bağışlayıcı elinin her zaman vefasız çocuğa uzanması gerektiğinde mutabıktılar, ölümden sonra bile. Böylece Lucille ile birlikte, velilerimizin talk pudralı göğüslerini doldurup taşıran suçluluk duygusuyla karışık umut eşliğinde annemin kız kardeşinin ortaya çıkışını beklemeye başladık. Annemizin yaşında olacaktı, belki de annemize benzerliğiyle bizi hayrete düşürecekti. Burada bu evde annemle birlikte, anneannemin himayesinde büyümüştü. Hiç şüphesiz hepimiz aynı güveçlerden yemiştik, aynı şarkıları dinlemiştik, bir kusur işlediğimizde benzer şekilde fırça yemiştik. Gerçek bir tazminin gerçekleşeceğini, eski halimize döneceğimizi ümit etmeye başladık farkında olmadan. Lily ve Nona geceleyin mutfakta Slyvie'ye dair ümitlerini karşılıklı allayıp pullarken biz de kulak misafiri olduk. Sylvie mutlu olacaktı burada. Kasabayı iyi tanıyordu, tehlikeli yerlerini, kötü insanlarını biliyordu, bize göz kulak olabilirdi, bizi ikaz edebilirdi, Lily ve Nona yapamazdı bunları. Anneannemin Sylvie' dense onları tercih etmesini, onun yaşına pek yakıştıramadıkları bir muhakeme hatası olarak görmeye başladılar. Biz de haklı olduklarını düşündük. Sylvie aleyhine söylenebilecek tek şey annesinin onun adını ne vasiyetinde ne herhangi bir sohbette anmış olmasıydı. Olumsuz bir etkisi vardı bunun üzerimizde, ama biz de büyük halalarımız da özel olarak korkulacak bir şey görmüyorduk bunda. Oradan oraya dolaşıp durması, sürgün edilmiş olmasındandı belki sadece. Bir yerden bir yere sürüklenmesi, şöyle etraflıca bir düşününce, tek başına yaşamayı tercih etmesinden fazlasına alamet değildi belki, parası olmadığı için de müşkül duruma düşmüştü. Nona ve Lily anneleri ölünceye dek onunla kalmışlardı, sonra da ağabeylerine yakın olabilmek için batıya taşınmışlardı, yıllarca annelerinin çiftliğinin satışından gelen parayla kendi başlarına, kimse-

den destek almadan yaşamışlardı. Kovulmuş, dışlanmış olsalardı, mirastan yoksun bırakılsalardı –burada karşılıklı cıkcıkladılar– "Biz de yük vagonlarında dolaşıyor olurduk." Göğüslerinin içine doğru kıkır kıkır güldüler, iskemleleri yerinde sallandı. "Eğri oturup doğru konuşalım," dedi biri, "annesi evlenmemeyi tercih eden insanlara karşı çok tahammülsüzdü."

"Kendi de söylerdi bunu."

"Yüzümüze söylerdi."

"Çok kere."

"Huzur içinde uyusun."

Sylvie'nin evli değilmiş gibi davranmayı seçtiğini anlayacak kadar şey öğrenmiştik hakkında, kaldı ki soyadının değişmesine neden olacak denli resmi statüsü olan bir evlilikti onunki. Bu Fisher denen adam kimdir, nedir, hiç lafı edilmiyordu. Lily ve Nona giderek Sylvie'de hiç evlenmemiş bir kadın görmeye başladılar. Kendilerinden tek farkı, Sylvie'nin dımdızlak bir kenara atılmış olmasıydı. Nerede olduğunu bulabilirlerse davet edeceklerdi onu. "Sonra da durumu kendimiz tartar kararımızı veririz." Sylvie'den mesaj gelince kendi mektuplarına son halini vermeye başladılar, evde isterse annesinin yerini alabileceğini taahhüt etmeden ima etmeye çok dikkat ettiler. Mektup gönderildiğinde hepimiz beklentiye girdik. Lucille ile, Sylvie'nin saçları acaba kızıl mı yoksa kahverengi mi diye tartışıyorduk. Lucille "Aynı anneminki gibi kahverengi olacak, biliyorum," diyordu, ben de "Anneminkiler kahverengi değil kızıldı," diye cevap veriyordum.

Lily ve Nona meseleyi kendi aralarında müzakere edip gitmek *zorunda* olduklarına (çünkü sağlıklarını düşünmeleri gerekiyordu, ayrıca kırmızı tuğlalı, nezih Hartwick Hotel'in bodrum katındaki, çarşafları kaskatı, gümüşleri pırıl pırıl odaları burunlarında tütüyordu, valizleri taşıyan eklem iltihaplı otel görevlisi ile iki ihtiyar oda hizmetçisi onların yaşına, yalnızlığına ve yoksulluğuna saygı gösteriyordu), Sylvie'nin de gelmek zorunda olduğuna karar verdiler.

3

SYLVIE'Yİ ÇAĞIRDIKLARINDA hâlâ kış sonuydu, Sylvie geldiğinde ise bahar henüz başlamamıştı. Cevabını vermeden önce durumu etraflıca değerlendirmesini istemişlerdi, ayrıca taleplerinin hiçbir acelesi olmadığı konusunda uzun uzadıya ve son derece tatlı bir dille (mektubun yazılması birkaç gün sürmüştü) temin etmişlerdi onu, buraya gelmeden illa yoluna koyması gereken işleri varsa, onları da hiç acele etmeden halledebilirdi. Derken bir akşam mutfakta yemeğimizi yerken, Lily ve Nona kendi aralarında Sylvie'den bir cevap gelmeyişine dertlenir, onun normal insanlar gibi düşünceli davranamayacak kadar hülyalı ve dalgın olduğunu birbirlerine hatırlatır, bir yandan da hasta olmadığını ümit ederlerken, Sylvie kapıyı çaldı.

Nona kapıyı açmak için aşağı gitti (mutfakla ön kapı arasındaki koridorda bayağı dik bir eğim vardı, bu eğim yolun ortasında tek bir basamakla bir dereceye kadar hafifletilmişti), yaşlı kadın giysileriyle içliklerinin birbirine sürtünürken çıkardığı hışırtıları duyduk. Derken Nona'nın "Ah canım! Hava çok soğuk! Yürüyerek mi geldin? Mutfağa geç!" diyen mırıl mırıl sesi geldi. Sonra yine elbise hışırtısı, koridordan bize doğru gelen ağır botlar, başka da ses yok.

Sylvie Nona'nın peşinden kibarlık, dikkat çekmeme isteği ve çekingenlik karışımı bir suskunlukla mutfağa girdi. Otuz beş yaşlarındaydı, ince uzundu. Dalgalı kahverengi saçları kulaklarının ar-

kasından firketelerle tutturulmuştu, orada ayakta dururken bize derli toplu görünmek için tokadan fırlamış saçlarını geriye doğru düzeltiyordu. Saçları ıslaktı, elleri soğuktan kızarmış ve çatlamıştı, mokasenleri de olmasa ayakları hemen hemen çıplaktı. Yağmurluğu o kadar şekilsiz ve büyük bedendi ki bir bankta bulmuş olması muhtemeldi. Lily ve Nona kaşlarını kaldırıp birbirine baktı. Kısacık bir sessizlik oldu. Derken Sylvie buz gibi soğuk ve tereddütlü elini başıma koydu, "Sen Ruth'sun," dedi, "sen de Lucille. Bu güzelim kızıl saçlar Lucille'in."

Bunun üzerine Lily ayağa kalkıp Sylvie'yi iki elinden tuttu, Sylvie öpülmek için eğildi. "Buraya, ısıtıcının yanına otur," dedi Lily bir iskemle çekerek. Sylvie oturdu.

"Ocağın yanı gerçekten en sıcak yer," dedi Nona. "Paltonu çıkar canım. Daha çabuk ısınırsın. Sana poşe yumurta yapacağım."

"Poşe yumurta sever misin?" diye sordu Lily. "İstersen haşlayabilirim de."

"İkisi de olur," dedi Sylvie. "Poşe yumurta çok iyi olur." Paltosunun düğmelerini açtı, kollarını paltonun yeninden sıyırdı. "Ne hoş bir elbise!" diye ünledi Lily. Sylvie uzun elleriyle eteklerini düzeltti. Elbise koyu yeşildi, satensi bir parlaklığı vardı, kısa kolluydu, geniş yuvarlak yakasında da bir broş vardı, küçük bir inciçiçeği demeti. Sylvie bize baktı, sonra başını eğip tekrar elbisesine baktı, elbisenin bir etki yaratması apaçık hoşuna gitmişti. "Evet, çok hoş görünüyorsun canım. Çok iyi," dedi Nona epey yüksek sesle. Gerçekte niyeti bu gözlemini kız kardeşine duyurmaktı, nasıl ki Lily'nin iltifatlarının asıl hedefi de Sylvie değil Nona'ysa. İkisi de öbürü anlasın diye bağırıyordu, hem seslerine ayar vermeyi pek beceremediklerinden hem de Lily Nona'nın, Nona da Lily'nin kendisinden daha ağır işittiğini sandığından gereğinden biraz daha yüksek sesle konuşuyorlardı. Tüm hayatlarını beraber geçirmişlerdi, aralarında özel bir dil olduğunu düşünüyorlardı. Bu yüzden Lily Nona'ya bir bakış atarak "Ne güzel elbise," dediğinde, "Gayet aklı başında görünüyor. Gayet normal görünüyor," demiş oluyordu aslında. Nona da Sylvie'ye "Çok iyi görünüyorsun," dediğinde, "Bel-

ki kalkabilir bu işin altından. Belki o kalır, biz de gideriz!" demiş oluyordu Lily'ye. Sylvie elleri kucağında, gözleri ellerinde, çıplak mutfak ışığında otururken Nona ve Lily gizliden gizliye birbirlerini anlamanın sevinciyle yanakları kızarmış halde ihtiyar, tutuk bacaklarıyla ağır ağır gidip geliyor, poşe yumurta yapıyor, kâselere erik kompostosu dolduruyorlardı.

"Bay Simmons'ın öldüğünü biliyor muydun?" diye sordu Lily.

"Çok yaşlıydı herhalde," dedi Sylvie.

"Peki Danny Rappaport'u hatırlıyor musun?"

Sylvie başını salladı.

"Okulda senin bir sınıf altındaydı."

"Hatırlıyorum galiba."

"Neyse, öldü. Bilmiyorum nasıl."

"Cenazenin duyurusu yapıldı gazetede ama hiç açıklama yoktu. Tuhaf geldi bize. Sadece bir fotoğraf koymuşlar."

"Fotoğraf da pek yeni değildi hani," diye homurdandı Lily. "Adam on dokuz yaşında gösteriyordu. Yüzünde tek çizgi yoktu."

"Annemin cenazesi güzel miydi?" diye sordu Sylvie.

"Çok güzeldi."

"Ah, evet, çok hoştu."

Yaşlı kardeşler birbirlerine baktı.

"Çok küçük bir törendi tabii," dedi Nona.

"Evet, kendisi öyle olsun istedi. Ama çiçekleri bir görecektin! Tüm ev doldu. Yarısını kiliseye gönderdik."

"Çiçek istemiyordu," dedi Nona, "israftı ona göre."

"Tören de istemedi."

"Anlıyorum."

Sessizlik oldu. Nona ekmeğin üzerine yağ sürdü, jöle kıvamındaki yumurtayı ekmeğin üzerine kaydırdı ve tabağı sanki bir çocuk için hazırlıyormuş gibi yumurtanın sarısına çatalı sokup çıkardı. Sylvie masadaki sandalyelerden birine oturdu, başını eline yaslayıp öyle yedi. Nona üst kata çıktı, birkaç dakika sonra elinde sıcak su torbasıyla tekrar aşağı indi. "Sana koridordaki odayı hazırladım. Biraz havasız, ama cereyanda kalmaktan iyidir. Yatağın

üstünde iki kalın battaniye, bir de daha ince bir battaniye var, sandalyenin üstüne de yorgan koydum." Sıcak su torbasını çaydanlıktaki suyla doldurdu ve mutfak havlusuna sardı. Lucille ile birer bavul aldık elimize, Sylvie'nin peşinden üst kata çıktık.

Ağır tırabzan küpeştesi ve iğ biçimli parmaklıklarıyla merdivenler geniş ve cilalıydı, dedemin kendi marangozluğuna iyi malzemeler kullanacak ve kalıcı gözüyle bakılabilecek şeyler yapacak kadar güvenmeye başladığı zamanlardan kalmaydı. Ama basamaklar biraz garip bir şekilde, dikine açılan bir nevi tavanarası kapağıyla sonlanıyordu, çünkü merdivenlerin en üstünde, esas işlevi ortadan bir yerden her zaman biraz bel veren çatıyı desteklemek olan bir duvarla burun buruna geliyordu insan, dedem de bu duvarda bir kapı açma cesaretini bulamamıştı kendinde doğal olarak. Bunun yerine makara ve pencere ağırlıkları kullanarak bir alet tasarlamıştı, böylece tavanarası kapağı (evin ikinci katı portatif merdivenle çıkılan bir çatı katıyken yapılmıştı bu kapak) hafifçe itildiğinde bile açılıyor, sonra kendi kendine küçük bir çarpma sesiyle düşerek kapanıyordu. (Bu alet, hava cereyanının cilalı basamakların üstünden sel olup akmasını, oturma odasını basmasını, girdaplar halinde mutfağa dolmasını önlerdi). Sylvie'nin odası hakikaten koridordan bir perdeyle ayrılan ince uzun bir çatı katı odası gibiydi. İçeride yastık ve yorganlarla dolgunlaştırılmış portatif bir karyola vardı, bir de Nona'nın bir rafta açık bıraktığı lamba. Yuvarlak ve küçük, gökyüzündeki zirvesine ulaşmış dolunay gibi yüksek bir penceresi vardı. Şifonyer ve iskemle dışarıda, perdenin iki yanındaydı. Sylvie yarı karanlık koridorda bize dönüp ikimizi de öptü. "Size hediye alacağım," diye fısıldadı, "yarın, belki." Sonra bizi tekrar öpüp perdenin arkasına, daracık odaya geçti.

O gittikten sonra değişip yeniden düzenlenen o eve dönmenin Sylvie'ye nasıl hissettirdiğini merak etmişimdir hep. Eldivensiz ellerinde bavullar, kürenmiş kar kütleleriyle iki yandan daralmış ve her kar kütlesinin dibinde oluşan çamurlu su birikintileri yüzünden daha da daralmış olan yolun ortasından yokuş aşağı yürürken ha-

yal ediyorum onu. Sylvie her zaman yere bakarak, başı bir yana eğik, yüzünde biri ona yumuşacık bir sesle bir şeyler söylüyormuş gibi dalgın ve düşünceli bir ifadeyle yürürdü. Ama bazen başını kaldırıp kopkoyu bulut rengi kara ya da erimiş kar rengi gökyüzüne veya karın eridiği yerlerde açığa çıkan kaygan kara döşeme tahtalarına, dallara, çotuklara şöyle bir baktığı da olurdu.

Nona'nın uzunca bir süre atmaya kıyamadığı cenaze çiçeklerinin yaymaya başladığı o ağır, kesif kokunun izlerini hâlâ taşıyan (hiç değilse bana öyle geliyordu) koridora adım atmak nasıl bir şeydi acaba Sylvie için? Elleri ve ayakları evin sıcaklığıyla sızlamış olmalı. Yeşil elbisesinin kucağında duran ellerinin ne kadar kırmızı ve eğri büğrü göründüğünü, kollarını iki yanına nasıl bastırdığını hatırlıyorum. Beyaz mutfaktaki ahşap sandalyede oturur, üzerinde emanetmiş gibi duran elbisesini düzeltir, ayaklarını mokasenlerinden çıkarmaya çalışır, ona dikilmiş bakışlarımıza hamile kalmış bir bakirenin uysal alçakgönüllülüğüyle katlanırken mutluluğunun aşikâr olduğunu hatırlıyorum.

Sylvie'nin geldiği günün ertesinde Lucille ile erkenden uyandık. Önemli günlerin şafağında etrafı kolaçan etmek âdetimizdi. Genellikle ev bir-iki saatliğine tamamen bize ait olurdu, ama o sabah Sylvie'yi mutfakta sobanın başında üstünde paltosuyla oturmuş, küçük şeffaf bir poşetten istiridye biçimli krakerler yerken bulduk. Bize gülümseyerek göz kırptı. "Işık kapalıyken iyiydi," diye fikrini belirtti, bunun üzerine Lucille ile ışığın zincirini çekeceğiz diye telaş ederken birbirimize çarptık. Sylvie'nin paltosu gidiyor olduğunu düşündürmüştü bize, burada bizimle kalsın diye ne kadar uslu olabileceğimize dair bütün marifetlerimizi sergilemeye hazırdık. "Böyle daha hoş, değil mi?" Doğrusu rüzgâr evi feci hırpalıyor, camlara donmuş yağmur damlaları fırlatıyordu. Halıya, Sylvie'nin ayak ucuna oturup onu seyrettik. Bize birer istiridye krakeri verdi. "Burada olduğuma inanamıyorum," dedi en sonunda, "tren yolculuğu on bir saat sürdü. Dağlarda çok fazla kar var. Rayların üzerinde sürünür gibi geldik, saatler saatler saatlerce." Seyahatin ke-

yifli geçtiği sesinin tonundan belliydi. "Hiç trene bindiniz mi?" Binmemiştik. "Yemekli vagonda kalın beyaz masa örtüleri, pencere pervazlarına cıvatayla tutturulmuş küçük gümüş rengi vazolar var, ayrıca küçük gümüş bir çanakta kendi sıcak şerbetini alabiliyorsun. Trenle seyahat etmeyi çok seviyorum," dedi Sylvie. "Özellikle de yolcu vagonlarında. Sizi de götürürüm bir gün."

"Nereye?" diye sordu Lucille.

Sylvie omuz silkti. "Bilmem, herhangi bir yere. Nereye gitmek istersiniz?"

Yük vagonlarından oluşan sonsuz bir treninin bütün açık kapılarının önünde poz verirken gördüm üçümüzü, peş peşe hızla belirip yiterken yanıp sönüyormuş gibi görünen, hem hareket hem durağanlık yanılsaması yaratan birbirinin aynı sayısız görüntü, tıpkı kinetoskoptan akan resimler gibi. Geçerken yarattığımız sıcak ve tehlikeli rüzgâr beyaz çiçekli yabani havuçları lime lime ediyordu, yine de onca gürültü patırtı ve kontrolsüz hıza rağmen, tren kükremeye devam ederken biz bahçenin dibinde belirip yitiyor, yanıp sönüyorduk. "Spokane," dedim.

"Ah, daha iyi bir yer olsun. Daha uzak. Seattle belki." Bir sessizlik oldu. "Ama siz zaten orada yaşıyordunuz."

"Annemizle," dedi Lucille.

"Evet." Sylvie şeffaf boş ambalajı dörde katlamış, kat yerlerini başparmağıyla işaretparmağını kullanarak pli yapıyordu.

"Bize ondan söz eder misin?" diye sordu Lucille. Ani bir soruydu, muhatabını tatlılıkla tavlamaya ayarlı bir ses tonuyla sorulmuştu, çünkü yetişkinler annemiz hakkında konuşmaya isteksiz olurdu. Anneannem kızlarının hiçbiri hakkında konuşmazdı, bahisleri geçtiğinde de yüzünü sinirle buruştururdu. Alışkındık buna, ama Lily, Nona ve anneannemizin bütün arkadaşlarının annemizin adının anılmasına bariz bir utançla tepki vermesine alışamamıştık. Slyvie'yi sınamayı aklımıza koymuş, onu biraz daha iyi tanıyıncaya dek beklemeye karar vermiştik; ama herhalde paltosu üzerinde olduğundan ve her an kalkıp gidecekmiş gibi göründüğünden Lucille beklememişti.

"Ah, çok hoş biriydi," dedi Sylvie, "güzeldi."

"Ama *nasıldı* peki?"

"Okulda başarılıydı."

Lucille iç çekti.

"Çok iyi tanıdığın birini tarif etmek zor. Çok sessizdi. Piyano çalardı. Pul toplardı." Sylvie düşüncelere dalmış gibiydi. "Kedilere bu kadar düşkün başka birini tanımadım. Eve hep kedi getirirdi."

Lucille bacaklarını oynattı, geceliğinin kalın pazen eteğini düzeltti.

"Evlendikten sonra pek görmedim onu," dedi Sylvie.

"O zaman bize düğünü anlat," dedi Lucille.

"Ah, çok küçük bir düğündü. Şerit dantelden, askılı yazlık bir elbise giymişti, hasır şapka takmıştı, elinde papatya demeti vardı. Hepsi annemizi memnun etmek içindi. Nevada'da bir yerde bir sulh hâkiminin önünde çoktan evlenmişlerdi zaten."

"Neden Nevada?"

"Eh, baban oralıydı."

"Babam nasıl biriydi?"

Sylvie omuz silkti. "Uzun boyluydu. Tipi fena değildi. Feci derecede sessizdi ama. Utangaçtı bence."

"Ne iş yapardı?"

"Seyahat ederdi. Tarım ekipmanları gibi şeyler satıyordu galiba. Alet edevat, falan. O günden sonra onu bir daha görmedim bile. Nerede şimdi, siz biliyor musunuz?"

"I-ıh" dedim. Lucille ile, Bernice'in anneme kalın bir zarf getirdiği günü hatırlıyorduk. "Reginald Stone," demişti Bernice, eflatun pençelerini gönderenin adresinin yazılı olduğu köşeye tık tık vurarak. Helen ona bir fincan kahve verdi, Bernice yakinen tanıdığı kokteyl garsonu bir kadının da içine karıştığı, ayrılıp barışan evli bir çiftle ilgili skandal hikâyeyi fısır fısır anlatırken, annemiz posta pulunun yapışkanı gitmiş köşesini parmaklarıyla çekiştirerek masada oturdu. Gitmediği müddetçe mektubun asla açılmayacağına nihayet hükmettiğinde kalktı Bernice, o gidince Helen zarfı dört

parçaya ayırıp çöpe attı. Orada olduğumuzu aniden hatırlamış gibi yüzümüze bakıp aklımızdaki soruları tahmin ederek, "En iyisi bu," dedi. Babamız hakkında tek bildiğimiz buydu.

Annemizin o andaki yüzünü gözlerimin önüne getirebiliyorum, onu seyrettiğimizi aniden fark ettiğinde irkilişini. O sırada tek hissettiğim meraktı sanırım, ama annemin yüzündeki ifadeyi unutmayışımın nedeni, meraktan öte bir şeyin emaresini arayarak bakmış olmasıydı yüzüme. Açıkçası şimdi o ânı biraz hayretle (annemin mektubu imha edişinde ne şüphe ne hırs ne tereddüt ne acele vardı), hüsranla (eldeki tek şey o mektuptu, başka bir mektup gelmedi hiçbir zaman, babamızdan bir daha ne bir şey geldi ne bir haber) ve öfkeyle hatırlıyorum (o adam babamızdı muhtemelen, durumumuzu bilmek istemiş olabilirdi, hatta duruma müdahil olmayı bile istemiş olabilirdi). Yaş aldıkça, annemin o gün yüzümde görmeyi beklediği ifadeyi ona göstermeye daha hazır olduğumu düşünüyorum bazen. Ama elbette benim hatırlamadığım bir yüze bakıyordu annem o sırada; Sylvie'nin yüzü nasıl değiştiyse benimki de öyle değişti. Belki de onunkinden daha fazla değişmiştir, çünkü Sylvie'ye baktıkça bana annemi daha da çok hatırlatır oldu. Hatta yanakları ve çenesinin yapısı, saçlarının dokusu anneme o kadar çok benziyordu ki annemin bendeki hatırasını bulandırmaya, sonra da onun yerini almaya başladı. Zamanla irkilerek başını kaldıran Sylvie oldu, içinde hiçbir yerinin olmadığı bir hatıradan dikkatle bana bakıyordu. Ben de yüzümdeki incinmiş ve incindiğinin farkında ifadeyi yavaş yavaş bu hatıra kesitindeki Sylvie'ye gösterir oldum, o mektupla ilgili en ufak bilgisi olamayacağını bile bile.

Annemi düşündüğünde gözünün önüne ne geliyordu Sylvie'nin? Lamba ışığında, halıda, topuklar havada, çenesi iki yumruğunun üstünde karınüstü yatarak Kippling okumayı seven, saçları örgülü, kolları çilli bir kız. Yalan söyler miydi? Sır saklayabilir miydi? Gıdıklar mıydı, tokatlar mıydı, çimdik ya da yumruk atar mıydı, yüzünü ekşitir miydi? Bana sorsalar, Lucille'i hafif kepçe –açıkta kalıp üşüdüğünde acı acı sızlayan– kulaklarını saklayan yumuşak, güzel, dolaşık saç kütlesiyle hatırlardım. Ön dişlerinin, kalıcı

olanların, önce birinin çıktığını, ötekinin epey sonra çıktığını, kocaman ve tırtıklı olduklarını, ellerini aşırılığa varan bir titizlikle yıkadığını hatırlardım. Sinirlendiğinde dudağını ısırdığını, utandığında dizini kaşıdığını, tebeşir ya da güneşte ısınmış kedi kokusu gibi tekdüze bir temizlik kokusu yaydığını hatırlardım.

Sylvie'nin ketum olduğunu düşünmüyorum. Bir insanı tasvir etmek, onun da dediği gibi zordu, çünkü hatıralar doğaları gereği parça parça, yalıtılmış ve gelişigüzeldi, geceleri aydınlık bir pencereden görülen anlık görüntüler gibi. Bazen karanlık ikindi vakitlerinde trenlerin geçişini seyrederdik, masmavi karın içinden sürüngen gibi ilerlerken bütün pencerelerinden ışık taşardı, içleri yemek yiyen, tartışan, gazete okuyan insanlarla dolu olurdu. Bizim onları seyrettiğimizi elbette göremezlerdi, çünkü kış günü saat beş buçuk oldu mu manzara ortadan kaybolurdu, dışarı baksalardı siyah camda siyah ağaçları, siyah evleri ya da ince uzun siyah köprüyü ve gölün sönük mavi genişliğini değil, boşlukta asılı gibi duran kendi imgelerini görürlerdi. Trenin bu kadar temkinle neye yaklaştığını muhtemelen bilmezdi bazıları. Bir keresinde Lucille ile göl kıyısına kadar trenin hemen yanında ona eşlik ederek yürümüştük. Buzlanmaya neden olan bir yağmur yağmıştı, cam gibi bir buz tabakasıyla kaplıydı kar, güneş battığında bu tabakanın bizi taşıyacak kalınlıkta olduğunu fark ettik. Böylece treni beş-altı metre uzaklıktan takip ettik, arada bir düşüyorduk çünkü buzla kaplı kar kumullar gibi kabarıp çöküyor, hiç tahmin edemeyeceğimiz yerlerinden çalı tepeleri ve çit kazıkları fırlıyordu. Ama emekleyerek ve aşağı kayarak, barakaların ve kümeslerin çatılarına tutuna tutuna küçük kafalı, küçük şapkalı, yüzünü parlak renklere boyamış genç bir kadının penceresiyle aynı hizada kalmayı başardık. Neredeyse dirseklerine kadar çıkan gümüş rengi eldivenleri vardı, şapkasından fırlamış bir tutam saçı geri itmek için kolunu kaldırdığında bileklerinden kollarına dökülen halka bilezikler takmıştı. Kadın pencereye çok sık bakıyordu, gördüklerinin tüm dikkatini ele geçirdiği belliydi (onunla aynı hizada kalmak için çabalayan ve seslenemeyecek kadar nefes nefese kalmış olan Lucille ile bana bakı-

yormuş gibi görünse de aslında öyle değildi). Arazinin aşağı doğru eğimlendiği ve köprünün yükselmeye başladığı kıyı şeridine ulaştığımızda durduk ve kadının penceresinin köprünün göremediğimiz ama orada olduğunu bildiğimiz kemeri boyunca ağır ağır süzülerek uzaklaşışını seyrettik. "Gölü yürüyerek geçebiliriz," dedim. Berbat bir fikirdi. "Çok soğuk," dedi Lucille. Kadın gitmişti işte. Yine de onu daha iyi tanıdığım başka kadınları hatırladığımdan daha az ya da daha farklı hatırlamıyorum, hatta onu rüyamda görüyorum, rüya olayın bizzat kendisine çok benziyor, bir tek rüyada köprünün kazıkları trenin ağırlığı altında o kadar tehlikeli bir biçimde titremiyor.

"Kahvaltıda ne yemek istersiniz?" diye sordu Sylvie.

"Mısır gevreği."

Sylvie sütlü kakao yaptı, biz mısır gevreği yedik ve günün aydınlanışını seyrettik. Eriyen karları donduran, yol kenarında birikmiş kirli bayat kar yığınlarını sertleştiren buz gibi bir gece olmuştu.

"Kasabanın etrafında kısa bir yürüyüşe çıkacağım," dedi Sylvie. "Yollar tamamen çamur olmadan önce. Birazdan dönerim." Paltosunu iliklediv ve verandaya çıktı. Sürgülü kapının çarptığını duyduk. "Bir atkı almalıydı," dedim. "Geri dönmeyecek," diye yanıtladı Lucille. Koşarak üst kata çıktık ve kot pantolonlarımızı giydik, geceliklerimizin eteklerini pantolonların içine sokuşturduk. Botlarımızı yumuşak ev terliklerimizin üzerine geçirdik, paltoları kaptık ve koşarak dışarı çıktık, ama Sylvie çoktan gitmişti. Eğer dönmemek üzere çıktıysa, kasabaya iner, istasyona giderdi. Geri dönecektiyse de her halükârda yine kasabaya giderdi, göle gitmiyorsa tabii. Başı açıktı, ne eldiveni ne botu vardı, gölün soğuğu sefil ederdi onu. Donmuş teker izlerinin ve çamurun, buz kırıklarının üzerinden olabildiğince hızla ana caddeye doğru yürüdük. "Bahse girerim Nona'yla Lily ona git demiştir," dedim. Lucille başını salladı. Yüzü kızarmış, yanakları ıslanmıştı. "Her şey yoluna girecek," dedim. Yüzünü elbisesinin koluyla yarım yamalak sildi.

"Her şeyin yoluna gireceğini biliyorum, ama yine de kızıyorum."

Köşeyi döndük ve Sylvie'yi caddede, biraz ilerimizde dört-beş köpeğe kocaman buz parçaları fırlatırken gördük. Yerden bir parça alıp bir elinden öbürüne geçiriyor, geri geri yürüyor, köpekler de onu havlayarak takip ediyor, arkasında çember oluşturuyordu. Elindekini küçücük bir kırmanın kaburgasına isabet ettirdiğini gördük, bunun üzerine tüm köpekler çil yavrusu gibi dağıldı. Sylvie parmaklarını emdi, ellerini çanak yapıp içine hohladı, köpekler geri dönmeye, havlamaya ve çember olmaya başladığında bir buz parçası daha aldı. Umursamaz bir tavrı vardı, nişan almada marifetliydi. Az ötede durmuş onu seyrettiğimizin farkında değildi. Son köpek de arkasını dönüp kendi evinin verandasına koşuncaya dek olduğumuz yerde kaldık, sonra da aramızda iki blok mesafe bırakarak Sylvie'yi Fingerbone'un merkezine kadar takip ettik. Eczanenin, ucuzcu dükkânının ve manifaturacının önünden yavaş adımlarla geçti, her birinin önünde durup vitrine baktı. Sonra doğruca tren istasyonuna gidip içeri girdi. Lucille ile istasyona yürüdük. Sylvie'yi sobanın önünde kollarını kavuşturmuş, gelen ve giden trenlerin sıralandığı tebeşirle yazılmış listeyi incelerken bulduk. "Bavullarını evde unuttuğunu söyleyeceğim ona," dedi Lucille. Bunu düşünmemiştim hiç. İçeri girdiğimizi görünce hayretle gülümsedi Sylvie. "Eşyalarını evde bıraktın," dedi Lucille.

"Ha, biraz ısınmak için girdim içeri sadece. Başka hiçbir yer açık değil. Malum, saat çok erken. Bugünlerde güneşin ne kadar erken doğduğunu unutmuşum." Sobanın sıcağında ellerini ovuşturdu. "Hâlâ kış gibi değil mi?"

"Neden eldiven giymiyorsun?" diye sordu Lucille.

"Trende unuttum eldivenlerimi."

"Neden bot giymiyorsun?"

Sylvie gülümsedi. "Giymeliyim galiba."

"Şapka da lazım sana. El kremi kullanmalısın."

Sylvie ellerini cebine soktu. "Bir süre burada kalmalıyım bence," dedi. "Lily'yle Nona çok yaşlı. En azından şimdilik en iyisi bu."

Lucille başını salladı.

"Kafe açıldığında turta alırız. Sonra kendime bir atkı, hatta bel-

ki eldiven seçmeme yardım edersiniz." Ceplerini aradı, küçük bir top halinde bir miktar para ve bozukluk çıkardı. Parayı şüphe dolu gözlerle süzdü ve saymadı. "Bakalım."

"Evde el kremi var," dedi Lucille.

Saat dokuzda Sylvie'nin peşinden ucuzcu dükkânına girdik, Sylvie oradan ekose desenli bir atkı ve kül rengi eldivenler aldı. Karar vermesi biraz sürdü, yazarkasadaki kadına kim olduğunu anlatması da biraz sürdü; her ne kadar Sylvie'ye tanıdık geldiyse de kadın kasabaya yeni gelmiş ve ailemiz hakkında hiçbir şey bilmeyen biriydi. Yeniden sokağa çıktığımızda güneş sıcacık parlıyordu. Oluklarda akan su parlıyordu. Kaldırımının sonuna geldiğimizde, Sylvie'nin arada bir şu ya da bu birikintiye ayakkabılarıyla girmeden yürüyüp geçebilmesinin yolu kalmamıştı. Bu zorluk tüm dikkatini alıyordu ama onu rahatsız etmişe benzemiyordu.

"O kadın bana birini hatırlattı, ama kim, çıkaramıyorum," dedi Sylvie.

"Burada hâlâ arkadaşların var mı?" diye sordu Lucille.

Sylvie güldü. "Yani, açıkçası, burada hiçbir zaman pek arkadaşım olmadı. Kendi halimizdeydik. Kimin kim olduğunu bilirdik, o kadar. On altı yıldır da gelmiyorum buraya."

"Ama ara sıra gelmişsindir," dedi Lucille.

"Hayır."

"Nerede evlendin?" diye sordu Lucille.

"Burada."

"İşte bir kere gelmişsin."

"Bir kere," dedi Sylvie.

Lucille çizmeleriyle erimiş bir kar tümseğine bastı, ben de ona tokadı bastım, çünkü karın bir kısmı bacağıma sıçramıştı.

Bahçe yolundan yürüyüp verandamıza vardık. Lily ve Nona mutfaktaydı, endişe ve sıcaktan al al olmuşlardı.

"Nihayet!" dedi Lily.

"Yürüyüşe çıkmak için ne gün ama!"

Sylvie suya doymuş mokasenlerini verandada ayaklarından güçbela çekip çıkardı, biz de palto ve çizmelerimizden kurtulduk.

Lily ve Nona bizi kot pantolonlarımız ve terliklerimizle, üstümüzde hâlâ gecelik ve taranmamış saçlarla görünce cıkcıkladılar. "Ah!" dediler. "Bu ne hal?"

"Ruthie'yle bu sabah erkenden uyandık ve güneşin doğuşunu seyretmek için dışarı çıkmaya karar verdik. Ta merkeze kadar gittik. Sylvie de endişelenmiş, bizi aramak için çıkmış," dedi Lucille.

"Ah, kızlar, şaşırtıyorsunuz beni," dedi Nona.

"Ne kadar düşüncesizce bir davranış."

"Sylvie size bir güzel fırça çekmiştir umarım."

"Zavallı Sylvie!"

"Sylvie burada olmasaydı endişeden ölürdük."

"Ölürdük."

"Yollar o kadar tehlikeli ki. Ne yapardık?"

Sylvie'ye bir fincan kahve, ayakları için de bir tencere sıcak su getirdiler; bir yandan da cıkcıklıyor, onu anladıklarını göstermek için ellerine ve saçlarına pat pat vuruyorlardı.

"Çocuklarla başa çıkmak için genç olmak lazım!"

"Doğru söze ne denir."

"Biz olsak şerifi çağırmak zorunda kalırdık."

"Onlara iyi bir ders olurdu."

Lily ve Nona yarım kalmış bavul hazırlama işini bitirmek üzere alelacele gitti. Lucille gazetenin bulmaca sayfasını açtı, çekmecede kalem buldu, masada Sylvie'nin karşısına oturdu.

"Fe simgeli element," dedi.

Sylvie yanıtladı: "Demir."

"F harfiyle başlaması gerekmiyor mu?"

"Hayır, Demir," dedi Sylvie, "aldatmaya çalışıyorlar öyle."

O akşam Lily ve Nona anneannemin bir arkadaşı tarafından Spokane'e geri götürüldü. Biz de ev de Sylvie'nindik artık.

4

SYLVIE GELDİKTEN SONRAKİ HAFTA Fingerbone'da üç gün güneş parladı ve dört gün ılık bir yağmur yağdı. İlk gün buz sarkıtları öyle hızlı hızlı damlıyordu ki saçakların altındaki mıcır da habire tıkırdayıp sıçrıyordu. Kar gölgede kum gibi tanecikliydi, güneşte ise yumuşamış, üstünü örttüğü şeylere ıslak ıslak yapışmıştı. İkinci gün buz sarkıtları yere düşüp kırılıyor, kar ise ağır bir kütle halinde saçaklardan aşağı sarkıyordu. Lucille'le karı sopalarla dürtüp düşürdük. Üçüncü gün kar o kadar sık dokulu ve şekillendirilmeye uygundu ki heykel gibi bir şey yaptık. Koca bir kartopunu başka bir kartopunun üstüne yerleştirdik, bu kütleyi, kollarını önünde kavuşturmuş uzun elbiseli bir kadın figürü ortaya çıkarıncaya kadar kaşıkla oyduk. Figürün yana bakması Lucille'in fikriydi, ben diz çöküp kadının eteğine kıvrımlar oyarken Lucille mutfak taburesinin üstüne çıkıp figürün çenesini, burnunu ve saçını şekillendirdi. Eteğini yanlışlıkla kalçalarından biraz geriye doğru yaptım, kolları da göğsünün biraz fazla yukarısında kavuştu. Tamamen kazaydı –kar bazı yerlerde daha sert bazı yerlerde daha yumuşaktı, bazı kısımlarda da figürümüzü oluşturan kartoplarının içinde rulo halde gelen çürümüş siyah yaprakların üzerine hafif vuruşlarla temiz kar eklememiz gerekiyordu– ama nihayetinde poz vermiş gibi oldu. Tek tek parçalara bakıldığında kaba saba ve orantısız görünse de, bütün olarak soğuk ayazda duran bir kadın hissi veriyordu. Ruh çağırmış gi-

biydik. Paltomuzu, şapkamızı çıkarıp figürün etrafında sessizlik içinde çalıştık. Güneşli üçüncü gündü. Gökyüzü koyu maviydi, hiç rüzgâr yoktu, ama her yerden sızıntı ve erime sesleri geliyordu. Kadının tamamen donuncaya kadar ayakta kalmasını ümit ettik, ancak etrafını pürüzsüz hale getirmek için onu gri karla ovaladığımız sırada kafası devrilip düştü ve dağıldı. Bu kaza ona bir ön kola ve göğse mal oldu. Kafası için yeni bir kartopu yaptık, ama o da zayıflamış boynunu ezdi, ayrıca omuzlardan biri kafa ağırlığının altında koptu. Öğle yemeği için eve girdik, tekrar dışarı çıktığımızda köpek çişiyle sararmış, artık ikimizde de en ufak bir ilgi uyandırmayan bir gövde kalıntısıydı.

Tam o sırada başlayan yağmurlu günler felaketti. Yağmur karın erimesini hızlandırdı, ama toprağın buzunun çözülmesini değil. Bu yüzden üç yağmurlu günün sonunda Fingerbone'un evleri, ambar, ahır ve barakaları suyla dolup taşmış ve batmış birer Nuh'un gemisine benziyordu. Telgraf direklerine tünemiş tavuklar, sokaktan yüzerek geçen köpekler vardı. Anneannem sellerin bizim eve hiç ulaşmamasıyla böbürlenirdi hep, ama o bahar su, eşikleri aşıp geçti, bizleri yemek yaparken ve bulaşık yıkarken çizme giymek zorunda bırakarak evin zeminini on santim derinliğinde kapladı. Günlerce evin ikinci katında yaşadık. Sylvie tuvalet masasının üstünde tek kişilik iskambil oyunları oynadı, biz de Lucille'le yatağın üstünde Monopoly. Verandadaki odun yığını epey yüksekti, bu sayede odunların büyük bölümü hayli tüterek de olsa yanacak kadar kuru kalabildi, yığının içi örümcek ve fareyle doluydu, kilerin perde rayı perdeye yürüyen suyun ağırlığıyla derin bir kavis yapmıştı. Bir kapı açıp kapadığımızda bir dalga hızla yayılıyordu eve, sandalyeler sallanıyor, mutfak dolaplarının diplerinde şişeler ve tencereler tıngırdıyordu.

Dört gün yağan yağmurdan sonra güneş, rengi beyaza dönmüş gökyüzünde göz kamaştırıcı bir ateş topu gibi belirdi, daha yüksek rakımlı yerlere çıkan insanlar da kayıklarla geri döndüler. Yatak odamızın penceresinden çatılarını yokladıklarını, tavanarası pencerelerinden içeri baktıklarını görebiliyorduk. "Böyle bir şey hiç

görmedim," dedi Sylvie. Su gökyüzünden daha parlaktı, tam gözümüzün önünde uzun bir karaağaç yolun karşısında yavaşça devrildi. Tacından köküne, gövdenin yarısı parlak ışığın içinde kayboldu.

Fingerbone hiçbir zaman etkileyici bir kasaba değildi. Fazla geniş coğrafyası ve aşırılıklarla dolu iklimi onu dize getirmişti, ayrıca insanlık tarihinin tamamının başka bir yerde gerçekleştiğinin bilinciyle iyice mütevazı bir yer olmuştu. Sel baskını, çok sayıda mezar taşını dümdüz etti. Daha da fenası, su çekilince mezarlar çöktü, bu yüzden hafif çukurlaşmış böğürlere ya da boş karınlara benzediler. Kütüphaneyi de su bastı, hem de üç kitap rafı derinliğinde, Dewey kitap sınıflandırma sisteminde devasa boşluklar yaratarak. Tığ işi ve örgü kilimlerde, iğne oyasıyla işlenmiş puflarda yaşanan kayıp hesap edilmedi bile. Düğün kıyafetlerine, fotoğraf albümlerine mantar ve küf yürüdü, deri ciltler, kapaklarını kaldırdığımız anda elimizde ufalandı; albümleri açtığımızda suratımıza çarpan keskin koku, bir yer döşemesini yahut kayayı kaldırdığınızda çıkan koku gibi içe işliyordu. Fingerbone'da zor zamanlar için biriktirilip saklanan şeylerin büyük kısmı zarar gördü ya da telef oldu, ama açıkçası birikimler o kadar da fazla olmadığından, kayıp da başa çıkılmaz değildi.

Sonraki gün hava bayağı güzeldi. Su o kadar durgundu ki devrilen ağacın batık yarısının yerini suyun üstünde kalan yarım gövde ile ana dalların sudaki sureti aldı. Gün boyu iki kedi küçük girdaplara ve akıntılara pençe sallayarak dalların arasında gezindi durdu. Su akıp gitmeye başlıyordu. Göldeki buz henüz çözülmemişti, bu yüzden suyun ağırlığı altında inleyişini duyabiliyorduk buzun. Hâlâ kalındı, ama mum rengiydi artık, altında da büyük beyaz baloncuklar vardı. Normal havada sığ yerlerin üstünde belki iki parmak derinliğinde su olurdu. Sel suyunun tüm ağırlığı altında buz bel verdi, gevrek ve yumuşak değil lif lif olduğu için de kırılmaya dirençli genç kemikler gibi şiddetle bükülerek parçalara ayrıldı. İkindi saatleri, gölün dev ıstırabıyla inim inim inledi, güneş parlamaya devam etti, sel suyu bulutsuz gökyüzünün kusursuz bir ay-

nasıydı adeta, her şeyi ağzına kadar doldurup taşırmış ve dupdurgun.

Lucille ile çizmelerimizi giydik ve merdivenlerden aşağıya indik. Salon ışık içindeydi. Merdivenlerden kapıya yürüyüşümüz karmaşık bir düzenle döşeme tahtalarına vuran küçük akıntılara yol açtı. Kıvrımlı, bürümcük gibi ışık glifleri tavanda ve duvarlarda gitti geldi. Kanepe ve tekli koltuklar garip bir biçimde koyu renkti. Sırt kısımlarındaki dolgular kaymıştı, kırlentlerin ortasında sığ krater oluşmuştu. Dokununca su sızdırıyorlardı. O günler boyunca odada kenevir, at kılı ve saman kâğıdıyla demlenen bir çeşit çay yapmıştı sel adeta, sonrasında hep o odaya yapışıp kalan, bir benzeriyle daha sonra hiç karşılaşmamış olmama rağmen şimdi bile eksiksiz hatırladığım bir koku.

Sylvie ayaklarında anneannemin çizmeleri, holden aşağı geldi, kapıdan bize baktı ve "Akşam yemeğini hazırlayalım mı?" diye sordu.

Lucille parmağıyla kanepe minderine bastırdı. "Bak," dedi. Elini çektiğinde cerahat gibi toplanan su ortadan kayboldu ama minderdeki çukur kaldı.

"Yazık," dedi Sylvie. Güney yönünde bir akıntı köprünün kuzeye bakan kısmına devasa buz kırıkları yığdıkça gölden giderek daha da dehşet verici bükülme, sıkışma, çarpma sesleri geliyordu. Sylvie ayağının kenarıyla suyu ittirdi. Bir halka dört duvara hare hare yayıldı, kavisler duvarlardan sekip birbirinin içine geçerek geri geldi, düzenli ışık sıraları odanın içinde sürüklenip ileri geri sallandı. Lucille ayağıyla suyu dövmeye koyuldu, ta ki su leğende taşınıyormuş gibi duvarlara sıçrayıncaya kadar. Mutfaktan boğuk sarsıntı sesleri geliyor, kendi ıslak ağırlıklarıyla gerilip incelerek aşağı çekilmiş dantel perdeler kıpırdanıp dönüyordu. Sylvie ellerimden tuttu ve beni altı büyük vals adımıyla peşinden sürükledi. Ev etrafımızda dalgalandı. Lucille ön kapıyı açtı, sebep olduğu su akımı verandadaki odun yığınını bir uçtan yıktı, bir sandalye devrildi, bir kese dolusu mandal döküldü. Lucille kapı eşiğinde durup dışarı baktı.

"Sanki köprü yıkılıyormuş gibi sesler geliyor," dedi.

"Sadece buzdur muhtemelen," dedi Sylvie.

"Simmons'ın evi durduğu yerde değil bence artık," dedi Lucille.

Slyvie kapıya çıktı, sokağın aşağısında kapkara olmuş çatıya dikkatle baktı. "Valla bilemedim."

"Şu çalılar öbür taraftaydı."

"Belki çalılar yer değiştirmiştir."

Sylvie ile ikimiz tüten bir ateş yaktık, çay ve çorba için su kaynattık, Lucille ise düşen odunları üst üste koydu ve bata çıka yüzen mandalları kiler perdesinin ardına süpürdü (odun almadan önce odun yığınına küt diye vurmak için kullandığımız süpürgeydi bu, böylece örümcek ve fareleri uyarmış oluyorduk, böylece parmaklarımızı ısırmıyorlardı ya da elbise kollarımızın içine düşmüyorlardı veya soba ateşinde can vermiyorlardı). Lily'yle Nona alışveriş için evden çıkmanın yarattığı panik yüzünden, bir de karda mahsur kalmak ya da hastalanıp yataklara düşmekten duydukları korkuyla kileri muazzam miktarda konserve gıdayla doldurmayı başarmıştı. O kadar ki hiç zorluk çekmeden bir düzine sel felaketi daha atlatabilirdik. Ama halalarımızın korkusunun kehanet gibi karşımıza çıkması sevimsiz bir şeydi.

Akşam yemeğimizi üst kata çıkardık, yatağımıza oturduk ve dışarıya, kasabaya baktık. Simmons'ın evi hakikaten de temelinden kaldırılmış gibi göründü bize. Güneş, kafası karışmış bir horozla yolda kalmış köpeklerin haykırışları arasında alçalırken, bir esinti suyun yüzünü matlaştırdı. Gölden gelen tüyler ürpertici inilti ve çarpışma sesleri gece boyu hız kesmeden devam etti, dağlardaki gece rüzgârının sesi ciğere çekilen upuzun bir nefes gibiydi. Alt katta sel suyu yabancı bir evde el yordamıyla yürüyen bir kör gibi oraya buraya tosluyordu, dışarıda ise kulak zarındaki su basıncı ya da bayılmadan hemen önce duyulan sesler gibi tıslayıp tıpırdıyordu.

Sylvie mum yaktı. "Hadi pis yedili oynayalım," dedi.

"Canım hiç istemiyor," dedi Lucille.

"Ne yapmak istiyorsun peki?"

"Başka insanlar bulmak istiyorum."

"Şimdi mi?"

"Yani, yarın. Suyun içinden yürüyüp biraz yukarılara çıkarız, birini buluncaya kadar dolanırız. Tepelerde kamp yapan bir sürü insan olmalı."

"Ama iyiyiz burada," dedi Sylvie. "Kendi yemeğimizi pişirebiliyoruz, kendi yatağımızda uyuyabiliyoruz. Daha ne olsun?" İskambil kartlarını karıştırdı ve tek kişilik bir oyun oynamak üzere kartları açtı.

"Çok sıkıldım artık," dedi Lucille.

Sylvie bir as çekti ve altındaki kartı çevirdi. "Yalnızlıktan," dedi. "Yalnızlık bir sürü insana sıkıntı verir. Bir keresinde bir kadınla tanışmıştım, o kadar yalnızmış ki topal bir ihtiyarla evlenmiş, beş yılda dört çocuk yapmış, ama yine de fayda etmemiş. Sonra annesini göresi gelmiş, dişinden tırnağından artırarak para biriktirmiş, çocukları yanına alıp ta Missouri'ye kadar direksiyon sallamış. Dediğine göre annesi o kadar değişmiş ki yolda karşılaşsa tanıyamazmış. İhtiyar kadın çocuklara şöyle bir bakmış ve 'Aileden hiç kimseye benzemiyor bunlar,' demiş. Sonra da, 'Kendine keder biriktirdin Marie,' diye eklemiş. Marie de arkasını dönüp evine geri yollanmış. Ama kocası Marie'nin sadece annesini görmek için oralara gittiğine bir türlü inanmamış. Çocuklarla beraber onu terk ettiğini, sonra bir şeyden korkup geri geldiğini düşünmüş. Bu olaydan sonra bir daha hiçbirine pek sevgi göstermemiş. Ama zaten çok da yaşamamış."

"Çocuklara ne olmuş?" diye sordu Lucille.

Sylvie omzunu silkti. "Her zamanki şeyler herhalde. Tabii ortada gerçekten çocuk vardıysa."

"*Dört* çocuğu vardı demiştin sanki."

"Yani, gerçekten var mıydı emin değilim. Onunla otobüste tanıştım. Aklına ne gelirse anlatıyordu, bu yüzden ben de, 'Eğer otobüsten Billings'de ineceksen sana hamburger ısmarlayabilirim,' dedim. O da, 'Billings'de inmiyorum,' dedi. Ama sonra Billings'de indi. İstasyonda bir bankta bulduğum dergileri karıştırıyordum, ba-

şımı bir kaldırdım ki üç metreden az bir mesafeden beni seyrediyor. Ben bakınca arkasını döndü ve sokak boyunca koşarak uzaklaştı, onu son görüşümdü bu. Muhtemelen deliydi. Benim ne kadar çocuğum varsa onun da o kadar var, diye düşünmüştüm o zaman."

"Böyle düşünmene ne neden oldu?"

"Yani, eğer çocukları varsa yazık onlara. Bir zamanlar tanıdığım başka bir kadını hatırlatmıştı bana fazlasıyla. Kadının küçük bir kızı vardı, çok üzücü bir durumdu. Gözlerini kızından alamazdı. Çocuğun dışarı çıkmasına ya da başka çocuklarla oynamasına izin vermezdi. Küçük kız uyuyakaldığında kadın onun tırnaklarını boyar, saçlarından lüleler yapar, sonra da kendisiyle oynasın diye kızı uyandırırdı, küçük kız ağlarsa kadın da ağlardı. Eğer otobüsteki kadın söylediği kadar yalnızdıysa, çocukları da yanında olurdu. Ya hiç çocuğu yoktu ya da mahkeme kararıyla almışlardı çocukları ondan. O bahsettiğim küçük kızın başına bu geldi."

"Ne mahkemesi?" diye sordu Lucille.

"Vesayet mahkemesi. Hâkim yani."

"Peki, hâkim aldıysa çocukları, ne yapmıştır onları?"

"Eh, bir yerlere göndermiştir. Çiftlik gibi bir yer var galiba."

Devletin çocukların esenliğiyle ilgilendiğini ilk duyuşumuzdu ve paniğe kapıldık. Tuvalet masasındaki mumun ışığında Sylvie iskambil destesini ters çevirip kartları dizmeye koyuldu, mahkemenin çocuklara ilgisinin kapkara ve gölgelerimiz kadar kocaman bir cüsse olarak Lucille ile ikimizin tepesinde dikildiğini fark etmediği ortadaydı. Sylvie'nin bizimle kalıp kalmayacağından hâlâ emin değildik. Annemize benziyordu, ayrıca paltosunu nadiren çıkarıyordu, anlattığı her hikâyede de illa bir tren ya da otobüs durağı vardı. Ama o âna kadar bizi ondan alabileceklerini hiç düşünmemiştik. Ben uyuyor numarası yaparken Sylvie'nin kısa kahverengi saçlarımı fırçalayarak upuzun altın sarısı lülelere dönüştürüp tek tek her lüleyi itinayla yastığa bıraktığını hayal ediyordum. Aysız gecede, üstümde geceliğimle, neredeyse uyur vaziyetteyken beni elimden tutup koridordan, sonra da mutfaktan ve meyve bahçesin-

den geçirerek çılgın vals adımlarıyla peşinden sürüklediğini hayal ediyordum. Tam meyve bahçesindeki sular hızla uzaklaşmaya ve yaklaşmaya, ağaçların gövdelerine çarpmaya ve ayak bileklerimize sıçramaya başladığı sırada, siyah giyimli yaşlı bir adam ağacın arkasından çıkıp beni elimden yakalayacaktı, Sylvie gözyaşı dökemeyecek kadar acı içinde olacaktı, bense direnç gösteremeyecek kadar ürkmüş. Böylesi bir ayrılık, diye düşündüm, otobüs duraklarında dikkat çekmesine sebep olacak kadar derin bir yalnızlığa sürükleyebilirdi insanı. Bana öyle geliyordu ki aynı şekilde dikkatleri üstüne çekecek tüm o diğerleri olmasa, otobüs duraklarındaki insanların çoğu dikkat çekerdi. O sırada Sylvie bir otobüs durağında hemen hemen hiç fark edilmezdi.

"Neden çocuk yapmadın?" diye sordu Lucille.

Sylvie omuzlarını kaldırdı. "Kısmet değilmiş," dedi.

"Peki istedin mi?"

"Çocukları hep sevdim."

"Ama yani hiç kendi çocuğun *olsun* istedin mi?"

"Biliyorsun ki bazı soruları sormak nezaket sınırlarını aşar. Eminim annem anlatmıştır sana bunu."

"Özür diliyor," dedim. Lucille dudağını ısırdı.

"Önemli değil," dedi Sylvie. "Hadi pis yedili oynayalım, desteyi ısıttım."

Daha fazla sandalye lazımdı, ayrıca kucağımıza ve ayaklarımızın altına koymak için sobanın üstünde ısıttığımız tuğlaları yukarı çıkarıp soğumuş olanları aşağı indirmemiz gerekiyordu. Sylvie tuğlaları bir çuvalla aşağı indirdi, biz de birer mum aldık elimize. Hole indiğimizde mumlarımız söndü. Tavanarası kapağı açık kalmış, mum alevinin yanmasına imkân bırakmayacak kuvvette bir hava akımının aşağıdan yukarı çıkmasına yol açmıştı. Daha fitilleri yakamadan kibritlerimiz söndü. "Peki," dedi Sylvie. Önümüze geçti, suyun içinden mutfağa yürüdü. Zifiri karanlıktı. Duvara tutunarak yürüyorduk. Mutfakta cılız ateşin dinginlik veren sesi ve suyun kilerin derinliklerinden gelen tanıdık, tembel şapırtıları dışında çıt yoktu.

"Sylvie?"

"Buradayım." Sesi verandadan geliyordu. "Biraz odun alıyorum. Hiç bu kadar karanlık bir gece görmemiştim."

"Eh, içeri gelsene!"

Adımlarının foş foş foş sesini duyduk. "Hakikaten görmedim böyle şey," dedi. "Dünyanın sonu gelmiş gibi!"

"Eh, hadi yukarı çıkalım."

Ama Sylvie yine sessizliğe gömüldü. Bir şeye kulak kesildiğini tahmin ederek biz de sustuk. Göl hâlâ gürleyip inliyordu, sel suyu hâlâ her yeri doldurup taşırıyor ve için için kaynıyordu. Hareket etmediğimiz ya da konuşmadığımız sürece kimse orada olduğumuzu söyleyemezdi. Rüzgâr ve su hayal edilebilecek her mesafeden hiç bozulmamış sesler getiriyordu. Perspektif ve ufuktan tamamen mahrum kalınca kendimi bir sezgiye indirgenmiş gibi hissettim, kız kardeşim ve teyzem ise o kadar bile değildi. Elimi uzatmaya korkuyordum, elimin hiçbir şeye temas etmemesinden korkuyordum, daha doğrusu kimse karşılık vermeyecek diye korkuyordum. Uzun bir an boyunca orada hep beraber sessiz kaldık.

Lucille çok yüksek bir sesle, "Çok yoruldum artık bundan," dedi.

Sylvie omzumu sıvazladı. "Sorun yok, Lucille."

"Ben Lucille değilim," dedim.

Foş foş foş, Sylvie sobaya gitti. Soğuk tuğlaları lavaboya yığdığını, odunları eviye damlalığına, sıcak tuğlaları çuvala koyduğunu duyduk. Sonra soba maşasını aldı, sobanın kapağını kaldırdı, soluk, sıcak bir ışık yüzüne, ellerine ve tavana vurdu. Sobaya bir dal attı. Korlar çatlayıp bölündü, ışık giderek sarardı ve güçlendi. Sylvie alevler iyice canlanıncaya dek odun ve dal attı sobaya. Ateşin minyatür suretini penceredeki yansımada görebiliyorduk. Sobanın üstündeki nikel parçalar kıpkırmızı parladı, su basmış zeminin üstünde kırmızı ışıklar dalgalandı. Sonra kapağı yerine bıraktı ve oda yeniden zifiri karanlığa gömüldü. "Sandalyeleri unutmayın," dedi Sylvie. Soğuk tuğlaları sobanın üstüne yerleştirdiğini duyduk. El yordamıyla merdivenlere kadar yürüdük, ikimiz de bir elimizle

önümüzdeki karanlığı yokluyor, diğeriyle mutfak sandalyesi sürüklüyorduk. Sandalyeleri tavanarası kapağından geçirdik, kapağı açık bıraktık, odamızın yolunu bulduk, kapıyı kapadık ve mum yaktık. Birkaç dakika boyunca tek işitebildiğimiz aşağıdan gelen o bildik su sesleriydi.

"Bence yine yürüyüş yapmak için dışarı çıktı," dedi Lucille. Ama ikimiz de Sylvie'nin karanlıkta yine sessizliğe gömüldüğünü biliyorduk.

"Hadi çağıralım," dedim.

"Bekleyelim." Lucille tuvalet masasının yanına oturdu ve yedişer kâğıt dağıttı ikimize. İki el oynadık, iki eli de ağırdan aldık, ama Sylvie hâlâ yoktu ortada.

"Çağıracağım," dedim. Kapıyı açınca mum söndü. Merdivenin en üst basamağında durup "Sylvie! Sylvie! Sylvie!" diye bağırdım. Ayak sürüme sesi duyar gibi oldum, sular hafif hafif çalkalandı. Merdivenlerden tekrar aşağıya, mutfağa indim. Sobanın üstündeki tuğlaların yerini değiştirdim, sobanın kapağını açıp ışığı serbest bıraktım, ama oda boştu. Oturma odasına gittim, kollarımı iki yana açıp odayı arşınladım. Hiçbir şey yoktu. "Sylvie!" diye seslendim, tık yok. Tekrar mutfağa gidip oradan verandaya çıktım, yüzen bir odun parçasına ayağım takıldı, dizlerimin üstüne düştüm. Çizmelerimi tek tek çıkarıp sularını boşaltmam gerekti. Orada da kimse yoktu. Kilerde de kimse yoktu. Geriye, mutfaktan üç basamak aşağıda olduğu için girmeye korktuğum anneannemin odası kalmıştı. "Sylvie?" dedim, "Neden yukarı gelmiyorsun?"

Bir sessizlik oldu. "Geleceğim."

"Neden şimdi gelmiyorsun? Hava soğuk."

Yanıt vermedi. Basamaklardan aşağı inmeye başladım. İkinci basamakta çizmelerim yine suyla doldu, ikisini de çıkarmak zorunda kaldım. Kollarım iki yana açık, sesin geldiği yöne yürüdüm ve nihayet paltosunun kanvasımsı kıvrımlarına hafifçe temas ettim. Pencereye yaslanmıştı, onu ancak hayal meyal görebiliyordum. Camın soğukluğunu hissedebiliyordum. "Sylvie?" Heykel gibi hareketsizdi. Elimi cebine sokup soğuk elini çıkardım. Eli açtım, ka-

padım, ellerimin arasına alıp ovdum, ama Sylvie ne kıpırdadı ne konuştu. Uzanıp yanağına ve burnuna dokundum. Gözkapağı seğirdi ama Sylvie kıpırdamadı. Kolumu geri çektim ve karnına hafif bir yumruk attım. Darbe paltosunun kıvrımlarına denk gelerek boğuk bir pat sesi çıkardı.

Sylvie güldü. "Neden yaptın ki bunu?"

"Ee, sen niye konuşmuyorsun?"

Paltosundan tutup kapıya doğru çekmeye başladım onu. Direnç göstermeden takip ediyordu beni, sadece geçerken tuğla çuvalını şifonyerin üstünden indirmek için durakladı, ama ben yine de çekmeye devam ettim. Onu merdivenlerden yukarı tüm yol boyunca ve yatak odası kapısından içeri çektim. Lucille mumun üstüne eğilmiş, ellerini alevin etrafında çanak yapmıştı. Yine de söndü alev. "Son kibritti," dedi.

"Aşağı inme sırası sende," dedim. "Sobadan bir kömür parçası al gel mumu yakmak için." Lucille odadan çıktı ve merdivenin başında uzun bir süre durdu.

"Ben giderim, Lucille," dedi Sylvie.

Lucille merdivenlerden neredeyse koşarak indi. Adımlarının koridor ve mutfaktaki foşurtusunu, çalkalanıp oraya buraya sıçrayan suyu duyduk, soba açılıp kapandı. Lucille porselen fincanda bir parça kömürle yukarı geldi. Mumun fitilini kömüre tutup üfledim, oda yeniden aydınlandı. Sylvie tuvalet masasına yürüdü. Kartlar üçüncü el için dağıtılmıştı. "Bensiz başladınız ha," dedi. Tuğlaları yere, ayaklarımızın altına koyduk, yorganlarımıza sarındık ve remi oynadık.

O günlerde Fingerbone tuhaf bir dönüşümden geçti. Birine gümüş tepside birbirinden alakasız parçalar gösterilse ve dense ki, "Bu, İsa'nın gerildiği çarmıhtan bir kıymık, bu, Barabbas'tan düşen bir tırnak parçası, bu da Pilatus'un karısının o rüyayı gördüğü yatağın altından bir tiftik," tüm bu şeylerin sıradanlığı onları çekici kılardı. Dünyadan geçip giden her ruh dokunulur olana dokunur, değişebilir olanı değiştirir, ama neticede bakmaya gelmiştir, almaya de-

ğil. Ayakkabılar eskir, çimenler üzerlerinde oturula oturula ezilir, en sonunda her şey olduğu yere bırakılır ve ruh göçüp gider, tıpkı rüzgârın meyve bahçesinde yere düşmüş yaprakları dünyada kahverengi yapraklardan başka keyif alınacak hiçbir şey yokmuş gibi, tozlu kahverengi elma yapraklarının gösterişli savruluşları onu süsleyecek, giydirecek, ete kemiğe büründürecekmiş gibi kucaklayıp götürmesi, sonra hepsini yığın halinde evin yanına bırakıp yoluna devam etmesi gibi. Böylece Fingerbone veyahut her şeyi ayna gibi yansıtan suların üstünde sergilenen haliyle Fingerbone'dan artakalanlar da, bizlerin hayret dolu ilgisine arz edilen, kendi önemlerinin her nasılsa bir kanıtı olarak sunulan sıradan hayat parçaları gibi görünüyordu. Ama sonra göl ve nehir birdenbire taştı, su topraktan aktı gitti, Fingerbone da çıplak, kararmış, eğrilmiş, çamura batmış halde kalakaldı.

Kasabanın onarılışı bizim hiç katkıda bulunmadığımız örnek bir imece çalışmasıydı. Anneannem kendinden genç insanlara ilgi duymazdı pek, bu yüzden biraz ayrı dururdu herkesten. Anneannemin istikrarlı bir şekilde kibar davrandığı altmış yaş altı yegâne insanlar Lucille ile ben, bir de gazete getiren çocuktu. Haliyle Lily ve Nona'nın da Fingerbone sakinleriyle pek irtibatı olmamıştı. Sylvie ise Fingerbone'da hiç kimseyi hiçbir surette tanımadığını iddia ediyordu. Arada sırada sokakta birini filancaya benzetir, onun da tam o boyda ve yaşta olduğunu söylerdi, ama bu benzerliğe öylece hayret edip geçmek yetiyordu ona. Bir de, artık niyeyse, ailecek başkalarına karşı biraz mesafeliydik. En iyi niteliklerimizin en dürüst tarifiydi bu, en kötü kusurlarımızın da en hoşgörülü tarifi. Kendi kendimize yettiğimizi bir an olsun unutturmuyordu bize evimiz. Pencere düzeni gelişigüzeldi, köşeler de dikaçı değildi, çünkü dedem evi kendi elleriyle inşa etmişti, marangozlukmuş falan hiçbir şey bilmeden. Yine de doğru bir muhakemeyle evi yamaca yapmıştı, bu sayede diğerleri ikinci kat pencerelerinden suya doymuş döşekler iteklerken biz sadece oturma odamızdaki halıyı rulo yaparak toplayıp veranda basamaklarına yaydık. (Kanepe ve koltuklar tartılamayacak kadar ağırdı, biz de altlarına paçavralar so-

kuşturduk ve bir hafta kadar sularının süzülmesini bekledik.) Büyüklerimiz yüksek zekânın ailemizin özel bir niteliği olduğu konusunda temin etmişlerdi bizi. Tüm hısım akraba ve atalarımız dikkat çekici ve azımsanmayacak bir zekâya sahip insanlardı, gerçi nedense hiçbiri bu dünyada başarılı olmamıştı. Çok kitabi insanlar, derdi anneannem aksi bir gururla, Lucille ile ben de ileride başarısızlığa uğramayı beklediğimizden, eleştirilerin önüne geçmek için okur da okurduk. Ailem bizim öyleymiş gibi düşünmekten hoşlandığımız kadar zeki değildiyse bile masum bir yanılgıydı bu, çünkü zeki miyiz değil miyiz kimsenin umurunda değildi pek. İnsanlar hafif resmi tavrımızı ve sakin zevklerimizi başkalarıyla aramıza biraz mesafe koyma isteğimizin işareti olarak yorumladı her zaman. Bu da kimsenin umurunda değildi ve istediğimiz oldu.

Komşularımız hayatta kaldığımıza memnun oluyor, birkaç kutu mısır ve fasulye konservesini teşekkür ederek kabul ediyor, evimizin görece konfor ve düzenine kibarlık sınırlarını aşmayan bir kıskançlıkla şöyle bir göz gezdiriyor ("İçeri gelin oturun derdim ama," diye açıklıyordu Sylvie, "kanepe suyla dolu") ve çamura bata çıka evlerine yollanıyorlardı. Yaşlı bir adam devetabanı çeliği istemek için kapımıza geldi, kendi bitkisi su altında kalmıştı. Birkaç kadın da bizim eve sığınmış olabileceklerini düşündükleri kedi ve köpekleri sormak için uğradı. Su çekildikten iki hafta sonra insanlar evimizin selden hiç etkilenmediğine inanmaya başladılar.

5

ÇAMUR KÜREKLERLE TEMİZLENDİKTEN SONRA okul yeniden açıldı. Fingerbone'un yüksek, kırmızı tuğlalı bir ortaokulu vardı. Okula William Henry Harrison'ın adı verilmişti. Geniş, eğri büğrü bir beton zemine inşa edilmişti, üç tarafı tel örgülerle sarılıydı, herhalde rüzgârın savurduğu kese kâğıdı ya da şeker ambalajlarını yakalamak için. Kancalı sırıklar kullanılarak açılıp kapanan kare şeklinde yüksek pencereleri olan simetrik bir binaydı. Kalın kurşunkalemlerle ucuz saman sayfalar üzerinde karmaşık çarpma ve bölme işlemleri yapardık orada. Lucille benden bir sınıf aşağıdaydı, bu yüzden sadece ortak çalışma alanında ve öğle yemeği sırasında beraberdik. O zamanlarda da birbirimizden ayrı durur, kollarımızı göğsümüzde kavuşturur, omzumuzun üstünden geriye bakardık. Sessiz olduğumuz için uslu addedilirdik, çalışmalarımız olağanüstü iyi ya da kötü olmadığı için kendi halimize bırakılırdık. Can sıkıntısıyla geçen saatler arada sırada ufak tefek aşağılamalarla bölünürdü, mesela tırnak temizliği kontrolü yapıldığında. Bir keresinde sıramın yanında ayağa kalkıp "Bir Sineğin Vızıltısını Duydum Öldüğümde"yi ezbere okumam istendi. Okula duyduğum o soğuk, içgüdüsel korkuyu yok saymayı öğrenmiştim. Hafifletilemez bir huzursuzluktu bu, kesilmiş bir uzvun kaşınması gibi. Anneannem ölmeden önceki yıl derslere devamlılık ödülünü almıştım kendi sınıfımda. Okula gitmemek asla aklıma gelmezdi, şayet Lucille'in aklı-

na gelmeseydi. Ama bir sabah tarih sınavı sırasında birinin omzunun üstünden kâğıdına bakmakla itham edildi Lucille. Ertesi gün cumartesiydi, ama Lucille sonraki haftayı da hiç ateşi çıkmadığı ve iştahı da yerinde olduğu için Sylvie'yi endişelendirmeyen bir dizi sağlık sorunuyla evde geçirdi. Devamsızlık üç günü aşınca okul doktor raporu istedi. Ama Lucille doktora gitmek istemedi, Sylvie'nin okul müdürüne yazdığı pusulada söylediği gibi, doktora gitmeyi gerektirecek kadar hasta da görünmüyordu zaten. "Şuna bak," dedi Lucille. Beraber okula yürüyorduk, Sylvie'nin yazdığı pusula Lucille'deydi. İki kez katlanmış çiçekli bir mektup kâğıdıydı bu. Üzerine kıvrımlı, zarif elyazısıyla şöyle yazmıştı Sylvie: "Lucille'in geçen haftaki devamsızlığını mazur görün lütfen. Bileklerinde ve dizlerinde ağrı vardı, kulakları uğulduyor ve dili ağrıyordu, halsizlik, karın ağrısı, çift görme şikâyetleri vardı, ama ateş ya da iştahsızlık yoktu. Doktoru aramadım çünkü sabah 9:30 ya da 10:00 sularında hep iyileşmiş gibi görünüyordu."

"Başka bir tane yazdırmamız gerekecek," dedim, "bunu kaybettiğini söyle." Lucille pusulayı avcunda ezip küçük bir top haline getirdi ve bir ağacın altına bıraktı.

"Ya ararlarsa onu?"

"Telefonu hiç açmıyor ki."

"Peki ya eve birini gönderirlerse?"

"Sanmıyorum öyle bir şey yapacaklarını."

"Ya yaparlarsa?"

Can sıkıcı bir ihtimaldi bu. Sylvie tarih sınavıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordu, bizim de durumu ona açıklama şansımız olmayacaktı. Lucille kopya çekme suçunu işleyemeyecek kadar kayıtsızdı okula karşı, onu sınav kâğıdına Simon Bolivar yazmaya, önündeki kızı da aynı şekilde Simon Bolivar yazmaya iten sadece kötü talihti, ki doğru cevabın General Santa Anna olduğu ayan beyan ortadaydı. Sınavda her ikisinin de yaptığı tek hata buydu, yani sınav kâğıtları birbirinin aynısıydı. Öğretmen Lucille'in suçlu olduğuna kolayca ikna olmuştu, hiçbir şeyin onu aksine inandıramaması ve Lucille'i sınıfın önünde ayağa kaldırıp birbirinin aynı sı-

nav kâğıtları hakkında hesap vermesini talep etmesi Lucille'i dehşete düşürmüştü. Anonimliğinin bu şekilde ihlal edilmesi karşısında acıdan kıvranmıştı. Okul aklına geldi mi kulakları kıpkırmızı oluyordu. Muhtemelen şimdi de Sylvie'yi okula çağıracaklardı, bütün mesele yeniden ortaya dökülecekti, Lucille de yeniden itham edilecekti, hem de bu sefer sadece kopya çekmekle değil yalan söylemek ve okulu asmakla da.

"Okula mokula gitmiyorum," dedi.

"Sylvie'ye ne diyeceksin?"

"Belki eve de gitmem."

"Nereye gideceksin?"

"Göle."

"Soğuk olabilir."

Lucille omzunu silkti.

"Ben de geleceğim," dedim.

"O zaman ikimizin de başı belaya girer," dedi Lucille.

Bu fikir garip bir şekilde tanıdık ve teselli ediciydi. Demiryoluna geri yürüdük ve göle ininceye dek rayları takip ettik. Birinin bir tavşan kümesinin, ağacın ya da çamaşır ipine asılı çarşafların arkasından aniden çıkıp bizi sorguya çekmesini bekledik, ama kimse çıkmadı.

O haftanın tamamını gölde geçirdik. Önce okula nasıl döneceğimize karar vermeye çalıştık, çünkü bu artık sadece Lucille'in sorunu değildi. İkimiz için de mazeret uydurma mecburiyeti bizi çok zorladı, üçüncü günden sonra, yani teorik olarak her ikimizin de doktor raporunun olması gerektiği zaman, yakalanıncaya kadar beklemekten başka çaremiz olmadığına karar verdik. Hiç bulunmak istemediğimiz bir yerden acımasızca kovulmuşuz gibi hissediyorduk, oraya kendi irademizle dönemiyorduk, baskı altında ve zorla dönmek için de beklememiz gerekiyordu. Elbette teyzemiz Sylvie'nin okulu astığımızdan haberi yoktu, yani bir de onunla yüzleşmemiz gerekecekti. Tüm bunlar düşünmek istemeyeceğimiz kadar ürkütücüydü, durum her açıdan her geçen gün daha da vahim bir hal aldı, ta ki biz bundan uçarı ve karamsar bir haz almaya başlayıncaya

kadar. Soğuk, can sıkıntısı, suçluluk, yalnızlık ve korku bileşiminin yarattığı tesir, duyularımızı fevkalade keskinleştirmişti.

Günler anormal derecede uzun ve bitimsizdi. Çevremize bakınca kendimizi küçücük ve oraya ait değilmiş gibi hissediyorduk. Korunaklı, bir zamanlar iskelesi de olan küçük bir kumsalda yürüyorduk genelde, üstlerine ekseriyetle beş martının tünediği altı iskele kazığı hâlâ duruyordu. Belli aralıklarla, en sağdaki kazığın üstündeki martı dört kere çığlık atıp uçardı, diğer martılar da bir sağdaki kazığa kanat çırpardı. Sonra kalkıp giden martı geri döner, en soldaki kazığa konardı. Aynı olay aynı sıralamayla, sadece kazara ya da sakarlıktan kaynaklanan çeşitlemelerle durmadan tekrarlanırdı. Kumsalda, suyun ıslattığı çizginin hemen yukarısında oturur, taşları cinslerine göre ayırırdık (Fingerbone'da en çok bir metre genişliğinde kum şeridi vardı, kumsallar çoğunlukla bezelye tanesinin yarısı büyüklüğünde çakıllarla çevreliydi). Bu taşlardan bazılarının yosunumsu, sebzemsi bir yeşili vardı, bazıları diş parçaları kadar beyazdı, bazıları kestane rengiydi, bazıları da akide şekerine benzerdi. Kumsalın daha ilerisinde geçen yıldan kalma ot öbekleri olurdu, yapraksız asmalar, suda çürümüş yapraklar, bükülmüş eğreltiotları ve kara, soluk, misk kokulu, uyuyan orman. Göl sessiz dalgalarla doluydu, balık kokuyordu, soğuk kokuyordu.

Sylvie'yi kıyıda perşembe günü gördük. O bizi görmedi. Aşağıda kumsaldaydı, suya çok yakındı, elleri paltosunun cebindeydi. Bir kütüğün üstüne oturmuş şundan bundan konuşuyor, soğukta bir saatin daha geçip gitmesini bekliyorduk. "Bizi arıyor," dedi Lucille, ama Sylvie sadece göle bakıyordu ya da bir martı çığlık atarsa gökyüzüne ya da kuma ve ayaklarının ucundaki suya. Hiç hareketsiz oturduk. Ne olursa olsun bizi görmüş olmalıydı. Sylvie'nin aklının başka yerlerde olmasına artık neredeyse tamamen alışmıştık, ama birinin bizim için gelmesini o kadar çok gündür bekliyorduk ki Sylvie'nin etrafından bihaber o hali bizi sinir etti. Elleri kocaman, donuk kahverengi paltosunun ceplerinin ta dibinde, başı yana çevrik ve çenesi hafif kalkık, soğuğu neredeyse hiç hissetmiyormuş gibi göle bakarak öylece durdu bir süre. Gölün karşı tara-

fında bir trenin ıslığını işittik, sonra trenin ormandan sıvışır gibi çıkıp köprüye girişini gördük, topalak beyaz dumanı rüzgârda hafif yan yatıp havaya dağıldı. Bu mesafeden önemsiz bir şey gibi görünüyordu tren, ama hepimiz saman çöpünün üstünde yürüyen bir tırtıl kadar muntazam hareket edişindeki istikrar ve azme hayret ederek izledik onu. Tren köprüyü geçtikten ve düdüğünü son bir kez uzun uzun çaldıktan sonra –o sırada tam bizim evin arkasından geçiyor olmalıydı– Sylvie köprüye doğru yürümeye başladı. Belli bir mesafeden, çok yavaş adımlarla takip ettik onu, çünkü Sylvie de çok yavaş yürüyordu. Köprü altında çömelmiş oturan, ceketleri ekose desenli, tozlu siyah pantolonlu iki adama başıyla selam verdi, tam olarak duyamadığımız ama kulağa hoş gelen bir şeyler söylediler birbirlerine. Bayırı çıktı, bir an için durup köprüye baktı, sonra da dikkatli bir şekilde, tek tek her traverse basarak köprüye tırmandı. Sudan belki on beş metre yükseğe çıkıncaya kadar yavaş yavaş yürümeye devam etti. Lucille ile durup teyzemizi seyrettik; yumruk yaptığı ellerini paltosunun ceplerinin iyice dibine sokmuş, arada sırada bir gökyüzüne bir suya bakıyordu. Rüzgâr paltosunu bacaklarına yapıştıracak, saçlarını savuracak kadar kuvvetliydi. Hobolardan yaşça büyük olanı köprünün altından çıkıp Sylvie'ye baktı.

"Bizi ilgilendirmez," dedi daha genç olanı. Şapkalarını alıp plajdan aşağı öbür yöne sallana sallana yürüdüler.

Sylvie hiç kıpırdamadan durdu, paltosunun rüzgârla şişmesine izin verdi. Bir an sonra, tutturduğu dengeden iyice emin olmuşa benziyordu. Temkinli bir şekilde köprünün yan tarafından aşağıya baktı, su, köprü kazıklarına çapıyordu. Derken kıyıdan tarafa baktı ve onu seyrettiğimizi gördü. El salladı. Lucille "Ah," dedi. Sylvie kıyıya biraz acele ederek ve gülümseyerek döndü. "Saatin bu kadar geç olduğunu bilmiyordum!" diye seslendi biz ona doğru yürürken. "Okulun bitmesine daha bir saat falan var sanıyordum."

"Okul bitmedi," dedi Lucille.

"Eh, haklıymışım o zaman. 1:35 treni az önce geçti, o yüzden hâlâ epey erken olmalı." Eve doğru demiryolu hattı boyunca Sylvie'

yle beraber yürüdük. "Nasıl olacağını hep çok merak etmiştim," dedi.

"Nasıldı peki?" diye sordu Lucille. Sesi zayıf, düz ve gergindi.

Sylvie omzunu silkip güldü. "Soğuk. Rüzgârlı."

"Nasıl bir şey olduğunu görmek için mi yaptın bunu sadece?" dedi Lucille.

"Galiba, evet."

"Ya düşseydin?"

"Yoo," dedi Sylvie, "bayağı dikkatliydim."

"Düşseydin herkes bunu kasıtlı yaptığını düşünecekti," dedi Lucille, "biz bile."

Sylvie bir an düşündü. "Galiba haklısın," dedi. Lucille'in yüzüne baktı. "Sizi üzmek değildi niyetim."

"Biliyorum," dedi Lucille.

"Okulda olduğunuzu sanıyordum."

"Bu hafta okula gitmedik."

"Ama işte bak, bunu bilmiyordum ki ben. Burada olabileceğiniz bir an olsun aklıma gelmedi." Sylvie'nin sesi yumuşacıktı, konuşurken Lucille'in saçlarına dokunmuştu.

Yine de sayılamayacak kadar çok nedenden ötürü canımız çok sıkkındı. Teyzemizin sağlam ayakkabı olmadığı ortadaydı. O günlerde bu düşünceyi kelimelere dökmemiştik henüz. Sylvie'nin görünüş ve davranışlarının bütün ayrıntılarına yönelttiğimiz, adı konmamış bir tür dikkat olarak mevcudiyetini sürdürüyordu aramızda. Önce gecenin ortasında aniden uyanmaya başladık, gerçi bizi uyandıran seslerin neye nasıl yorulacağı konusunda asla emin olamıyorduk. Sesler bazen sadece kafamızda oluyor ya da ormandan geliyordu, ama biz Sylvie'nin şarkı söylediğini sanıyorduk çünkü birkaç kez gecenin bir yarısı uyanıp Sylvie'nin şarkı söylediğini kesinlikle duymuştuk, gerçi ertesi sabah şarkının ne olduğu konusunda hemfikir olamamıştık. Bazen evden çıkıp gittiğini duyduğumuzu sanıyorduk. Bir keresinde yataktan çıktığımızda onu mutfakta *solitaire* oynarken, bir keresinde arka verandanın basamak-

larında otururken, bir keresinde de meyve bahçesinde ayakta dururken bulduk. Uyku halinin kendisi de yaşadığımız zorlukları artırıyordu. Kaçak göçek kapanan bir kapının sesi, rüzgârın saatte on kez çıkarabileceği bir sesti. Gölden gelen nemli bir cereyan yüzünden her ev boşmuş hissi verebilirdi. Böyle akımlar insanın rüyalarını peşinden sürükler, insanın kendi korkuları da daima şeylerin özündeki korkuya ayna görüntüsü gibi yansır. Mesela Sylvie köprünün üstünden aşağı baktığında kendini suda, demir kazıkların orada görmüş olmalı. Ama o şarkı mı söylüyor, ağlıyor mu, yoksa evi mi terk etti emin olmak için uyanık kalmaya ne kadar çabalarsak çabalayalım uyuyakalıyorduk ve rüyamızda şarkı söylediğini, ağladığını ya da evi terk ettiğini görüyorduk.

Sonra bir de Sylvie'nin köprünün üstüne çıkıp yürümesi meselesi vardı. Onu seyrettiğimizi görmeseydi ne kadar ileri gidecekti? Ya rüzgâr şiddetlenseydi? Ya Sylvie hâlâ köprünün üstündeyken tren gelseydi? Herkes Sylvie'nin kendi canına kıydığını söyleyecekti, biz de işin aslının öteki türlü olduğunu bilemeyecektik, gerçi, açıkçası, işin aslını hâlâ bilmiyorduk. Çünkü biz Sylvie'yi izlerken, onun dağlar yükselinceye, kıyı küçülünceye, göl kabarıncaya, ayaklarının altındaki su kayıp çalkalanıp parlayıncaya, köprü gıcırdayıp sallanıncaya, gökyüzü uzaklaşıp dünyanın kenarından kayıncaya kadar uzağa yürüdüğünü hayal edebildiysek, Sylvie de bu deneyimi bir adım daha ileriye götüremez miydi yani? Şimdi bir de aynı Sylvie'yi gölün dibinden ağır ağır yukarı çıkarken hayal ediyorum, suya doymuş paltosunu, sırılsıklam kollarını, mermer dudaklarını, mermer parmaklarını, ışığın erişemediği yerlerde parlayan o derin suyla dolup taşmış gözlerini. "Nasıl olacağını hep çok merak etmiştim," diyebilirdi rahatlıkla.

Cuma gününü göl kıyısında köprüyü seyrederek geçirdik. Cumartesi ve pazar gününü Sylvie ile evde geçirdik. Bizimle birlikte yere oturup Monopoly oynadı, şöyle böyle tanıdığı insanların hüzünlü hikâyelerini dallandıra budaklandıra anlattı. Mısır patlattık. Sylvie ona gösterdiğimiz ilgi karşısında şaşkın ve mahcup görünüyordu. Beş yüz dolarlık borç senetlerini oyun tahtasının altına

sakladığı ve kamu fonu kartlarını karıştırma işini kartların arka kısmı kırılacak kadar aşırıya vardırdığı için Lucille'e güldü. Ben birkaç oyunun neredeyse tamamını kodeste geçirdim, ama Sylvie'nin işleri rast gitti, şansının doruklarındaydı, ikimize birden hediye olarak üçer otel yaptı.

Pazartesi günü Lucille ile okula geri döndük. Kimse bize soru sormadı. Anlaşılan, bizimkinin özel bir durum olduğuna kanaat getirilmişti, içimizi rahatlatıyordu bu ama bir yandan da Sylvie'nin daha şimdiden dikkatleri üstüne çektiğini seziyorduk. Günü eve dönmeyi bekleyerek geçirdik, eve döndüğümüzde Sylvie oradaydı, mutfakta, paltosunu çıkarmış, radyo dinliyordu. Günler ve haftalar aynen böyle geçti ve nihayet başka şeyler düşünmeye başladık.

Sylvie'yi başında eşarp, elinde süpürgeyle evde dolanırken hatırlıyorum. Yaprakların köşelerde birikmeye başladığı vakitti. Kışı atlatmış yapraklardı bunlar, bazıları öyle yıpranmıştı ki geriye sadece lifli damarlardan bir ağ kalmıştı. Aralarında çürüme ve yenilenmenin soğuk kahverengi sıvılarıyla karışmaktan şekli şemaili değişmiş kâğıt parçaları da vardı, bu kâğıt parçalarının üzerinde de bazen sözcükler olurdu. Birinde *Güçler Buluşuyor* yazıyordu, başka birinde de –bir mektup zarfının arkasıydı– kurşunkalemle yazılmış imzasız bir yazı vardı: *Seni düşünüyorum.* Yaprakları süpürürken bu kâğıtlara zarar gelmesin diye özen gösteriyordu Sylvie belki de. Belki bu yapraklarla kâğıt parçalarının başka bir yerde değil burada, başka türlü değil bu şekilde bir araya gelişlerinde kehanetimsi bir incelik seziyordu. Kâğıt parçalarının farkında olmaması mümkün değildi, çünkü evin herhangi bir yerinde bir kapı her açıldığında bütün köşelerden havaya savrulma ve yere konma sesleri geliyordu. Yaprakların, rüzgârdan önce gelen bir şeyle havalandığını fark ettim, ağaçlar hışıldamaya başlamadan birkaç saniye önce elle tutulmaz, gözle görülmez bir hava akımına karşı harekete geçiyorlardı. İşte bu şekilde, daha Sylvie'nin evi çekip çevirmeye başladığı ilk günlerden itibaren evimiz meyve bahçesine ve hava durumunun değişkenliklerine inceden inceye uyumlandı.

Sylvie evi ufak ufak, hatta farkında olmadan yabanarılarına, yarasalara, kır kırlangıçlarına hazırlamaya başladı. Ev işleri/hanımlığı hakkında çok fazla konuşurdu Sylvie. Tüm kurulama bezlerini birkaç hafta boyunca bir leğende, çamaşır suyunda bekletti. Bir sürü dolap boşalttı, hepsini havalandırdı, bir keresinde de mutfak tavanının yarısını ve bir kapıyı yıkadı. Sylvie kuvvetli çözücülere, en çok da havaya inanırdı. İçeri hava girsin diye bütün kapı ve pencereleri açıyordu, gerçi onları açık bırakması muhtemelen unutkanlıktandı. Olağanüstü güzellikte bir sabah erkenden anneannemin mürdüm rengi divanını ön bahçeye büyük uğraşlar vererek çıkarması da yine onu havalandırmak içindi, divan solup pembeleşinceye kadar orada kaldı.

Sylvie akşam yemeğini karanlıkta yemeyi severdi. Bu da yaz aylarında yatağa saat on ya da on birden önce nadiren gönderildiğimiz anlamına geliyordu, hiç alışamadığımız bir özgürlüktü bu. Bahçede dizlerimizin üstünde, oyuncak bebeklerimiz için yemek kaşıklarıyla mağaralar ve gizli geçitler kazarak günler geçirdik, benimki gelinlikten çıkmış kel kafalı bir gelin, Lucille'inki ise pis, gözsüz bir Rose Red. Bebeklerle oynama yaşımızın geçtiğini kabul ettikten epey zaman sonra, tuzağa düşüp mucize eseri kurtulduğumuz alengirli, gerilim yüklü dramlar oynamaya başladık. Akşamlar soğuktu, çünkü dağların uzun gölgeleri arazinin ve gölün üzerine düşüyordu. Sonra da rüzgâr çıkıyordu, daha ışık çekilmeden havadaki bütün sıcaklığı alıp götürüyordu, buz, su ve derin gölge kokusuyla kolumuzdaki, ensemizdeki tüyleri diken diken ediyordu.

O zaman bebeklerimizi alıp içeri girerdik ve yerde, koltuk ve kanepe çemberinin ortasında, boş gökyüzünün pencereden içeri kırılarak yansıyan gümüş rengi ışığında oynardık, o sırada karanlık, odayı doldurmaya başlar ve koltukların sırılsıklam kolçaklarından buz mavisi dantelleri kaldırırdı. Pencere camları koyu laciverde döndüğünde Sylvie bizi mutfağa çağırırdı. Lucille ile karşılıklı otururduk, Sylvie de masanın başına geçerdi. Karşısında akvaryum camı gibi aydınlık ve serin, su gibi dalgalı bir pencere vardı. Yemek yerken o pencereye bakar, cırcırböceklerini ve çobanaldatanları din-

lerdik, o saatlerde sesleri hep sıradışı bir şekilde yüksekti, belki de ışığın etrafımıza çektiği sınırın içinde olduklarından, yahut bir duyu diğer duyulara siper olduğu ve biz de görme duyumuzu kaybettiğimiz için.

Sofrada kelek turşusu, konserve et, elma, jöleli çörek, patates kızartması, dilimlenmiş bir kalıp peynir, bir şişe süt, ketçap ve bol bol kuru üzümlü ekmek olurdu. Sylvie soğuk gıdaları seviyordu, yağın içinde yüzen sardalyeleri, kâğıttan zarfların içindeki küçük meyve turtalarını. Yemeği eliyle yerdi, biz ayaklarımızı sallaya sallaya tereyağlı ekmek yerken o da yumuşak bir sesle bize tanıdığı insanları, arkadaşlarını anlatırdı.

Edith adında yaşlı bir kadın tanıyordu Sylvie; bu kadın bir aralık ayında kapalı bir yük vagonunda dağları geçerken ruhunu teslim etmişti. Sylvie'nin dediğine göre lastik ayakkabı ile avcı ceketinin yanı sıra iki kat elbise ve yedi kat oduncu gömleği giyiyormuş, soğuktan korunmak için değil de zengin görünmek için. Butte kasabasından Wenatchee'ye ölü olarak, tıpkı Lincoln gibi vakur bir şekilde yolculuk etmiş Edith, Wenatchee'de cenazesi devlet ödeneğiyle kaldırılmış. Acayip bir kışmış Sylvie'nin dediğine göre, o kadar soğukmuş ki kar buğday kabuğu gibi hafifmiş. En ufak bir rüzgâr bile karla kaplı bir tepeyi çırılçıplak bırakabilir, karı duman gibi savurup yerinden edebilirmiş. Böyle zorlu hava şartları karşısında yaşlı kadın da daha mesafeli ve yumuşak başlı birine dönüşmüş. Bir gün sabaha karşı karanlıkta, hiç kimseye bir şey demeden ama o güne dek parmağından çıkardığı hiç görülmemiş inci yüzüğünü oracıkta arkasında bırakarak gizlice yük treni istasyonuna girmiş. At dişi gibi kahverengi ve çok küçük olan bu yüzüğü küçük bir kutuda, saç tokalarıyla beraber saklıyordu Sylvie.

Edith vagonunu bulup içine yerleşmiş, bu arada demiryolu işçileri de soğuk metal aksamları birbirine geçirip lehimliyormuş. Böyle havalarda fosillerin üstüne basarak yürür insan. Kar kaburga kemiklerini andıran çıkıntıları ve şeritleri, toprağın oyuk ve çukurlarını örtemeyecek kadar hafiftir, en dış katmanda sabitlenmiştir. Ama dağlarda toprak, içindeki tüm kalıtlarla, bir sonraki dirilişe ka-

dar, tepecikler ve höyükler halinde büyük bir merasimle gömülür karın altına. Butte kasabasında yaşlı kadın sırtüstü uzanmış ve ellerini göğsünde kavuşturmuş, nefesi bedeninin üstünde asılı duruyormuş. Wenatchee'ye vardığında ruhu çoktan öbür tarafa geçmişmiş. Sylvie Edith'le beraber böğürtlen topladıklarını, bir keresinde de konserve fabrikasında çalıştıklarını söyledi. O kış ortak bir arkadaşları, kuzeninin Butte kasabasındaki evinde kalıyormuş. Yaşlı kadın ocak başında oturup parmaklarını emer (yaz vakti toplanan tatlı böğürtlenlerin lekesi parmaklardan hiç çıkmazmış), eski günlerden insanın sabrını zorlayacak kadar uzun uzadıya söz edermiş. "Bir insanı son görüşün olduğunu asla bilemezsin," dedi Sylvie. Orada olduğumuzu ve çocuk olduğumuzu hatırladığında, anlattığı hikâyeleri bizim için faydalı hale getirmeye çalışırdı bazen.

Bir pazar günü Sylvie, Alma diye biriyle, Orofino'nun dışındaki bir kereste deposunda çam kerestelerinin üstüne oturup güneşin doğmasını beklemiş; bütün tehlike işaretlerini, kuşların ormanda aniden havalanışlarını, köpeklerin havlayışını dinlemişler. Rüzgârdan, demiş Alma. Dediğine göre rüzgâr bir avcı kadar kötü kokar ve sağı solu asla belli olmazmış. Geceleri yaratıkların kol gezdiği ve yavruladığı dağlara çekilir ve gün ağarmadan kan kokarak aşağı inermiş yine. "Kuşları korkutan bu işte," diye temin etti bizi Sylvie, çünkü öncesinde kuşların uyanıp ellerinden geldiğince herkesi uyarmadıkları tek bir gündoğumu görmemiş.

Demiryolu hattından yüz metre uzakta bir kamyon durağı varmış. İçeride ışık yanıyormuş ve dışarıdan sadece "Irene" şarkısını duyabiliyorlarmış. Yolun daha da aşağısında, ekilmemiş bir arazinin içinde, etraftaki her şeyden uzak ve ayrı duran bir akıl hastanesi varmış, Sylvie ile Alma'nın ortak bir arkadaşları kalıyormuş orada, ikisi de onu görmeyi çok istiyormuş ama kadın yüzünü saklamak için uzun saçlarını sık sık öne çekiştirip öfke içinde hüngür hüngür ağlıyormuş.

Ama güneş doğduğunda, orman siyah, gökyüzü de soğuk, yüksek ve pembe olmaktan çıktığında, tütsü kokan kerestelerin üstünde pineklemek harikaymış. Bir kedi gelip bir süre Sylvie'nin kuca-

ğına yatmış. Alma bir kafeden sosis alıp gelmiş. "Irene"i söyleyip durmuşlar, kendi kendilerine mırıldanır gibi. "Seyahat ederken," derdi Sylvie her zaman, "pazarları en güzel gündür."

Sylvie alt kata, anneannemin odasına taşınmıştı. Bu oda mutfağın hemen yanında, evin o cephesindeki zemin katın geri kalanından üç basamak aşağıdaydı. Çift kanatlı bir cam kapısı vardı, eve yaslanan bir sundurma gibi inşa edilmiş olan asmalı çardağa ve meyve bahçesine açılırdı. Aydınlık bir oda değildi, ama yaz aylarında çimen, toprak ve bahar çiçekleri ya da meyve kokusu ve arı sesiyle dolardı.

Oda çok sade döşenmişti. Cam kapının yanında bir gardırop vardı, pencerenin altında da bir sandık, ikisini de dedemin yaptığı belliydi, çünkü gardırobun ön bacakları ve sandığın sol tarafındaki bacaklar, yerin eğimini telafi etmek için arka ve sağ bacaklara göre biraz daha uzun bırakılmıştı. Yatağın iki bacağı takoz biçimli birer blok üzerinde duruyordu. Her üç mobilya da kırık beyaza boyanmıştı ve dedemin vaktiyle üstlerine yaptığı süslemeler dışında en ufak bir özellikleri yoktu. Gardırobun kapılarında av sahnesine benzeyen bir resim vardı; dağ yamacında duran sarıklı atlılar. Yatak başlığına tavus kuşu çizmişti, kuşun gövdesi tavuksu, kuyruğu zümrüt yeşiliydi. Şifonyerin üstüne çelenk ya da çiçek tacı gibi bir şey yapmıştı dedem, havada süzülen, elbiseleri peşlerinden sürüklenen iki çocuk melek tutuyordu çelengi. Bu imgelerin her biri, sonradan vazgeçilerek beyaza boyanmıştı, ama yıllar içinde beyaz boya hepsini içine çekip yüzeyin hemen altına itmişti. İmgelerin hiç bulunmadığı yerlerde her zaman resimler ve imgeler görürdüm, mermerde mesela, bileklerimdeki mavi damar ağında, deniz kabuklarının sedefli duvarlarında.

Anneannem şifonyerin en alt çekmecesinde oradan buradan toplayıp biriktirmeye değer gördüğü bir şeyler saklardı: hatırası olan nesneler, ip yumakları, Noel mumları, tek kalmış çoraplar. Lucille ile bu çekmeceyi karıştırırdık. Çekmecenin içindekiler öyle gelişigüzel seçilmiş, ama öyle titizlikle düzenlenmişti ki bir bütün olarak bu koleksiyonun altında büyük bir mânâ yatabileceğini his-

sederdik. Çorapların hiç giyilmemiş gibi olduklarını fark ettik mesela. İçinde iki pirinç düğme olan bir *shot* bardağı vardı, bu bize makul gelirdi. Üzerinde San Fransiskolu bir kuyumcunun adının yazılı olduğu bir kutuda rengi solmuş, kocayemiş kokan balmumu bir melek ve siyah kadifeden kalp şeklinde bir iğne yastığı dururdu. Eski fotoğraflarla dolu bir ayakkabı kutusu vardı, her fotoğrafın arkasında da siyah, kartonsu dört kâğıt parçası. Fotoğrafların bir albümden alındığı aşikârdı ama bilhassa önemli oldukları için mi yoksa bilhassa önemsiz oldukları için mi, bilemiyorduk. Hiçbiri tanıdığımız bir insan ya da yerin fotoğrafı değildi. Çoğu bir gül kameriyesinin önünde poz vermiş resmi giyimli birtakım beyefendilerin fotoğrafıydı.

O kutuda çok önemli olduğu her yerinden belli olan bir broşürün ikinci sayfasını buldum. *National Geographic*'ten koparılmış gibi kuşe kâğıttan, mektup gibi üçe katlanmış kalın bir sayfaydı. En üstünde şöyle yazıyordu: *Sadece Honan Bölgesinde on milyonlarca.* Sonra bir dizi fotoğraf vardı. Birinde çıplak ayaklı bir oğlan çocuğu kızgın güneşin altında durmuş, gözlerini kısmış kameraya bakıyordu. Bir başkasında, yüzü geniş kenarlıklı bir şapkanın gölgesinde kalmış çıplak ayaklı bir adam duvara sırtını vermiş, çömelmiş oturuyordu. Bir başka fotoğrafta genç bir kadın bir bebeğe kâseden yemek yediriyordu. Dördüncüsünde yan yana durmuş üç yaşlı kadın ellerini gözlerine siper etmişti. Beşincisinde gözlerini kısmış bir kız çocuğu ve sıska bir domuz vardı. Domuz kameraya bakmıyordu. Sayfanın alt kısmında italik harflerle şöyle yazıyordu: "Sizi insan tutan balıkçı yapacağım."* Bu belge teyzem Molly'nin evden ayrılışını beni gayet tatmin eden bir şekilde açıklıyordu. Şimdi bile onu hep küçük bir kayığın alçak kısmından eğilmiş, atmosferin üst tabakasındaki köpüklü dalgalı bulutların arasından ağını atarken hayal ediyorum. Bu ağ, otları süpüren rüzgâr gibi iz

* "İsa, Celile Gölü'nün kıyısında yürürken Petrus diye de anılan Simun'la kardeşi Andreas'ı gördü. Balıkçı olan bu iki kardeş göle ağ atıyorlardı. Onlara, 'Ardımdan gelin,' dedi. 'Sizleri insan tutan balıkçılar yapacağım.' Onlar da hemen ağlarını bırakıp O'nun ardından gittiler." (Matta 4:18-20) –*y.n.*

bırakmadan süpürüyor dönen dünyayı, Molly ağı çekmeye başladığında, belki de resmi giyimli beyefendilerin, sıska domuzların, yaşlı kadınların, teki kaybolmuş çorapların aşağıdaki dünyayı hayret içinde bırakacak palas pandıras miracıyla, kolaylıkla çıkıyor ağ yukarı, ta ki yükün kendisi yüzeyin hemen altında bir yığın halinde toplanıncaya kadar. Ağı son bir kez ölçüsüz bir kuvvet ve kolaylıkla yukarı çekiyor ve avını kayığa döküyor, nefes nefese kalmış ve afallamış, nadide ışıkta parlayan gökkuşakları.

Böyle bir ağ, böyle bir hasat, tüm aykırılıklara son verebilirdi. Göklerin zeminini süpürdüğüne göre, en nihayetinde Fingerbone'un kapkara zeminini de süpürmeliydi. Bu zeminden, gölün paleolitik ve neolitik dönemden kalma müdavimlerinden oluşan kocaman bir ordunun yükseleceğini hayal edebiliriz – böğürtlen toplayıcılar, avcılar, bunlardan olma avare çocuklar, devamında gelen tüm çağlardan şimdiki zamana kadar, kayığa atlayıp çeyrek mil kürek çeken ve tam gündoğumunda aynı yoldan geri yürümeye çalışan uzun, beyaz elbiseli, iman gücüyle şifa dağıtan kadından, bir bahar günü göldeki buzun hâlâ sağlam olduğuna, gölü atıyla dörtnala boydan boya geçebileceğine beş dolarına bahse giren çiftçiye kadar. Bunlara yüzücüleri katın, kayıkçıları, kanocuları; böyle bir kalabalığın içinde annem dikkat çekmezdi bile. Kopmuş düğmeler, kaybolmuş gözlükler, komşu ve akrabalar geri alınır; zaman, hatalar ve kazalar telafi edilir, dünya anlaşılır hale gelip bütünlenirdi. Sylvie Molly'nin aslında bir misyoner hastanesinde sayman olarak çalışmak üzere gittiğini söyledi. Böyle bir teşebbüsün başarıya ulaşabileceğini hayal etmem, martıların göl boyunca yağmur yüküyle sürüklenen bulutlara doğru kıvılcım gibi yükselişini seyredip durmaktandı belki de sadece. Yahut sineklerin, otların içinden süzülerek çıkışını ya da belki bir köşeye süpürülmüş yaprakların rüzgârın sırtında parlayışlarını seyretmektendi. Göğe yükseliş böyle zamanlarda doğa yasası gibi gelirdi bana. Buna bir de, her şeyin en nihayetinde anlaşılır kılınmak zorunda olduğunu söyleyen ikmal yasasını ekleyecek olursak, o zaman teyzemin üstlendiğini hayal ettiğim türde, her şeyi kapsayan bir kurtarıcılık da kaçınılmaz olur-

du. Çünkü düşüncelerimiz neden bir el hareketine, bir elbise kolunun düşüşüne, belirsiz bir ikindi saatinde bir odanın bir köşesine yönelir ki? Neden uykudayken bile, düşüncelerimiz diğer bütün işleri bir kenara bırakacak kadar yaşlandığımızda bile, böyledir bu? Nihayetinde birleşmeyeceklerse, ne için var bütün bu parçalar?

Sylvie'yle yaşamaktan memnundum, bu yüzden Lucille'in başka insanlara, yavaş yavaş batan bir kayıktan çok da uzakta olmayan bir kıyıya gözünü dikmiş gibi, ne istediğini bilen kişilere özgü sakin ve düz bakışlarla baktığını fark ettiğimde şaşırdım. Sylvie'nin Fingerbone'a gelişinden sonraki ikinci baharda okulda giyelim diye bize aldığı mavi kadifeden bale pabuçlarının burnundaki pulların hepsini söktü Lucille. Yollardaki çamur hâlâ bir karış vardı ve teker izlerinin iki yanında jöle gibi parlıyordu, ama ben yine de bale ayakkabılarımı bayağı seviyordum. En hafif rüzgârın bile tüylerimizi diken diken ettiği açık, güneşli bir bahar gününde ayakkabıların dikiş yerlerinden içeri sızan suyun ürpertisi tatlıydı.

O günlerde biri çomakla toprağı kaldırsaydı, iğne kadar ince ve bahar pınarları kadar arı buz şaftları bulurdu yığınlar halinde. Bu hassas altyapı, yollardan ve su birikintilerinden uzak durduğumuz sürece ve kışın çözünüşü her yere yayılıncaya dek bizi taşıdı. Böyle plansız, irticalen oluşan hassas yapılar başarısızlığa mahkûmdur. Çok geçmeden her adım atışımızda suya batıp çıkmaya başladık. O sırada ayakkabılarımızın tabanı zaten hemen hemen tamamen eriyip gitmişti. Sylvie asla iyi kalite şeyler almazdı, paraya kıyamadığından değil (gerçi para bize ait olduğu için çekine çekine, hatta gizli saklı harcıyordu), sadece ucuzcu dükkânlarındaki ürünler beğenisine hitap ettiği için. Sylvie ne zaman alışverişe çıksa Lucille dişlerini gıcırdatırdı.

Ben de gıcırdatıyordum dişlerimi, çünkü Lucille değişiyordu, ben de onun değişen tavırlarına ayak uydurmakta fayda görüyordum. Lucille ortak kanaatlere göre hareket ediyordu. Henüz gelmemiş olan zaman –ki başlı başına bir tuhaflıktı bu– amansız bir gerçeklikti onun için, yüzünde sert bir rüzgârdı; dünyayı Lucille

yaratmış olsaydı o kesintisiz ve ters yönden esen rüzgârla her ağaç bükülür, her taş aşınır, her dal çırılçıplak kalırdı. Lucille baktığı her şeyde kötücül bir değişim potansiyeli görüyordu. Bükme yünden tek parmaklı eldivenler, bağcıklı kahverengi ayakkabılar, kırmızı lastik çizmeler istiyordu. Fırfırlar gevşeyip sarkar, pullar dökülürdü, sateni temizlemenin imkânı yoktu. Sylvie'nin bizim için eve getirdiği ufak tefek şıklıkların hiçbirine şans vermezdi Lucille. Sylvie, kendi açısından, bin yıllık bir şimdide yaşıyordu. Eşyanın bozulup parçalanması Sylvie'de her zaman taze bir hayret, üzerinde çok da durulmayacak bir hayal kırıklığı yaratıyordu. Kadife fiyonklar, plastik kemerler, fısfıslar, altın yaldızlı tuvalet masası takımları, fistolu naylon eldivenler, angora trimli soket çoraplar bir gün ya da bir haftalık kullanımla işe yaramaz hale gelseler de Sylvie bize her zaman hazineler getiriyordu.

6

TAKİP EDEN YAZ, YAZ GİBİ YAZDI. Baharda Lucille'in başka bir dünyaya bağlandığını sezmeye başlamıştım. Sonbaharda o dünyanın sakini olabilmek için sıkı ve tutkulu bir mücadele başlattı. Aradaki aylar, hayatımın kesinlikle son ve belki de ilk gerçek yazıydı.

Çok uzun sürdü o yaz. Lucille ile mart ayı sonunda, havalar dersleri asmamıza imkân verecek kadar insafa gelir gelmez okula gitmeyi bıraktık. Sylvie'ye saygımızdan her sabah okul üniformalarımızı giyiyor, okul yönünde bir blok yürüyorduk. Tren raylarının yolla kesiştiği yerde göle ve demiryolu köprüsüne giden rayları takip etmeye başlıyorduk. Hobolar göl kıyısında, tam köprünün gölgesinin vurduğu yerde toplanıyordu. Anneannemiz bize temkin aşılamak için, trene çok yaklaşan çocukların durdukları yerde ani bir buhar patlamasıyla haşlanarak ölebileceklerini ve hoboların çocukları paltolarının altına sokup kaçırmayı âdet edindiğini anlatmıştı. Bu yüzden bize nadiren dönüp bakan bu adamlara bakıp duruyorduk.

Biz ekose desenli elbise, orlon süveter, kadife taklidi ayakkabılarımızla, onlarsa eprimiş yakaları havaya kalkık ve iliklenmiş ceketleriyle, kayıplara karışmış bir gezi teknesinden sağ kurtulup ıssız bir adada mahsur kalmış kazazedeler olabilirdik pekâlâ. Paramparça olan zarif bir trenden ya da ticari jetten sadece onlar ve biz kaçıp kurtulmuş olabilirdik. Lucille ile Lapwai'de yaşayan bir

anneanneyi ziyarete giden kalabalık bir aileden iki akraba olabilirdik. Onlar da teftişe çıkmış müfettişler ya da gezici bir dans grubunun üyeleri. O zaman, sabah sabah orada, o acı soğukta, perişan ve uygunsuz giysilerle hiç konuşmadan suya bakarak duruşumuz tamamen anlaşılır olurdu. Bu yüzden onlara dedemizin, hâlâ, biz doğmadan çok önce gölün dibini sessizce boylayan bir trenin içinde yattığını söylemeyi düşündüm. Belki hepimiz bir diriliş bekliyorduk. Belki trenin tıpkı geriye saran bir filmdeki gibi son vagon en başta olacak şekilde sudan dışarı fırlamasını, sonra da köprü boyunca yoluna devam etmesini bekliyorduk. Yola çıktıkları günden daha sağlam görünen ve sulara alışmış olan yolcular, yeniden ışığa kavuşmayı dinginlikle karşılayarak varacaklardı Fingerbone İstasyonu'na, trenden arkadaşlarının şaşkınlığını yatıştıran bir sükûnetle ineceklerdi. Farz edelim bu diriliş anneannemi ve annem Helen'ı da kapsayacak genişlikte olsun. Helen ensemizdeki saçlara soğuk elleriyle dokunsun ve çantasından çilek çıkarıp versin bize. Anneannem bıyıklı dudaklarıyla alnımıza bir öpücük kondursun. Sonra üçü birden sokaktan aşağı evimize yollansın, dedem yüksek belli bir pantolon giymiş ve nispeten genç, anneannemle Helen'ın sohbetinin bir parçası değil ama hemen dışında, zor bir hatıra ya da bir hayalet gibi tıpkı. O zaman biz de Lucille ile ormana koşardık, bırakırdık onları eski günleri yâd etsinler, öğle yemeği için sandviç hazırlasınlar ve birbirlerine polaroid fotoğraflar göstersinler.

Okula gitmediğimiz gün ve haftaları bildiren mektuplar eve geldiğinde Sylvie meselenin kızlara özgü ergenlik sıkıntıları olduğu mealinde kısa cevaplar yazdı. Bunların bazılarını gönderdi, bazılarını göndermedi. O vakitler Sylvie'nin, genel olarak hiç yapmacıksız bir insan olduğu göz önüne alındığında, bu konuda gayet kayıtsız bir şekilde yalan söylediğini düşünmüştüm. Ama belki de onlara söylediği şey bize söylemeyi unuttuğu şeydi sadece. Lucille alıngan, mustarip, gözü yaşlı bir kızdı genel olarak. Giysileri küçük gelmeye, onu usandırıp çileden çıkarmaya başlamıştı. Çocuksu meme uçlarıyla küçücük göğüsleri onu utanca, beni ise kaygıya

gark ediyordu. Sylvie bir keresinde bana Lucille'in benden önce olgunlaşacağını çünkü saçlarının kızıl olduğunu söylemişti, aynen de öyle oldu. Lucille küçük bir kadına dönüşürken ben sırık gibi bir çocuk oldum. Hissettiğim şiddetli sancılar, ağrılar, doğurganlık yolunda yuvarlaklaşan hatlar, yeni ve kaçınılmaz döngüler, hepsi hararetli hayal gücümün ürünüydü.

Beraber ormana giderdik. İki tepenin arasında, iyice iç kısımlarda eski bir taşocağı vardı, orayı biz keşfetmişiz gibi yapmak hoşumuza gidiyordu. Bazı yerlerde taşlar altı veya sekiz kenarlı, tabure ya da sütun uzunluğunda dikitler halinde duruyordu. Her birinin ortasında güneşe benzeyen bir imge ve pas rengi solgun çizgilerle çizilmiş eşmerkezli birkaç daire vardı. Bunları antik bir uygarlığın kalıntıları olarak görüyorduk. Taşocağının tepesine çıkarsak, ocağın cephesinden çaprazlama uzanan bir çatlak boyunca, aşağıya giden yolun dörtte birini parmak uçlarımızda yürüyerek, içinde ancak ikimizin oturabileceği sığ bir mağaraya varıyorduk. Aramızda hep rengi atmış, hep kaba saba, sık bir ot öbeği olurdu, yaşlı bir köpeğin tüyleriymiş gibi okşayıp yolardık otları. Burada düşsek kim bulurdu bizi? Hobolar bulurdu. Ayılar bulurdu. Kimse bulmazdı. Kıpkızıl narbülbülü, çilek yaprakları getirmiş, diye şarkı söylerdi Lucille.* Taşocağının dibinde birinin vaktiyle altın ya da gümüş aradığı eski bir maden vardı. Yuvarlak siyah bir delik, küçük bir kuyudan daha büyük olmayan bir ağızdı sadece, otlar etrafını öyle bürümüştü ki deliğin gerçek büyüklüğünü bilemiyorduk. Mağara ile maden (madene sadece bakıyor ve içine bir şeyler fırlatıyorduk) büyük ve cazip bir korku kaynağıydı bizim için.

Orman bizi huzursuz ediyordu. Yabani çileklerin yetiştiği küçük açıklıkları, yanıp kül olmuş kısımları seviyorduk. Düğünçiçekleri insanın böyle yerlerde karşılaştığı nemli sarı ışığın vücut bulmuş haliydi. (Bu dağlardaki düğünçiçekleri nadir ve narindir,

* "Two Babes in the Woods" (Ormandaki İki Çocuk) isimli bir çocuk şarkısının "Öldüklerinde, kıpkızıl narbülbülleri / Çilek yaprakları getirip örtmüşler üstlerini" dizelerine gönderme yapılıyor. – *y.n.*

verniklenmiş gibi parlak, kısa gövdelerinin üstünde kocamandırlar. İnsanlar onları dere tepe arar, evlerine ganimet gibi götürür. Gazeteler, ilk açan düğünçiçeklerini bulanlara ödül verir. Bahçeye ekildiklerinde ölürler.) Ama ormanın derinlikleri, eski bir evin salonu gibi karanlık, katı ve kendi kokusuyla dopdoluydu. O kocaman bacakların arasından cenaze törenindeki çocuklar gibi yürürdük, başımızın çok yukarısından biteviye gelen efsunlu mırıltıları işiterek.

O günleri hatırladığımda, bizden, Lucille ile kendimden neredeyse tek bir bilinçmişiz gibi söz etmekte hiç zorlanmıyorum, hem de Lucille yaz boyu neredeyse hep huzursuz ve suratsız olduğu halde. Her gün akşama kadar ormanda duruyorduk. Hava aşırı derecede soğuk değilse göl kıyısında gün ışığı tamamen gidinceye kadar suya taş atıyorduk. Bazen hoboların akşam yemeği kokusu gelince –biraz balık, biraz kauçuk, biraz pas kokusu gibi– ayrılıyorduk oradan, ama bizi Sylvie'nin evine dönmeye çeken şey akşam yemeği vakti evde olmanın hazları değildi. Daha çok, soğuk beni eve dönmeye zorluyordu, karanlık da Lucille'in Fingerbone'un yıkık dökük kenar mahallelerinden kimselere görünmeden geçmesine olanak veriyordu. İşin aslı, Lucille görülmek istemediği için geliyordu ormana benimle. Bense dünyanın bakışlarını, Lucille'i yukarıdan bastırıp tombul, beni ise çekiştirip sırık gibi gösteren lunapark aynaları gibi hissediyordum üzerimde. Ben de bu kadar hoyrat ve ısrarcı bir şakadan uzak durmanın iyi olduğunu düşünüyordum. Ama ben ormana ormanın hatırına gidiyordum, Lucille ise ormanda sürgüne katlanıyormuş gibi görünüyordu gitgide.

Nihayet eve döndüğümüzde Sylvie de kesinlikle evde, kendi deyimiyle akşamın tadını çıkarıyor olurdu, karanlıkta oturma alışkanlığını böyle betimliyordu. Akşam, onun için günün özel vaktiydi. Aslında bence etrafını yatıştırıp yumuşatan mizacı yüzünden seviyordu akşamı bu kadar. Bir dünya dolusu karanlığı bir oda dolusu ışıkla karşılamanın dengesizliğinden hiç hoşlanmıyordu. Evdeki Sylvie, gemi kamarasındaki denizkızı gibi bir şeydi aşağı yukarı. Evin tam da dışarıda tutması beklenen şeye gömülmesini yeğlerdi. Kilerimizde cırcırböcekleri vardı, çatı oluklarında sincaplar,

tavanarasında serçeler. Lucille ile kapıdan içeri adım attığımızda safi geceden safi geceye geçerdik.

Hava soğuksa Sylvie mutfak sobasını muhakkak yakmış olurdu biz eve varmadan. Radyoyu açar, çorbamızı ısıtıp ekmeklerimizi kızartırken evcimen bir edayla şarkı mırıldanırdı. Geç geldiğimiz, okul üniformalarımızı çıkarmadan oyun oynadığımız, dışarıda soğukta paltosuz durduğumuz için bizi azarlaması hoşumuza giderdi.

O yaz bir akşam mutfağa girdiğimizde Sylvie'yi ay ışığında oturmuş bizi beklerken bulduk. Sofra çoktan kurulmuştu, domuz pastırmalarının çoktan kızartıldığı kokudan belliydi. Sylvie ocağa gitti, yumurtaları tavanın kenarında kırıp sıcak yağın içine cıss diye bıraktı. Bu sessizliğin ne anlama geldiğini biliyordum, Lucille de biliyordu. Bu denli sakin, bu denli yanardöner mavi bir akşamda, komşuların avlularında havlayan, zincirlerini çekiştiren yaşlı şişman köpeklerin ve böceklerin çıkardığı metalik seslerle böyle çın çın öten, hudut çizgilerini böylesine yitirmiş, bu denli aydınlık bir akşamda, aramızdaki yakınlığı hassas duyularımızla hissedeceğimiz anlamına geliyordu. Hani iki kişi karanlık bir odada kıpırtısız yatarken birbirlerinin uyanık olduğunu bir şekilde bilir ya, öyle.

Sylvie ekmeklere yağ sürüp üst üste dizerken biz de oturup bıçağın sesini dinledik, topuklarımızı yumuşak, yavaş bir ritimle sandalyelerimizin ayaklarına vurduk, içine hava kabarcıkları kaçmış gibi görünen dalgalı pencere camından dışarıdaki daha aydınlık karanlığa baktık. Derken Lucille kollarını ve dizlerini şiddetle kaşımaya başladı. "Bir şeye değdim herhalde," diyerek ayağa fırladı ve tepe lambasının zincirini çekti. Pencere camı simsiyah oldu, tıka basa dolu darmadağın mutfak adeta öne sıçrayarak hayat buldu, dünya yaratılıştan önceki karanlıktan ne kadar uzaksa mutfak da az önceki halinden o kadar uzaktı şimdi. Yemeğimizi deterjan kutularıyla gelen promosyon tabaklardan yediğimizi, marmelat kavanozlarından içtiğimizi gördük (Sylvie anneannemin porselenlerini kolilere koyup yarın öbür gün belki ihtiyacımız olur diyerek soba-

nın arkasındaki köşeye istiflemişti). Lucille odayı böyle aniden ışığa boğarak, tencere tabak yığınlarını, menteşesinden çıkmış ve porselenle dolu kolilere dayanmış iki dolap kapağını ifşa ederek hepimizi irkiltmişti. Masalar, sandalye, dolap ve kapılar, hepsi seneden seneye canlı bir beyazla kat kat boyanmıştı, ama şimdi son katman bozuk krema sarısına dönmüştü. Boya her yerde pul pul kalkmış, dökülmüştü. Büyük bir is lekesi duvarda ve sobanın üstündeki tavanda boydan boya bir karaltı gibi görünüyordu, soba borusu ve dolapların üst kısmı keçe gibi kalın bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Ama belki en iç karartıcı olanı, masada Lucille'in oturduğu tarafta, fazla yakınına konan bir doğum günü pastası yüzünden yarısı yanmış perdeydi. Sylvie *İyi Ev Hanımlığı* dergisinin eski bir sayısıyla alevlere vurarak söndürmüştü yangını, ama sonrasında perdeyi yenilememişti. Benim doğum günümdü, doğum günü pastası tam bir sürprizdi, yakasında çakma inciler olan pembe orlon hırka ve kesesinde deniz köknarı olan seramik kanguru da. Sylvie bu kutlamadan büyük keyif almıştı, yanık perde ona o günü hatırlatıyordu belki de.

Işıkta hepimiz neye uğradığımızı şaşırmış, rahatsız olmuştuk. Lucille lambanın zincirini aniden çekti yine, öyle sert çekti ki zincirin ucundaki küçük çan tavana çarptı. Sonra hepimize abartılı gelen bir karanlıkta iyice huzursuz bir şekilde oturduk. Lucille ayaklarını sallamaya başladı. "Kocan nerede Sylvie?"

Bir omuz silkişten biraz daha uzun süren bir sessizlik oldu. "Benim nerede olduğumu *o* biliyor mu acaba."

"Ne kadar evli kaldınız?"

Sylvie bu soruyla biraz sarsılmış gibiydi. "Nasıl yani, ben hâlâ evliyim, Lucille."

"Peki *nerede* o zaman? Denizci mi? Hapiste mi?"

Sylvie güldü. "Ondan çok gizemli biriymiş gibi söz ediyorsun."

"Hapiste değil yani."

"Bir süredir haberleşmiyoruz."

Lucille sesli sesli iç geçirdi ve bacaklarını salladı. "Düşünüyorum da, bence senin *hiç* kocan olmadı."

Sylvie çok sakin bir sesle karşılık verdi. "Canının istediğini düşün, Lucille."

O sırada kilerdeki cırcırböcekleri ötmeye başlamıştı yeniden, pencere yine aydınlıktı, eski püskü masa ve üstündeki eşya yığını soğuk bir deniz mavisiydi, batmış bir geminin güvertesindeki gündelik hayat istifi. Lucille yeniden iç geçirdi ve karanlığa razı oldu. Sylvie rahatladı, dolayısıyla ben de. "Kocamla tanıştığımda askerdi," dedi Sylvie bir uzlaşma sağlamak niyetiyle, "Pasifik'te savaşmış. Aslında motor falan tamir ederdi. Bir fotoğrafını bulacağım..."

Lucille önce eniştemizin savaşta öldüğünü ya da kayıplara karıştığını, Sylvie'nin de bu acıyla aklını yitirdiğini düşündü. Bir süre Sylvie'yi her konuda mazur gördü, ta ki Sylvie, kocasının fotoğrafını göstermesi için defalarca sıkıştırıldıktan sonra bir dergiden bir denizci resmi kesmek suretiyle nihayet bir fotoğraf üretene kadar. Bundan sonra Lucille Sylvie'yi hiçbir konuda mazur görmedi. Akşam yemeği vaktinde ışık açmakta diretti. Üç kişilik porselen servis takımı buldu ve yemeklerde et ve sebze talep etmeye başladı. Sylvie manav parasını Lucille'e verdi. Kendisi ceplerine tuzlu kraker dolduruyor, beni ve Lucille'i aydınlık mutfakta zifiri karanlık pencerelerle baş başa bırakıp çıktığı akşam yürüyüşlerinde bu krakerleri yiyordu.

Sylvie'nin evi çekip çevirişiyle ilgili Lucille'i sinir eden başka şeyler de vardı. Mesela odası aynen anneannemin bıraktığı gibiydi, ama dolap ve çekmeceler hemen hemen tamamen boştu çünkü Sylvie kıyafetlerini, hatta saç fırçası ve diş tozunu bile yatağının altında mukavva bir kutuda saklıyordu. Yatak örtülerinin üzerinde, üstünde ince bir yorganla uyuyordu, ama onu da gündüz saatlerinde yatağın altına sokuşturuyordu. Bu alışkanlıklar (her zaman giysileriyle uyuyordu, ilk zamanlar ayakkabılarını da çıkarmıyordu, ama geldikten bir ya da iki ay sonra ayakkabılarını yastığın altına koymaya başladı) kesinlikle bir göçebenin alışkanlıklarıydı. Bunlar Lucille'in görgü anlayışına tersti. Okuldan sadece ismen tanıdığı bazı havalı, bakımlı kızların teyzemizin ayaklarını yastıkta görürlerse neler düşüneceklerini kurardı kafasında (Sylvie uykusuz-

luğa iyi geliyor diye başı hafif aşağıda kalacak şekilde ters uyurdu yatakta), ki bu insanların hayatımızın bu gibi detaylarına herhangi bir şekilde tanık olmaları mümkün bile değildi. Lucille'in Rosette Browne diye bir arkadaşı vardı, ondan hem çekinirdi hem de hayrandı ona, sürekli her şeyin onun gözünden nasıl göründüğünü hayal ederdi. Tasvip edilmediğini düşüne düşüne kendini yaralayıp incitirdi. Bir keresinde Sylvie çimenlerin üstünde uyumak için yastığıyla yorganını dışarı çıkardı, çünkü hava sıcaktı. Lucille'in yüzü kıpkırmızı oldu, gözleri yaşlarla doldu. "Rosette Browne'un annesi onu Spokane'de bale derslerine götürüyormuş," diye anlattı bana. "Tüm kostümleri annesi dikiyormuş. Şimdi Rosette'i baton dersi alması için Collier'a götürecekmiş." Bu türlü kıyaslamalarda Sylvie dezavantajlıydı, orası doğru. Ancak onun çimenlerin üstünde, arada sırada da arabada uyuması, tarihlerine aldırmaksızın bütün gazetelere duyduğu ilgi ve domuz salamlı-fasulyeli sandviçleri benim endişelerimi giderirdi. Göçebeliğini burada sürdürmeyi başarırsa çekip gitmesine gerek kalmayacakmış gibi gelirdi bana.

Lucille göçebelikle ilgili her şeyden nefret ediyordu. Bir keresinde Sylvie eve tren istasyonunda bulduğu gazetelerle geldi. Akşam yemeğinde bize Güney Dakota'dan buraya yük treniyle kaçak gelen, buradan da Portland'a kuzeninin idamını seyretmeye gidecek olan bir kadınla tanıştığını, muhabbetin çok güzel olduğunu anlattı.

Lucille çatalını bıraktı. "Neden böyle ipsiz sapsız insanlarla yüz göz oluyorsun? Utanç verici!"

Sylvie omzunu silkti. "Yüz göz olmadım ki. Yemeğe bile gelemedi."

"Davet mi ettin?"

"Bağlantılı seferi kaçırmaktan korkuyordu. İnsan asmak söz konusu oldu mu hep eli çabuk davranırlar." Lucille başını kollarının üstüne koydu ve hiçbir şey söylemedi. "Kuzeni onun tek akrabasıymış," diye açıkladı Sylvie, "babası hariç, ki gırtlaklanan da oymuş zaten... İdamı izlemeye gitmesi nazik bir davranış, diye düşündüm." Bir sessizlik oldu. "İpsiz sapsız demezdim ben Lucille.

Kendisi kimseyi gırtlaklamadı sonuçta."

Lucille tek laf etmedi. Sylvie meseleyi tamamen yanlış anlamıştı. O sırada Rosette Browne'un annesinin başını nakıştan kaldırıp (Rosette'in çeyizi için mutfak havlusu işlediğini söylemişti Lucille bana) irkilmiş ve apışıp kalmış bir halde kendisine baktığını bilemezdi Sylvie. Aklı başı yerinde, makul insanlar böyle bir hikâyeye başka nasıl tepki verirdi ki? O sıralar Lucille, oturdukları yerden sürekli bizim hayatımızı yargılayan vakur ama mutlak söz sahibi insanlarla Sylvie arasında aracılık ediyordu. Şöyle diyebilirdi mesela: "Sylvie idam seyretmek için yerden iki karış yükseklikte sırtüstü yatarak bin kilometre yol giden insanlarla arkadaş olunmayacağını bilmiyor." Rosette Browne'un annesi ise şöyle derdi: "Doğruyu bilmemek bahane olamaz." Rosette Browne da şöyle derdi: "Doğruyu bilmemek suçun ta kendisi anne!" Lucille bizi yargılayan bu insanlara zaman zaman bir arabulucu edasıyla yaklaşmaya çalışıyordu bence, belki şöyle diyordu onlara: "Sylvie'nin hiçbir kötü niyeti yok." Yahut şöyle: "Sylvie annemize benziyor." Ya da: "Sylvie saçlarını taradığında çok hoş oluyor." Veya: "Sylvie bizim tek akrabamız. Buraya gelmesinin nazik bir davranış olduğunu düşünüyoruz." Daha öne sürerken bile bu argümanların konuyla alakası olmadığını biliyor olmalıydı. Sylvie'yi anlıyordu anlamasına, ama merhameti ve tahammülü yoktu ona. Bir keresinde beraber postaneye giderken, savaşta ölen askerlerin anısına yapılmış küçük, bitkisiz, bomboş parktaki bankta Sylvie'yi yatarken gördük, ayak bileklerini ve kollarını çapraz yapmış, yüzünü bir gazeteyle örtmüştü. Lucille leylak çalılarının arasına daldı. "N'apacağız?" Yüzü utançtan bembeyaz olmuştu.

"Uyandıracağız herhalde."

"*Sen* uyandır. Çabuk!" Lucille derhal eve koştu. Ben banka gittim ve gazeteyi kaldırdım. Sylvie gülümsedi. "Ne güzel bir sürpriz," dedi. "Benim de bir sürprizim var." Doğrulup oturdu, elini trençkotunun cebine daldırıp bir şey aradı, bir Mountain Bar çıkardı. "En sevdiğin çikolata bu mu hâlâ? Şuna baksana bir," dedi gazeteyi kucağına yayarak. "Oklahomalı bir kadınla ilgili bir yazı

var. Kadın bir uçak fabrikasında kolunu kaybetmiş, ama piyano dersleri vererek hâlâ altı çocuğuyla geçinebiliyormuş." Sylvie'nin bu kadına duyduğu ilgiyi cömertçe bulmuştum. "Lucille nerede?"

"Evde."

"Hah, iyi," dedi Sylvie. "Baş başa konuşma fırsatımız olduğuna sevindim. O kadar sessizsin ki ne düşündüğünü bilmek zor." Ayağa kalktı, eve doğru yürümeye başladık.

"Ne düşündüğümü bilmiyorum galiba." Bu itiraf utandırdı beni. Genellikle görünmez olmam, daha doğrusu yarım yamalak, asgari düzeyde mevcut olmam benim için hem dehşet hem rahatlık kaynağıydı o zamanlar. Dünyaya en ufak bir etkim yokmuş gibi geliyordu bana, bunun karşılığında da dünyayı ondan habersiz seyretme imtiyazına sahiptim. Ama bir nevi hayalet olduğuma dair bu ima kulağıma garip gelmişti, tüm vücudumu basan ter beni oracıkta kaba bir bedenselliğe sahip olma suçundan mahkûm etti.

"Eh, belki de değişir bu durum," dedi Sylvie. Bir süre konuşmadan yürüdük. "Belki de değişmez." Bir adım gerisinde kalıp yüzünü seyrettim. Benimle hep hikmet saçan yetişkin sesiyle konuşuyordu. Ona ne düşündüğünü bilip bilmediğini sormak istedim, biliyorsa, böyle bir bilmenin neye benzediğini, bilmiyorsa, onun da mı hayalet gibi hissettiğini, ki öyle olduğunu sanıyordum. Sylvie'nin "Benim gibisin," demesini bekledim. "Aynı annen gibisin," diyebileceğini düşündüm. Sylvie ile aynı türden olduğumuzdan korkuyor ve şüpheleniyordum, beni sahiplenmesini bekliyordum, ama yapmadı bunu. "Okula çok fazla devamsızlık ettin," dedi. "Çocukluk sonsuza dek sürmez. Yarın öbür gün üzüleceksin. Çok yakında benimle aynı boyda olacaksın."

Eve dönüş yolunun büyük kısmı gölgeli çimenlikleri ve verandalarında salıncakları olan tek katlı evler ile ahşap kulübelerin sıra sıra dizildiği Birinci Cadde üzerindendi. Caddenin kaldırımı şiddetli rüzgârda kalmış asma köprü gibi bombeliydi, üzerine leylak, yaban elması ve çam ağaçlarının gölgesi düşmüştü, tam yol kenarında bittikleri için bazılarının altından geçerken eğilmemiz gerekiyordu. Sylvie'nin epey arkasında kaldım, düşünceleri başka şey-

lere yönelmiş gibiydi, bu da rahatlatmıştı beni. Bana verdiği nasihatlere ilgisi çok kısa sürüyordu, ben bile daha fazla ilgileniyordum söyledikleriyle. Sycamore Sokağı'na saptık, orada kaldırım yoktu. Sylvie yoldan yürüdü, ben de peşinden. Bizim sokağımızdı burası. Evler yolun iyice gerisindeydi, aralarındaki mesafe genişti. Geçerken köpekler ayak bileklerimizi koklamak için hırlayarak üstümüze geldiler. Sylvie bir göçebe olarak, bekçi köpeklerinden hoşlanmazdı, arkalarından birkaç dal fırlattı. Uzun bir trenin geçip gidişini seyretmek için yolda hiç kıpırdamadan durdu. Bir söğüt dalını soydu, yol kenarında açmış karahindiba ve yabani havuç çiçeklerinin boynunu kırdı. Nihayet evimize vardığımızda Lucille'i mutfakta harala gürele temizlik yaparken bulduk, akşam olmadığı halde bütün ışıklar açıktı. "Şimdi de seni *bankta* uyurken buluyoruz!" diye bağırdı, Sylvie uyumadığına yeminler etti ama bu yeminler Lucille'i hiç sakinleştirmedi. "Kimse görmemiştir," dedim.

"Çarşının ortasında? Tam ikindi saatlerinde?"

"Yani, kimse onu tanımamıştır demek istedim."

"Ama başka kim, Ruthie, başka kim bunu..." Lucille mutfak havlusunu dolaplara doğru fırlattı. Sylvie'nin ön kapıyı açtığını duydum.

"Gidiyor," dedim.

"Hep gidiyor. Biraz uzaklaşıyor, o kadar." Lucille mutfak havlusunu yerden aldı ve ön kapıya fırlattı.

"Ama ya gerçekten giderse?"

"Şu halimizden daha kötü olamaz." Rosette Browne'un annesinin Lucille'i o öğleden sonra iyice gerdiği aşikârdı. Böyle durumlarda avukatla sanık birbirine karışırdı. "Onu burada tutan ne, en ufak bir fikrim yok. Bence bir trene atlayıp gitse gerçekten daha iyi."

Onu nerede arayacağımızı bilmiyorduk, bu yüzden Lucille ışıkları söndürdü, mutfak masasında oturduk, alfabetik sırayla eyalet adlarını saymaya çalıştık, sonra da eyaletlerin başkentlerinin adlarını. Nihayet Sylvie'nin sessiz adımlarını, mutfak kapısını çekingence açışını işittik. "Uyumuşsunuzdur diye korktum. Bunları bank-

ta unutmuşum bugün. Heder edilemeyecek kadar güzeller." Bir gazete parçasını açtı, yaban mersinlerinin kokusunu duyduk. "İstasyonun oralarda her yer yaban mersini. Aklıma pankek yapma fikri geldi." Biz dünyadaki bütün ülkelerin listesini yaparken o da pankek hamurunu hazırladı, yaban mersinlerini içine karıştırdı. "Annenizle bu pankeklerden yapardık. Küçükken birlikte istasyonun oradaki aynı yere giderdik. Yakındık o zaman, aynı sizin gibi... Liberya'yı da yazın."

"Letonya'yı hep unutuyoruz," dedi Lucille.

"Biz hep Lihtenştayn'ı unuturduk. Ya da Andora'yı. Ya da San Marino'yu," dedi Sylvie.

7

O YAZ LUCILLE BİZE HÂLÂ SADIKTI. En büyük derdi bizdik ama tek sığınağı da bizdik. Lucille ile her zaman her yerde beraberdik. Bazen hiç konuşmazdı, bazen de yürürken yere bakmamam gerektiğini söylerdi (duruşum, giderek zıvanadan çıkan boyumu saklamaktan ziyade kabullenip onun için özür dilemeye yönelikti), bazen annemizi hatırlamaya çalışırdık, gerçi nasıl biri olduğu konusunda gitgide daha fazla anlaşmazlığa düşüyor, hatta kavga ediyorduk. Lucille'in annesi tertipli, enerjik, sağduyulu ve duldu (bildiklerimizin ve Lucille'in ispatlayabileceğinin ötesinde iddialardı bunlar), hayatını bir kazada kaybetmişti. Benim annem ise o kadar sıradan ve kısıtlı bir hayat sürmüştü ki Lucille'in ilgisini çekebilecek kayda değer hiçbir yanı yoktu. Bize nazik bir kayıtsızlıkla bakardı annem; o kayıtsızlığı, olduğundan da yalnız olmayı istediğini hissettirirdi bana – terk edendi o, terk edilen değil. Göle uçuşu meselesine gelince, Lucille otomobilin çamura saplandığını, Helen'ın aşırı hızlandığını, otomobilin kontrolünü kaybettiğini iddia ediyordu. Peki öyleyse neden bizi anneannemin evinde bırakmıştı, tüm eşyamızla? Neden yoldan çıkıp çayırın ortasına sürmüştü otomobili? Neden ona yardım eden oğlanlara sadece parasını değil cüzdanını da vermişti? Lucille bir keresinde beni annemizi harcamak pahasına Sylvie'yi savunmakla suçladı. Sonrasında ikimiz de bir kıyaslama yapmış olmaktan duyduğumuz pişmanlıkla bir süre sustuk. Çünkü

artık Sylvie'nin bize ait olduğunu kesinkes biliyorduk, gerçi bu kesinlik o kadar da rahatlatmıyordu içimizi. Annemiz evi süpürür, toz alır, çoraplarımızı beyaz tutardı, bizi vitaminlerle beslerdi. Bizi buraya getirinceye dek Fingerbone'un adını duymamıştık, verandasında beklemek üzere bırakılıncaya dek anneannemiz hakkında hiçbir şey bilmiyorduk. Uyuyor olmamız gereken zamanlarda annemizi ayağını altına almış kanepede oturur, sigara içip *Saturday Evening Post* okurken seyrederdik Lucille ile. En sonunda her zaman başını sayfadan kaldırır, odanın tam ortasına bakardı, bazen öyle yoğun bir dikkatle bakardı ki birimizden biri su içmek ve odada annemizden başka kimsenin olmadığından emin olmak için yataktan kalkardı. Neticede biz de disiplin ve dengeli öğünler hakkında sağduyulu fikirlerle dolu o dergilerden biri gibi kucağından kayıp düştük annemizin. Sylvie bizi asla gerçek anlamda şaşırtamazdı. Sylvie'nin gördüğü bir düşte ona eşlik ettiğimizin farkına varıyorduk bazen. Okulu asışlarımızın tamamında, onun bizden önce zaten bulunmadığı bir yerde hiç bulunmamıştık belki. Dolayısıyla da izah edemediğimiz şeyler hakkında bir açıklama duymaya hiç ihtiyacı yoktu Sylvie'nin.

Mesela bir keresinde geceyi ormanda geçirdik. Bir cumartesi günüydü, dolayısıyla kot tulumlarımızı giymiştik, olta kamışlarımızı ve içine çakı ve solucanların yanı sıra sandviç ve kurabiye de koyduğumuz balık sepetini yanımıza almıştık. Ama geceyi ormanda geçirmeyi planlamamıştık, bu yüzden battaniyemiz yoktu. Göl kıyısına, suyun sığ ve durgun olduğu ufacık bir koya kadar kilometrelerce yürüdük. Bu sular yakalanmaya rahatsız edici derecede hevesli bir sürü tombul, küçük levrekle doluydu. Sadece çocuklar böyle yaratıklarla oyalanırdı, çocuklar arasında da sadece biz, halk kütüphanesinin yüz adım ötesinde de olta yemini yutmaya aynı ölçüde hevesli olan bu balıkları yakalamak için bunca yolu yürürdük. Ama evden şafak vakti çıkıp gittik oraya, yolda gözlerinin etrafında beyaz halkalar olan, siyah karnı tüysüz, şişman, yaşlı bir dişi köpek bize katıldı. Topal'dı adı; yavruyken bir bacağını az kullanırdı, şimdi de artık iyice ihtiyarladığı için aynı ihtimamı üç bacağı-

na birden gösteriyordu. Arkamızdan canlı, çabuk hareketlerle ama yalpalayarak, daha iyi gören gözünde munis bir ışıltıyla geliyordu. Onu böyle uzun uzadıya tasvir ediyorum çünkü kasabadan bir buçuk kilometre kadar uzaklaştıktan sonra bir kokunun peşine takılmış gibi ormanın içine dalıp ortadan kayboldu ve bir daha da hiç görünmedi. Hiçbir özelliği olmayan bir köpekti, dünyadan öylece geçip gitti, kimse yasını tutmadı. Yine de evden uzaktaki bu maceramızı Lucille ile her hatırlayışımızda hissettiğimiz kasvetin, kayalara tırmanıp ormanın tozlu karanlığına karışan köpeğin tombul kalçalarına, sarsak ve dik kuyruğuna o son, kısacık bakışımızla bir ilgisi vardı.

Hava çok sıcak oldu o gün. Kotlarımızın paçasını geniş katlar halinde kıvırdık, gömleklerimizin düğmelerini açtık, göbeğimizin üstünde düğüm yapıp bağladık. Bazen ince bir kum şeridinin üstünde yürüyorduk, ama genellikle yaban elması büyüklüğünde yuvarlak gri taşlı kumsallardan ağır ağır ilerliyorduk. Yassı taşlar bulduğumuzda suda sektiriyorduk. Yumurta biçimli taşlar bulduğumuzda onları döndürerek iyice yukarı fırlatıyorduk, göl taşı lüp diye yuttuğunda da şeytanın boğazını kestik diyorduk. Bazı yerlerde çalılar ve otlar doğruca suyun altına doğru büyümüşlerdi, bazı yerlerde de suda sürüklenen saçlar gibi görünen soluk alüvyon şeritleriyle kaplı kaygan kayaların üstünde bata çıka yürüyorduk. Balık sepetiyle kayıp düştüm suya, ardından oturup sandviçlerimizi yedik çünkü ıslanmışlardı. Daha öğlen olmamıştı, ama yeşil dalların üzerinde levrek pişirmeye ve yaban mersini aramaya karar verdik.

Kıyı, suların sürüklediği ağaç dallarıyla doluydu. Sert dolaşık köklü ağaç gövdeleri ve kabukları soyulmuş, kablolar gibi sıkıca birbirine sokulmuş tomruklar vardı. Bazı yerlerde üst üste yığılmışlardı, kocaman bir gövde bir diğerinin üstünde, fil mezarlığındaki fildişi ve kemikler gibi. İnce dallar bulduğumuzda onları parmak boyuna getirip yürürken tüttürmek için ceplerimizde biriktiriyorduk.

Kuzeye yürüdük, göl sağımızda kalıyordu. Göle baktığımızda su dünyanın yarısını kaplamış gibi görünüyordu. Mesafe yüzünden

grileşip yassılaşmış dağlar, yıkık bir baraj kalıntısına ya da tam kaynama noktasına gelmiş, suyu durmadan ışığa damıtan bir demir tencerenin kırık ağzına benziyordu.

Ama ayaklarımızın altındaki göl düz ve berraktı, dibinde de pürüzsüz taşlar ya da basbayağı çamur vardı. Tüm göletler gibi içinde küçük hayatlar barındırıyordu, sıradanlığı başkalaştırma konusunda da tüm su birikintileri gibi mütevaziydi. Suyun kıyıdaki tüm küçük taşlara dokunur, dokunur, dokunurken; siyah, beyaz, kestane rengi bu taşları elekten geçirirken gösterdiği o sakin ısrar, gölün uçsuz bucaksızlığını ve ayla işbirliği içinde olduğunu anımsamaya zorlayan tek şeydi bizi (çünkü onun yanardöner, soğuk hayatının dünyevi bir açıklaması yapılamazdı).

Gökyüzü yüksek, muntazam, incecik, çok aydınlık bir tabakayla beyazlamıştı, ağaçlarda ise akşam karanlığı vardı. Uzun, yumuşak bir kavis çizen kıyının ucundaki burnun biraz ötesinde, ebatları giderek küçülen üç sivri ada, yarım kalmış bir cümlenin sonundaki üç nokta gibi tereddütle karayı gölün derin kısımlarına kadar devam ettiriyordu. Burun yüksek ve taşlıktı, tepesi köknar ağaçlarıyla kaplıydı. En aşağıda kahverengi kumdan ince bir sınır çizgisi burnun kaba saba şeklini hat yazısı zarafetinde kusursuz bir kavisle diğer şeylerden ayırıyor ve yine göle doğru, sanki bir fırça darbesiyle süpürülüyordu. Burnun eteğinden ilerleyerek öbür ucundan aşağıya, levreklerin bulunduğu kıyıya indik. Dört yüz metre ötede devasa bir yarımada ufuk çizgisini barikat gibi kesiyordu. Açık gölün parıltısını ancak bu iki kara parçasının ötesinde görebiliyorduk. Aralarında kalan su cilalı gibi ve koyu renkti, acı acı kokuyordu; kıyılarında sukamışları, sığ yerlerinde nilüferler, iribaşlar, küçücük balıklar vardı, biraz daha açıklardan ise sineklerin ardından havaya sıçrayan büyük bir balığın foşurtusu geliyordu arada sırada. Açık gölün akıntı, dalga ve yakamozlarından ayrılmış olan koyda su yüzeyi zarı andırıyor, ağda gibi yoğun görünüyordu, örümcek ağlarında ya da çatı olukları ve evlerin süpürülmemiş köşelerinde olduğu gibi üstünde bir şeyler toplanıp birikiyordu. Tam anlamıyla dağınık bir ev gibiydi burası, sıcak, durgun, tıka basa dolu. Lucil-

le ile oturduk ve yusufçuklara taş attık bir süre. Sonra bir süre balık tuttuk, tuttuğumuz her balığın karnını solungacından kuyruğuna kadar yardık, iç organları başparmağımızın tırnağıyla çıkardık ve rakunlar yesin diye sahile fırlattık. Sonra üstünkörü bir ateş yaktık, levreklerin birkaçını solungaçlarından yeşil dallarla deldik, çatal şeklinde iki dalın üstüne şiş gibi yerleştirdik. Bu bizim değişmez yöntemimizdi, en kötü ihtimalle şiş çöker, balık da ateşin içine düşerdi, en iyi ihtimalle ise –ki diğerinden çok da iyi sayılmazdı bu da– bilincin ışığı balığın gözünü daha tamamen terk etmeden önce kuyruk kavrulup tüterdi. Hatırı sayılır miktarda yedik bu balıklardan. Kıyının gerisindeki kayaların arasında bitmiş çalılarda olgun yaban mersinleri bulduk, onları da yedik. Bu avcı-toplayıcı merasimleri geç ikindi saatlerine kadar oyaladı bizi. Sonra aniden orada fazla uzun süre kaldığımızın farkına vardık. Hemen o an çabucak geri dönseydik hava tamamen kararmadan eve varmış olabilirdik, ama gökyüzü gittikçe daha fazla bulutlanıyordu, saatin kaç olduğundan emin değildik. Kilometrelerce uzunluktaki zorlu kıyı şeridi boyunca sağ tarafımızda yükselen kapkara orman, sol tarafımızda sadece göl, eve geri yürümek düşüncesi ikimizi de korkutuyordu. Bulutlar rüzgârı ve rüzgârla beraber dalgaları getirirse ormanın içine ilerlemek durumunda kalırdık ki gece vakti orman ikimizi de dehşete düşürüyordu. "Burada kalalım," dedi Lucille. Kıyıya vurmuş kütükleri burunun ortasına sürükledik. Büyük bir taşı duvar olarak kullandık, arka ve yan duvarları kütüklerden yaptık, üçüncü cepheyi göle açık bıraktık. Büyük köknar dallarıyla çatı ve zemin yaptık. Alçak, derme çatma, nereden bakılsa gelişigüzel ya da kaza eseri oluşmuş gibi görünen bir yapı oldu. Çatı iki kez çöktü. Duvarların yıkılmasını önlemek için çenelerimiz dizlerimizde oturmak zorunda kaldık. Yan yana bir süre durduk öyle, kolumuzu bacağımızı dikkatle yerleştirdik, ayak bileklerimizi, kürekkemiklerimizi azami dikkatle kaşıdık. Lucille emekleyerek dışarı çıktı ve adını çakıltaşlarıyla kapının önündeki kuma yazmaya başladı. Akşam, bir dengelenme hissiyle indi. Gökyüzü ve su aydınlık bir griyle birleşti. Orman yekpare bir karaltıydı. Körfezi sa-

ran karanın iki kolu, suda yüzen karanlık kütleleri gibiydi, ağzına kadar karanlıkla dolu dağlardan taşıp suya dökülen, ama parlak havada donup taşlaşan bir karanlık.

Emekleyerek kulübemize çekildik, topuklarımızın kalçamıza yaslı kalması gerektiğini bir an olsun unutmadan, kumdaki akar ve sineklerin sürekli farkında olarak diken üstünde bir uykuya daldık. Kör karanlıkta uyandım. Yan tarafımdaki dalları, sırtımdaki ıslaklığı, bana yaslanmış uyuyan Lucille'i hissedebiliyordum ama hiçbir şey göremiyordum. Lucille'in kulübeye benim arkamdan emekleyerek girdiğini, benimle kapı arasında çömelip büzüldüğünü hatırlayınca güçbela ayağa kalkarak başımı çatıdan çıkarıp duvarın üstünden karanlığa baktım, içerideki karanlık kadar zifiriydi. Ay yoktu. Hatta gökyüzü de yok gibiydi. Gölün sabit parıltısı ve ormanın hışıltısı dışında münferit, mekândan ve bedenden azade, rüyadaki sesler gibi kulağımın dibinde duyduğum göl sesleri vardı. Peltek bir tıslama ve kıkırdama duyuyordum, bir de bir şeyler sinsice yaklaşıyormuş gibi sesler, eyleme dökülmesi açıklanamaz bir şekilde ertelenen rahatsız edici bir niyete dair bir his. "Lucille," dedim. Ayağa kalkıp çatıdan başını çıkarışını duydum. "Saat kaç sence?" Tahmin yürütemiyorduk. Çakallar uluyordu, baykuşlar, şahinler, dalgıçkuşları da.

O kadar karanlıktı ki hayvanlar hemen birkaç adım ötemizdeki suya kadar iniyordu. Ne olduklarını göremiyorduk. Lucille taş atmaya başladı. "Kokumuzu almaları gerekirdi," diye homurdandı. Bir süre "Mockingbird Hill" şarkısını söyledi, sonra perişan haldeki sığınağımızda yanıma çömeldi, bir an olsun hareketsiz kalamadan, insani sınırlarımızın tamamının aşıldığını asla kabul etmeksizin.

Lucille bu hikâyeyi farklı anlatırdı. Uyuyakalanın ben olduğumu söylerdi, oysa uyumadım. Ben sadece gökyüzündeki karanlığın kafatasımdaki, bağırsaklarımdaki, kemiklerimdeki karanlıkla aynı mekânı doldurmasına izin verdim. Gözün görüp görebildiği seraptır, dünyanın gerçek işleyişinin üzerine örtülmüş bir örtüdür sadece. Sinirler ve beyin oyuna gelir, öyle ki bu hayali görüntüle-

rin ellerini sizden çektiği, uzaklaşıp gittiği rüyalarla baş başa kalırsınız, sırtlarının kavisi, paltolarının sağa sola salınışı öyle tanıdıktır ki dünyanın demirbaşı bunlar sanırsınız, oysa hiçbir şey onlardan daha dayanıksız değildir. Diyelim ki annem bir erkek kadar uzun boyluymuş, bazen beni omzuna oturturmuş, ben de başımızın üzerindeki serin yaprakların ıslaklığına şap şap vururmuşum ellerimle. Diyelim ki anneannem yatağının üstüne oturmuş, gırtlaktan bir şarkı söylüyormuş, biz de onun kocaman siyah ayakkabılarının bağcıklarını bağlıyormuşuz. Böyle ayrıntılar sadece arızidir. Bizden başka kim bilebilir? Onlar kendi düşüncelerinde de bizim ruhumuzla değil başka ruhlar ve hayaletlerle, bizim görüp bildiğimiz karanlıklarla değil başka başka karanlıklarla meşguldü, öyleyse neden biz, gemi enkazının sahipsiz eşyası içinde eşelenip duran biz kazazedeler, ancak bir felaketin görünür kıldığı, yitip gidenlerden geriye kalan tek şey olan bu önemsiz, daha önce hiç fark edilmemiş, hiç kıymet verilmemiş yığının içinde öylece terk edilmek zorundaydık? Karanlık, çözücü tek maddedir. Lucille'in attığı voltalara ve çaldığı ıslığa, (Sylvie bile bana musallat olduğuna göre) rüya olması gereken tüm o şeylere rağmen, anladım ki karanlıkken yadigâra, kalıntıya, artığa, tortuya, hatıraya, mirasa, hafızaya, düşünceye, yola ve ize hiç gerek yok, yeter ki eksiksiz ve daimi olsun karanlık.

Hava aydınlanmaya başladığında (Sylvie'nin de söylediği gibi, ormandaki ağaçların uğultusu ve kuşların haykırışları sabahın yaklaştığını bize çok önceden haber vermişti zaten) Lucille Fingerbone'a doğru yürümeye koyuldu. Benimle konuşmadı, arkasına dönüp bakmadı. Gökyüzünün zifiri karanlığı çözündü, soldu, yavaş yavaş ağardı. Nihayet yarım düzine pudra pembesi bulut lekesi, soluk yeşil gökyüzünün yükseklerinde, ufka doğru pas kırmızısı bir renk alarak süzülmeye başladı. Venüs, bu papağan renklerinin arasında soğuk gezegen beyazlığıyla ışıldıyordu, yeryüzü herhangi bir değişime tamamen kapalı halde öyle uzun süre kalmıştı ki şimdi bu gönül almalar boşa çıkabilirmiş gibi geliyordu bana. Bizim dünyamızın kuşları o tropikal okyanusta kara damlalardı.

"Daha fazla aydınlanmayacak gibi hava," dedim.

"Aydınlanacak," diye karşılık verdi Lucille. Kıyı boyunca yürüdük, gün ışığında yürüdüğümüzden daha hızlıydık şimdi. Sırtımız tutulmuştu, kulaklarımız uğulduyordu. İkimiz de defalarca düştük. Gölün içine uzanan bir kaya kütlesinin üzerinden geçerken suyun altında kalmış bir taşın killi yüzeyinde ayağım kaydı, boylu boyunca suya düşüp dizimi, kaburgamı ve yanağımı bereledim. Lucille beni saçımdan tutup çekti.

En sonunda ortalık sıradan gün görünümüne kavuştu. Kot pantolonlarımız bacaklarımıza yapışmıştı, paçalarımız yeri süpürüyordu, saçlarımız dolaşık ıslak topaklar halinde sarkıyordu. Tırnaklarımız, dudaklarımız maviydi. Olta çubuklarımızı ve balık sepetimizi kaybetmiştik, ayakkabılarımızı da. Açlık, tüm ağırlığıyla, suç gibi oturmuştu içimize. "Sylvie öldürecek bizi," dedi Lucille, pek de inanmadan. Toprak seti tırmanıp tren raylarına çıktık, yürürken otları ve çimi hâlâ bulanık gösteren buğunun yoğunlaşıp çökmesine neden olduğumuz için arkamızda koyu izler bırakıyorduk. Ayaklarımızın altındaki demiryolu traversleri sıcak ve tanıdıktı. Meyve bahçelerindeki bükük, çatallanmış, eğri, çıplak, yaşlılıktan mustarip ağaçların bazılarını görebiliyorduk. Ağaçların arasından en yakındaki kapıya, anneannemin odasının kapısına giden küçük bahçe yoluna girdik. Sylvie mutfakta taburede oturmuş *National Geographic*'in eski bir sayısını okuyordu dikkatle.

Mutfaktan içeri girdiğimizde Sylvie taburesinden kalktı, gülümsüyordu, ama bize değil, sobanın önüne iki sandalye çekti. Sobanın arkasındaki ahşap sandığın üstüne iki battaniye koymuştu katlanmış halde. Birini Lucille'in etrafına sardı, öbürünü de benim. Oturduk. Kahve demliğine kaynar su, bir teneke konsantre süt, epey miktar şeker koydu ve ikimize birer fincan doldurdu. "Brimstone çayı," dedi.

"Dün gece nerede olduğumuzdan haberin var mı?" diye sordu Lucille.

Sylvie güldü. "John Jacob Astor'la akşam yemeğindeydiniz."

"John Jacob Astor," diye homurdandı Lucille.

Kollarımın, omuzlarımın, kulaklarımın etrafındaki battaniye yumuşak ve sıcaktı. Oturduğum yerde, dökülmesin diye iki elimle dikkatlice tuttuğum Bristol çayıyla uyuyakaldım. Uyku avcumdaki ısıyla dilimdeki şekeri tek bir duyum haline getirdi. Dik durumda, diken üstünde, çıplak ayaklarımın farkında, sobadaki odunun çıtırtılarını işiterek uyudum. Sylvie ile Lucille birbirlerine bir şeyler daha söyledi ama ne dediklerini anlayamadım. Lucille ne dese Sylvie şarkı söyleyerek karşılık veriyormuş gibi geliyordu ama rüyaydı bu.

Ölüm dedikleri buymuş demek, diye düşündüm. Sylvie ile Lucille fark etmiyordu ya da belki itirazları yoktu. Hatta Sylvie kahve demliğini getirdi ve ellerimdeki fincanı ısıttı, omzumdan azıcık kaymış battaniyeyi düzeltti. Gösterdiği özen beni şaşırttı ve duygulandırdı. Biliyor, diye düşündüm, gülesim geldi. Sylvie sobanın yanında oturuyor, eski dergileri karıştırıyor, annemi bekliyor. Kapı ha açıldı ha açılacak diye kulak kesildim ben de, ama çok uzun bir süre sonra başım hızla yana düştü, bir daha da kaldıramadım. Sonra ağzımın açık olduğunu fark ettim. Tüm bu zaman zarfında oda yabancı insanlarla dolup taşıyordu, Sylvie'ye fincanın devrilip çayın döküldüğünü, kucağımı ıslattığını söylememin bir yolu yoktu. Artık ayan beyan ortada olan ve gittikçe hızlanan çürüyüşüm nezaket gereği gizlenmeliydi, bunu biliyordum, ama Sylvie başını dergiden kaldırmıyordu. Unutulmayı ümit etmeye başladım, derken sandalyemden kalktım.

Sylvie başını kaldırıp bana baktı. "İyi uyudun mu?" diye sordu.

"Eh işte," dedim. Yerdeki fincanı aldım, pantolonumdaki ıslaklığı elimle süpürdüm.

"*Gerçekten* yorgun olduğunda çektiğin uyku gibisi yoktur," dedi. "Sadece uyumazsın. Ölürsün."

Fincanı lavabonun içine koydum. "Lucille nerede?"

"Yukarıda."

"Uyuyor mu?"

"Zannetmiyorum."

Yukarı odamıza çıktım, Lucille oradaydı, pamuklu kumaştan koyu renk bir etek ve beyaz bir bluz giymişti, saçlarını bigudiyle sarıyordu.

"Sen de uyudun mu?"

Lucille omzunu silkti. Ağzı firketeyle doluydu.

"Garip bir rüya gördüm," dedim. Lucille ağzındaki firketeleri çıkardı. "Üzerindekileri değiştir," dedi. "Saçlarını yapacağım." Aceleci bir tavrı vardı.

Ekose desenli bir elbise giydim, düğmeleri iliklesin diye yanına gittim. "Bu olmaz," dedi. Sarı bir bluz ve kahverengi bir etek buldum. Lucille bunları yorum yapmadan kabul etti. Sonra saçlarımdaki düğümleri çözmek için taramaya başladı. Nazik de değildi marifetli de, ayrıca sabırsızdı, ama kesinlikle kararlıydı. "Saçın saman gibi," dedi, bir tutam saçı tarağıyla yeniden ıslatırken. Bigudiye sarılı bir diğer saç tutamı çözüldü ve firkete düştü. "Eeh!" Boynuma tarakla vurdu. "Kıpırdama!"

"Kıpırdamadım."

"İyi ya işte, kıpırdama. O şekillendirici saç jölelerinden alacağız marketten. Var mı paran?"

"Kırk beş sent var."

"Bende var biraz." Boynumdaki elleri çok soğuktu.

"Biraz olsun uyumayacak mısın?" diye sordum.

"Uyudum zaten. Korkunç bir rüya gördüm. Kıpırdama."

"Ne hakkında?"

"Bir şey hakkında değil. Bebektim, sırtüstü yatıyordum, bağırıyordum, sonra bir kadın geldi, beni battaniyelere sarmaya başladı. Hepsini suratıma koydu, ben de nefes alamadım. Şarkı söylüyordu, beni kucağında tutuyordu, güzel gibiydi ama beni boğmaya çalıştığını anlıyordum." Lucille ürperdi.

"Kimdi peki?"

"Kim?"

"Rüyadaki kadın."

"Sylvie'yi andırıyordu galiba."

"Yüzünü görmedin mi?"

Lucille başımın açısını değiştirdi ve ensemdeki saçları ıslatarak taramaya başladı.

"Altı üstü bir rüyaydı Ruthie."

"Saçı ne renkti?"

"Hatırlamıyorum."

"Ben de sana rüyamı anlatayım mı?"

"Hayır."

Lucille buklelerimin üzerine naylon bir eşarp sardı, kendi buklelerine de başka bir eşarp. Aşağı indik. Lucille Sylvie'nin paraları koyduğu mutfak çekmecesinden biraz para aldı. "Vay, ikiniz de çok hoş görünüyorsunuz!" dedi Sylvie biz geçerken. Görünüşüme her dikkat çekildiğinde olduğu üzere sırık gibi hissettim. Kaldırımın sonuna vardığımızda kollarımı ön kısmı boş kalmış bluzumun önünde kavuşturmuştum.

"Öyle yapınca insanlar daha çok fark ediyor," dedi Lucille.

"Neyi?"

"Boşver."

İnsanların dikkatini, daha yoğun bir ortamın basıncı gibi, bütün bedenimde hissettim. Bu tasalarıma hiç sabrı olmayan Lucille boyumu kısaltmak için ayakkabılarımın topuklarını çıkarmıştı, ama topuklar olmayınca da ayak parmaklarım yukarı bakıyormuş gibi geliyordu. Böyle zamanlarda Lucille'in nasıl görünmek gerekiyorsa öyle görünmek konusundaki becerisine gittikçe daha fazla hayret ediyordum. Çoraplarını kıvırmayı ve perçemlerini kabartmayı çok iyi beceriyor, ama ne kadar uğraşırsa uğraşsın aynısını benim için asla yapamıyordu. Kalçalarını azıcık sağa sola kıvırmasına olanak veren aheste bir yürüme şekli bile geliştirmişti, ama ulaşmak için onca gayret gösterdiği o doğal ve rahat görünüme benim hantallığım, benim akbaba kamburum gölge düşürüyordu. Şekillendirici saç jölesi ve tırnak cilası almak üzere yoldaydık. Bu seferlerden nefret ediyordum, dolayısıyla katlanmak için başka şeyler düşünmeye başlıyordum. O gün de annemi düşündüm. Rüyamda, geleceğinden emin bir şekilde bekliyordum annemi, yıllar önce bizi

verandada bırakıp gittiğinde de öyle beklemiştim. Bir şeyin belirivermesinin eli kulağında olduğunu hissetmek gibiydi bu emin olma hali; elle tutulacak kadar somut bir yer değiştirme hissi, rüzgâr gelmeden önce havadaki hareket gibi. Ya da bana öyle göründü. Ama iki kez hayal kırıklığına uğramıştım, hayal kırıklığı doğru tabirse. Belki de aldanmıştım. Şayet görüntüler sinir sisteminin bir oyunu, seraplar ise sinir sisteminin daha küçük bir oyunu, daha kusurlu bir yanılsamaysa, o zaman bu beklenti, algılanmadığı halde hissedilen bu mevcudiyet, dünyadaki şeylere kıyasla pek de yanıltıcı sayılmazdı. Bu düşünce rahatlatıyordu beni. Tüm bunların ışığında benim rüyam Lucille'inkine göre daha gerçeğe yakındı. İnsanın gözlerinin açılması muhtemelen iyidir, ama belki de değildir.

"Sana söylüyorum," dedi Lucille.

"Duymadım."

"Neden ayak uydurmuyorsun bana? Konuşabilirdik o zaman."

"Ne hakkında?"

"Başka insanlar ne hakkında konuşuyor?"

Hep merak etmişimdir.

"Neyse," dedi Lucille, "böyle peşimden gelirken garip görünüyorsun."

"Eve döneceğim galiba."

"*Dönme* eve." Bana bakmak için arkasını döndü. Gözleri, çatık kaşlarının altından şiddetle yalvarıyordu. "Kola için para aldım."

Böylece yola devam edip markete gittik. Kolalarımızı içerken Lucille'in bir yolunu bulup az buçuk tanıştığı yaşça büyük iki kız gelip yanımıza oturdu, okul için dikmek üzere satın aldıkları patron ve kumaşları göstermeye başladılar. Lucille kumaşları okşadı, patronları öyle bir dikkatle inceledi ki kızlar bilgiçlik taslayıp anlattıkça anlattılar, bize içi yeni saç modelleri ve direktiflerle dolu olduğu için satın aldıkları dergiyi gösterdiler. Lucille'in fotoğraf ve diyagramları incelerken gösterdiği ciddiyetten ben bile etkilendim.

"Bundan biz de almalıyız Ruthie," dedi. Güya göz gezdirme niyetiyle dergi standına gittim. Stant içeride, hemen kapının önündeydi. Lucille gelip yanımda dikildi. "Gideceksin," dedi. Hem be-

yan hem suçlamaydı bu, eşit derecede. Ne diyeceğimi bilemedim.

"Tek istediğim eve gitmek," dedim ve kapıyı iterek açtım. Lucille beni kolumdan, dirseğimin üstünden yakaladı. "Yapma!" dedi, dediğini vurgulamak için de sert bir çimdik attı. Benimle dışarı kaldırıma kadar geldi, kolumu hâlâ sımsıkı tutuyordu. "Artık *Sylvie'nin* evi orası." Tıslar gibi fısıldamıştı, gözleri öfkeyle doluydu. Artık tırnaklarını hissediyordum, öfkeli bakışı şimdi daha ricacı ve ısrarcıydı. "Kendimizi *geliştirmemiz* lazım!" dedi. "*Hemen şimdi başlamamız lazım!*" dedi. Yine ne diyeceğimi bilemedim.

"Peki, daha sonra konuşalım bunları," diye geveledim ve eve yöneldim, hayrettir ki Lucille de peşimden geldi – birkaç adım gerimden yürüyordu ve sadece bir-iki sokak kadar takip etti beni. Sonra tek kelime etmeden durdu, döndü, markete geri yürüdü. O yumuşacık ikindi vakti tek başıma kalakaldım, giyimime kuşamıma aldırışsız, kendimden memnun, gelişmemiş ve gelişme ihtimalinden yoksun. O zamanlar Lucille, şöyle bir derlenip toplanmam ve o öbür dünyanın geniş sınırlarından geçebilmem için sahip olmam gereken iradeyi tedarik edebilirmiş gibi, daima tepemde boza pişirmekle, bana baskı yapmakla, dil dökmekle meşgul olacak sanıyordum, ki yine o zamanlar o dünyaya girmeyi asla isteyemezmişim gibi geliyordu bana. Çünkü kaybettiğim ya da kaybedebileceğim hiçbir şeyi orada bulamayacağım kanaatindeydim, ya da başka bir deyişle, kaybettiğim bir şeyi Sylvie'nin evinde bulabileceğimi düşünüyordum. Eve doğru yürüdükçe, sokak gitgide daha da tanıdıklaştı, ta ki verandalarda uyuyan köpekler ben geçerken başlarını artık sadece şöyle bir kaldırıncaya kadar (çünkü Sylvie yoktu yanımda). Tek tek her ağacı, her ağacın mevsimini ve gölgesini baştan ayağa biliyordum, küçük metruk yerlerde unutulmuş zambak ve süsenleri, güneş altında uzanan tren raylarının sessizliğini de. Anneannemin meyve bahçesindeki iki elma ağacının durdukları yerde öldüklerini görmüştüm. Bir bahar hiç yaprak vermediler, ama sanki vereceklermiş gibi ümitle ayakta durdular, ana dallar meyve verdikleri bereketli günleri taklit eder gibi yere değiyordu neredeyse.

Her kış meyve bahçesi kar altında kalır, her ilkbahar sular ayrılır, ölüm geri çekilir, her Lazarus dirilir, bu ikisi hariç. Kabukları döküldü, ağardılar, bembeyaz oldular ve bir rüzgâr gelip kemiklerini çat diye kıracak; ama ola ki bir gün bir yaprak belirirse bir dalda, o kadar da şaşmamalı. Çünkü küçük bir değişim olur bu, mesela ayın kendi ekseni etrafında dönmeye başlaması kadar küçük bir değişim. Ömrünü tamamlamış şeylerin bir de kaybolmaları gerekmiyordu bana göre. Sylvie'nin evinde, anneannemin evinde, hatırladıklarımın çoğunu elimle tutabiliyordum – porselen bir fincanı ya da rüzgârla dalından düşmüş, derin toprakla teması yüzünden ekşi ve soğuk, çiçeklendiği zamanların kokusunun sadece silik bir izini taşıyan bir elmayı örneğin. Sylvie'nin, ömrünü tamamlamış şeylerin yaşamını hissedebildiğini biliyordum.

Ama yine de eve yaklaşırken, evi ele geçiren değişimlerin yeni farkına varıyordum. Yağlı, yaş bir yeşile kesen çimenler diz boyuna gelmiş, rüzgâr estikçe dalgalanıyorlardı; etraftaki daha küçük çalıları boğmuş, kaldırımı ve ön verandanın ilk basamağını bataklık gibi basmış, evin temelinin hizasına yükselmişlerdi. Ev bu bataklığa batmazsa, çok yakında yüzmeye başlayacakmış gibi görünüyordu.

Lucille eve içinde bir elbise patronu ve krem-kahverengi ekose desenli dört metre yün kumaş olan bir çantayla döndü. Bana elbise gibi görünen şeyin aslında bir etek ve kısa ceket olduğunu açıkladı. Ceket, diye devam etti açıklamaya, önü açık bir şekilde bir bluzla ve kahverengi ya da krem rengi bir etekle giyilebilirdi. Etek, bir bluz ya da süveterle giyilebilirdi. Takımı bitirdiğinde, onu tamamlayacak kahverengi bir etek dikecek ve bir süveter edinecekti. "Hepsi birbiriyle uyumlu olacak," dedi. "Saçıma iyi gidecek." Son derece ciddiydi. "Bana yardım etmen lazım. Nasıl yapılacağı anlatılıyor burada." Mutfak masasının üstünde duran hiç de azımsanmayacak miktardaki ıvır zıvırı toplayıp ortadan kaldırdık. Sylvie son zamanlarda teneke kutu biriktirmeye başlamıştı. Etiketleri sabun ve sıcak suyla yıkayarak çıkarıyordu. Mutfak tezgâhı ve pencere

denizliği bu kutularla doluydu artık; Lucille ile arada sırada el atıp kaldırmasak masayı da çoktan kaplamış olurlardı. Verdikleri rahatsızlığa rağmen bir itirazımız yoktu bunlara, çünkü çok parlak, sağlam ve muntazam görünüyorlardı, özellikle de Sylvie kutuları –içlerinde sardalye ve kahve tenekelerinin açma halkalarını ve şeftali çekirdeklerini biriktirdikleri hariç– ağız kısımları aşağı gelecek şekilde düzenlediğinden beri. İşin aslı, düzenin herhangi bir formuna neredeyse hiç itiraz edemeyeceğimiz bir noktaya gelmiştik, gerçi Sylvie'nin şişelere tutkusunun geçici bir anormallik olmasını da yürekten diliyorduk.

Talimatların yazılı olduğu büyük taba rengi kâğıdı masaya yaydık. Lucille sandalyeye dizlerini koyup birinci adımı okumak üzere masaya eğildi. "Sözlük gerekecek," dedi. Ben de oturma odasındaki kitaplıktan bir sözlük getirmeye gittim. Eski bir şeydi, dedemin kitaplarından biriydi. Daha önce hiç kullanmamıştık.

"İlk yapılacak şey," dedi Lucille, "kumaşı yaymak. Sonra patronun tüm parçalarını kumaşa iğneyle tutturuyorsun, sonra da hepsini kesiyorsun. *Sürfile makası*'na bak." S harfini açtım. O sayfada beş tane kurutulmuş süsen çiçeği vardı, biri sarı, biri çok koyu mavi, biri kızıl kahverengi, biri mor, biri grimsi sarı. Dümdüz, yekpare ve kuruydular, kelebek kanatları kadar katı ama onlardan çok daha narin. Y harfinde bir yabani havuç filizi buldum, ezilip yamyassı olmuştu, dereotuna çok benziyordu. G harfinde çeşit çeşit gül buldum, sayfayı kalınlıklarıyla her iki yönde azıcık yamultmuş kırmızı ve pembe güller.

"Ne yapıyorsun?" diye sordu Lucille.

"Bu sözlük kurutulmuş çiçeklerle dolu," dedim.

"Dedemiz."

"*O* harfine venüsçarıkları koymuş. Muhtemelen *orkideler*."

"Bakayım bir," dedi Lucille. Kitabı, sırtının iki ucundan tutup salladı. Bir sürü çiçek ve yaprak sayfaların arasından düşüp havada süzüldü. Lucille sayfaların arasından başka bir şey gelmeyinceye kadar sallamaya devam etti kitabı, sonra bana geri verdi. "Sürfile makası," dedi.

"Ne yapacağız bu yaprakları?"

"Sobaya atacağız."

"Niye ki?"

"Ne işe yarıyorlar?" Gerçek bir soru değildi bu elbette. Lucille bakır rengi kaşlarını çattı, gözlerini cüretle bana dikti, kırk yıl boyunca karanlıkta boğulup kalmış süsenler için duygulanmamak suç değil, der gibiydi. "Neden yardım etmiyorsun elbisemi yapmama? Yardım etmek istemiyorsun işte."

"Başka bir kitap alıp içine koyacağım bunları."

Lucille çiçekleri yerden toplayıp avuçlarının arasında ezdi. Ona sözlükle vurmak için çok uğraştım, ama beni sol dirseğiyle engelledi, sonra da sol kulağıma büyük bir marifetle bir tokat indirdi. Sözlüğü yere düşürdüm. Öfkeden gözüm dönmüştü tabii ki, ona bir tane indirmeye kitlenmiştim, ama bir şekilde o kemikli ön kollarıyla her hamlemi savuşturdu, bununla da kalmayıp kaburgalarıma yumruk atmayı başardı. "Pekâlâ," dedim, "yardım *etmeyeceğim* işte." Mutfaktan çıktım, oradan da merdivenlere, üst kata.

Arkamdan bağırdı: "Yardım edeceğin *yoktu* zaten. *Hiç* olmadı!" Öyle hınç içindeydi ki şaştım kaldım. Kucağımda açık bir kitapla yatağımın üstüne oturdum, daha fazla öfke kusmak için yukarı çıkacak olursa kitaba dalmış gibi yapacaktım. Bir dakika içinde ayaklarını yere vura vura yukarı çıktı ve kapalı kapının ardında durdu. "Yardım etmemek için *bahane* arıyordun, *buldun* işte! Bravo! *Çok* sağol!" diye haykırdı ve aşağı indi. Birkaç dakika sonra yine geldi ve bağırdı: "Tek başıma yapabilirim, tamam mı! Zaten hiçbir şeye faydan yok. Tek yaptığın gerzek bir zombi gibi dikilip durmak!"

Epey bir doğruluk payı vardı söylediklerinde. Açıkçası, işe yaramazlığımın beni akladığı kanaatindeydim, gerçi Lucille'e iki yumruk borçlu olduğum için biraz daha haysiyetli bir savunma da yapmak istiyordum. Ama daha sonra yapacaktım bunu. "Seni duyamıyorum Lucille," dedim tatlı bir sesle, "biraz daha yüksek sesle konuşur musun?"

"Ya, peki," dedi. "Çok komik. Gerçekten zekice." Sonraki günler boyunca bana söyleyeceği son sözlerdi bunlar. Sylvie bile fark

etti. "Ne oldu size?" diye sordu. Lucille evden sıvışıp gidiyordu, nereye gittiğini bana asla söylemiyordu, sadece muhabbet olsun diye ona nerede olduğunu sorduğumda da kendinden büsbütün memnun bir zevkle gülümsüyordu. O gün markette gördüğümüz yaşça daha büyük kızlarla ya da ona aynı şekilde faydası dokunacak başka biriyle beraber olduğuna hemen hemen emindim. Bir keresinde evde olmadığını fark ettim ve caddeye kadar koştum. Oradaydı, iki sokak ötede, çarşıya doğru yürüyordu. Cadde atom kadar ince toz taneleriyle kaplıydı, güneş yakıcıydı. Ona yaklaşmak için koşmaya başladım. Ama Lucille arkasına bakıp beni gördü ve o da koşmaya başladı. Ona Sylvie'nin marketten bir şey istediğini söylemeye karar verdim, Lucille de nasılsa çarşıya gidiyordu, alabilirdi. Onu kovalıyormuşum gibi görünmenin utancından kurtarırdı bu beni. Ama Lucille durmadı. Koştum, böğrümdeki sancı dayanılmaz hale gelinceye kadar koştum, sonra yürüdüm, olur da bir ara dönüp arkasına bakarsa ona durup beklemesi için arkadan el sallayabileceğimi düşündüm, ama bakmadı.

Havada uçuşan toz tenimde ve ter içindeki tişörtümün üstünde ince bir çamur tabakası bırakmıştı. Lucille'inkinde de bırakmıştır, diye düşündüm. Her yeri böyle kir içindeyken ortalıkta dolaşmazdı. Eve dönerdi. Eve dönüp, küçük ve yetersiz de olsa bir zafer kazanacak olmanın tadını çıkararak bekledim, ama Lucille akşama kadar gelmedi. Döndüğünde sadece yüzü ve elleri temizdi, kollarının dirsekten aşağısı, boynu ve tişörtü çok pisti. Yani alet edevat deposunda eski dergileri karıştırarak ya da kıyıda taş sektirerek zamanın geçip gitmesini beklediği günlerden birini geçirmişti, sadece benden kaçınmak için.

Lucille her gün birkaç saatini elbisesi için harcıyordu, öfkesinin bu kadar uzun süre devam etmesinin biraz da bu yüzden olduğunu hissediyordum. Hiç şüphesiz ona sürekli kavgamızı hatırlatıyordu elbise, beni de uğradığı her hüsranın müsebbibi gibi görüyordu bir bakıma, ona da şüphe yok. Anneannemin dikiş makinesinin durduğu, kullanılmayan yatak odasında bir başına çalışıyordu. Dikiş makinesi elektrikli, küçük, ilkel bir aletti. Sıcak lastik ve

şaft yağı kokardı, *nam-nam-nam* diye bir ses çıkarırdı. *Nam nam nam nam nam*. Lucille kapıya yapmacıklık derecesinde düzgün ve açık seçik harflerle RAHATSIZ ETMEYİN yazan bir kâğıt yapıştırmıştı. Oda genellikle çok sessizdi. Bir gün koridorda durmuş, makinenin sesini dinliyor, dikişin iki çift laf etmemize olanak verecek kadar iyi gidiyor olabileceğini ümit ediyordum ki Lucille "İçeri girme Ruthie," diye bağırdı. Günler boyunca elbisenin bitebileceğine ya da aramızdaki husumetin sona erebileceğine dair hiçbir emare olmadı. Ama bir gün mutfakta oturmuş sandviç yiyip kitap okurken, Lucille kollarında dertop edilmiş elbisesiyle merdivenlerden indi, sonra da elbiseyi sobaya sokuşturdu. Bir gazete buruşturup onu da sobaya tıktı ve yanan bir kibrit attı üstüne. Mutfak yanmış saç kokmaya başladı.

Geçip karşıma oturdu. "İğneleri çıkarmak için uğraşmadım bile," dedi.

"Çok üzgünüm."

"Senin kabahatin değil. Hiçbir faydan dokunmayacaktı zaten."

"Böyle konularda senden de kötüyüm."

"Hem de nasıl," dedi.

Bu tam bir barışma değildi.

"Artık kızgın değilim."

"Ben de," diye karşılık verdim.

"Böyle olmak elinde değil, biliyorum."

Düşündüm bunun üzerine. "Böyle olmak senin de elinde değil, biliyorum," dedim.

Lucille dümdüz baktı bana. "Elimde olması gerekmiyor," dedi. "Öyle değilim ben."

"Nasıl değilsin?

"Sylvie gibi."

Öylesin işte. Ben de değilim. İki yanıt da yanlış geliyordu kulağa. Lucille'in haklı olduğu bir nokta vardı. Ona tokat atmak için ani bir istek duydum ama bu isteği bastırdım. Kendisi bizzat bu kadar olgun olmak için uğraş verirken tokadın onu afallatacağını biliyordum.

"Bence üç-beş kurutulmuş çiçek için bu kadar yaygara koparmak epey garip."

"Mesele çiçekler değildi Ruthie."

Prova edilmiş bir cümle gibiydi. Bekledim, konuşmaya devam edeceğini biliyordum.

"Mesele bundan çok daha fazlası. Beraber çok fazla vakit geçirdik. Başka arkadaşlara ihtiyacımız var."

Lucille dikkatle bana baktı. Bir karar vermiş ya da seçim yapmışsa bana diyecek çok az şey kalırdı. Benim tarafımda neler olduğunu en az benim kadar iyi biliyordu. Hayatım boyunca hiç arkadaşım olmadığı gerçeğini çoktan göz önünde bulundurmuş olmalıydı. Daha düne kadar onun da arkadaşı yoktu. Arkadaş edinmeye ya da basmakalıp eğlencelere hiçbir zaman gerçekten ihtiyaç duymamıştık. Hayatımızı karanlıkta kaybolmuş çocuklara özgü o keskin ve daimi dikkatle seyrederek ve dinleyerek geçirmiştik. Azıcık ışık olsa bize tamamen tanıdık gelecek bir coğrafyada allak bullak bir halde kaybolmuş gibiydik. Sesleri, şekilleri neye yoracaktık, elimizi kolumuzu nereye koyacaktık. Duyularımıza çok az şey çarpıyordu, onların da hepsi şüpheliydi. Bir akşam Sylvie'nin odasının meyve bahçesine açılan kapısının önünden geçerken onu aynanın önünde saçlarını tararken gördük. Sandalyeye oturmuştu, küçük lamba açıktı. Saçının tamamını aynı tarafa tarıyor, fırçayı bırakıp aynaya bakıyordu. Sonra saçını dümdüz arkaya tarıyor, topuz yapıp ensesine tutturuyor ve yine aynaya bakıyordu. Tüm bunlar Sylvie gibi nasıl göründüğüne tamamen aldırışsız biri için çok acayipti. Annem Helen da nasıl göründüğüne en fazla Sylvie kadar ilgi gösterirdi. Ama bizi Fingerbone'a getirmeden önceki akşamı aynen böyle ayna karşısında, saçını bir o yana bir bu yana tarayarak, sonra durup her değişikliği inceleyerek geçirmişti. Ne anlamalıydık bundan? Hiçbir şey. Birbirinden uzak düşmüş bu iki kız kardeş aynalarının önünde neden aynı şeyleri düşünsünler ki? Ayrıca Helen'ın aklından o akşam neler geçtiğini nereden bilebiliriz? Belki de Fingerbone'a doğru yola çıkıncaya kadar ne yapacağına karar vermemişti, gerçi verandada oturup beklememizi kolaylaştıracak

bisküvileri Seattle'dayken almıştı.

Anlamsız ya da anlaşılmazdı, tesadüftü sadece, ama Lucille ile uzun süre izledik Sylvie'yi. Saçını toplamak için ensesine uzandığında başını bir yana eğişi öyle garip, öyle beceriksizceydi ki, tıpkı annem gibi. Gizemli bir şey değildi bu. İkisi de aynı benim gibi ince uzun kadınlardı, onlarınki gibi sinirler geçiyor benim de bacaklarımdan, onlarınki gibi sinirler ellerimi hareket ettiriyor. Bu tesadüf, duyuların dünyayla gizli ittifakının kanıtlarından biri daha olabilir miydi? Görüntü kendini parlak ve kaygan yüzeylere resmeder, hafıza ve rüyaya mesela. Sylvie'nin başı bir yana düştüğünde, annemin kürekkemiklerini ve omurgasının en üstündeki yuvarlak kemikleri görürüz. Helen aynadaki kadındır, rüyadaki kadındır, anımsanan kadındır, sudaki kadındır, Sylvie'nin omuzlarına dökülen saçlarının tüm tellerini el yordamıyla toparlayan kör parmaklara onun sinirleri kılavuzluk eder.

Yani Lucille ile bize tanıdık ve muhtemelen anlamlı gelen şeyleri fark ediyorduk, bunlar hakkında bazen konuşuyorduk ama genellikle konuşmuyorduk. Fakat o gün Lucille masada öne doğru eğildi ve "Burayı terk edecek yaşa gelmeyi iple çekiyorum," dedi.

"Bu evi mi?"

"Bu kasabayı! Herhalde Boston'a giderim."

"Hayır, gitmeyeceksin."

"Gör bak."

"Neden Boston?"

"Fingerbone değil de ondan, ya neden olacak?"

Ağustos boyunca Lucille her sabah üzerinde geceliğiyle açık penceremizin önünde eğilip ayak parmaklarına dokundu, çünkü iyi sağlığın güzelliğin bir formu olduğunu okumuştu bir yerlerde. Kızıl saçlarını yüzlerce fırça vuruşuyla, saçları elektriklenip fırçanın ardından uçuşuncaya kadar taradı. Tırnaklarını törpüledi. Bunların hepsi okula hazırlıktı, zira Lucille artık başarıya ulaşmaya kararlıydı. İşte bu özen ve kararlılıkla, kendini *Ivanhoe*, *Sönen Işık*, *Uğultulu Tepeler*, *Küçük Erkekler*, *National Geographic* ile, gelişimine

katkıda bulunacağına inandığı başka ne varsa onunla çimenlere atıyordu. Gölgede uzanır, dirseklerine yaslanır, okurdu. "Okumaktan yorulduğunda hadi göle gidelim," diyecek olursam, "Git başımdan Ruthie," diye karşılık verirdi. Bazen ben de bir kitapla dışarı çıkar, çimenlere otururdum, ama Lucille'in dikkati dikkatimi dağıtırdı, ben de çocukça şeyler yapardım, kitabına yonca veya ince dallar atar, kendi kitabımda azıcık komik bulduğum her şeye yüksek sesle gülerdim. Lucille iç geçirir, ayağa kalkar, eve girerdi. Peşinden gidecek olursam, "Gerekirse kendimi banyoya kitlerim Ruthie," derdi sabırlı, hor gören sesiyle. Aynı günlerde günlük tutmaya başladı, büyük, mavi, sayfaları takılıp çıkarılabilen bir defterdi, sıradan bir deftere daha az benzesin diye etrafına sarı bir kurdele sarmıştı. Çalışma masasında bırakırdı bu defteri, ben de bir keresinde okudum. Daha iyi zamanlarımızda bana zaten anlatacağı şeyler vardır herhalde içinde sadece, diye düşünmüştüm. Ama bunun yerine yaptığı egzersizlerin listelerini, okuduğu sayfaların çetelesini buldum. Bir yerden bir sofra duası bulup geçirmişti deftere, asil bir havası vardı duanın, kısa ve özdü, hürmette aşırıya kaçmıyordu. Duanın altına büyük matbaa harfleriyle şöyle yazmıştı: DOLU TABAĞI SOL TARAFA UZAT. BOŞ TABAĞI SAĞ TARAFTAN VER. Eski Lucille'den bir şeyler bulmayı ümit ediyorsam, burada bulamayacağım açıktı. Ama günlük tam da onu okuduğum gün çalışma masasından kayboldu. Sanırım fiyongun atılışıyla ilgili özel bir şey vardı, zira Lucille kendi mahremiyeti konusunda bayağı temkinli davranır olmuştu. Defter ortadan kaybolduğunda Lucille'in oraya kendi düşüncelerini yazmaya başlamış olabileceğini hayal ettim, hatta o düşüncelerin ne olabileceğini de hayal etmeye başladım. Bir yerlere muhakkak benim her geçen gün biraz daha Sylvie'nin kopyası haline geldiğime dair bir şeyler not etmiş olmalıydı, çünkü bir-iki kere, pencerelerden dışarı benim gibi bu kadar uzun süre bakmanın ve saçları arkada manav filesiyle bağlamanın garip olduğunu belirtmişti.

O günlerde bir günlük tutsaydım –Lucille'in günlüğü ben de günlerimi onun gibi deftere yazsam neye benzerlerdi acaba diye dü-

şünmeme neden oluyordu zaman zaman– Sylvie'nin ceketinin sol klapasının altına çengelliiğneyle tutturulmuş yırtık pırtık bir yirmi dolar buluşumu kaydederdim herhalde oraya. Beni rahatsız etmemişti bu pek. O para büyük ihtimalle hep oradaydı zaten. Bununla birlikte para bana Sylvie'nin göçebelere has numara ve alışkanlıklarını hatırlatmış, bu da dikkatimin Lucille'den başka yöne kaymasına yol açmıştı. Lucille'in çok yakında gideceği artık aşikârdı. Kafasına koymuştu. Onu sürekli izliyordum – yine gizem, bu sefer yavaşlamış, genişlemiş halde. Lucille her gün gitmek üzere hazırlık yapıyordu –hem de ne özenle!– ve bir gün çekip gidecekti.

Okulun ilk günü evden erkenden sıvışıp bensiz gitti. Onu benden epey önde, parlak beyaz Oxford stili ayakkabıları ve beyaz tiril tiril bluzuyla tek başına yürürken görebiliyordum, gün ışığında saçları sarıya çalan bir bakır rengine dönmüştü. Aslında, diye düşündüm, o da yalnız. Okul başladıktan yaklaşık bir saat sonra bir kız müdürün odasına çağrıldığını söyleyen bir pusulayla dersliğime geldi. Lucille ile koridorda karşılaştım, odaya hiç konuşmadan yürüdük. Müdürün adı Bay French'di. Bizi masasının önüne oturttu, kendisi de masanın köşesine oturdu; ayağını sallıyor, bir tebeşir parçasını evirip çeviriyordu. Kafatası küçük ve düzgündü, elleri en fazla bir oğlan çocuğunun elleri kadar büyüktü ve bembeyazdı. Elindeki tebeşiri seyrediyor, kaşlarının altından bize bakıyordu. Bu hal ve tavırlar ılımlı ama yine de ne yapacağı belli olmaz bir otoriteyi hissettirmek niyetiyle tasarlanmış diye düşündüm, gerçi bu etkiyi cart renkte çoraplar giyerek bir şekilde yumuşatmıştı.

"Kızlar, geçen yıl bir sömestr kaybettiniz. Ne yapacağız bu konuda?"

"Bize ekstra ödev verin," dedi Lucille. "Arayı kapatabiliriz."

"Peki," dedi müdür. "Akıllı kızlarsınız. Çaba gösterirseniz sıkıntı çekmezsiniz. Burada gerçekten ümit etmemiz gereken şey," dedi sözcüklerini tartarak, "tavır değişikliği."

Lucille karşılık verdi: "Benim tavrım değişti."

Müdür yan yan süzdü bizi sırayla. "Öyleyse benim kısa vaazımı duymaya ihtiyacın yok, öyle mi Lucille?"

"Hayır, yok," dedi Lucille.

"Peki ya sen, Ruth?"

"Hayır. Yani, galiba yok."

"Galiba?"

Yüzümü ateş bastı. Bay French kaba saba bir adam değildi, ama yanıtlanamaz sorulardan bir engizisyoncunun aldığı hazzı alıyordu. Tebeşirini havaya atıp tuttu ve keskin bakışlarını üzerime dikti.

"Ne söyleyeceğinizi biliyor," dedi Lucille. "Bu yil daha çok çalışacak mı yoksa çalışmayacak mı, bilemem. Yapar ya da yapmaz. Onunla böyle pratik meselelerden konuşamazsınız pek. Umurunda değil."

"Büyüyor," dedi Bay French. "Eğitim önemsenmeli. Sen neyi önemsersin Ruth?"

Omzumu silktim. Bay French de omzunu silkti, benimle dalga geçerek. "İşte tavır sorunu derken tam da bunu kastediyordum."

"Kendisi için neyin önemli olduğunu henüz bilmiyor. Ağaçları seviyor. Belki botanikçi falan olur ya da öyle bir şey."

Bay French beni şüpheyle süzdü. "Botanikçi mi olacaksın Ruthie?"

"Zannetmiyorum," dedim.

Bay French iç çekti, ayağa kalktı ve tebeşirini masaya koydu. "Kendi adına konuşmayı ve kendi adına düşünmeyi öğrenmen gerekecek, bu kesin."

Lucille bakışlarını yüzümde sabitledi. "Kendi bildiğini okur o," dedi sessizce.

Lucille ile okulda beraber geçirdiğimiz tek zaman buydu. Onu sık sık görüyordum, ama o beni görmezden geliyordu. Öğle yemeklerini Ev Ekonomisi odasında yiyen bir kız grubuna dahil olmuştu. Ben ise öğle yemeğimi bir gruba ya da sohbete sızmaya çalışıyormuşum gibi görünmeyeceğim uzaklıkta nereyi bulursam orada yiyordum ve yerken de kitap okuyordum. Öğle yemekleri korkunçtu. Lokmaları güçbela yutuyordum. Boynumdan asılmış halde fıstık ezmeli sandviç yemeye çalışıyormuşum gibiydi. Latince dersine girmek rahatlama getiriyordu, bir insan topluluğunun içinde ba-

na tanıdık gelen, alfabetik olarak tahsis edilmiş bir yerim oluyordu. Okul yükümlülükleri bir çeşit sığınak haline gelmişti, tertipli ve dikkatli bir öğrenciye dönüştüm, gerçi bazen eve koşup boş mu değil mi görmek için duyduğum şiddetli istekle ter içinde kalıyordum. Düşüncelerimi bir hipotenüs üzerinde yeniden toplayabildiğimde rahatlıyordum, hatta mutlu bile oluyordum. Bir-iki ay sonra Bay French, tavrımın gerçekten değiştiğini görmekten memnuniyet duyduğunu söylemek için beni odasına çağırdı. Masasının köşesinde düzgün, noksansız ödevlerimden oluşan bir kâğıt yığını duruyordu. Tavır gibi şeylerin neye yaradığına dair en ufak bir fikrim yoktu o zamanlar, hâlâ da yok, ama bir tavrım olduğunu ve şimdi de bu tavrın değiştiğini söylemek adamın hoşuna gidiyorduysa, tartışacak değildim. İşin aslı Latinceyi öğle yemeğine ve hayal kurmaya yeğliyordum, ayrıca o sonbahar tek başıma göle gitmeye korkuyordum.

Sylvie genellikle göldeydi. Bazen eve ceplerinde balıkla dönerdi. Solungaçlarındaki ağ kalıntılarını temizlemek için balıkları musluğun altında yıkar, sonra onları kafalarıyla beraber kızartır ve domates sosuyla yerdi. Lucille yemek konusunda kılı kırk yaran bir tip olmuştu. Sebze çorbası ve süzme peynirle besleniyordu, meyve bahçesinde, verandada ya da kendi odasında tek başına yiyordu. Sylvie ile akşam yemeğinde yalnızdık, karanlıkta oturuyorduk, konuşmuyorduk. Sylvie, Lucille'in yokluğunu kınama ya da sert bir rest olarak görüyor, buna besbelli üzülüyordu, bana anlatacak hiçbir hikâyesi olmayışından anlıyordum bunu. "Hava soğuktu bugün," diye mırıldanırdı, yüzü mavi pencereye dönük, gözleri kör bir kadının gözleri gibi ardına kadar açık ve mülayim. Elleri yavaş bir ısınma hareketiyle birbirini okşardı. Kemikler, kemikler, diye düşünürdüm, bayramlık eldivenler gibi zarif, etten bir kılıftaki kemikler. Elleri uzundu, boynu uzundu, sıska yanakları uzundu. Onu ısıtmak ve beslemek mümkün mü, diye düşünürdüm. O kemik elleri ellerimin arasına alıp tutsam, sıcaklık zerk edebilir miydim?

"Çorba var hâlâ," derdim.

Sylvie başını sallardı, istemem sağol.

Bir gece biz böyle otururken Lucille üzerinde okuldaki dikiş odasında diktiği kayısı rengi elbiseyle dansa gitmek üzere evden çıktı. Okul paltosunu giymeden, sadece omuzlarına atarak iyi geceler diledi ve yolun kenarında beraber dansa gideceği oğlanı beklemek için dışarı çıktı. Kapı arkasından kapandığında ev bomboş göründü gözüme. Bir başıma Sylvie'yi seyrederek oturdum, hiç kıpırdamayacak gibiydi. "Sana göstermek istediğim çok hoş bir şey var," dedi Sylvie. "Bir yer buldum. Gerçekten çok güzel. İki tepe arasında küçük bir vadi var, oraya biri bir ev yapmış, meyve ağaçları dikmiş, hatta bir de kuyu kazmaya başlamış. Uzun zaman önce. Ama vadi çok dar ve kuzey-güney yönünde uzanıyor, yani hemen hemen hiç gün ışığı almıyor. Don toprağın üzerinden gün boyu kalkmıyor, temmuza kadar. Bazı elma ağaçları hâlâ canlı, ama boyları omuz hizamda. Oraya şimdi gitsek tamamen donla kaplıdır. Don o kadar kalın ki üzerlerine bastığında otlar çıtırdıyor."

"Nerede bu?"

"Kuzeyde. Küçük bir kayık buldum. Kimsenin kayığı değil bence. Kürek kayışının takıldığı çubuklardan biri gevşemiş, ama öyle çok su falan almıyor."

"Gitmek isterim."

"Yarın?"

"Yok, yarın çalışmam lazım."

"Pazartesi gidebiliriz istersen. Okula bir not yazarım."

"Pazartesi günü sınavım var. O yüzden çalışmam lazım."

"Başka bir gün o zaman."

"Tamam."

"Şimdi çalışacak mısın peki?"

"Bir kitap raporu yazmam gerekiyor."

"Hangisi hakkında?"

"*Prens ve Dilenci.*"

"Çok hatırlamıyorum onu."

"Bayağı iyi."

"Okumam lazım. Neden bıraktım ki okumayı. Hep çok sevmişimdir oysa."

Odama çıktım, o da arkamdan geldi. Şifonyerin üzerinde *Ivanhoe*'yu buldu ve yatağa, Lucille'in tarafına uzandı, kitabı yüzünden yukarıya kaldırdı. Sylvie yatarken ne büzülür ne yayılırdı, asla. Uykuya daldığında bile bir insanın ancak parklardaki banklarda yata yata öğrenebileceği o hazır-ol duruşunu bozmazdı, ayakkabılarını da genellikle çıkarmazdı.

Sylvie yüzünde ilgi ve odaklanma karışımı bir ifadeyle başının üstündeki kitaba gözlerini dikti bir süre. Sonra kitabı bir on santim kadar indirip tavana bakmaya başladı, yine aynı ifadeyle. En sonunda kitabı kucağına indirdi. Tuvalet masasında sırtım ona dönük otururken bile orada uzandığının farkındaydım, aklımı çalışmaya veremiyordum bir türlü. "Sylvie," dedim bir kez, ama bakışları değişmedi. Uzunca bir süre Lucille'in eve dönmesini bekledim, gerçi nihayet geldiğinde defterimin üzerine eğildim ve gelişini fark etmemişim gibi yaptım. Merdivenlerden yukarı çıktı, kapı pervazına dayandı.

"Selam Ruthie."

"Selam Lucille. Dans güzel miydi?"

Omzunu silkti. "Fena değildi."

"Anlatsana biraz."

"Yorgunum. Aşağıda uyuyacağım." Başıyla Sylvie'yi işaret etti. "Bari üzerine bir şey ört," dedi ve merdivenlerden aşağı indi.

Ivanhoe'yu Sylvie'nin ellerinden çekip aldım, ayakkabılarını çıkardım, üzerine bir yorgan atıp çenesine kadar örttüm. Gözleri bir an kapanıp yeniden açıldı.

"Uyanık mısın Sylvie?"

"Ne? Evet." Gülümsedi.

"Ne düşünüyordun?"

"Eski günleri. Tanımadığın insanları. Lucille geldi mi?"

"Evet, alt katta uyuyacağını söyledi."

"Aa, olmaz öyle şey." Sylvie ayağa kalktı ve ayakkabılarını terlik gibi geçirdi ayağına, aşağı indi. Birkaç dakika içinde tekrar yukarı çıktı ve "Lucille burada değil," dedi.

"Burada olmalı."

"Bulamıyorum."

Ertesi sabah öğrendik ki Lucille dans elbisesi ve kayısı rengi terlikleriyle Ev Ekonomisi öğretmeni Bayan Royce'un evine kadar yürümüş. Kadını hafif uykusundan sıçratıncaya kadar evin etrafında dolaşıp ulaşabildiği her pencereyi tıklatmış, sonra içeri davet edilmiş ve bu ikisi Lucille'in evde yaşadığı sorunlardan konuşmuşlar gece boyu. Bayan Royce kimsesiz bir kadındı, çocuklarla arkadaşlık kuramayacak kadar asabi biriydi. Öğrencilerinin etrafında ürkek bir özveriyle dört dönerdi. Arada sırada öğrencilerinin ilgisizliğini aşmak için küçük teşebbüslerde bulunurdu. Onlar da ufak bir şakaya güler, ona havadan sudan bir şeyler söylerlerdi. Bir keresinde bir grup oğlan onu tedarik dolabına kilitlemişti, bir keresinde de biri suratının tavşana benzeyen bir karikatürünü yapıp spor müsabakası kupalarının yanına asmıştı. Öyle zamanlarda gözlerinden yaşlar sel gibi akardı. Ama utanç sıkıcı bir rutindi onun için, benimsenmek ise canlı, olağanüstü ve unutulmaz bir tecrübeydi. Nitekim şimdi Lucille karanlıkta başıboş dolaşırken onun evini bulmuştu. Bayan Royce Lucille'e boş yatak odasını verdi. Aslında onu evlat edindi, o geceden sonra artık bir kız kardeşim yoktu.

Lucille'in böyle ansızın basıp gitmesi beni şaşırtmıştı. Sycamore Caddesi boyunca ileri geri yürüdüm, onu aramıyordum elbette ama arıyormuş gibi yapıyordum çünkü huzursuzluğumu dindirmenin başka yolu yoktu. Rüzgârlı, buz gibi bir geceydi. Gidecek yeri olmasa, tek başına karanlıkta böyle alıp başını gitmezdi Lucille, biliyordum. Kimse Lucille'in iyiliğini Lucille'den daha fazla düşünemezdi.

Eve döndüğümde Sylvie mutfakta bir sandalyede oturmuş, ellerini kucağındaki telefon rehberinin üzerinde kavuşturmuştu. "Şerifi aramamız lazım," dedi.

"Peki."

Rehberi açtı, açık sayfaları elleriyle düzeltti. "Aramalı mıyız sence?"

"Sanırım."

"Şimdi çok geç," dedi. "Yarın sabah aramalıyız belki."

"Ama neden o kadar uzun süre beklediğimizi merak edecektir muhtemelen."

"Doğru," dedi Sylvie. Rehberi kapatıp bir kenara koydu. "Onları işe karıştırmamak genellikle en iyisi. İnsana bir davranışları var ki, bir anda yaptığın her şey yanlışmış gibi görünüyor. En basit şeyler bile." Gülümsedi, omzunu silkti.

"Muhtemelen bir arkadaşının evine gitmiştir."

"Eminim iyidir," dedi Sylvie. "Şerifi rahatsız etmek istemiyorum hiç. Lucille her an geri dönebilir. Oturup bekleyeceğim."

Ertesi sabah Bayan Royce, kilise kıyafetleriyle kapıyı çaldı. Sylvie'yle verandanın basamaklarında bir süre konuştular. Ben de onları oturma odasının penceresinden seyrettim –boynunda somon rengi fiyongu, üzerinde kahverengi döpiyesiyle ufak tefek, yaşlı kadın gergin ve ciddi bir edayla bir şeyler anlatıp duruyordu, Sylvie de omzunu silkiyor, başını öne arkaya sallıyor, yan tarafa bakıyordu. En sonunda Sylvie içeri girdi, yukarı çıktı, Lucille'in okul kitapları ve günlüğüyle tekrar aşağı indi. Hepsini basamağa koydu, Bayan Royce da bunları tek tek alıp bir heybeye yerleştirmeye başladı. Kadın işini daha bitirmeden içeri girdi Sylvie, kanepede yanıma oturdu, dantel bardak altlıklarından birini alıp çekiştirmeye başladı. Anneannemin bardak altlıkları kaktüs çiçekleri gibi kocaman, sert ve sık dokulu olurdu, ama şimdi sargı bezi gibi pörsük, perişan haldeydiler. "Lucille istersen eşyalarını kullanabileceğini söylemiş," dedi Sylvie. "Kıyafetlerinin hiçbirini istememiş. Saç fırçasını bile."

"Belki de uzun süre kalmayı düşünmüyordur orada."

"Belki." Sylvie bana gülümsedi. "Zavallı Ruthie. Seninle daha iyi arkadaş olacağız. Sana göstermek istediğim şeyler var."

"Yarın."

"Yarın pazartesi."

"Mazeret kâğıdı yazarsın benim için."

"Peki."

8

SYLVIE O GECE AKŞAM YEMEĞİNDEN SONRA ertesi günün öğle yemeğini hazırladı, saati sabah beşe kurduk, üzerimizde giysilerimizle erkenden uyuduk. Yine de sabahleyin beni ayağa dikebilmek için Sylvie'nin epey uğraşması gerekti. Yanağımı çimdikledi, kulağımı çekti. Sonra ayaklarımı yere koydu, beni ellerimden çekerek yukarı kaldırdı. Tekrar yatağa oturdum ve yastığın üstüne düştüm, Sylvie güldü. "Ayağa kalk!"

"Bir dakika daha."

"Hayır şimdi! Kahvaltı hazır!"

Sıcaklık ve uyku sis gibi dağılırken her ikisini de içimde tutmak için örtülerin üzerine büzüldüm. "Uyan, uyan, uyan," dedi Sylvie. Tutup havaya kaldırdığı ellerime hafif hafif vurdu, parmaklarımla oynadı. Ne zaman ki üşümeye başladım ve uykum kaçtı, doğrulup yatakta oturdum. "Aferin," dedi Sylvie. Oda karanlıktı. Sylvie ışığı açtığında bile hâlâ kasvetli ve uykuyla doluydu. Kuşların çığlıkları geliyordu, kulağa kıvılcım ya da dolu taneleri gibi saplanan kesik kesik, ilkel çığlıklar. Rüzgârın ne kadar soğuk ve nemli estiğini içeride olduğum halde kokusundan anlıyordum. Böyle rüzgârlar köknarların misk kokusunu ortaya çıkarır, gölün soğuk nefesini her yere yayardı. Hiçbir şey yoktu dışarıda, insan sıcaklığına dair en ufak bir ima, ne yanan odun ne yulaf lapası kokusu, dışarı çıktığımda sersefil olacaktım. Neredeyse kasım ayıydı, şa-

fağın sökmesine çok vardı, yatağımı bırakmak istemiyordum.

"Gel, Ruthie," dedi Sylvie, beni iki elimden tutup kapıya doğru çekti.

"Ayakkabılarım," dedim. Durdu, ellerimi bırakmadı, ayaklarımı ayakkabılarımın içine soktum, ama bağcıkları bağlamam için beklemedi.

"Hadi, hadi. Merdivenlerden aşağı, çabuk."

"Acele etmek zorunda mıyız?"

"Evet evet. Acele etmemiz lazım." Tavanarası kapağını açıp önümden, beni hâlâ elimden çeke çeke merdivenlerden aşağı indi. Mutfakta, tavadaki yumurtayı spatulayla alıp bir parça ekmeğin üzerine koymak için durdu. "İşte kahvaltın," dedi. "Yürürken yiyebilirsin."

Sylvie verandaya çıkarken, "Ayakkabılarımı bağlamam lazım," diye seslendim arkasından. "Bekle!" Sineklik çarparak kapandı arkasından. Ayakkabılarımı bağladım, paltomu bulup üstüme attım, peşinden koşarak dışarı çıktım.

Çimenler buzlanma yüzünden mavi olmuştu. Cadde o kadar soğuktu ki ben adım attıkça çınlıyordu, evler, ağaçlar ve gökyüzü yekpare siyahtı. Bir tencerenin dibi kazınıyormuş gibi bir sesle öttü bir kuş, sonra sustu. Soğuğun, telaşın ve açlığın verdiği sıkıntıya tüm duyularımla teslim olmuştum, çok derinlerde içimde büzülmüş uyuyordum. Nihayet, Sylvie önümde belirdi, ellerimi cebime koydum, başımı yana eğdim, uzun adımlarla yürümeye koyuldum, aynı onun gibi, gölgesi gibiydim, arkasından ilerliyordum çünkü o ilerliyordu, bu hızı istediğimden değil, ellerimi cebime koymayı istediğimden değil, başımı yana eğmeyi istediğimden değil. Onu takip etmek ne irade istiyordu ne çaba. Uykumda yapıyordum bunu.

Sylvie'nin peşinden kıyıya dek huzur içinde, rahat rahat yürüdüm ve şöyle düşündüm: Biz aynıyız. Sylvie annem de olabilirdi. Onun suretinin içinde, doğmamış çocuk gibi kıvrılmış uyuyordum.

"Burada bekle," dedi Sylvie kıyıya vardığımızda. Ağaçların olduğu, suya yakın bir yere indi. Birkaç dakika sonra geri geldi. "Ka-

yık bıraktığım yerde değil!" dedi. "Neyse, aramamız gerekecek. Bulacağım. Bazen biraz sürüyor bulmak ama hep buluyorum." Yamaçta çıkıntı yapan, neredeyse suya kadar uzanan bir kayaya tırmandı, kıyı şeridini bir uçtan bir uca taradı. "Bahse girerim orada bir yerdedir." Kayadan aşağı indi, güney yönünde yürümeye başladı. "Şu ağaçları görüyor musun? Bir keresinde kayığı aynen öyle bir yerde buldum, üstü dallarla tamamen örtülmüş halde."

"Biri kayığı saklamaya çalışıyordu herhalde," diye bir fikir öne sürdüm.

"İnanabiliyor musun? Ben her zaman nerede bulduysam tam oraya bırakıyorum. Başkası kullanmış, kullanmamış umurumda değil. Zarar vermedikleri sürece tabii."

Huş ve kavak ağaçlarının kıyıda küçücük bir ağza siper olduğu yere indik. "Kayığı saklamak için mükemmel bir yer," dedi Sylvie, ama kayık orada değildi. "Bozma moralini," dedi. "Çok erken geldik. Kimse bizden önce alamaz onu. Bekle." Yukarı yürüdü, ormanın içine girdi. Devrilmiş bir ağaç gövdesinin ve kalın, bodur bir çam kümesinin arkasında kavak ve çam dallarından, kahverengi yapraklar ve çam iğnelerinden bir yığın vardı. Yığının şurasından burasından bir muşambanın köşesi ya da kenarı görünüyordu. "Şuna bak," dedi Sylvie. "Biri bayağı bir uğraşmış burada." Bir tarafta muşamba ve kayığın şekli ortaya çıkana dek dalları ayağıyla ittirdi. Sonra kayığı dal yığınının üzerine dik bir biçimde düşünceye dek kenarından kaldırdı. Kayığın altına serilmiş brandayı, kürekleri buluncaya dek çekti. Kürekleri oturağın altına soktu. Çam iğnelerinin arasından ittirirken tok, sıcak bir ses çıkardı kayık. Birkaç büyük kayaya boğuk boğuk sürtündü, sonra kumda sürüklendi. Onu suyun içine ittik. "Atla," dedi Sylvie. "Çabuk." Kayığın içine tırmandım, ince uzun, kıymıklı bir tahtanın üzerine oturdum, yüzüm kıyıya dönüktü. "Bize bağıran bir adam var," dedim.

"Biliyorum!" Sylvie kayığı iki uzun adımla suya itti, sonra her iki küpeşteden elleriyle destek alarak kayığın içine yarı sıçradı yarı çekti kendini. Kayık korkutucu bir şekilde sağa sola sallandı. "Oraya benim oturmam lazım," dedi Sylvie. Ayağa kalktı, arkası-

nı döndü, küpeşteleri tutmak için öne eğildi, ben de onun altından, iki bacağının arasından emekleyerek geçtim. Bir taş suratımdan birkaç santim uzakta suyu sıçrattı, bir başka taş da kayığın zemininde takırdadı. Sylvie küreklerden birini kafamın üstünden geçirip takaza yerleştirdi, çömeldi ve kuvvetli bir çekişle bizi kıyıdan uzaklaştırdı. Bir taş kolumun yanından geçti. Arkama baktım ve diz hizasında çizmeler, siyah pantolon ve ekose desenli kırmızı ceket giymiş iriyarı bir adam gördüm. Bölgedeki balıkçıların tuhaf parıltılı şeyler, kuş tüyleri ve sipsivri kancalarla süslediği o şekilsiz fötr şapkalardan vardı kafasında. Sesi öfke doluydu. "Görmezden gel onu," dedi Sylvie. Tekrar asıldı küreklere ve adamın eriminden çıktık. Adam bizim peşimizden çizmelerinin tepesine kadar suya girmişti. "Bayan!" diye avazı çıktığı kadar bağırdı. "Aldırma ona," dedi Sylvie. "Hep böyle yapıyor. Birinin onu seyrettiğini düşünürse daha da uzatıyor."

Arkamı döndüm ve Sylvie'yi izledim. Kayığı güçlü ve rahat bir edayla yönetiyordu. Kıyıdan yaklaşık yüz metre uzaklaştığımızda kayığın burnunu kuzeye çevirdi. Adam artık iyice geride, kıyıda kalmıştı, hâlâ bağırıyordu, öfkeyle tepiniyordu, arkamızdan taş fırlatıyordu. "Çok yazık," dedi Sylvie. "Bir gün kalp krizi geçirecek."

"Onun kayığı herhalde," dedim.

Sylvie omzunu silkti. "Belki de sadece delinin tekidir," dedi. "Geri dönüp öğrenmek gibi bir niyetim hiç yok tabii." Kıl payı kaçmış olmamızdan, sırılsıklam mokasen ayakkabılarından, paltosunun sudan ağırlaşmış eteklerinden zerre rahatsızlık duymuyordu. Eve cebinde balıkla gelmesinin nedeni bu mu acaba diye düşünürken yakaladım kendimi.

"Üşümüyor musun Sylvie?"

"Güneş çıkmak üzere," dedi. Fingerbone'un üzerindeki gökyüzü çiçek sarısıydı. İç içe geçmiş birkaç bulut solgun bir pembeyle parlıyor, için için yanıyordu. Derken güneş dağın üzerinden uzun bir huzme fırlattı, bir tane daha, kozasından çıkmaya hazırlanan uzun bacaklı bir böcek gibi, sonra da siyah zirveden yüzünü gösterdi, fevri, kırmızı, beklenmedik. Bir saat içinde her zamanki gü-

neş olacaktı yine, sıradan bir dünyaya gösterişsiz ve gayrişahsi ışıklar saçan sıradan güneş olacaktı, bu düşünce rahatlatıyordu beni. Sylvie kürekleri kuvvetli bir biçimde ve yavaş yavaş çekmeye devam etti.

"Burada, bu adalarda ve tepelerde ne kadar çok insan yaşıyor, inanamazsın," dedi. "Bahse girerim yüz kişi vardır. Belki daha çok. Bazen ormanda küçük bir duman oluyor. Orada, içinde on çocuğun yaşadığı bir kulübe olabilir."

"Sadece avlanıp balık mı tutuyorlar?"

"Genellikle."

"Hiç gördün mü onları?"

"Galiba," dedi Sylvie. "Bazen duman görür gibi olduğumda o yöne yürüyorum, bazen de etrafımda çocuklar olduğundan emin oluyorum. Seslerini duyuyorum resmen."

"Ya..."

"Cebimde kraker bulundurmamın bir nedeni de bu."

"Anladım."

Kendi kendine gülümseyerek yaldızlı suda kürek çekmeye devam etti.

"Sana bir şey söyleyeceğim. Deli olduğumu düşüneceksin muhtemelen. Çocuklardan birini yakalamaya çalıştım bir kere." Bir kahkaha attı. "Yani, öyle tuzağa falan düşürmeye çalışmadım, ama marşmelov kullanarak saklandığı yerden çıkarmaya çalıştım. Görmek için sadece. Bir çocuğu daha ne yapayım ki zaten?"

"Yani gördün birini."

"Birkaç hafta boyunca her gün elma ağaçlarından birinin ince dallarına marşmelov taktım, o kadar. Sonra kimsenin beni görmeyeceği bir yere oturdum – iki tarafında leylakların büyüdüğü bir eşik var orada hâlâ. Tabii evin kendisi yıllar önce bodrum çukurunun üstüne çökmüş. Orada öylece oturup bekledim, ama hiç gelmedi. Biraz rahatladım," dedi. "O tür bir çocuk tırmalayabilir, ısırabilir. Ama yine de bakmak istedim tabii."

"Şu anda gittiğimiz yerde oldu bu."

Sylvie gülümsedi ve başını salladı. "Şimdi sırrıma ortak oldun.

Hem belki senin şansın biraz daha yaver gider. Bir de hiç değilse acele etmemiz gerekmeyecek. Seni ve Lucille'i karşılamak için eve vaktinde dönmek çok zordu."

Slyvie küreklere asıldı da asıldı, sıçrayan, çalkalanan sular arasından tüm ağırlığımızla kaydık. Sylvie gökyüzüne baktı ve bir daha konuşmadı. Ben ara ara yan tarafa, daha kuzeydeki, işlenmemiş akik gibi bulutsu suların bulanık şeffaflığına baktım. Martı tüyleri ve balıkların siyah şekillerini gördüm. Yeşilimsi sarı gökyüzünün parçalı görüntüsü yuvarlanan dalgaların tepesine ipeğe düşen parıltı gibi düşüyordu yukarıdan, martılar da gökyüzüne, ta en yükseklere süzülüyordu, zar zor görülürken bile bembeyazdılar. Doğuda dağlar gölgede kalmıştı. Batıdakiler yumuşacık bir ışığın içinde dikiliyordu. Şafak vakti ve bu vaktin aşırılıkları bana her zaman cenneti hatırlatırdı, orada rahat edemeyeceğimi her zaman bilirdim. Dedemin resimlerini de hatırlatırdı, zaten o resimlerin dedemin cennet tasavvuru olduğunu düşünmüşümdür hep. Bizi henüz doğmamış çocuklar olarak peşinden sürükleyerek buraya, ayla kabaran bu acı göle getiren de oydu, şifonyer çekmecelerine resmettiği, elbiseleri uhrevi bir hava akımıyla, belki de onları o mineli gökyüzünden çırılçıplak ve çığlık çığlığa aşağı çekecek anaforun etkisiyle dalgalanan o küçük çocuklar gibi. Sylvie'nin kürekleri suda küçük anaforlar yaratıyordu. Bazı yaprakları suyun altına ittiriyor ve oluşan kıvrımda bir kuş tüyü dönüyordu. Bizi gölün merkezine doğru yan yan yaklaştıran akıntı anaforun değil nehrin çekişiydi, her ne kadar dedemin son yolculuğu onu göl tabanına yerleştirmiş olsa da. Sylvie'nin kayığı her dalganın batıya bakan yüzeyinden kayarak aşağı iniyordu sanki. Orada bir anafor olsaydı daireler çizer, asla kıyıya ulaşamazdık, diye düşündüm. Aşağıya, daha karanlık dünyaya çekilirdik, başka başka sesler biz onlarda birer şarkı buluncaya dek kulaklarımızdan içeri dolardı, suyun görüntüsü gözlerimizi, suyun tadı içimizi istila eder, kemiklerimizin bağını çözerdi, oranın mevsimlerini ve âdetlerini daha önce başka mevsim, başka âdet görmemişiz gibi bellerdik. Dedemi pulman ranzasında bilmem kaç yıldır uzanmış vaziyette, küçük mavi bir pencereden sabahı seyre-

derken hayal ediyorum. Bizi görebilir ve boyalı bir gökyüzünde akıntıya kapılıp gitmiş ama hiçbir ağırlığı olmayan ruhların, elle tutulamaz bir elementin içinde yüzen ruhların hayalini gördüğünü sanabilirdi yine. Gölgelerimiz geçip gittiğinde de gündüz ayını fark edip, çenesiz, göz çukurlu bu kırık çömleği camdaki kendi sureti sanabilirdi. Tabii ki kilometrelerce uzakta, güneydeydi dedem, köprünün ayağının altında.

Nihayet Sylvie kayığı göle uzanan geniş bir burna doğru çekti. Burnun uzandığı dağın arkasında ve karşısında kalan dağın bir tarafının kırılmış gibi durduğunu görebiliyordum. Taş, bir köpeğin kulağındaki yara izi gibi pembe görünüyordu. "Nerede olduğunu buradan görebilirsin," dedi Sylvie. "Şu sarp kayalıkların tam yanına yapmışlar evi." Bizi iyice kıyıya çekti, kayıktan indik, kayığı sahilde sudan uzağa sürükledik. Sylvie'nin peşinden burundan iç kısımlara doğru yürüdüm.

Vadiyi duvar gibi çeviren dağlar dip dibeydi, üst üste binmişlerdi. Dağ buzullarının binyıllardır ağır ağır uyguladığı şiddet araziyi büyük bir düzensizlik içinde bırakmıştı. Dağların oluşturduğu yarık ya da vadiden çalılarla kaplı sünger gibi yumuşak bir toprak uzanıyordu. Bu yamacı yüzey suları ve yağmurdan artakalan çakıllı, derin bir yataktan yürüyerek tırmandık, sonra Sylvie'nin anlattığı yere vardık – bodur meyve ağaçları, leylaklar, taş basamaklar ve göçmüş ev, hepsi kırağıdan bir tuz tabakasının altında bembeyaz. Sylvie bana gülümsedi. "Güzel, değil mi?"

"Güzel ama bir insan burada *yaşamayı* nasıl istemiş olabilir, anlayamıyorum."

"Güneş varken gerçekten çok güzel. Birazdan göreceksin."

"Peki, ama burada beklemeyelim. Çok soğuk."

Sylvie biraz şaşırmış halde bana baktı. "Ama çocukların gelişini görmek istersin..."

"Peki. Tamam."

"Yani bence en iyisi tek bir yerde durman ve çok sessiz olman."

"Tamam ama çok soğuk burası."

Sylvie omuz silkti. "Daha erken." Tekrar kıyıya indik, bizi rüz-

gârdan koruyacak, yüzümüzü güneşe dönüp kuytusuna oturabileceğimiz kayalar bulduk. Sylvie bağdaş kurup kollarını kavuşturdu. Uykuya dalmış gibiydi.

Bir süre sonra "Sylvie?" dedim.

Gülümsedi. "Şişşt."

"Öğle yemeğimiz nerede?"

"Hâlâ kayıkta. Galiba haklısın. Seni bir şeyler yerken görmeleri iyi olur."

Sylvie'nin kareli bir masa örtüsüne sarıp öğle yemeği diye getirdiği ıvır zıvırın içinde bir torba marşmelov buldum; ayrıca kararmış bir muz, içine bıçak saplanmış büyükçe bir parça salam, küçük zarif bir yenilgi işaretini andıran sarı bir tavuk kanadı ve bir patates cipsi paketinin beşte birlik dip kısmı. Jelatini yırtıp marşmelovları çıkardım, ceplerime doldurdum. Sonra Sylvie'nin yanına oturup sahile vurmuş çalı çırpıyla ufak bir ateş yaktım, marşmelovlardan birini yumuşak orta kısmından ince bir dala geçirdim ve alev alana kadar ateşe tuttum. Kömür topağı gibi kapkara oluncaya kadar yanmasına izin verdim, sonra tüy gibi hafif kabuk kısmını parmaklarımla soyup yedim, dala yapışık kalan kaymak kıvamındaki kısmı alev alıncaya kadar ateşe tuttum; sabah böyle geçti.

Sylvie ayağa kalkıp gerindi, güneşe bakıp başıyla onayladı, küçük, beyaz bir kış güneşiydi, artık kesinlikle öğle vakti olmasına rağmen gökyüzündeki zirve noktasında iğreti duruyordu. "Artık oraya çıkabiliriz," dedi Sylvie. Onu tekrar vadinin içine kadar takip ettim ve orayı çok değişmiş buldum. Daha az önce kıraç, tuz gibi kupkuru görünen kırağıyı sanki kandırıp çiçeklenmeye ikna etmişti ışık. Çimenler taçyaprağı renkleriyle parlıyordu, bütün ağaçlardan sular damlıyordu, taçyaprakları gibi sayısız, serpinti halinde. "Söylemiştim sana güzel diye," dedi Sylvie.

Toprakları tuzla ekili bir Kartaca hayal ediyorum, tuzu ekenler gitmişler, tohumlar toprağın altında kalmaları gerektiği kadar kalmışlar, ta ki en sonunda kırağıdan ve tuzdan ağaçlar ve yapraklar bir zerzevat bereketiyle yükselinceye kadar. Böyle bir bahçede nasıl çiçekler açar? Işık, her tuz bitkisinin çanakyaprağını prizmalar

halinde açılmaya ve meyve niyetine bol miktarda parlak su küresi üretmeye zorlar – şeftali ve üzüm parlak su küresinden biraz daha fazla bir şeydir, ama dünyanın tuzdan ibaret olduğu yerlerde susuzluğu dindirme ihtiyacı da daha büyüktür. Çünkü ihtiyaç, talep ettiği tüm telafilerin biçiminde çiçeklenip serpilebilir. Çok istemek ile sahip olmak, nesne ile gölgesi kadar birbirine benzerdir. Bir böğürtlen tanesi dilin üzerinde ne zaman onu tatmak hasretiyle yanıp tutuştuğumuz zamanki gibi bir tatlılıkla patlar? Tat, ne zaman olgunluğun ve toprağın bir sürü rayiha ve nüansına ayrışır, duyularımız onu ne zaman, ondan mahrum kaldığımızda olduğu kadar eksiksiz bilir? İşte yine bir ima: Dünya bir bütün olacak. Çünkü saçında bir el hayal etmek neredeyse onu hissetmek gibidir. Yani ne kaybedersek kaybedelim, özlem duymanın kendisi bize onu geri verir. Her ne kadar rüya görsek ve ne gördüğümüzü bilmesek de, hasret, bir melek gibi, sahip çıkar bize, saçımızı okşar, bize yaban çilekleri getirir.

Sylvie yoktu ortada. Hiçbir şey söylemeden, hiç ses etmeden gitmişti. Benimle dalga geçiyor sandım, ormandan beni seyrediyordu belki. Yalnız olduğumun farkında değilmişim gibi yaptım. Sylvie'nin neden çocukların buraya gelebileceğini düşündüğünü anlamıştım. Parıldayan suyun dalların uçlarına yürüyüşünü, damlaların top top büyüyüşünü, yere damlayışını, her ağacın dibindeki yumuşayan kırağı gölgelerine şıp diye çarparak orada delikler açışını bir kere gören her çocuk, aynı şeyi tekrar görmek için buraya geri dönerdi.

Şimdi kar olsaydı, ağaçların arasında, patikanın ortasında duran kardan bir kadın heykeli yapardım. Çocuklar ona bakmak için yaklaşırdı. Lut'un karısı tuzdandı ve meyvesizdi, çünkü kayıpla ve yasla doluydu ve arkasına bakmıştı. Ama burada saçlarında, göğsünde ve ellerinde nadide çiçekler ışıldardı, çocuklar onu sevmek, güzelliğine hayran olmak için etrafını sarardı, onun aşırıya kaçan süslerine, bütün o çiçekleri kadının saçlarına sanki kendileri takmış, bütün o çiçekleri kadının ayaklarının altına sanki kendileri sermiş gibi gülerlerdi; ve arkasına dönüp baktığı için onu heves ve

şevkle bağışlarlardı, her ne kadar kendisi bağışlanmayı dilememiş olsa da. Elleri buzdan olmasına ve çocuklara hiç dokunmamasına rağmen kardan kadın onlara anneden de fazlası olurdu, kendisi öylesine sakin ve sükût dolu, çocuklarsa öylesine yabani ve öksüz.

Vadinin dışına yürüyüp girişindeki küçük toprak yamaçtan indim. Kıyı boştu ve her zamanki gibi sessizdi. Sylvie burunda olmalı, diye düşündüm. Kayığı daha güvenli bir yere saklarken hayal ettim onu. Eh, bu ormanlarda insanların yaşadığına inandığına göre, kayığı saklamak makul bir önlem olurdu. Kütüğün üstüne oturdum, ıslık çaldım, ayakkabımın burnuna taşlar attım. Sylvie neden ormanda çocuklar olduğunu hissediyor, biliyordum. Ben de öyle hissediyordum, her ne kadar ormanda çocuk mocuk olmadığını düşünsem de. O ağaç kütüğünün üstünde oturup ayakkabımı taşa tutmaya devam ettim, çünkü arkama bakmak için ne kadar hızlı dönersem döneyim, arkamdaki bilincin artık orada olmayacağını, ancak ve ancak ona sırtımı dönersem bana yaklaşacağını biliyordum. Ta kulağımın dibinde konuşsa bile, ki her an öyle yapacakmış gibiydi, arkamı döndüğümde orada olmayacaktı. Israrcıydı o anlamda, kaba sabaydı, yarı vahşi yapayalnız çocuklar gibi sataşıp duruyordu. Lucille'le birlikte olsak görmezden geleceğimiz bir şeydi bu. Sonbahar boyunca göl kıyısından uzak durmuştum, çünkü bu sataşmaya bir başımayken ve apaçık yapayalnızken aldırmamak çok daha zor olacaktı. Bir kız kardeşe ya da arkadaşa sahip olmak geceleyin ışıkları yanan bir evde oturmak gibidir. Dışarıdakiler canları isterse sizi seyredebilir, ama siz onları görmek zorunda değilsinizdir. Şöyle der geçersiniz: "Size göstereceğimiz ilginin sınırı bu. Pencerelerimizin altında cırcırböcekleri susana dek kol gezecekseniz, panjurları indiririz. Kıskançlıkla dolu merakınıza katlanmamızı istiyorsanız, onu görmezden gelmemize izin vermek durumundasınız." Tek bir insanla sağlam bir bağı olan herkes böyle vurdumduymaz olur, yapayalnız insanların hayran olup imrendiği şey de rahatlık ve güvenlik kadar bu vurdumduymazlıktır. Ben bunu kendimde gözlemleyecek kadar uzun süredir evden dışarı atılmış

haldeydim, deyim yerindeyse. Şimdi artık neredeyse ensemde soluyan, saçlarıma dokunan bu üşümüş, yapayalnız çocuklarla aramda ne bir kapı eşiği vardı ne pervaz. Tekrar yukarı çıkmaya, Sylvie'yi mahzen çukurunda beklemeye karar verdim, beni orada bulamaması gibi bir ihtimal yoktu.

Gün ışığı vadinin doğuya bakan duvarında yükselmişti, o yükseklikte yetişen ihtiyar ağaçların pütürlü, siyah, dik gövdelerinde sıcak sıcak parlıyordu. Aşağıda sadece gölge vardı, bir de göle doğru alçaktan, neredeyse diz hizamdan esen rüzgâr. Leylaklar tıngırdadı. Taş basamak oturulamayacak kadar soğuktu. Önce burada beni avutacak hiçbir şey yokmuş gibi geldi, bu yüzden ellerimi ceplerime soktum, dirseklerimi iki yanıma bastırdım ve Sylvie'ye tüm kalbimle lanet okudum. Bu da bana ormandan başka düşünecek bir şey verdiği için biraz rahatlamamı sağladı. Gayret edip başka şeyler düşünmeye başladım. Mahzen çukuruna inersem, rüzgâr almayan bir köşede ateş yakabilir, ısınabilirdim. Ama eski evin enkazı mahzene çöktüğü için kolay olmayacaktı bu.

Birisi bir şeyler bulmak için buranın altını üstüne getirmişti. Ahşap kiremitlerin çoğu çatıdan sökülmüştü, ayrıca bir bütün olarak bakıldığında, geriye kalan dikme ve payandalar bir ev inşa etmek için gerekli malzemeden çok daha azdı. Çatı direği, belli ki karın ağırlığına dayanamayıp kırılmıştı. Haftalar, hatta belki yıllar süren felaketin başlangıcı muhtemelen buydu. Gölün kuzeyinde bir yerlerde yaşayan bir aile duymuştum, evleri yağmur oluklarına kadar kar altında kalmış ve çökmeye başlamış. Çatı direğini ortadan desteklemek için mutfak masasını dikine oturtmuşlar, ama çatı her iki yandaki duvarlardan kopup ayrılarak evi rüzgâra açmış, duvarlar da pencere çerçevelerini yamultmuş, haliyle tüm camlar kırılmış. Açılan yerleri kapamak için ellerindeki tek malzeme karmış. Söylendiğine göre, evi ayakta tutan tek şey olan kar yumuşar, kımıldar ve evi yıkar diye korkularından ocaktaki ateşi içme suyunu ılıtacak kadar sıcak tutmaya bile zar zor cesaret etmişler. On yedi fertten oluşmakla nam salan bu aile, geceleri on dokuz yorgan ve bir o kadar tığ işi halının altında, yakacak odun gibi istif halde ya-

tarak donmaktan kurtulmuş. Anneleri ocakta su ve sirkeden bir yahni bulunduruyormuş, içine evdeki ayakkabıların dillerini, kesilmiş saç, tırnak ve sakalları, çam reçinesi ile bir çift geyik boynuzunu ve uzun bir ayakkabı çekeceğini de atmış. Çoğalsın diye karın üstüne dökülerek servis edilen bu yahni sayesinde hayatta kalmışlar. Ama burası, insanların yaşadıkları sıkıntı ve zorluklarla böbürlendiği, lafını etmeye değer başka bir şeylerinin de pek olmadığı yerlerinden biriydi dünyanın.

Fingerbone'un dağlarındaki evler genelde bu ev gibi inşa edilmişti, bir çerçeveye dikine çakılmış ahşap payandalar ve bu payandaların birleştiği yerlerdeki küçük yarıkları kapamak için çakılmış üç parmak genişliğinde ince uzun tahta parçaları. Ev bir tarafa eğilmeye başlarsa, kapatılmış yarıklardaki tahtalar gevşeyip yerinden oynuyor, sonra çivilerinden fırlıyor, genellikle pencere pervazları düşüyor, kapıyı açmak için gittikçe artan bir çaba göstermek gerekiyordu, ta ki kapı artık hiçbir şekilde açılmaz hale gelene kadar. Böyle bir inşa yönteminin daha ılıman iklimlere özgü bir alışkanlık olduğunu tahmin ediyordum. Bunda neden bu kadar ısrar edildiğini bilmiyordum, çünkü insanlar Fingerbone'u bile şaşırtacak bir sıklıkla evlerinden oluyordu. En yakındaki sığınak kar yüzünden ulaşıma kapandıysa, aile karlar eriyinceye kadar ortalıkta görünmezdi. Orman böyle hikâyelerle doluydu. Hatta o kadar çok hikâye vardı ki bir vakit kitlesel bir göç ya da nüfusta ani bir düşüş yaşanmış olmalıydı, çünkü şimdilerde ormanda ve hatta kasabanın yakınlarında bile çok az –bu kadar büyük bir ata kavmine tekabül edemeyecek kadar sınırlı sayıda– aile yaşıyordu, her ne kadar bu atalar görünüşe göre zaman zaman topyekûn silinmiş olsalar bile.

Hoş, bunun gibi terk edilmiş çiftlik evleri nadirdi, dolayısıyla ortadan kaybolan yerleşimcilere dair hikâyelerin hepsi belki de kökende tek bir hikâyeydi, tıpkı korkuyla atılan tek bir çığlığın kuşlar arasında ormanın tamamına ve hatta gökyüzüne taşınması gibi bu hikâye de her yere taşınmıştı. Bu dağların hepsini insanla dolduran bu evdi belki. Çöktüğünde de içindeki herkesi donuk gri bir kabuktan çıkan binlerce, hatta milyonlarca görünmez spor gibi rüz-

gâra savurmuş olabilirdi, çünkü herhangi birinin herhangi bir zamanda bu dağlarda evsiz barksız kalmış insanların bütün hikâyelerinden haberdar olduğuna ya da günün birinde olabileceğine inanmak için hiçbir neden yoktu. İşte belki bu yüzden bu insanlar beni yalnız gördüklerinde üstümü başımı çekiştireceklerdi. Belki dikkat etmişsinizdir, otobüs duraklarındaki insanlar sizin de yalnız olduğunuzu anlarlarsa sizi göz ucuyla, hem delici hem samimi bakışlarla süzerler, yanınıza oturmalarına izin verirseniz onları bırakıp gitmiş bir sürü çocuk ve hem güzel hem zalim anneler hakkında uzun yalanlar söylerler; her biri, istisnasız, terk edildiğini, hayal kırıklığına ya da ihanete uğradığını anlatır, yalnızlığı kesinlikle hak etmemişlerdir, durumlarını bu raddeye getiren, kitaplarda okuduğumuz türde olağanüstü olaylar olabilir ancak. Bu yüzden, anlattıkları doğru bile olsa gözleri yalan söylediğini bilen insanlarınki gibi fıldır fıldır, elleri kıpır kıpırdır ve her şeyi kılı kırk yararcasına detaylandırmayı pek severler. Çünkü insan yalnızlığı bir kere tattı mı, başka türlü de var olmuş olabileceğine inanması artık imkânsızdır. Yalnızlık mutlak bir keşiftir. İnsan aydınlık bir pencereye içeriden baktığında ışıkları yanan bir odada kendi imgesini görür; göle yukarıdan baktığında da ağaçlar ve gökyüzüyle sarmalanmış kendi imgesini görür. Aldatmaca bariz, bariz olduğu kadar da pohpohlayıcıdır. İnsan karanlıktan aydınlığa baktığında ise, burası ile orası, bu ile şu arasındaki bütün farkı görür. Belki sığınacak yeri olmayan tüm insanlar içten içe öfkelidir; çatıyı, omurgayı, kaburgayı kırmak, pencereleri paramparça etmek, zemini sular seller altında bırakmak, perdeleri delik deşik etmek, kanepeyi suya batırmak isterler.

Gevşemiş döşeme tahtalarını mahzen çukurunun sağ ön köşesinden dışarı çekmeye başladım. Hepsi kıymık içinde, üstleri de birbirine dolaşık çivilerle doluydu, ama çekip çıkardım yine de, hemen arkamda yere attım, sanki gerçek bir amacım veya muradım varmış gibi. Zor işti, ama yapacak hiçbir şeyin yokken başkalarının bakışını üzerinde hissetmenin, seyredilmenin neredeyse katlanılmaz olduğunu çok kere fark etmişimdir. İnsan başıboş ve yal-

nızken, yalnızlığın utançları durmadan yoğunlaşır. Saçlarım terden ıslanıncaya, ellerim sıyrık içinde kalıp iyice hassaslaşıncaya dek dışarıdan yabanıl bir umut ya da çaresizliğe benzeyen bir şeyle çalıştım. Kendimi bir kurtarıcı olarak hayal etmeye başladım. Bu çökmüş evde çocuklar uyuyordu. Birazdan geceliklerinin yağmur sularıyla sertleşmiş eteklerini ve küçücük kemikli ayaklarını, hepsi de taçyaprakları gibi dökülmüş ayak parmaklarını ortaya çıkaracaktım. Yardım etmek için çoktan geç kalmıştım belki. Karın altında çok fazla kış geçirmişlerdi, acı olan da buydu. Ama umut etmeyi bırakmak onlara son ihanet olurdu.

Kendimi onların yerinde hayal ettim, hiç de zorlanmadım, çünkü anneannemin evinin nispeten sağlam görüntüsü aldatıcıydı. Piyanonun, kıvrımlı kanepenin, Kipling, Defoe ve yıllıklarla dolu kitap raflarının yarattığı bir intibaydı sağlamlık. Kaldı ki eşyanın, etrafını sağlam ve dayanıklıymış gibi gösteren görüntüsü, ince ve kırılgan bir yapının üstünde tehlikeli bir ağırlık olarak da görülebilirdi pekâlâ. Piyanonun kiler zeminine bütün telleri zangırdayarak düşüşünü kolaylıkla hayal edebiliyordum. Ayrıca evimizin ikinci katı olmamalıydı, çünkü biz uyurken çökerse karanlıkta feci çakılırdık, rüyalarımızın aniden korkunç bir hal alıp aniden bittiğinden başka bir şeyin de ayırdına varamazdık herhalde. Küçük evler daha iyiydi. Olgun bir koza ya da kabuk gibi zarafetle dağılırlardı. Ama kendi kendime uydurduğum hikâyelere rağmen, bu viranede kapana kısılmış çocuklar olmadığını biliyordum. Tüy gibi hafif, incecik çocuklardı onlar, soğuğa da enikonu alışkındılar, gözleri olmasa da, ayakları kırılmış olsa da ormana atılmış olmak şaka gibi bir şeydi onlar için. Hiçbir şeyinin olmaması daha iyi, nihayetinde kemiklerimiz bile sapır sapır dökülecek. Hiçbir şeyinin olmaması daha iyi.

Soğuktan sertleşmiş otların üzerine oturdum, yüzümü ellerimle örttüm, bıraktım tenim gerilsin, ürpermeler kürekkemiklerimin arasında ve yukarı boynuma doğru, rüzgârla hareketlenen sular gibi dalgacıklar halinde gidip gelsin. Değdikleri yeri uyuşturan soğuk otlar ayak bileklerime değsin. Sylvie hiçbir yerde değil, diye

düşündüm, bir ara hava kararacak. Gelsinler beni bu bedenden kapı dışarı etsinler, evi parçalarına ayırsınlar, diye düşündüm. Bir sığınak değildi artık, beni burada yapayalnız tutmaya yarıyordu sadece, bense sadece onları görmek hatırına, bana sırtlarını dönecek olsalar bile onlarla birlikte olmayı yeğliyordum. Annemi görebilseydim bir, gözlerinin, saçlarının illa onun gözleri ve saçları olması gerekmiyordu. Elbisesinin koluna dokunmam gerekmiyordu. Kalkık omuzlarının kamburu yoktu artık. Göl almıştı onu, biliyordum. Karanlık onun saçlarını boğalı çok uzun zaman olmuştu, artık düşlenecek bir şey kalmamıştı, ama göz ucuyla gördüğüm her kapıdan hızlıca kayıp geçen hep oydu, oydu işte, değişmemiş, yok olmamış. Artık işitmediğim, sadece zihnimde çalan bir müzikti annem, başka bir şey de değildi, onu duyularla algılamanın yolu yoktu ama yok olmamıştı işte, yok olmamıştı.

Sylvie elini sırtıma koydu. Hemen yanıma, otların üstüne diz çökmüştü, fark etmemişim. Gözlerimin içine baktı ve hiçbir şey söylemedi. Paltosunu açtı, etrafıma sardı, beni beceriksiz hareketlerle bir bohça gibi kendine bastırdı, elmacıkkemiğim göğüs kemiğine dayandı. Söylemediği bir şarkının yavaş ritmiyle sallanmaya başladı, ben de hiç kıpırdamadan öylece durdum göğsünde, duyduğum iğretiliği, rahatsızlığı sakladım ki bana sarılmaya ve sallanmaya devam etsin. Anneannem elbisesinin göğüs kısmına iğne taktığını unutur, bana sımsıkı sarılırdı, onun göğsünde de elimden geldiğince hareketsiz dururdum, çünkü azıcık kıpırdasam beni kucağından indireceğini, saçlarımı karıştırıp başka tarafa yöneleceğini bilirdim.

Her nedense Sylvie'nin paltosunun içi kâfur ağacı kokuyordu. Selvi katranı ya da tütsü gibi, şifalı ve hüzünlü, oldukça hoş bir koku. Elbisesi sağlam, sert dokulu bir pamukludandı, üzerine de orlon süveter giymişti. Elbise kesinlikle kahverengi ya da yeşildi, süveter de pembe ya da sarı, ama göremiyordum. Öyle büzüldüm ki Sylvie'nin paltosu gözkapaklarımdan içeri incecik bir ışık sızıntısını bile engeller oldu. "Görmedim onları. Onları göremedim," dedim.

"Biliyorum, biliyorum," dedi. Bu şarkıyla sallıyordu beni. Biliyorum, biliyorum, biliyorum. Alçak sesle mırıldandı: "Başka bir zaman, başka bir zaman."

Gitmek için ayağa kalktığımızda Sylvie paltosunu çıkarıp bana giydirdi. Düğmeleri aşağıdan yukarıya ilikledi, geniş erkek yakayı kulaklarımın etrafını saracak şekilde kaldırdı, sonra kollarını omuzlarıma sardı, beni kıyıya sanki körmüşüm, her an düşebilirmişim gibi bir özenle indirdi. Bu muhtaç halimden duyduğu memnuniyeti hissedebiliyordum, birçok kez yüzüme bakmak için eğildi. Kararlı bir ifadesi vardı, tüm dikkatini bana vermişti. Mesafe ya da nezaketten iz yoktu bakışlarında. Sanki aynada kendi yüzünü inceliyor gibiydi. Beni o kadar uzun süre bir başıma bıraktığı, özür dilemediği, hiçbir açıklama yapmadığı ve böyle bir merhamet bolluğunu bahşetme gücünü beni terk ederek ele geçirdiği için öfkeliydim. Çünkü açıkçası o paltoyu yüce bir mutluluk gibi giymiştim üstüme, etrafıma sardığı kolları merhamet kadar yüreklendiriciydi, kollarının gevşemesine, benden bir adım uzaklaşmasına neden olacak tek kelime çıkmayacaktı ağzımdan.

Kayık suya inmişti çoktan, Sylvie'nin bir taş bağlayıp suya sarkıttığı kısa ipin ucunda aşağı yukarı hareket ediyordu. Sylvie kayığı çekip döndürdü, böylece küpeştenin üzerinden ayağım ıslanmadan geçebildim.

Akşam olmuştu. Gökyüzü ışığa tutulmuş yumurta gibi parlıyordu. Su yarı saydam bir griydi, dalgalar, bir dalga kırılmadan ne kadar yükselebilirse o kadar yüksekti. Kayığın dibinde yan yattım, kollarımı ve başımı kıymıklı oturma tahtasına yasladım. Sylvie kayığa tırmandı, ayaklarını iki yanıma koyup yerine yerleşti. Kayığı döndürdü, kürek yardımıyla itip kıyıdan uzaklaştırdı, sonra da çabasız bir kuvvetle küreğe asılıp çekmeye, asılıp çekmeye başladı. Kabukta bir tohum gibi yatıyordum. Devasa su kütlesi başımın altında dangırdıyordu, hayatta kalışımızı hafifliğimize borçlu olduğumuzu hissettim, tahripkâr akıntıların arasında kuru yapraklar gibi dans ediyorduk, alabora olmuyorduk çünkü üzerinde yüzdüğümüz tahribat daha büyük şeyler içindi.

Alabora olabileceğimiz düşüncesini evirip çevirmeye başladım kafamda. Dünyanın düzeni buydu neticede; su, kabukların birleşme yerlerinden içeri sızmalıydı, kabuklar da ne kadar büzüşük ve sık dokulu olurlarsa olsunlar, yalnız ve yalnız yarılmak üzere yaratılmışlardı. Dünyanın düzeni buydu, kabuk yavaş yavaş yok olmalıydı, ve ben, içerideki yumru, uyuyan öz, şişip genişlemeliydim. De ki sular küpeştelerin üzerinden içeri dolmuş olsun, ben de Sylvie'nin paltosunu patlatıncaya kadar şişeyim de şişeyim. De ki kayık suyun ve benim ağırlığımla ta gölün dibine batsın, ben de suyu mucizevi bir şekilde, bir azman gibi, tüm gözeneklerimden içeri alayım, ta ki beynimdeki son kara yarık, bir damlaya, bir sızıntıya dönüşünceye kadar. Doldurmanın, doyma noktasına getirip patlamaya zorlamanın suyun tabiatı olduğu düşünülürse, kafatasım akıl almaz şekilde pörtler, sırtım kamburlaşır, kamburum göğe yükselir, devleşen cüssem yanağımı dizime kuvvetle, zamk gibi yapıştırırdı. Sonra da muhtemelen bir nevi rahimden çıkış gerçekleşirdi, gerçi ilk doğumum bu adı güçbela hak ediyordu, öyleyse ikincisinden neden daha fazla medet umayım ki? Tek gerçek doğum nihai doğum olmalı, bizi sulu karanlıktan, sulu karanlık düşüncesinden azat edecek olan nihai doğum, ama öyle bir doğum hayal edilebilir mi? Düşünce nedir, nihayetinde, düş görmek nedir, yüzmek ve akmaktan başka, bir de hayat üfleyip canlandırdıkları imgelerden başka, nedir? İmgeler en kötüsü. Dışarıda karanlıkta dikilip ışıkları yanan bir odanın pencere camında kendi yüzünü inceleyen bir kadını seyretmek, ona taş atmak, camı tuzla buz etmek, sonra da kırık camın yeniden birleşişini, dudak, boyun ve saç parçalarının bu meçhul ve aldırışsız kadının formunda yeniden ve dikiş izsiz bir araya gelişini seyretmek korkunç olurdu. Tuzla buz olmuş bir aynanın, saçlarını toplayan hülyalı bir kadını yansıtmak üzere eski haline dönüşünü seyretmek korkunç olurdu. Suyla büyük akrabalığımız burada işte, çünkü tıpkı sudaki yansımalar gibi düşüncelerimiz de hiçbir şokla değişmeyecek, kalıcı bir sürgüne uğramayacak. Düşünceler, görünüşteki hafiflikleriyle bizimle alay ediyorlar. Biraz daha elle tutulur olsalardı –ağırlıkları olsaydı ve

yer kaplasalardı– batabilirlerdi ya da genel akışa kapılıp sürüklenebilirlerdi. Ama dünyanın çevik ve tahripkâr enerjilerinden azade, hiç değişmeden duruyorlar. Annem bu parlak yüzeyi parçalamayı, yüzeyin altındaki karanlığın ta içine süzülmeyi planlamıştı bence, ama buradaydı işte, bakışımın düştüğü her yerde ve gözlerimin arkasında, bir bütün olarak ve fragmanlar halinde, tek bir jestin binbir imgesi halinde, asla dağılmayan ama kaçınılmaz bir biçimde daima yükselen imgeler, boğulmuş bir kadın gibi tıpkı.

Sylvie'nin iki ayağının arasında, bana elleriyle erişebileceği bir mesafede uyudum, bazen birimiz konuştu, bazen birimiz karşılık verdi. Böğrümün altındaki boşlukta neredeyse ılık bir su birikintisi vardı. "Fingerbone," dedi Sylvie. Topuklarımın üzerine oturdum. Boynum tutulmuş, kolum ve elim uyuşmuştu. Kıyıda, hâlâ hatırı sayılır bir mesafede, küçük, aralıklı bir ışık serpintisi vardı. Slyvie kayığımızı köprünün yanına kadar getirmişti, akıntının bizi sürükleyip köprünün altından uzaklaştırmasına küreklerle engel olmaya çalışıyordu.

Köprüyü iyi tanıyordum. Kıyının yukarısında, suyun yaklaşık on metre ötesinde başlardı. Paslı cıvatalarının, ziftli kazıklarının nasıl göründüğünü bilirdim. Yakından bakıldığında kaba saba bir yapıydı, ama uzunluğu ve gölün devasalığı hangi mesafeden bakılırsa bakılsın köprüyü narin ve zayıf gösterirdi. Şimdi, ay ışığında, tepemizde gölge gibi yükseliyordu, kapkaraydı, yanmış bir kütük kadar kara. Elbette bütün bu kazıklarla kirişlerin arasında çırpınan, çarpan, gidip gelen dalgalar vardı; ısrarcı, teklifsiz, çaktırmadan içeri sızan, karanlık evin kemirgeni misali evsahipliği taslayan dalgalar. Sylvie bizi köprüden biraz uzağa çekti, ama sonra tekrar aynı yerde bulduk kendimizi. "Neden burada duruyoruz Sylvie?" diye sordum. "Treni bekliyoruz," dedi. Treni neden beklediğimizi sorsaydım, "Görmek için," derdi ya da "Neden beklemeyelim ki?" veya "Burada olduğumuza göre geçip gidişini de seyredebiliriz." Küçük kayığımız yalpa vuruyordu, altımızdaki suyun mutlak akışkanlığı karşısında dehşete düşmüştüm. Kayığın kenarından adımımı atsam ayağım nereye basacaktı? Nihayetinde su hemen hemen

hiçbir şeydir. Havayla arasındaki tek fark batırmaya, sel olup basmaya ve boğmaya meyilli olmasıdır ki bu bile mutlak değil, daha çok göreceli bir farktır.

Anneannemin uyanmadığı sabah onu bir yanına büzülmüş halde bulduk, ayakları darmadağın yatak örtülerine dolanmış, kollarını yukarı savurmuş, başını geriye atmış, saç örgüsü yastıklara düşmüştü. Havada boğulurken göğe doğru sıçramış gibiydi. Bulutlar felaketin üstüne kapandıktan, bütün kurtarma ümitleri unutulduktan onca zaman sonra anneannem köpüklerin içinden fırlayıp çıktığında, geride kalan tek tük birkaç görevli nasıl da sevinmiştir, krep şeritli şapkalar nasıl da havaya atılmış, eldivenli eller nasıl da içtenlikle alkışlamıştır. Paltolarını anneannemin etrafına sarmak, hatta onu kucaklamak için nasıl da telaş etmişlerdir, olayın hatırı sayılır önemi karşısında her biri nasıl da heyecana kesmiştir. Anneannem ise öteki dünya denen eyaletin Idaho eyaletine ne kadar benzediğini anlamak, büyüyen kalabalıklardaki tanıdık yüzleri seçebilmek için gözleriyle kıyıları taramıştır.

Sylvie kayığı köprüden biraz öteye çekti. "Çok uzun sürmez," dedi. Ay parlaktı, ama ışık Sylvie'nin sırtına vurduğu için yüzünü göremiyordum. Öyle güçlü bir ışıktı ki yıldızların ışığını soluduruyordu, görebildiğim kadarıyla gölün tamamı bir ışık tabakasıyla kaplıydı. Mehtapta kayık suların sürüklediği ağaç dallarının rengindeydi, tıpkı gündüzün olduğu gibi. Ziftli köprü gün ışığında göründüğünden daha karaydı, ama çok değil. Işık Sylvie'nin etrafında bir çeşit ayla yaratıyordu. Saçlarını görebiliyordum, ama saçının rengini göremiyordum, omuzlarını görüyordum, kollarının dış çizgilerini, imgesiz ve renksiz ışık parçalarını sürekli karıştırıp bozan kürekleri. Fingerbone'un ışıkları sönmeye başlamıştı, ama aydınlığa ekledikleri bir şey yoktu zaten ve aydınlıktan bir şey götüremezlerdi.

"Ne kadar daha sürer?" diye sordum.

"Hmm?" dedi Sylvie.

"Ne kadar daha sürer?"

Yanıt vermedi. Ben de onun paltosuna sarınıp çok sessiz bir şe-

kilde oturdum. "Irene"i mırıldanmaya başladı, ben de mırıldanmaya başladım. En sonunda, "Görmeden önce sesini duyacağız. Köprü titreyecek," dedi. İkimiz de çok sessiz bir şekilde oturduk. Sonra "Irene"i söylemeye başladık. Karanlık ile suyun arasında rüzgârın bozuk para gibi ekşi bir kokusu vardı, tüm varlığımla başka bir yerde olmayı diliyordum, bu dilek ve ay ışığı dünyayı gözümde iyice uçsuz bucaksız kılıyordu. Sylvie'de zamana dair hiçbir farkındalık yoktu. Onun için saatler ve dakikalar tren isimleriydi, 9:52'yi bekliyorduk. Sylvie ne sabırlı ne sabırsız görünüyordu, tıpkı ne rahat ne rahatsız göründüğü gibi. Şarkı söylemiyorsa tamamen sessizdi, kayığımızı köprünün dışına doğru çekmiyorsa tamamen kıpırtısızdı. Beklemekten nefret ediyordum. Tek bir şikâyetim varsa o da hayatımın baştan ayağa beklentiden ibaretmiş gibi görünmesiydi. Bir şeyin gelmesini umardım, bir açıklama, bir özür beklerdim. Hiçbiri gelmezdi. Bir ânın sınır ve boyutlarına alıştığım anda bir sonraki âna fırlatılıp, o bir sonraki ânın gölgelerinde de birtakım suretler saklanıyor mu acaba diye yine merak etmek zorunda bırakılmasam bu gerçeği kabullenebilirdim. Çoğu ânın özünde aynı olması, sıradaki ânın tamamen farklı olabileceği ihtimalinden zerre bir şey götürmüyordu. Yani sıradan olana gözünü kırpmadan dikkat etmek gerekiyordu. Can sıkıntısı içinde geçen herhangi bir saat kendi türünün son örneği olabilirdi.

"Sylvie," dedim.

Karşılık vermedi.

Ve her şimdiki an düşünceden ibaretti. Sudaki yansımaların suyla ilişkisi neyse düşüncelerin de içinden doğdukları karanlıkla ilişkisi kütle ve ağırlık bakımından aynıdır ve aynı şekilde rasgele ya da salt verilidirler. Su birikintisine bakmak için eğilen herkes su birikintisindeki kadındır, gözlerimizin içine bakan herkes gözlerimizdeki imgedir, tüm bunlar tartışmasız hakikatlerdir, dolayısıyla düşüncelerimiz önlerinden geçeni yansıtır. Ama bazı zorluklar var. Bir kere, dedemin treninin enkazını kendi gözlerimle görmediğim için şimdi zihnimdeki imge daha canlı (çünkü zihin gözünü karanlıkla tamamen bulandıramazsınız). Ayrıca önümdeki bu yüzü ol-

mayan şekil Sylvie olabileceği gibi Helen da olabilirdi. Ona Sylvie adıyla sesleniyordum, karşılık vermiyordu. Öyleyse nereden bilecektim? Ve eğer gözümde Helen idiyse, nasıl olup da gerçekte Helen olmayabilirdi?

"Sylvie!" dedim.

Cevap vermedi.

Köprüye doğru sürüklenmiştik yine, kirişler uğuldamaya başladığında da aşağı yukarı köprünün altındaydık. Sylvie avcunu kazıklardan birine dayadı. Ses yükseldikçe yükseldi, köprünün iskeleti baştan ayağa titredi. Uzun köprünün tamamı omurga gibi canlı ve gergindi, düdük sesiyle çın çın ötüyordu, trenin hangi yönden geldiğini bu sesten çıkaramıyordum. Sylvie kürekleri bırakmıştı, yalpa vura vura köprünün altına iyice girdik. Kollarını dizlerinin etrafında kavuşturdu, başını kollarına gömdü, bir sağa bir sola sallanmaya başladı, sallandı, sallandı, kayık hafif yana yattı.

"Helen," diye fısıldadım, ama cevap vermedi.

Derken köprü çökecekmiş gibi gümbürdemeye ve sarsılmaya başladı. Sarsıntı köprü iskeletinin tüm eklem yerlerine güm güm vurdu. Bir ışığın başımın üstünden göktaşı gibi geçip gittiğini gördüm, sonra sıcak petrolün iğrenç kokusu geldi, tekerlerin raylar boyunca çıkardığı gıcırtıyı duydum. Çok uzun bir trendi.

Sylvie ayağa kalktı. Kayık sallantıyla suya batıp çıktı, ayaklarımıza su sıçradı. Arkasına bakmak için döndü. Sallantıyı durdurmak için kollarımı bir kazığın etrafına doladım. Trenin son vagonu başımızın üzerinden geçip hızla kayboldu. Sylvie saçlarını parmaklarıyla taradı, duyamadığım bir şey söyledi.

"Ne dedin?" diye bağırdım.

"Hiç." Avuçlarını açarak köprüye ve suya doğru bir hareket yaptı. Saçlarını düzeltirken ay ışığıyla aydınlanmış göle dikmişti gözlerini, o sırada bir kayıkta olduğunu bildiğini ima eden tek bir şey yoktu duruşunda. Bir adımla kayığın kenarına çıksa, elbisesinin etekleri rüzgârla şişse, kollarını kaldırsa ve ay ışığı yansımalarının arasındaki yarıklardan kışa teslim olmuş göle kaysa şaşırmazdım.

"Sylvie," dedim.

"Daha fazlasını göremezdim zaten muhtemelen. İnsanlar uyuyabilsin diye ışıkları söndürüyorlar. Hayallere dalmışım, birdenbire tepemizde beliriverdi. Gerçi çok gürültülüydü, değil mi?"

"Otursan keşke."

Sylvie oturdu, kürekleri aldı, bizi köprüden uzağa çekti yine. "Tren hemen altımızda bir yerde olmalı," dedi. Eğilip dikkatle suya baktı. "Tepelerden bir sürü insan geldi. 4 Temmuz kutlamaları gibiydi, tabii bir farkla, flamalar siyahtı." Güldü. Yer değiştirip bu sefer kayığın öbür tarafından aşağı dikkatle baktı.

Rüzgâr şiddetleniyordu, kayık suda biraz çökmüş gibiydi, bileklerimize kadar suyun içindeydik. Ellerimi kepçe gibi kullanıp suyun bir kısmını boşalttım. Sylvie başını salladı. "Korkacak bir şey yok," dedi. "Endişelenecek bir şey yok. Hem de hiç." Elini suya daldırıp suyun parmaklarından akmasına izin verdi. "Göl insanla dolu olmalı," dedi. "Hayatım boyunca hikâyeler duydum." Az sonra güldü. "Bahse girerim, trende kimsenin tanımadığı bir sürü insan vardı." Eli suyun içinde oyalanıyordu, su sanki hiç soğuk değilmiş gibi. "Çalmak gibi düşünmedim bunu hiç," dedi düşünceli bir sesle. "Boş bir yer buluyorsun kendine, hepsi bu, kimsenin yolunu tıkamıyorsun, kimseye zararın yok. Orada olduğundan kimsenin haberi bile yok." Uzun bir süre sessiz kaldı. "O trene herkes biniyordu. Neredeyse yepyeniydi. Lükstü. Salonlu vagonda avizeler vardı. Herkes o trene bindiğini söylüyordu, bütün eski dostlarım. Ya da anneleri binmişti veya amcaları. Meşhurdu." Suyu parmaklarıyla taradı, parmaklarının arasından akıttı. "Yani yük vagonlarında bir sürü insan vardı muhtemelen. Kim bilir kaç kişi. Hepsi uyuyordu."

"Asla bilemezsin," dedi.

Ayaklarımın bileklerden itibaren bir ay ışığı şeridinde kaybolduğunu fark ettim. Sylvie kıpırdadığında ya da el kol hareketi yaptığında ışık dağılıyordu, üzerine gölgeler düşüyordu, ama o sırada Sylvie kayığın baş kısmına sırtını dayamış, elini suda gezdiriyordu. Yeterli yükseklikten bakıldığında bütün bu ay ışığı ayın bir imgesini oluşturur mu sorusu düştü aklıma, gölgeler de göz çukurla-

rını ve ağzını oluştururdu. "Üşümedin mi Sylvie?" diye sordum.

"Eve mi gitmek istiyorsun?"

"Olur."

Sylvie kürekleri aldı, bizi Fingerbone'a doğru çekmeye başladı. "Trende uyuyamam," dedi. "Asla yapamayacağım bir şey." Rüzgâr kıyıdan esiyordu, akıntı da bizi hep köprüye doğru sürüklüyordu. Sylvie küreklere asıldı, ama görebildiğim kadarıyla hemen hemen hiç hareket etmiyorduk. Fingerbone'un bütün ışıkları sönmüştü, köprü kazıkları da birbirinin aynıydı, bu yüzden emin olamıyordum. Ama Sylvie'yi seyretmek düş görmek gibiydi tıpkı, çünkü hareket hep aynıydı ve zaruriydi ve meşakkatliydi ve hiçbir getirisi yoktu ve tekrar ediyordu, bir dizi hareketin içinde tek bir hareket gibi değildi de aynı hareketin tekrarıydı, gizem de buradaydı işte, varsa bir çözebilen. Göl tabanındaki eski enkaza iple bağlanmış gibiydik. Orada öylece asılı durmamızı sağlayan rüzgârdı. Dedemin boş göz çukurlarının görüş mesafesinden çıkmak mümkündü, ama bunun için korkunç bir çaba göstermemiz gerekirdi. Sylvie kürekleri bıraktı, kollarını kavuşturdu, yine sallana sallana kıyıdan uzaklaştık.

"Bir de ben deneyeyim kürek çekmeyi," dedim. Sylvie ayağa kalktı, kayık suya bata çıka sertçe sallandı. Sylvie'nin bacakları arasından emekleyerek küreklere geçtim.

Sol kolum sağ kolumdan her zaman daha kuvvetli olmuştur. Çift kürekle her iki çekişte bir durup üçüncü çekiş için tek başına sağ küreğe asıldım, ama sonra köprünün yanında kalma fikrini bir kenara bıraktım. Eve gitmenin en hızlı yolu köprüyü takip etmekti, şayet herhangi bir ilerleme kaydetmek mümkün olsaydı, ama hal böyleyken akıntının bizi köprünün altına ve güneye doğru sürüklemesine izin verdim. Rüzgâr aynı hızla esiyordu, kıyı ulaşılmazdı. Kürekleri bıraktım. Sylvie kollarını kavuşturmuş, başını kollarının üstüne koymuştu. Mırıldandığını duydum. "Keşke pankek olsaydı şimdi," dedi.

"Keşke hamburger olsaydı," dedim.

"Yahni olsaydı keşke."

"Keşke bir dilim turta olsaydı."

"Vizon kürküm olsaydı keşke."

"Keşke elektrikli battaniyem olsaydı."

"Uyuma, Ruthie. Uyumak istemiyorum."

"Ben de."

"Şarkı söyleyelim."

"Olur."

"Hadi bir şarkı bulalım."

"Olur."

Sessiz kaldık, rüzgârı dinledik. "Ne gün ama," dedi Sylvie. Güldü. "Sürekli böyle diyen bir kadın vardı. Ne gün ama, ne gün ama. Öyle bir derdi ki çok hüzünlü gelirdi kulağa."

"Nerede şimdi?"

"Kim bilir?" Güldü. Ay dağın ardında kayboluyordu, gece siyaha dönüyordu. Sylvie kendi kendine bilmediğim bir şarkı mırıldanmaya başladı, bir tarafa döndüğümüz ya da bir dalganın kayığa çarptığı zamanlar hariç her an bir diğerinin aynısıydı.

"Kayığı köprüye bağlayabilirdik," dedi Sylvie. "O zaman kasabadan uzaklaşmazdık. Kaybolmazdık."

"Neden bağlamadın?"

"Ne fark eder. 'Ağacın Tepesindeki Serçe'yi biliyor musun sen?"

"Şarkı söyleyesim yok hiç."

Sylvie hafifçe dizime vurdu. "Uyu istersen," dedi. "Nasılsa bir şey fark etmez."

Şans bu ya, güneş doğduğunda gölün batı kıyısının yakınlarındaydık, köprü de hâlâ görünüyordu. Sylvie bizi kıyıya yaklaştırdı, kayığı kumsala çektik, anayola kadar tırmandık ve raylara yürüdük. O doğu yönüne giden bir tren beklerken ben kayaların üzerinde uyukladım. Epey zaman sonra bir yük treni geldi, köprüye girerken öyle temkinli yavaşladı ki kapalı yük vagonlarından birine çok zorlanmadan tırmanabildik. Vagonun yarısı ahşap sandıklarla doluydu, içerisi yağ ve saman kokuyordu. Köşede dizlerini kendine çekmiş, kollarını da dizlerinin arasına sıkıştırmış yaşlı bir Kı-

zılderili kadın oturuyordu. Alnındaki albino leke hariç teni çok koyuydu, kaşlarından biri bu leke yüzünden beyazdı, ayrıca bir tutam saçı da beyazdı. Piyano örtüsü gibi upuzun püsküllleri olan kirli, mor bir şala sarınmıştı. Püsküllleri emiyor, bizi seyrediyordu.

Sylvie kapıda durup göle doğru baktı. "Hava güzel bugün," dedi. Çocuk melekler gibi göbekli beyaz topalak bulutlar gökyüzünde bir uçtan bir uca süzülüyordu, gökyüzü ve göl maviye çalan ışıl ışıl bir camgöbeğiydi. Tufanın doruk noktasında, yerküre bir suküresiyken ilahi merhamet gününün geldiğini, Nuh'un karısının da kepenkleri fevkalade iyi bir mizacı yansıtmak üzere tasarlanmış bir sabaha açtığını hayal edebilir insan. Sel sularının hafifçe dalgalanıp ışıldadığını, bulutların da yeni duruma uyarlanmış bir düzenle sadece ve sadece süs görevi gördüğünü hayal edebiliriz. Doğru, sular insanla doluydu, hikâyeyi çocukluğumuzdan bu yana biliyorduk. Penceresinden bakan kadın, bu aldatıcı ışığın altında, topalak bulutlara hayran kalırken, suyun dibindeki anne ve amcaların yanında olmayı, kemik dansına katılmayı arzu etmiş olabilirdi, çünkü pek de insan dünyası değildi bu dünya. Göle bakarken insan Tufan'ın hiç bitmediğine inanabilirdi. Suda kaybolup gittiyseniz her dağ Ağrı'dır. Ve aşağısı, ortadan kaybolan ama kaybolmayan, canından olan ama canlı kalan birikmiş geçmiştir her zaman. Nuh'un karısının yaşlandığında, bir yerlerde Tufan'dan bir kalıntı bulduğunu hayal edelim, dul kıyafetleri başının tepesinde duba gibi yüzünceye ve saç örgüleri suda çözülünceye dek, gözünü kırpmadan onun içine ilerlerdi. Nesillerin uzun ve sıkıcı hikâyesini anlatma işini oğullarına bırakırdı. İsimsiz bir kadındı, dolayısıyla hiç bulunmayan, hiç özlenmeyen, hiç anılmayanlarla, ölümleri de zürriyetleri de hiç dikkate alınmayanlarla bir arada kendisini evinde hissederdi.

Köşedeki yaşlı kadın sabit gözlerle yan yan bana baktı. Uzun parmağını ağzının iyice içine soktu bir dişi yoklamak için. Sonra şöyle dedi: "Büyüyo ha?"

"İyi bir kız," diye yanıtladı Sylvie.

"Hep öyle dersin." Kadın bana göz kırptı.

Böylece suyun üzerinden tıngır mıngır ilerledik Fingerbone'a, manevra istasyonunda Sylvie ile vagondan indik.

Sonra da eve yürüdük. Üstümüz başımız perişan haldeydi. Ama Sylvie'nin, kolları parmak uçlarımdan da aşağı sarkan, ayak bileklerimi neredeyse yere kadar örten paltosu giysilerimin perişanlığını tamamen saklıyordu. Sylvie saçlarını parmaklarıyla geriye doğru taradı, sonra kollarını göğsünde kavuşturdu ve haysiyeti yara almış gibi bir ifade takındı. "Gözlerini dikip bakarlarsa aldırma," dedi.

Kasabanın içinden yürüdük. Sylvie bakışlarını göz hizasından on beş santim yukarıya sabitledi, aslında gözünü dikmiş bakan kimse yoktu bize, gerçi bir sürü insan bizden yana kısa bir bakış atıp sonra ikinci bir kez bakıyordu. Marketin orada Lucille ve arkadaşlarının önünden geçtik, Sylvie fark etmemiş gibi görünüyordu. Lucille diğerleri gibi pamuklu kazak, spor ayakkabı, paçaları kıvrık bir kot pantolon giymişti, elleri arka ceplerinde arkamızdan baktı. Lucille'in dış görünüşe verdiği önemi bildiğim için dikkatleri üzerime çekmemem gerektiği düşüncesiyle sanki beni gördüğünü fark etmemişim gibi öylece yürümeye devam ettim.

Sycamore Sokağı'na vardığımızda rahatladım, gerçi köpekler kulakları arkaya yatmış halde verandalardan koşarak çıkıp havladılar ve daha önce hiç görmediğim bir vahşilikle bizi ısırmaya yeltendiler. "Görmezden gel," dedi Sylvie. Yerden bir taş aldı. Taş köpekleri sanki daha da heyecanlandırdı. İnsanlar verandalarına çıkıp, "Buraya gel, Jeff!", "Brutus, hadi eve!" diye bağırdı ama köpekler onları işitmiyormuş gibiydi. Bütün sokak boyunca ayak bileklerimize diş geçirmeye çalışan bu kudurmuş itlerle kuşatılmış haldeydik. Sylvie'nin kayıtsızlığını örnek aldım.

Nihayet eve vardığımızda Sylvie bir ateş yaktı, sobanın yanına oturduk. Sylvie mısır unlu kraker ve tahıl gevreği buldu bir yerde, ama hiçbir şey yiyemeyecek kadar yorgunduk, bu yüzden başımı hafifçe okşadı ve uzanmak için odasına çekildi. Lucille mutfağa geldiğinde ve Sylvie'nin sandalyesine oturduğunda ben hemen hemen dalmıştım ya da basbayağı uyuyordum. Hiçbir şey söylemedi. Bir ayağını kaldırıp spor ayakkabısının bağcıklarını yeniden

bağladı, mutfağa göz gezdirdi, sonra da "Bari üstündeki paltoyu çıkar," dedi.

"Giysilerim ıslak."

"Üstünü değiştirsene."

Hiçbir yere kıpırdayacak halim yoktu. Lucille verandadan biraz odun getirip sobaya attı.

"Neyse, önemli değil," dedi. "Nerelerdeydiniz?"

Lucille'e anlatırdım anlatmasına, kafamı toplar toplamaz anlatmaya niyetliydim de. "Göldeydik," diyecek oldum, "köprüdeydik," ama Lucille'in çok daha iyi bir yanıtı hak ettiğini tüm kalbimle hissediyordum. Tam tamına nerede olduğumu Lucille'e anlatmak için büyük bir arzu duydum aslında ve uykuya dalmama neden olan tam da ona bunu anlatmanın önemine dair bu hissimdi. Çünkü rüyamda Sylvie'yle birlikte karanlıkta sürükleniyorduk, nerede olduğumuzu bilmiyorduk ya da Sylvie biliyordu ama bana söylemiyordu. Rüyamda köprünün göle uzanan bir kaydırak olduğunu, güzel mi güzel trenlerin kayarak gölün durgun yüzünü hiç bozmadan suya girdiğini gördüm. Rüyamda köprünün yanmış bir evin iskeleti olduğunu gördüm, Sylvie ile birlikte orada yaşayan çocukları arıyorduk, seslerini duyduğumuz halde onları bir türlü bulamıyorduk. Rüyamda Sylvie bana suyun altında yürümeyi öğretiyordu. O denli yavaş yürümek sabır ve incelik istiyordu, ama Sylvie beni akla gelebilecek en yavaş vals ritmiyle arkasından çekiyordu, giysilerimiz boyanmış meleklerin elbiseleri gibi uçuşuyordu.

Lucille benimle konuşuyordu galiba. Sanırım Sylvie ile beraber kalmak zorunda olmadığımı söylüyor ve konforuma değiniyordu. Kot pantolonunun diz kısmındaki bir kırışıklığı çimdikliyordu, kaşları çatıktı, bakışları sakindi, benimle son derece ağırbaşlı bir nezaketle konuştuğundan eminim, ama tek kelimesini duyamadım söylediklerinin.

9

ERTESİ HAFTALARDA ŞERİF iki kez eve geldi. Uzun boylu şişman bir adamdı, ayakta dikilirken çenesini içeri çekip ellerini göbeğinin altında kavuşturur, tüm ağırlığı topuklarında olurdu. Gri takım elbise giymişti, pantolonu geniş pliliydi, ceketinin sırt kısmı ve kolları döşemelik kumaş gibi tam oturuyordu üzerine. Her iki gelişinde de ön kapıda durdu ve havadan söz etti. Tavrındaki her şey derin bir utanca işaret ediyordu. Dudağını emiyor, konuşurken sadece başparmaklarına ya da tavana bakıyor, sesi güçbela duyuluyordu. Bu adam her yıl güderilerini giyer, işli deri çizmelerini çeker, cüsseli ve solgun kahverengi bir ata biner, 4 Temmuz törenlerini yönetirdi. Kocaman bir bayrağı üzengisine dayayarak taşırdı. Onu Fingerbone kabilesinin çelimsiz eski şefi ile yarı İrlandalı üvey kızı ve kadının ilk evliliğinden en büyük çocukları takip ederdi. Onların peşinden de bando kızları gelirdi. Şerifin görevinin törenlerde boy göstermekten fazlası olduğunu biliyordum tabii ki. Fingerbone ve çevresinin insanları cinayete meyilliydi. Ve görünüşe göre her acınası suça karşılık dehşet verici bir kaza oluyordu. Göl ve demiryolları yüzünden, kar fırtınaları, seller, ambar yangınları ve orman yangınları yüzünden, av tüfeğine, ayı tuzaklarına, ev yapımı likör ve dinamite erişimin genel kolaylığından, yalnızlık ve dinin hüküm sürmesi ve bundan kaynaklanan hiddet ve aşırılıklar ve ailelerin iç içeliği yüzünden şiddet kaçınılmazdı. Vahşet dolu, her biri bir öbürüne

benzeyen, sadece çığ ya da patlamanın ayrıntılarında çeşitlilik gösteren, bir daha kesinlikle karşılaşılmayacağından emin olunan yabancılar hariç kimseye anlatılamayacak kadar üzücü sürüyle eski hikâye vardı. Aynı şerif, bu hikâyelerin başlangıçlarını, hendeklerdeki ve karanlık yerlerdeki doğumlarını, şartların kanlı rahminden çıkışlarını yönetmek üzere bir ebe gibi çağrılıyordu on yıllardır. Artık hissizleştiğini düşünebilirdi insan. Ama kapımızı çalmanın onu utandırdığı ortadaydı, utanç ve eseften dili öyle bir tutuluyordu ki Sylvie de şerifin geliş nedeni sanki muammaymış gibi davranabiliyordu.

Gelişinin nedeni kayığın çalınması değildi, ki ihbar edilmişti bu. Sebep okulu asmam da değildi, zaten istersem okulu bırakabileceğim yaşa gelmiştim neredeyse. Sylvie'nin beni gece boyu dışarıda gölde tutması da değildi mesele, kaldı ki kimse o gece nerede olduğumuzu tam olarak bilmiyordu. Mesele Fingerbone'a bir yük vagonuyla dönmüş olmamızdı. Sylvie iflah olamamış bir göçebeydi ve şimdi benden de bir göçebe yaratıyordu.

Fingerbone vakur bir merhamete boğuldu. Kasabanın köklerinin hiç de derinlerde olmadığını bilmeyen kimse yoktu. Her yıl sel basardı, bir keresinde kasaba tamamen yanmıştı. Kereste kesimhanesi sık sık kapanır ya da yanıp kül olurdu. Hayatın başka yerlerde başka türlü olduğuna dair havadisler vardı, insan hüzünlü bir akşam vaktinde Fingerbone'un bereketsiz ve zor bir yer olduğunu hissedebilirdi.

Yani toplu göç verme tehdidi hep vardı. Ama hiçbir canlı yoktur ki, bitimsiz çağların kaprisleri gözlerini acayip çubukların ucuna yerleştirmiş, bedenini bir kabuğa tıkıştırmış, boyutunu iğne ucu kadar küçültmüş, onu çamur düşkünü yapmış, bir kuyunun dibine sokmuş veya bir taşın altına saklamış olsa da, şayet yapabiliyorsa yaşamaya devam etmesin. Yani tüm zorluklarına rağmen göze bazen hoş ve sıradan görünen Fingerbone da hiç şüphesiz kendine kıymet verir, yapabilirse ve yapabildiğince devam ederdi yaşamaya. Dolayısıyla Fingerbone'un sadece gelinip geçilecek bir yer olduğunu ya da çok da önemli olmadığını varlığıyla ima eden her ba-

şıboş gezgin, ilk bakışta ahlaki tepki gibi görünen bir şeyle karşılaşırdı, çünkü ahlak en güçlü kışkırtıcılara gem vurabilecek bir denetim aracıdır. Bu yabancılar, ilk bakışta merhamet ya da hayırseverliğe benzeyen bir ruhla verandalarda yedirilip içirilir, bazen de ocak başlarında ısınmaya davet edilirdi, çünkü merhamet ve hayırseverlik, özünde, bize henüz dokunmamış karanlık güçleri yatıştırma teşebbüsü olabilir. Bu insanlardan birinin hayatı kasabanın yargı yetkisi sınırları içinde sona erdiğinde, vaizin ölenden "bu talihsiz" diye söz edeceğinden emin olabilirdiniz, sanki isimsiz bir mezar, üzerinde isim olan bir mezardan her nasılsa daha derinmiş gibi. Bu yüzden göçebe hayatı sürenler Fingerbone'da hayalet gibi dolaşır ve hayaletler kadar korkutucu olurlardı çünkü bizden pek de bir farkları yoktu. Bu yüzden, kurtarılmam gerektiğine ve beni kurtarmanın mümkün olduğuna inanmak önemliydi kasaba için. Eğer şerif arkasında cinayet işlenmemiş bir kapıyı çalmaması gerektiğini hissediyorduysa, bir insanın görüp görebileceğinden çok daha fazlasını görmüş olmasındandı ve mazur görülmesi gerekirdi. Göçebe hayatı süren kişilerin kasabaya böyle dadanması, terk edilmiş evlerde ve çökmüş evlerin enkazlarında yatıp kalkması, köprü altı ve kıyı boyunca kendi barakalarını, köprüye yasladıkları damlarını çatması şerifin onlara gösterdiği müsamaha yüzündendi. Nadiren bizim işitebileceğimiz bir sesle konuşur, nadiren doğruca yüzümüze bakarlardı, ama biz onların yüzüne çaktırmadan bakardık. Eski fotoğraflardaki insanlar gibiydiler – bilgi ve alışkanlık perdesinin ardından görmüyorduk onları, basbayağı, oldukları gibi, yüzlerindeki çizgi ya da yaralarla, irkilmiş ya da ifadesiz halleriyle görüyorduk. Tıpkı ölüler gibi onların kişisel tarihlerine de tamamına ermiş gözüyle bakıyorduk, onları başıboşluğa, sürüklenmeye itenin ne olduğunu merak ediyorduk sadece, akıntıya kapılıp gitmiş insanlar olarak hayatları, Styx ırmağını geçecek parası olmayan ruhların yürüyüşlerine, kara kara düşünüşlerine, birbirleriyle çekişmelerine benziyordu çünkü. Kısacık bir hayata düşülmüş upuzun bir sonnot bile olsa hâlâ esas hikâyenin bir parçası değildi bu halleri. Konuşsalardı bizleri felaketler, rezaletler ve acı

kederlerle dolu hikâyelerle hayrete düşüreceklerini hayal ederdik, bu hikâyeler tepelere doğru süzülür ve karanlık toprakta, kuşların haykırışlarında kalırdı. Zira keder bu kadar arı olduğunda, sizinkini benimkinden kim ayırabilir? Her ruh evin dışına atılmıştır, keder budur işte. Fingerbone her zaman mülksüzlerle bir arada yaşamıştı. Kötü zamanlarda kasabayı onlar basardı, geceleri sokaklarda yürüdüklerinde Fingerbone'un çocukları yorganlarını başlarına çeker, olur da uykuda ölürlerse hiç değilse Tanrı ruhlarıyla ilgilensin diye o eski duayı mırıldanırlardı.

Komşu kadınlar ve kilise için çalışan kadınlar bize güveç ve kahveli kek getirmeye başladılar. Bana örgü çoraplar, bere ve atkı hediye ettiler. Kucaklarında bize getirdikleri şeylerle kanepenin ucuna ilişip Sylvie'nin teneke kutu ve şişe koleksiyonu hakkında ölçülü, kibar sorular sordular. Bu hanımefendilerden biri yanındaki arkadaşını vesayet hâkiminin karısı olarak tanıttı.

Açıkçası Lucille'in bu sahnelere maruz kalmamasına seviniyordum. Bir kere, Sylvie'nin de benim de eve komşu davet etmek gibi bir düşüncemiz asla olmamıştı. Oturma odası Sylvie'nin eve getirdiği gazete ve dergilerle doluydu. Bazılarının sinek avlamak için rulo halde olduğu düşünülürse, epey düzenli bir yığın sayılırdı. Buna rağmen odanın öbür ucunda şöminenin olduğu tarafı kaplamışlardı. Bir de kanepenin karşısındaki duvara dizili teneke kutular vardı. Gazeteler gibi bu yığın da tavana kadar yükseliyordu, ama yine de zeminde hatırı sayılır bir yer kaplıyordu. Elbette birilerini ağırlamayı planlasaydık başka düzenlemeler yapabilirdik, ama yoktu böyle bir planımız. Ziyaretçiler teneke kutu ve gazetelere kaçamak bakışlar atıyordu, Sylvie'nin bir oturma odasına bu türlü şeyleri uygun gördüğünü düşünür gibi bir halleri vardı. Gülünçtü bu. Biz o odayı oturma odası olarak görmeyi bırakmıştık, o kadar; kaldı ki bu hanımefendilerin dikkatini üzerimize çekinceye dek kimsenin bize uğradığı falan da yoktu. Teneke kutu ve gazeteleri, hiç ama hiçbir değeri olmayan şeyleri saklamak için kullanılan bir odanın tozunu alıp örümcek ağlarını temizlemek kimin aklına gelirdi ki?

Sylvie onları sadece muhafaza ediyordu, çünkü biriktirmek ev hanımlığının özüydü ona göre. Ve çünkü beş para etmez şeyleri istiflemenin bilhassa vicdanlı bir tutumluluğun kanıtı olduğu kanaatindeydi.

Mutfak teneke kutu ve kahverengi paket kâğıtlarıyla doluydu. Sylvie bunları biriktirmenin farelere davetiye çıkardığını biliyordu, bu yüzden eve kulağı kesik, karnı şiş sarı bir kedi getirdi. Kedi iki kez yavruladı. Doğurduğu ilk yavrular ikinci katta yuva yapmaya başlayan kırlangıçları avlayacak yaşa gelmişlerdi çoktan. İyi ve faydalı bir şeydi bu, ama kediler avladıkları kuşları sıklıkla oturma odasına getiriyor; ortalık yere, hatta kanepenin üstüne kanat, pençe, kafa bırakıyorlardı.

Evimize gelen hanımefendiler tahmin edilemeyecek kadar çok sayıda kümes hayvanını öldürmüş, haşlamış, yolmuş, içini boşaltmış, parçalarına ayırmış, kızartmış ve yemişti, ona ne şüphe. Ama hâlâ kırlangıç ve serçe artıklarını gördüklerinde irkiliyorlardı, sayıları artık on üç ya da ön dört olan kedileri gördüklerinde de. O hanımefendiler o odada ya da bu evde oturdukları sürece dikkatlerinin asla dağılmayacağını, konunun hiç değişmeyeceğini biliyordum. Ben hep izin isteyip yukarı odama çıkıyor, orada ayakkabılarımı çıkarıp sessizce aşağıya iniyor, bu basit numarayla kaderin, en azından kendi kaderimin gizli işleyişine dahil oluyordum.

Sylvie'yle sohbetlerinde bir sürü sessizlik olurdu. Sylvie "Bu yıl kış erken geliyor görünüşe bakılırsa," derdi, içlerinden biri "Şu kırık pencereleri tamir etmesi için kocamı göndereceğim buraya," derdi, bir diğeri de "Benim küçük Milton'ım size biraz odun kıracak. Egzersize ihtiyacı var," deyiverirdi. Sonra da sessizlik olurdu.

Sylvie "Size kahve ikram edebilir miyim?" diye sorardı, içlerinden biri "Hiç zahmet etme tatlım," derdi, bir diğeri "Buraya sadece eldivenlerle güveci ve keki bırakmak için uğradık," derdi, bir diğeri de "Rahatsızlık vermek istemiyoruz canım," derdi. Sonra da sessizlik olurdu.

Kadınlardan biri Sylvie'ye Fingerbone'da yalnız hissedip hissetmediğini, kendi akranı birkaç arkadaş bulup bulmadığını sordu.

Sylvie evet, dedi, yalnızdı, ve evet, arkadaş bulmak zordu, ama yalnızlığa alışkındı ve pek de aldırmıyordu.

"Ama Ruthie ile çok fazla zaman geçiriyorsunuz."

"Ah, artık sürekli birlikteyiz. Yeni bir kız kardeş oldu bana. Annesinin tekrarı sanki."

Uzun bir sessizlik oldu.

Sylvie ile konuşmaya gelen hanımefendilerin açık bir niyeti, belli bir amacı vardı, yine de mahremiyetimizin labirentlerinde dolanmak konusunda ürkektiler. Bizi gücendirmeden nasıl oturup kalkacaklarına, nasıl konuşacaklarına dair genel bir fikirleri vardı, ama uygulamada çok deneyimsizdiler, bu yüzden de fazlaca ihtiyatlı davranıyor, dolambaçlı yollara başvuruyor, sonra da mahcubiyet içinde kalakalıyorlardı. Tam tamına İncil'in emrettiği şekilde, yaralının yarasına merhem olmuş, hastaya bakmış, matemlinin matemine hem ortak hem teselli olmuş, onlardan şefkat talep edemeyecek kadar kederli ve yalnız insanları kendi sınırlı imkânları yettiğince ve hayırseverliklerinin kabul olması için sağ elin verdiğini sol elin görmeyeceği şekilde, yüreğin sessizliğinde beslemiş, giydirmişlerdi. Oyalanacakları başka pek bir şey olmadığı için bu hayır işlerine girişiyor olsalar da nihayetinde iyi kadınlardı onlar. Hıristiyan hayırseverliğinin gerektirdiği tavır ve davranışları daha küçük birer kız çocuğuyken sergilemeye yönlendirilmişlerdi, ta ki bu tavır ve davranışlar alışkanlık halini alıncaya, alışkanlık da dürtü ya da içgüdüden ayırt edilemeyecek denli güçlü bir biçimde içlerine kök salıncaya dek. Fingerbone'un yalnızlık ve cinayet dışında dikkate değer herhangi bir yanı vardıysa o da bu en saf ve nadir cinsten dinî gayretkeşlikti. Nitekim Fingerbone'da pek çok kilise vardı, bu kiliselerin günah ve selamet vizyonları öyle esrik ve neredeyse tıpatıp aynıydı ki, bir kilisenin diğerine üstünlüğü sadece yaptığı hayır işleri üzerinden tartışılabilirdi. Ve bu hayır işlerinin yükümlülüğü doğrudan kadınların omuzlarındaydı, çünkü herkes selamete ermenin erkeklerden çok kadınlara yakıştığı kanaatindeydi.

Kadınların gelişinin ardındaki nedenler karmaşık ve anlaşılmazdı, ama hepsi aynı temele dayanıyordu. Merhamet ve çocukların nasıl yetiştirilmesi gerektiği hakkındaki görüşleri, bir de beni, deyim yerindeyse, kapalı kapılar ardında güvende tutma arzu ve kararlılıkları yüzünden gelmek zorundaydılar. Son aylarda saçımı hemen hemen hiç taramama eğiliminde olduğum, hatta sürekli parmağıma dolayıp çiğnediğim belli ki dikkatlerini çekmişti. Geçen birkaç ay boyunca ağzımdan tek bir kelime çıkıp çıkmadığını bilmelerinin yolu yoktu çünkü sadece Sylvie ile konuşuyordum. Yani sosyal meziyetlerimin iyiden iyiye gerilediğini, çok yakında pencerelerinde cam olan temiz pak bir evde huzursuzlanacağımı düşünmek için yeterince nedenleri vardı, sıradan toplumun nezdinde bir kayıp olacaktım. Hayalete dönüşecektim, onların yemekleri benim açlığımı gidermeyecekti, ellerim kuştüyü yorganlarının ve mekik oyalı yastık kılıflarının içinden geçecek, onları asla hissedemeyecek, onlarda rahatlık bulamayacaktı. Salıverilmiş bir ruh gibi tıpkı, hayatımı idame ettirmem için gerekli şeylerin yalnızca suret ve gölgelerini bulabilecektim burada. Fingerbone'un ardında yükselen dağ Vezüv olsaydı ve bir gece vakti kasabayı taşa boğsaydı, hayatta kalan birkaç kişiyle üç-beş meraklı da bu taş selini incelemeye, tahribatın boyutlarını hesaplamaya, bu keşmekeşi dinamit ve kazmalarla temizlemeye gelseydi, orada taşlaşmış turtalar ve fosilleşmiş güveçler bulur, bu görüntülere aldanırlardı. Aynı şekilde, havalar iyice sertleştiğinde sık sık olduğu gibi, bir berduş selam vererek şapkasını çıkarıp mutfaktan içeri girdiğinde ve oturma odasına bakarak "Güzelmiş burası" diye mırıldandığında, yanı başında dikilmekte olan kadın bilirdi ki, kocasını terk etse, çocuklarına lanet okusa ve ailecek sahip oldukları her şeyi bu yalnız, evsiz, yatacak yeri olmayan adamın ayaklarının altına serse, yine de adam eninde sonunda "Teşekkürler" deyip akşama karışırdı; insanların en açı olan bu adam burada onu hayatta tutacak hiçbir şey bulamaz ve rüzgârın bir şeyi bir köşeye öylece bırakışı gibi hepsini geride bırakır giderdi. Peki bu adsız sansız insanlar aydınlık pencerelerinden içeri hiç imrenmeden baktı ve yemeklerin en iyisini kendi

her zamanki tatsız tuzsuz öğünlerinden üstün görmedi diye neden kendilerini yargılanmış hissetmek zorundaydı bu kadınlar?

Nuh'u komşularının şüphe dolu bakışlarının altında kendi evini yerle bir ederken, kalasları gemi inşa etmek için kullanırken hayal ediyorum. Bir ev, demiş olmalı komşularına, ziftle sıvanmalı ve gerektiğinde bulutların katında yüzebilecek şekilde inşa edilmeli. Ona göre marul ekili bir toprağın artık hiçbir faydası yoktur, iyi bir temel ise faydasızdan da beterdir. Bir evin pusulası ve omurgası olmalıdır. Komşular da ellerini ceplerine koymuş, dudaklarını ısırıp durmuş, evlerine, anlayamadıkları bir şekilde artık onlara kusurlu gelen o yapılara doğru ağır aksak yollanmışlardır. Belki de dini bütün hanımefendiler olarak, benim vahiyle aydınlananların o kederli ve dışlanmış durumuna, insanın kendini komşularından üstünmüş gibi hissetmeye başladığı o duruma geçtiğimi görmek istemiyorlardı.

"Babalarından haber alıyor musun hiç?"

Sylvie başını hayır anlamında sallamış olmalı.

"Peki Bay Fisher'dan?"

"Kim?"

"Kocan, tatlım."

Sylvie güldü.

Uzun bir sessizlik oldu.

Nihayet biri şöyle dedi: "Bu soruları neden sorduğumuzu biliyor musun?"

Sylvie başını salladı, belki evet anlamında, belki de hayır. Hiçbir şey söylemedi.

Kadın üsteledi. "Bazı insanlar, yani bazılarımız, Ruthie'nin, yani genç bir kızın düzenli bir hayatı olması gerektiğini düşünüyoruz."

"Çok sıkıntı, çok üzüntü çekti." Çok fazla, evet, çok çekti, Tanrı şahit, çok yazık. Yazık.

"Bakın, gerçekten, Ruthie iyi," diye karşılık verdi Sylvie.

Mırıltılar. "O kadar üzgün görünüyor ki," dedi bir tanesi.

"Eh, üzgün zaten," diye cevap verdi Sylvie.

Sessizlik.

"Üzgün olmalı da," dedi Sylvie. Güldü. "Yani, *olmalı* demek istemiyorum, ama, biliyorsunuz işte, nasıl üzgün olmasın ki?"

Yeniden, sessizlik.

"Aile böyledir işte," dedi Sylvie. "Varlıklarını en çok gittiklerinde hissedersiniz. Bir keresinde dört çocuğu olan bir kadın tanımıştım, gençliğinde çocuklarını umursuyormuş gibi bir hali yokmuş pek. Çocuklarına kahvaltıda taze fasulye verirmiş, giydikleri ayakkabıların teki tekine uygun mu, buna bile asla aldırış etmezmiş. İnsanlar böyle anlattı bana. Ama ben onu yaşlıyken tanıdım, evinde hepsi yapılı dokuz küçük yatak vardı, kadın her gece bir yataktan öbürüne mekik dokur, uyuyan çocukların üstünü örter dururdu. Dört çocuğu vardı, ama çocukların hepsi çekip gittikten sonra sayıları dokuza çıkmıştı! Yani, deliydi galiba. Ama anlıyorsunuz ne demek istediğimi. Helen ile babam hiç yakın değildiler."

Sessizlik.

"Şimdi Ruthie'ye her baktığımda Helen'ı da görüyorum. Aileler bu yüzden çok önemli. Başka insanlar kapıyı çekip gider, bir daha da dönmezler!"

Sessizlik. Kanepede kıpırdanma.

"Aileler bir arada kalmalı. Yoksa işler rayından çıkar. Babam... biliyorsunuz işte, nasıl biriydi anımsayamıyorum bile, yani hayattayken demek istiyorum. Ama o günden beri, babam aşağı, babam yukarı, bir de rüyalar... Dokuz çocuklu o zavallı gibi. Kadın gece boyu dolanıp duruyordu!"

Uzun süre kimse ağzını açmadı. En sonunda biri, "Aileler üzüntü kaynağıdır, doğruya doğru," dedi. Bir başkası: "On altı yıl önce haziran ayında kızımı kaybettim, yüzü şu anda bile gözümün önünde." Bir diğeri ise: "Onları yanında tutabilirsen vay haline, ama bir de kaybedersen..." Dünya tasayla dolu. Evet, öyle.

"Aileler bir arada kalmalı," dedi Sylvie. "Kalmalılar. Başka yerden yardım gelmez. Ruthie'yle ben kaybettiklerimiz yüzünden yeterince acı çektik zaten." Kadınlar derin düşüncelere dalmış gibi görünüyordu. En sonunda biri şöyle dedi: "Evet ama Sylvie, onu

yük trenlerinden uzak tutmalısın."

"Ne?"

"Yük vagonlarında dolaşıp durmamalı."

"Ah, yok canım," dedi Sylvie gülerek. "O sadece bir kereliğine oldu. Çok yorgunduk. Tüm gece dışarıdaydık, eve en hızlı yoldan döndük, o kadar."

"Dışarıda nerede?"

"Gölde."

Mırıltılar. "O küçük kayıkta mı?"

"Çok iyi bir kayık o, öyle görünmüyor ama gayet iyi."

Hanımefendiler hoşça kalın dediler, getirdiklerini kanepeye bıraktılar.

İçeri girip Sylvie'yle beraber yere oturdum, kadınların bıraktığı tencere ve tabaklardan birkaç lokma atıştırdık.

"Ne söylediklerini duydun mu?" diye sordu Sylvie.

"Hı-hı."

"Ne düşünüyorsun?"

Oda karanlıktı. Yığın halinde kule gibi yükselen teneke kutulardan mavi bir parıltı yayılıyordu; soğuk, melankolik bir etkisi vardı. "Konuşmak istemiyorum," dedim.

"Ne düşüneceğimi bilmiyorum," dedi Sylvie. "Buralara biraz çekidüzen verebiliriz," dedi en sonunda. "Bu şeylerin bir kısmı depoya gidebilir, sanırım."

Ertesi gün saçımı taradım ve okula gittim, eve döndüğümde Sylvie oturma odasındaki teneke kutuların tamamını atmış, gazeteleri ortadan kaldırmaya girişmişti. Mutfak masasına bir demet yapma çiçek koymuştu ve tavuk kızartıyordu. "Nasıl, hoş değil mi?" diye sordu. "İyi geçti mi günün okulda?"

Sylvie güzeldi, ama bir şey onu dürtüp dünyayla bir şekilde başa çıkması gerektiğini hissettirdiğinde güzeller güzeli olurdu. O zaman en sıradan işlere bile onları zor ve olağanüstü gösteren mağrur, gergin ve kararsız bir iyi niyetle girişir, kısmi başarılardan bile kıvanç duyardı.

"Okul iyiydi," dedim. Aslında berbattı. Giysilerim küçük geliyordu, kendime bile isteye, tüm gayretimle hâkim olmayı her bıraktığımda ayaklarım oynamaya başlıyordu ya da yumruğumu ısırıyordum ya da saçımı parmağıma doluyordum. Sözlüye kaldırılırım ve aniden ilgi odağı olurum korkusundan dikkatimi öğretmene vermişim gibi görünemiyordum. Düşüncelerimi sınıftan çıkıp gitmeye duyduğum aşırı güçlü istekten başka bir yöne çekebilmek için defterimin her yerine, bir şeye benzer gibi oldukları anda değiştirdiğim alengirli, karmaşık şekiller çiziyordum. Gerçi dili öne fırlamış bağcıksız spor ayakkabılar giyecek kadar şişman olan, Keats okuduğunda ağlayıp sonra da ağladığı için utanan Bayan Knoll'un müşfikliğine güvenebilirdim.

"Lucille'i gördün mü?"

"Hayır." Evet. Lucille her yerdeydi, ama konuşmuyorduk.

"Belki hastadır. Gidip nasıl diye bir baksam mı? Teyzesiyim neticede."

"Olur." Ne fark eder? Evimize dair her şey öyle kırılgan hale gelmişti ki çatlakların açılması kaçınılmazdı bana göre, yani hanemizi korumak için hususi olarak yapılmış herhangi bir plan akıllıca ya da mantıklı mı değil mi diye düşünüp tasalanmak boşunaydı. Öyle ya da böyle, bir şey gelip onu bozardı çok yakında.

"Ona biraz tavuk götüreceğim," dedi Sylvie. Evet, ona biraz tavuk götür. Bu fikre öyle kaptırdı ki tavuğun boynunu kendine, kanatlarını bana ayırıp kalan kısmı bir mutfak havlusuna sardı. Ellerini yıkadı, saçlarını tokayla arkaya tutturdu ve Lucillelere doğru yola koyuldu.

Döndüğünde saat geçti. Tavuk kanatlarını kemirip *Bir Yabancı Gibi*'yle yatağa girmiştim. Sylvie üst kata çıktı, yatağın ucuna oturdu. "Bu kadınlar Lucille'le konuşmuş," dedi. "Ne yapmak istediklerini biliyor musun?"

"Evet."

"Lucille söyledi bana. Bunu yapamazlar bence, sence?"

"Yapamazlar." Yaparlar.

"Bence de yapamazlar. Korkunç bir şey olur. Biliyorlar bunu."

"Evet." Evet. Korkunç bir şey olur. Biliyorlar bunu.

"Sadece bu yük vagonu olayını konuşmak istediler sandım. Anladıklarını sandım. Ama şimdi Lucille diyor ki mesele geceyi gölde geçirmemizmiş. Pekâlâ, onlara izah edeceğim."

Onlara izah et Sylvie.

"Endişelenme." Dizimin battaniyede yaptığı yumruya hafifçe vurdu. "Onlara her şeyi izah edeceğim." Sylvie'nin bulaşıkları yıkayıp yerleştirirken çıkardığı gürültüye rağmen en sonunda uykuya daldım. Sabahleyin mutfak masasının üstü boşaltılmış ve ovulmuştu, masada bir kâse, kaşık, bir kutu mısır gevreği ve bir bardak portakal suyu ile fincan tabağının üzerinde iki dilim tereyağlı ekmek vardı, vazoda da yapma papatyalar. Sylvie gazete kâğıtları yüzünden pislik içindeydi, saçında örümcek ağları vardı.

"Çok hoş olmuş," dedim.

Başını salladı. "Ama ne pislik! Hakikaten. Bütün gece ayaktaydım. Neyse, sen kahvaltını et. Okula geç kalacaksın."

"Kalıp yardım etsem daha iyi olmaz mı?"

"Hayır! Sen okula gidiyorsun Ruthie. Saçını taramana yardım edeceğim. Hoş görünmen gerekiyor."

Sylvie'nin telaşa kapılma ya da acele etme becerisi olduğunu hiç düşünmemiştim. Açıkçası benim için bu kadar şeye kalkışması beni şaşırtmıştı. Sylvie ile tesadüfen bir aradaymışız gibi geliyordu hep bana; rüzgâr ipekotuna bir nefes üfler ve iki tohumun uçmayacağı tutar. Evi iki arkadaş gibi paylaşıyoruz sanıyordum; ev yeterince genişti, ikimiz de orada kendimizi yuvamızda hissediyorduk ve ikimiz de nezaket kurallarını özümsemiş kişilerdik. Hâkimin teki çıksaydı, beni anneannemin ibret hikâyelerindeki hobolar gibi hızla siyah cübbesinin altına çekip o rivayet edilen çiftliğe kaçırsaydı, bir şok dalgası belki günlerce evi dolaşıp tabağı çanağı tıngırdatır, fincanları titretir, cam bardakları şıngırdatırdı, Sylvie'nin de anlatacak bir hikâyesi daha olurdu, diğerlerine kıyasla o kadar da kederli olmayan bir hikâye. Ama şimdi ortada bir amaç ve aciliyet vardı. Kaderimizden kaçışımız olmadığını biliyordum. Sylvie'nin benim için çıkardığı ve ütülediği eteği (böyle şeylere önem ve-

rirler, dedi) ve en iyi durumdaki süveterimi giydim, Sylvie saçımdaki koca koca topakları geniş dişli bir tarakla açtı. "Şimdi dik dur," dedi ben kapıya giderken. "İnsanlara gülümse." Günü endişe içinde, perişan halde geçirdim, eve geldiğimde Sylvie'yi süpürülmüş ve kedisiz bir oturma odasında oturmuş, yumuşak bir sesle şerifle konuşurken buldum.

Bir aileyi dağıtmak korkunç bir şeydir. Bunu anlarsanız, devamında olacakları da anlarsınız. Şerif de bunu herkes gibi gayet iyi biliyordu, yüzü pişmanlıkla gevşemişti. "Bir duruşma olacak, Bayan Fisher," dedi bitkin bir sesle, çünkü Sylvie ne söylerse söylesin ona aynı yanıtı vermek durumundaydı.

"Korkunç bir şey olur bu," dedi Sylvie, şerif de onayladığını belirterek avuçlarını dizlerine bıraktı ve "Bir duruşma olacak hanfendi," dedi. Ben odaya girdiğimde şapkasını göbeğinin altında sıkıca tutarak ayağa kalktı. Cenaze levazımatçısı resmiyeti vardı tavrında. Ona nezaketen "İyi akşamlar," dedim. "Biz büyüklere müsaade eder misin," dedi. "Konuşmamız lazım." Ben de odama çıktım, bıraktım kaderim kendi ağlarını örsün, zaten kaderimde ne olduğuna dair ne en ufak bir merakım vardı ne şüphem.

10

KAYİN HABİL'İ KATLETTİ ve topraktaki kan feryat etti; ev Eyüp'ün çocuklarının başına yıkıldı ve bir ses, kasırganın içinden konuşmaya ikna oldu ya da kışkırtıldı; Raşel çocuklarının yasını tuttu; Davud da Abşalom'un. Zamanı devindiren kuvvet, tesellisi olmayan bir yastır. Bu yüzden ilk olay kovulma olarak bilinir, sonuncusunun da uzlaşı ve geri dönüş olduğu ümit edilir. Yani hafıza bizi ileriye götürür, yani kehanet sadece fevkalade parlak hafızadır – hepimizin tek bir çocuk olarak Havva annemizin içinde, kaburgalarıyla çevrelenip omurgasıyla desteklenerek uyuduğumuz bir bahçe olacak.

Kayin Habil'i öldürdü ve yerdeki kan feryat etti – öyle kederli bir hikâye ki Tanrı bile görmezden gelememiş. Belki hikâyenin keder yükünü değil de (ne de olsa o günden sonra her dakika daha da beter şeyler olup durdu) eşi benzeri olmayışını çarpıcı bulmuştu. Dünya taptazeydi, Tanrı da gencecik bir adamdı ve en eften püften şeylere bile şiddetle içerlerdi. Dünya taptazeydi, Tanrı da belki kendi koyduğu bazı kanunların nasıl dallanıp budaklandığını idrak etmemişti daha; mesela şokun kendini dalgalar halinde tüketeceğini; suretlerimizin her jesti taklit edeceğini, parçalandıkça katlanarak çoğalacaklarını ve her jesti on, yüz, bin kez taklit edeceklerini. Tanrı'nın suretinde yaratılmış olan Kayin tarlanın sıradan toprağına bir ses ve keder verdi, Tanrı sesi duydu, bu acının yasını tuttu, yani Kayin de kendi Yaratanının suretinde bir yaratandı. Tanrı

O'nun yüzünü gördüğü her yerde suları ayağa kaldırdı ve Kayin'in çocukları Kayin'in suretinde oldu, bin nesil boyunca o çocukların çocukları da onların suretinde oldu, hepsi göçebeydi, nereye giderlerse gitsinler herkes vaktiyle ikinci bir yaratılışın yaşandığını, toprağın kanla akıp kederle şakıdığını anımsadı. Tanrı dünyayı bu günah dolu kederden bir tufanla istediği kadar arındırsın, o suları birikintilere, göletlere, hendeklere geri toplasın, bunların her biri de gökleri yansıtsın, yine de hâlâ biraz kan ve saç tadı gelecektir o sulardan. İnsanın herhangi bir göl kenarında avcuyla su içerken, annelerin o sularda boğulduğunu, boğuldukları sırada çocuklarını havaya doğru kaldırdıklarını, bunu kollarının gücü çocukları havada tutmaya yetse bile çok yakında tufanın bütün çocukları alacağını bile bile yaptıklarını anımsamaması mümkün değildir. Bebekleri ve ihtiyarları görece zararsız gösteren muhtemelen sadece âcizlikleriydi. Her neyse, hepsi sularla süpürüldü, bunca yıl sonra onlardan geriye kalan tek şey, kulağa ne kadar kederli ve vahşi gelse de, suda ve derelerle göllerin nefesinde sezilen bariz bir insansı acılık ve rayiha sadece.

Gölün gözünün dedemin gözü olduğunu, yoğun, ışıksız, hareketi kısıtlayan sularının annemin uzuvlarını yavaşlattığını, giysilerini ağırlaştırdığını, nefesini durdurduğunu, gözlerine perde çektiğini düşünmeden bir bardak su içemem. Anılar var, ve bağlar, tamamen insani ve kutsanmamış. Çünkü aileler dağıtılamaz. İstediğin kadar lanetle, sür onları, çocuklarını yersiz yurtsuz bırak, sellerde ateşlerde boğ, yaşlı kadınlar tüm bu acılardan şarkılar yapar, ılıman akşamlarda verandalarında oturup bu şarkıları söyler. Her acı bin şarkıya gebedir, her şarkı bin kederi hafızaya geri çağırır, yani sayıca sonsuzdurlar ve hepsi aynıdır.

Hafıza kayıp duygusudur, kayıp da bizi peşinden sürükler. Tanrı'nın bizzat kendisi, Cennet'ten düşerken yarattığımız girdabın içine bizim peşimizden sürüklendi, rivayet öyledir. Ve Tanrı yeryüzünde bulunduğu sırada aileleri onardı. Lazarus'u annesine geri bağışladı, yüzbaşıya kızını geri bağışladı. Kendisini tutuklamaya gelen askerin kesilmiş kulağını bile eski haline getirdi (dirilişin ay-

rıntılara hatırı sayılır bir dikkat göstereceğini ümit etmemize izin veren bir olgu). Yine de üstünkörü bir onarmaydı bu, o kadar. İnsan olduğunda ölümün ağırlığını hissetmişti O, Tanrı olduğu için de ölümün neye benzediğini bizden çok merak etmiş olmalı. Suyun üzerinde yürüdüğü biliniyor, ama boğulmak için doğmamıştı. En sonunda gerçekten öldüğündeyse durum üzücüydü, geleceği parlak mı parlak, gencecik bir adamdı sonuçta, annesi hüngür hüngür ağladı, arkadaşları bu kayba inanamadı, hikâye her yere yayıldı, bu acıya bir teselli bulunamadı, ta ki eksikliği iyice keskin bir hisse dönüşünceye ve hatıraları iyice canlanıncaya kadar, işte o zaman arkadaşları yolda yürürlerken O'nu yanlarında hissettiler, derken kıyıda balık pişiren birini gördüler, adamın O olduğunu anladılar ve beraber yemek için yanına oturdular, aynı O'nun gibi yaralıydı. Herhangi bir kimse hakkında anımsayacak ne az şey var, bir tanecik anekdot, masada bir sohbet. Ama her hatıra tekrar tekrar evrilip çevriliyor, ne kadar rasgele söylenmiş olsa da her kelime –hatıranın tamamına ereceği ve ete kemiğe bürüneceği, başıboş dolaşanların evin yolunu bulacağı ve eksikliğini hep hissettiğimiz ölmüşlerin nihayet kapıdan içeri girip saçlarımızı hülyalı, eskiden kalma bir muhabbetle, bizi bu kadar bekletmeyi istemediklerini sezdirerek okşayacakları umuduyla kalbe yazılmış her kelime– tekrar tekrar düşünülüyor.

Sylvie beni kaybetmek istemiyordu. Devleşip katmerlenmemi, böylece tüm evi dolduruyormuşum gibi görünmemi ya da incelip uçucu hale gelmemi, böylece rüyayı rüyadan ayıran zarlardan geçebilmemi istemiyordu. Beni anımsamak istemiyordu. Her ne kadar sessiz ve hantal biri olsam da, benim basit, sıradan mevcudiyetimi çok daha fazla tercih ediyordu. Çünkü bana güçlü duygular duymaksızın bakabiliyordu: tanıdık bir biçim, tanıdık bir yüz, tanıdık bir sessizlik olarak. Odada olduğumu unutabiliyordu. Ben yanında otururken bile kendi kendine ya da zihnindeki biriyle keyifle, şevkle konuşabiliyordu, yakınlığımızın ölçütü buydu, bana hemen hemen hiç kafa yormuyordu.

Ama beni kaybederse, aniden ortadan kayboluşumla olağandı-

şı olacaktım. Annemin o pazar günü, mesela akşam saatlerinde geri döndüğünü, bizi saçlarımızdan öptüğünü, anneannemle barışmaları için olması gereken her şeyin olup bittiğini, hep beraber sofraya oturduğumuzu, Lucille ile tanımadığımız insanlar hakkında hikâyeler dinlemekten sıkıldığımızı, annemizin saatin ne kadar geç olduğunu hem fark etmesini hem fark etmemesini umut ederek dışarıya, o acayip, derin bahçeye, soğuk çimenlerin üzerinde oynamaya çıktığımızı hayal ediyorum. Seattle'daki evimize dönüşte bütün geceyi yolda geçirmişiz, Lucille ile arka koltukta uyumuşuz, iki büklüm haldeyiz, bir parmak aralık kalmış pencereden içeri ıslıklar çalarak giren, annemin parfümünü ve sigara dumanını dağıtıp incelten soğuk havanın farkındayız. Annem "Sen Uzaktayken Ben Ne Yapacağım"ı ya da "Kalbinden Gelen Aşk Mektupları"nı ya da "Satılık Çiftlik Evi"ni ya da "Irene"i söylüyor olabilir. Bunlar en sevdiği şarkılardı. Fingerbone'a doğru giderken ona arka koltuktan baktığımı hatırlıyorum, saçının tepesindeki dalgaları, özel günlerde giydiği gri elbisesinin köşeli omuzlarını, direksiyonun tepesindeki uzun ellerini, derin bir kırmızıyla parlayan tırnaklarını hatırlıyorum. Sakinliğine, en küçük hareketindeki zarafet ve beceriye hayran kalmıştım. Annemizi otomobil kullanırken görmemiştik daha önce, ikimiz de çok etkilenmiştik. Bernice'in otomobili eski bir kanepe gibi tozlu kokuyordu. Ön koltuğun arkasından sarkan kalın gri kordonu sıkıca tutup at arabası sürüyormuşuz gibi bir aşağı bir yukarı hopluyorduk. İçerideki hava bükük ipçiklere ya da kıllara benzeyen toz zerreleriyle doluydu, bunların atom olduğunu söylemişti bir keresinde biri bize. Ormanın içindeki yolda bir dondurmacının önünde durmak istemiştik, annem de durmuş ve bize erimiş sıcak şekerlemeyle kaplı meyveli dondurma almıştı, oradaki kadın bizim tatlı çocuklar olduğumuzu söylemişti, annem de dalgın dalgın gülümsemiş ve şöyle karşılık vermişti: Öyleler bazen.

Bana öyle geliyordu ki tüm bu anlarda, henüz başlamakta olan bir başkalaşımın sükûneti ve ağırbaşlılığı vardı. Belki de hafıza sadece kehanetin değil mucizenin de tahtıdır. Çünkü dikkatimiz tekrar tekrar annemin sükûnetine yöneliyordu. Suskunluğu bizi ür-

kütmüştü, oysa her zaman suskundu. Dondurmalarımızı bitirmemizi beklerken kollarını önünde kavuşturup duruşunu, yerdeki tozu ayakkabısının burnuyla ittirişini hatırlıyorum. Açık havada rengi atmış, güneşin alnında sımsıcak olmuş, yapış yapış, yeşil bir metal masada oturuyorduk, kanatlarında gökkuşakları olan gürültücü karasinekler kuruyan dondurma havuzcuklarından besleniyor, sonra da ağızlarını aynı ev kedileri gibi titizlikle ovmaya başlıyorlardı ön bacaklarıyla. Annem gümüş rengi elbisesinin içinde upuzun ve suskundu, hiç bizden yana bakmıyordu, bizse terli ve yapış yapıştık, tıka basa doymuş ve birbirimizden bıkmıştık. Anımsıyorum annemi; kaderi belli olanların, çağrılmış olanların huzuruyla vakur, neredeyse bir hayalete benziyordu.

Ama bizi dışarıdan merdivenli o yüksek apartman binasındaki eve geri getirseydi onu bu şekilde hatırlamayacaktım. Sıradışı yanları büyüdüğümüzde bizi sinirlendirip utandırabilirdi. Doğum gününü unutabilirdik, bir araba alması ya da saçının modelini değiştirmesi için sıkıştırabilirdik onu. En sonunda da terk ederdik. Garip bir kimsesizlik içinde geçen çocukluğumuza acı acı ama kanaatkâr bir haletiruhiyeyle beraberce gülerdik, böylesi bir çocukluğun ışığında başarısızlıklarımız kaçınılmaz, tüm kazanımlarımız mucizevi görünürdü. Sonra geçmişe duyduğumuz özlem ve hissettiğimiz suçlulukla telefon ederdik ona. Sonra da bize hiçbir şey sormadığı, hiçbir şey anlatmadığı, ara ara sessizliğe gömüldüğü ve telefonu kapatmaktan memnun olduğu için buruk bir kahkaha atardık. Şükran Günü'nde onu yemeğe çıkarır, sinemaya götürür, Noel'de ona çoksatar kitaplardan alırdık. Onu evden dışarı küçük gezintilere çıkarmaya çalışırdık, bir hobi edinsin diye uğraşırdık, o ise gitgide zayıflar, elimizde küçülür, halsiz düşerdi. Endişelerimize ve hayatın diğer bütün veçhelerine gösterdiği aynı gergin sabırla katlanırdı dermansızlığına, sessizliği bizi gittikçe daha çok çileden çıkarırdı. Lucille ile sık sık görüşürdük, başka bir konudan neredeyse hiç söz etmezdik. Hiçbir şey annemizin sessizliğinden ve kederli, dalgın sükûnetinden daha tanıdık gelmezdi bize. Nasıl olurdu biliyorum, gözlemledim çünkü, insanların tuhaflıkları yaş aldıkça iyi-

ce artıyor. Kafasını dinleyip gözlerini kapamak için gölün ta kenarına kadar gittiğini ve sırf bizim için tekrar geri döndüğünü asla bilmeden güler, terk edilmiş ve incinmiş hissederdik. Başkalaşmadan, olduğu gibi kalırdı annem. Sükûnetinin suyun yüzü kadar narin olduğunu, durgun suda yüzebilen bir bozuk para gibi hayatta kalmasını sağlayanın bu sükûnet olduğunu asla bilmezdik. Geri dönseydi annemizin hüznünün mahiyeti ve nelere kadir olduğu hakkında hiçbir şey bilmezdik. Ama terk etti bizi, aileyi dağıttı ve hüzün serbest kaldı, biz de hüznün kanatlarını, tepelere doğru binbir yoldan uçuşunu gördük; bazen hüznün yırtıcı bir şey olduğunu düşünürüm çünkü kuşlar şafak sökerken olağanüstü bir dehşetle ötüyor ve gölet ve hendeklerin kokusunda, daha önce de söyledim ya, ölümcül bir acılık var. Çocukken karanlıktan korktuğumuzda anneannem gözümüzü kapalı tutarsak karanlığı görmeyeceğimizi söylerdi. Kafatasımın içindeki boşlukla etrafımdaki boşluğun birbirine karşılık geldiğini o zaman fark etmiştim. Gözkapağımın ardında, odamın duvarında ya da penceremin önündeki ağaçlarda gördüğüm tam tamına aynı figürdü. Aileler dağıldığında sınır ve çeper yanılsaması bile çuvallar.

Sylvie bizi bir arada tutabilmek için yaptığı ilk planın işe yaramadığını anladı. Postayla gelen bir mektuba göre bir hafta içinde gerçekleşecek olan duruşmanın bizim lehimize sonuçlanacağına dair hemen hemen hiç umudu yoktu. Yine de evi çekip çevirmekten vazgeçmedi. Pencereleri, yani hâlâ camı olanları, parlattı, diğerlerini bant ve ambalaj kâğıdıyla muntazam bir şekilde kapladı. Ben porselenleri yıkayıp dolaba geri yerleştirdim, mukavva kutuları meyve bahçesinde yaktım. Sylvie ateşi gördü, verandada birikmiş eski dergileri kucaklayıp geldi. Dergileri yakmak zordu. Slyvie depodan gazete getirdi, buruşturup dergilerin arasına sokuşturduk, kibritle tutuşturduk, kısa süre sonra dergiler kabarıp yamulmaya, sayfaları kendi kendine açılıp kapanmaya başladı, en nihayetinde bir duman sarmalı halinde göğe yükseldiler. Güzel bir gündü. Meyve ağaçları tamamen çıplaktı, yere düşmüş yaprakları ıslak deri gi-

bi yumuşak ve pis kokuluydu. Gökyüzü güçlü ve yalın bir maviydi, ama ışık yumuşak ve eğik, gölgeler siyah, sınırları keskindi. Hiç rüzgâr yoktu sanki. Ateşten yükselen ısının havayı eğip büküşünü, uzayın dokusunu esnetişini, öfkeli yükselişlerle sakinleyişini seyredebiliyorduk. Dergi sayfaları karardı, yazı ve resimlerin koyu kısımları gümüşe çalan bir siyaha döndü. Yerçekimsiz ve filigranlı, baş döndürücü bir yüksekliğe sarmallar çizerek çıktılar, ta ki daha da yüksekte bir hava akımı onları yakalayıncaya, bizim duyumsayamadığımız bir rüzgâr onları sırtlanıncaya kadar. Sylvie uçan bir sayfayı uzanıp elinin tersiyle yakaladı. Bana gösterdi: kararmış gümüş rengi bir sayfa, bir kadının gülen suratı, resmin altında koca harflerle HİÇ OLMAYACAĞINA GEÇ OLSUN! yazıyor. Sylvie sayfayı kışkışlayarak uçurmak istedi, sayfanın köşe ve kenarları parça parça döküldü, geriye gülen suratın kaşlardan aşağıdaki kısmı kaldı. Sylvie göğe bir sütun gibi yükselen sıcaklıkta el çırptı, resimdeki kadın küller ve yanık parçacıklar eşliğinde yükselişe geçti. "İşte!" dedi Sylvie parçaların uçuşunu seyrederken. İsli ellerini eteklerine sildi. Bir köpeğin, köpekle beraber mama tasının, bir beyzbol takımının, bir Chevrolet ve yüzlerce sözcüğün alevler içinde şekil değiştirişini gördüm. Sözcüklerin de kurtarılması gerektiği daha önce hiç gelmemişti aklıma, oysa biraz kafa yorunca apaçıktı bu. Şeylerin sözcüklerden oluşan bir ağ vasıtasıyla yerli yerinde tutulmuş ve tutulmakta olduğunu sanmak saçmaydı.

Hava kararıktan sonra da epey bir süre gazete ve dergi yaktık. Akşam yemeğini unuttuk. Sylvie defalarca ateşin aydınlığından çıkıp birkaç dakika sonra kucak dolusu yakılacak şeyle yeniden belirdi. Her ikimiz de bizi dört yandan saran Fingerbone'un bilincindeydik, bizi seyretmiyorlardıysa bile bir şey yapmakta olduğumuzun kesinlikle farkındaydılar. Tek başıma olsaydım, bu ilgi karşısında ufaldıkça ufalırdım. Evde kalır, yorganın altında el feneriyle kitap okur, yataktan sadece pil ve tost ekmeği almak için çıkmak cesaretini gösteririm. Ama Sylvie izleyicilerine sahne sesiyle ve büyük jestlerle karşılık veriyordu. Sanki ateşin ardında, elma ağaçlarının arasında bizi dinleyenler varmış gibi yüksek sesle,

"Bunu neden aylar önce yapmadık hiçbir fikrim yok," diyordu sürekli. İnsanların erdemli bulabileceğini farz ettiği her şeyi çok büyük bir özen ve gayretle yapıyordu. Gazete ve dergi yığınının tamamını yaktık o gece, sabun sandıklarını ve ayakkabı kutularını, Sears kataloglarını, en güncel olanlar da dahil olmak üzere tüm telefon rehberlerini. Sylvie *Bir Yabancı Gibi*'yi de yaktı. "Böyle şeyler okumamalısın," dedi. "Zaten eve nasıl girdi bu kitap hiç bilmiyorum!" Meyve bahçesindeki hayali mahkeme heyetini etkilemek içindi bu. Kitabın kütüphaneden ödünç olduğunu söylemedim ona bu yüzden.

Bu gayret ve şevk gösterilerini seyretmek hoşuma gidiyordu. Sylvie istiflediği her şeyi –içinde Tac Mahal'in dışa doğru kat kat açılan büyük bir resminin olduğu *National Geographic*'i bile– ateşin ortasına fırlatırken alevlerin ışığında kıpkırmızı görünüyordu. "Yeni giysiler alacağız," dedi. "Sana çok şık bir şey alacağız. Belki bir takım. Kiliseye giymek için ihtiyacın olacak nasılsa. Saçına perma da yaptırırız. Kendine çekidüzen verdiğinde çok hoş bir intiba bırakıyorsun. Gerçekten öyle Ruthie." Ateşin karşısından bana gülümsedi. Sylvie ile duruşmadan sonra da beraber olabileceğimizi hayal etmeye başladım. Islah olmak için gösterilen iradenin ıslahın ta kendisi olarak görülebileceğini düşünmeye başladım; Sylvie hiç kimseyi kandıramazdı ama evimizi kurtarmak için gösterdiği azim evimize el sürülmemesi gerektiğine onları ikna edebilirdi. Belki Sylvie ile kafamızda küçük yuvarlak şapkalarla karların içinden kiliseye doğru ağır aksak yürürdük. En arkaya, kapıya en yakın sıraya otururduk, Sylvie ayaklarını uzatmak için yan döner, ayin boyunca program kitapçığını elinde döndürüp durur, "Kutsal kutsal kutsal" diye mırıldanır, ağzını eldivenli eliyle kapatıp esnerdi. Veli toplantılarına da takdire şayan bir düzenlilikle katılırdı elbette. Baharda evin etrafına çiçek tarhı yapabilmek için daha şimdiden tohum ısmarlamıştı, mutfağa da yeni sarı bir perde asmıştı. O günlerde hayatımızı başkalarının beklentilerine, daha doğrusu başkalarının bizden beklentisi olduğunu tahmin ettiği şeylere uydurmanın yolunu bulmaya çalışıyordu mütemadiyen, bazen

umuda da benzeyen bir azimle doluydu. "Şükran Günü için hindi ısmarladım. Lucille'i de davet edebiliriz diye düşündüm. Bayan Royce'u da tabii." Ateş artık için için yanan bir yığına dönüşmüştü. Sylvie bir dal fırlattı, poff diye bir ses çıktı, savrulan korlar tüy gibi uçuştu havada. Görüş alanımın çeperinde gölgeler ürkekçe sıçradı.

"İçeri girelim," dedim. "Soğuk."

"Olur," dedi Sylvie. "Sen gir, ben de küllerin üzerine biraz toprak atayım." Alevlerin ve ayın cılız ışığında barakaya yürüdü, uç kısmı paslanıp çürüyünceye kadar duvara dayalı beklemiş kürek-lerden birini aldı. Kapı ağzında durdum, korlara toprak atışını seyrettim – bir kürek dolusu toprak, sonra havada yükselen büyük bir ışık ve kıvılcım dalgası. Sylvie tamamen aydınlıktaydı, etrafını saran ağaçların arkalarından gölgeler sıçrayarak kaçıyordu. Birkaç kürek dolusu toprak daha attı, daha az kıvılcım uçuştu, Sylvie'nin aydınlığı soldu. Bir kürek dolusu toprak daha, derken Sylvie ve meyve bahçesi tamamen söndü. Sylvie'nin odasına açılan kapının önündeki basamağa oturdum. Sylvie hareket etmiyordu. Hareket ettiğini duymuyordum. Ne kadar süre kıpırtısız kalacağını görmek için bekledim. Karanlığın Sylvie'yi yeniden eski haline döndürebileceğini, bana ya da kendisine bir ders daha vermek için ortadan kaybolabileceğini düşündüm. Ama sonra küreği toprağa sapladı. Küreğin toprağa girerken çıkardığı sürtünme sesini, ellerini paltosunun eteklerine silişini duydum, önemli bir işin halledildiği anlamına gelen bir hareketti bu her zaman. Oturduğum basamağa doğru yürüdü. Ay evin öbür tarafında olduğu için gölgedeydim. Beni görmeyeceğini düşünerek yana kaydım, basamağın köşesinden aşağıya. Yanımdan geçerken paltosu neredeyse sürtünecekti bana. Mutfaktan sesi geldi, "Ruthie! Ruthie!" diye bağırdı, sonra merdivenlerden yukarı çıkışını duydum, meyve bahçesine koştum, böylece pencereden dışarı bakmak aklına geldiğinde ben iyice saklanmış olacaktım. Neden koştum meyve bahçesine? Neden nefes alıp verişim duyulmasın diye elimi ağzıma sıkıca bastırıp gölgelerin arasına çömeldim? Evin her köşesinden Ruthie, Ruthie, Ruthie diye

seslenişini duyuyordum, odadan odaya ilerledikçe bütün ışıkları açıyordu. Sonra tekrar kapının önündeki basamağa çıktı ve yüksek sesli, samimi, azarlayan bir fısıltıyla "Ruthie!" dedi. Elbette gecenin köründe meyve bahçeleri ve tarlalarda adımı haykırarak dolaşamazdı. Bütün Fingerbone duyardı. Yüksek sesle kahkaha atasım geldi, tam bastıramadım. Sylvie de güldü. "İçeri gel," dedi tatlı dille. "Gel, içerisi sıcak. Yiyecek güzel bir şeyler hazırlayayım sana." Ağaçların arasında geriye doğru bir adım attım, sonra bir adım daha, Sylvie de takip etti. Adımlarımın sesini ya da nefesimin hızlanışını duymuş olmalıydı; hangi yöne gidersem gideyim anlıyor gibiydi. "Gel, içeri gel, içerisi sıcak." Bütün pencereleri ışıl ışıl o haliyle ev meyve bahçesinin ardında göze çarpıyordu. Demir atmış bir gemi gibi kocaman, yabancı ve dışa kapalı, bahçede bulunması abes, gerçeküstü bir varlığa benziyordu. İçine girdiğimi hayal edemiyordum. Gece vakti meyve bahçesinde gezinen bir kız varmış bir zamanlar. Daha önce hiç görmediği bir evin önünde bulmuş kendini, evin bütün ışıkları yanıyormuş, dolayısıyla hangi pencereden içeri baksa acayip süsler, insanı rahat ettirmek için yaratılmış harikulade eşyalar görüyormuş. Bir kapı açıkmış, kız da içeri girmiş. Böyle bir hikâye olurdu işte, çok melankolik bir hikâye. Kızın saçları gece göğü gibi simsiyahmış ve o kadar uzunmuş ki arkasından sürüklenirmiş, otların arasından geçip giden bir esinti... Gök karası parmakları o kadar narin ve inceymiş ki dokununca sadece bir soğukluk hissedermiş insan, yağmur damlaları gibi... Öyle sessizmiş ki yürüyüşü, insanlar onun ayak sesini duyduklarını sandıklarında bile şaşırır kalırlarmış... Derken yoğun ışık onu ölümlü bir çocuğa dönüştürmüş. Aydınlık pencerenin ardında durup dünyanın artık orada olmadığını, meyve bahçesinin orada olmadığını, anne, anneanne ve teyzelerinin orada olmadığını anlamış. Tufanın onuncu ya da on beşinci gününde Nuh'un karısının yaptığı gibi o da pencereden dışarı bakmış ve dünyanın gerçekten kaybolduğunu idrak etmiş. Dışarıdakiler de onu güçbela tanıyabilmiş, çok üzücü bir şekilde değişmiş çünkü. Eskiden vücudu havadanmış, çıplaklığı giyinir, soğuğu örtünürmüş, kemikleri buz sarkıtları gibi

ipincecik şeylermiş. Meyve bahçesine kendi isteğiyle musallat olmuşmuş, ama isterse dalgacık oluşturmadan ve suyun seviyesini değiştirmeden gölün içine yürüyebilir, tıpkı ısı gibi hiç görünmeden göğe süzülebilirmiş. Ama artık kendi soyuna ait olmadığı için onları neredeyse tamamen unutma noktasına gelmiş, kaba saba etini kaba saba yiyeceklerle besliyormuş, halinden de memnunmuş adeta.

O gece meyve bahçesinde önemli bir şey öğrendim; soğuğa direnmek yerine gevşer ve onu kabullenirseniz, artık size rahatsızlık vermez. İnsanın hiç çabalamadan kolayca uçabildiğini ansızın keşfettiği ve bunu daha önce neden hiç denememiş olduğuna hayret ettiği rüyalardaki gibi baş döndürücü bir özgürlük hissi ve arzuyla doluydum. Başka şeyler de keşfetmiş olabilirim. Mesela açlığın da kendine göre birtakım hazları olduğunu öğrenmeye başlayacak kadar açtım, karanlıkta mutlu mesut bir rahatlık içindeydim, genel anlamda ihtiyacın zincirlerini bir bir kırdığımı hissedebiliyordum. Ama sonra şerif geldi. Kapıyı çaldığını duydum. "Merhaba?" diye bağırdığını duydum. Bir dakika sonra Sylvie meyve bahçesinden hızlıca çıkıp evin yan kapısına doğru yürüdü ama adam evin etrafından dolaşıp geldi ve Sylvie'yi basamakta gördü.

"İyi akşamlar, Bayan Fisher."

"İyi akşamlar."

"Her şey yolunda mı? Işıkları gördüm de."

"Her şey yolunda."

"Küçük kız iyi mi?"

"Evet, iyi."

"Uyuyor mu?"

"Evet."

"Işığı açıkken?"

"Evet, galiba."

"Burayı genelde böyle tüm ışıklar açık halde görmüyorum hiç, gecenin bu saatinde."

Sessizlik. Sylvie güldü.

"Küçük kızı görebilir miyim?"

"Ne?"

"Ruthie'yi görebilir miyim?"

"Hayır."

"Yukarıda uyuyor, öyle mi?"

"Evet."

"O zaman kapıdan şöyle bir baksam bir şeycik olmaz."

"Uykusu hafiftir. Uyanır."

"Ayakkabılarımı çıkarır öyle çıkarım, hanfendi. Hiç rahatsızlık vermem, söz veriyorum."

Sessizlik.

"Kız nerede Bayan Fisher?"

"Evde bir yerde."

"Peki, içeri girip iyi akşamlar diyeceğim ona."

"İçerde değil, dışarıda."

Şerif şapkasının kenarına dokundu. "Nerede?"

"Muhtemelen meyve bahçesinde. Onu arıyordum ben de."

"Onu bulamıyor musunuz?"

"İzin vermiyor bulmama. Oyun gibi bir şey."

Meyve bahçesinden çıktım, gittim verandada Sylvie'nin yanında dikildim.

"Ruthie, bu gece benim evime gelmek ister misin?" diye sordu şerif. "Torunlarım var, biliyorsun. Evde bir sürü odamız var. Bizim hanım da çok sevinir gelirsen. Ben de şimdi Lewiston'a gidiyordum. Aradığımız bir oğlan vardı, yakalamışlar. Bir araba çalmıştı orada."

"Burada kalmak istiyorum."

"Emin misin?"

"Evet."

Şerif epey fazla olan ağırlığını öbür bacağına verdi. "Yarın sabah okulun olduğu halde gecenin bir yarısı dışarıda soğukta üzerinde palto olmadan ne yapıyordun?"

Hiçbir şey söylemedim.

"Hadi, eve gel benimle."

"Hayır!"

"Biz iyi insanlarız. Karım da çok iyi yemek pişirir, benden söylemesi. Evde elmalı turta var Ruthie, dünyanın en güzel elma turtası, inan bana!"

"Hayır."

"Hayır, teşekkürler," dedi Sylvie.

"Hayır, teşekkürler."

"Peki. Tamam o zaman. Ama sana şimdi yatıp uyumanı söylememe gerek yok, değil mi?

"Yok."

"İyi. Ama gözüm üzerinde olacak. Yarın okulda görmek istiyorum seni, duydun mu?"

"Duydum."

"İyi geceler."

"İyi geceler."

"Yarın görüşürüz," dedi şerif ve arabasına yürüdü. "Yarın burada olmanızı istiyorum. Yarın sizinle konuşmak istiyorum," diye seslendi bize oradan.

11

EV MEYVE BAHÇESİ KADAR NEMLİYDİ, bir türlü yanmıyordu. Ha, kanepenin üstündeki işlemeli örtüler bir süreliğine alev aldılar ve kolçaklarda için için yanan halkalar bıraktılar, ama Sylvie "Olmaz olsun" diyerek eliyle vura vura söndürdü bunları. Şerif gider gitmez bütün ışıkları kapamıştık, bu yüzden evde olağanüstü bir şey oluyormuş gibi bir hal vardı. Bir an Sylvie'nin nerede olduğunu kestiremedim, sonra bir baktım oturma odasının perdesi alevlerden bir levha, Sylvie de alevlerin önünde diz çökmüş, teni ışıkta solgun bir gül pembesi, arkasında simsiyah bir gölge. Ama perde bir-iki dakika içinde yanıp kül oldu, yere düşüp söndü. "Tüh!" dedi Sylvie, güldük, ama olabildiğince az güldük çünkü ev yakmanın çok ciddi bir şey olduğunu biliyorduk. Başka bir göze yabani ve hoyrat, abajurlara ve piyano örtülerine zerre önem vermeyen insanlıktan çıkmış ruhlar gibi görünebilirdik, ama öyle görünmemizin nedeni acele etmemiz ve nefes almanın zor olmasıydı.

Slyvie ve ben (o gece adeta tek kişiydik bence) bir beyin gibi, kutsal emanet sandığı gibi her şeyin zulalandığı o evi öylece terk edemezdik, kalıntıların eşelenip ayıklanmasına, Fingerbone'un düşkün ve cimrilerine bölüştürülmesine izin veremezdik. Kıyamet gününün tarafsız ışığının aniden üzerinize düştüğünü hayal edin. Onun gibi bir şey olurdu işte. Çünkü bir evin içinde kaybolup giden şey-

ler bile, unutulup gitmiş üzüntüler ve henüz başlamış rüyalar gibi tıpkı, baki kalır, evdeki çoğu eşyanın tek kıymeti sadece ve sadece hissettirdikleridir; mesela anneannemin genç kızlığından kalma soluk renkli kalın saç buklesi ve onunla aynı şapka kutusunda duran gri cüzdanı annemin. Tarafsız bir bakışın her şeyin üstüne eşit miktarda düşen ışığında bu şeyler kendileri değildir. Saf nesneye dönüşür, korkunç görünürler, yakılmaları gerekir.

Çünkü gitmemiz gerekiyordu. Ben kalamazdım, Sylvie de bensiz kalmazdı. Şimdi hakikaten kovuluyorduk, oradan oraya başıboş dolaşacaktık, ev hayatının sonu gelmişti. Sylvie çalı süpürgesinin ucunu tutuşturup kiler perdesinin eteklerine ve halının püskülüne tuttu, böylece iki güçlü ateş oldu, ama sonra bir tren düdüğü duyduk, Sylvie "Koşmamız gerek! Paltonu kap!" dedi, ben de koşup paltomu kaptım ve çizmelerimi giydim. Sylvie koltuğunun altına üç ekmek torbası sokuşturdu, çalı süpürgesini odun yığınının üzerine attı, elimi tuttu, meyve bahçesine açılan kapıdan koşarak çıktık, çok karanlık ve soğuktu, engebeli, saban izleri ve heder olmuş sebze artıklarıyla dolu çamurlu bahçeyi boydan boya geçtik. Tam bahçeyle rayların arasında kalan nadasa bırakılmış tarlanın kenarına vardığımızda tren önümüzden geçip gitti ve kayboldu. "Of, hayır!" dedi Sylvie. Hava keskin ve soğuktu, içe çekmek acı veriyordu. Derken güm! arkamızdaki evde bir pencerenin tuzla buz olduğunu duyduk ve güm! bir pencere daha. Biri bağırdı. Bakmak için arkamızı döndük, ama ne alev gördük ne duman. "Yeterince iyi bir yangın olmadı," dedi Sylvie. "İçeride olmadığımızı hemen anlayacaklar, bizi aramaya çıkacaklar. Ne iş be!"

"Ormana saklanırız."

"Köpekleri kullanırlar."

Bağrışmaları dinleyerek ve komşu evlerde ışıkların yanışını seyrederek bir süre hareketsiz kaldık. Çocukların sesini bile duyuyorduk, köpekler arasında da bir yaygara koptu.

"Yapabileceğimiz bir şey var," dedi Sylvie. Sesi alçak ve sevinçliydi.

"Ne?"

"Köprüyü geçeceğiz."

"Yürüyerek yani."

"Köpekler bizi takip etmeye cesaret edemez, etseler de kimse aldırmaz zaten onlara. Kimse yapmadı bunu daha önce. Köprüyü geçmedi kimse. Bilindiği kadarıyla yani."

Peki.

"Gidiyorsak yola koyulmamız lazım," dedi Sylvie. "Düğmelerini ilikledin mi? Şapka takman lazım." Kolunu omzuma doladı, beni göğsüne sımsıkı bastırdı. "Dünyanın en kötü şeyi değil Ruthie, oradan oraya dolaşmak yani. Göreceksin. Göreceksin."

Karanlık ve bulutlu bir geceydi, ama raylar göle doğru geniş bir patika gibi uzanıyordu. Sylvie önümden yürüdü. Her seferinde bir travers atlayarak yürüyorduk, bu da adımlarımızı rahatsızlık verecek derecede uzatıyordu, çünkü tek tek her traverse basmaya kalktığımızda adımlarımız rahatsızlık verecek derecede kısalıyordu. Ama kolaydı aslında. Sylvie'yi yavaş temkinli dans adımlarıyla takip ediyordum, başımızın üstünde muazzam çokluklarıyla kum taneleri gibi solgun, karanlıkta dev bir anaforun sarmallarına çekilen yıldızlar (aynen böyleydi, resimlerde görmüştüm) görünmez olmuştu, ay da çoktan batmıştı. Sylvie'yi zar zor görüyordum. Ayağımı nereye bastığımı zar zor görüyordum. Belki de görmüyordum, belki herhangi bir şeyi gördüğümü düşünmemin tek nedeni Sylvie'nin önümde yürüdüğünden ve tek yapmam gerekenin ayağımı doğruca öne atmak olduğundan kesinkes emin olmamdı.

"Ya tren gelirse?" diye sordum.

"Sabaha kadar tren yok," diye cevap verdi.

Köprünün yükseldiğini hissedebiliyordum, sonra aniden yaş bir rüzgâr bacaklarıma doğru esti, paltomu şişirdi, dahası, kayarak ilerleyen ve titreşen suyun sesini duydum, sakin ama geniş bir ses: Suya dalar, nefesiniz tükeninceye dek aşağıda kalırsanız, tekrar dışarı çıktığınızda uzam ve mesafenin sesini duyarsınız. Öyleydi işte. Bir dalga kilometrelerce ötede simsiyah bir plajda bir dal parçası ya da çakılı ters çeviriyordu, sesi kulağımın ta içinde duyuyordum. Aniden suyun üstünde olmak baş döndürücü bir şeydi, bir coşkuydu,

adımlarımı tereddütle atmama neden oluyordu. Başka şeyler düşünmem gerekiyordu. Arkamda kalan, tam bir yangın yerine dönüşen evi düşündüm, kendi kızgın rüzgârında fırıl fırıl dönüp sıçrayan ateşi düşündüm. Evin ruhunun pencereleri patlattığını, kapıları yere yıktığını hayal ettim, komşuların da evin kendi lahdini çatlatıp açarkenki, kendi mezarını dağıtırkenki kudretli rahatlığına şaşıp kaldığını. Güm! ve çini vazoya şeklini veren kil paramparça oluyor, vazo göğe yükselen bir anafora dönüşüyor... Güm! ve yazı masasının aynası alev biçimli parçacıklar halinde yere düşüyor, yangından başka şey yansımıyor üstlerinde. İstisnasız her şey aleve dönüşüp göğe yükseliyor, evin ruhu hiç zorluk çekmeden kaçıp gidiyor ve bütün Fingerbone evin ruhunun ayaklarını son kez bastığı, dumanı hâlâ tüten o yeri görmeye geliyor hayretler içinde.

Ev yanıyor mu diye bakmak için başımı çevirmeye cüret edemedim. Bir an için olsun arkamı dönersem dengemi kaybedeceğimden ve yanlış bir adım atacağımdan korktum. Öyle karanlıktı ki önümde Sylvie olmayabilirdi, köprü ben yürüdükçe ayaklarımın altında kendini yaratıyor ve benim ardımdan tekrar yitip gidiyor olabilirdi.

Ama köprüyü işitebiliyordum. Ahşaptı, gıcırdıyordu. Şeyleri suda hareket ettiren o yavaş ritimle eğiliyordu. Akıntı onu güneye çekiyordu, ayaklarımın altında hafifçecik güneye sürüklendiğini, sonra yeniden kendini topladığını hissediyordum. Bizzat köprüye ait bir ritim gibiydi. Anlayabildiğim kadarıyla suyun nehir yatağındaki istikrarlı hızıyla bir alakası yoktu. Yavaş gıcırtı annemin Lucille ile beni ara sıra götürdüğü su kenarındaki parkı hatırlattı bana. Ahşap bir salıncak vardı, yapı iskelesi kadar yüksekti, bütün bağlantı noktaları gevşemişti, annem beni arkadan ittirdiğinde iskele de arkamdan eğilir ve gıcırdardı. Annemin beni omuzlarının üstüne oturttuğu, bu sayede ellerimi kestane ağaçlarının serin mi serin yapraklarında gezdirdiğim yer de orasıydı, beyaz renkli bir seyyar arabadan akşam yemeği için hamburger aldığımız, dalgakıranın kıyısında yeşil bir banka oturup hamburger ekmeğinin hepsini martılara attığımız, hantal yolcu gemilerinin gökyüzüyle su ara-

sında ağır ağır süzülüşünü seyrettiğimiz gündü o gün, ufuk çizgisi yoktu, gökyüzü de su da tam tamına aynı renkti, aynı elektrik mavisi. Gemi düdükleri heybetli, zarif sesler çıkarıyordu, böğüren inekler gibi. Havada sütsü bir nefes bırakmış olmalılar. Bıraktıklarını düşünmüştüm, ama aslında sadece havada asılı kalan sesti o. Annem mutluydu o gün, nedenini bilmiyorduk. Ertesi gün üzgündüyse, nedenini bilmiyorduk. Bir sonraki gün çekip gittiyse, nedenini bilmiyorduk. Hiç durmayan bir akıntıya karşı hiç durmadan kendini dengelemeye çalışıyor gibiydi. Sudaki şeyler gibi bir o yana bir bu yana sallanıyordu sürekli, zarif ve yavaş bir danstı, hüzünlü ve sarhoş eden bir dans.

Sylvie'nin sağ yakasının altına iğneyle tutturduğu bir gazete kupürü var, GÖL İKİ CAN ALDI yazıyor başlıkta. O kadar uzun ki iğneyi takmadan önce kupürü birkaç kez katlaması gerekti. Haberde evi yakma teşebbüsümüz anlatılıyor. Yakında bir vesayet davasının görüleceği, komşuların gittikçe artan tuhaf davranışlar nedeniyle alarma geçmiş oldukları ifade ediliyor. "Bunun olacağını tahmin etmeliydik," diye görüş belirtiyor kasabadan bir adam. (Annemin de gölde öldüğünden bahsediliyor, yine intihar gibi görünen bir vaka olarak.) Köpekler bizi köprüye dek takip etmiş. Kasabalılar sabaha karşı cesetlerimizi aramaya başlamış, ama bulunamamışız, bir türlü bulunamamışız, en sonunda da aramaktan vazgeçmişler.

Artık olayın üzerinden yıllar geçti, en kötüsü de tüm bu yıllar boyunca Lucille ile hiç irtibata geçmedik. İlk başlarda telefon etmeye ya da mesaj göndermeye çalışırsak yakalanırız diye korktuk. "Yedi yıl geçtikten sonra sana hiçbir şey yapamazlar," dedi Sylvie. Yedi yıl geçti, ancak "gittikçe artan tuhaf davranışlar" nedeniyle her zaman ellerine düşebileceğimizi biliyorduk, eh, Sylvie de ben de korkuyorduk bundan. Göçebeyiz biz. Bir kere bu yola girince başka bir hayat hayal etmek zor. Arada sırada garson ya da tezgâhtar olarak işe giriyorum, bir süre keyifli gidiyor. Sylvie ile tüm filmleri seyrediyoruz. Ama en nihayetinde aldatmaca külfetli olmaya başlıyor, sonra da bariz hale geliyor. Müşteriler gülümseyişime

sanki gülümsemiyormuşum da sırıtıyormuşum gibi tepki vermeye başlıyor, hal ve tavrımdaki bir şey aniden para üstünü saymalarına neden oluyor. Bana kalsa kamyon durağında çalışırdım. Birbirini tanımayan insanların birbirlerine anlattığı hikâyelere kulak misafiri olmayı seviyorum, ayrıca yapayalnız insanların sahip oldukları küçücük lükslerin en ufak ayrıntılarından aldıkları o titiz hazzı da seviyorum. Yağmurlu ya da sert havalarda dirseklerini tezgâha koyar, o gün ne tür bir turta bulunduğunu sorarlar, sırf ezbere bildikleri şeyi bir daha duymak için. Ama bir zaman sonra, müşteriler, garson kadınlar, bulaşıkçı ve aşçı ya doğrudan bana ya da benim duyacağım şekilde kendilerinden öyle çok bahsetmiş oluyorlar ki sessizliğim aniden dikkat çekiyor, bu sefer benden kuşkulanmaya başlıyorlar, sanki sırf kahveyi ben servis ettim diye kahve buz olmuş gibi. Ayrıca bu yeme-içme, kendine bakma merasimlerinden bana ne. Sen neden hiçbir şey yemiyorsun, diye sormaya başlıyorlar. Ye de kemiklerinin üstüne biraz et gelsin, diyorlar. Bana bu gözle bakmaya başladılar mı en iyisi oradan gitmek.

Ben ne zaman diğer insanlara bu kadar benzemez oldum? Ya Sylvie'nin peşinden köprüyü geçtiğimde ve göl bizi aldığında ya da annem onu bekler halde beni bırakıp gittiğinde ve böylelikle her ânın en önemli yanının tam da içermediği şey olmasına yol açan o bekleme ve beklentiye girme alışkanlığını içime yerleştirdiğinde. Yahut rahme düştüğümde.

Rahme düşüşüm hakkında bildiklerim, siz kendinizinki hakkında ne biliyorsanız o kadar. Karanlıkta ve benim rızam olmadan gerçekleşti. Ben (bu kısacık sözcük o sıradaki cılız varlığımın yanında çok büyük kaçıyor) bir geceliğine açan çiçekleri koklayan birinin haletiruhiyesiyle nisyanın içinde ebedi bir yürüyüş halindeydim ve aniden – mütecavizlerim, kadın ve erkek, bende izlerini bıraktılar, aylar içinde şişmanladım, ağırlaştım, skandal artık saklanamaz hale geldi ve nisyandan kovuldum. Ama türdeşlerimle ortak yazgım bu benim. Kasvetli bir simyanın marifetiyle, vaktiyle salt var olmamak olan şey, hayatla birleştiğinde ölüm oluyor. Dönüşümüzü engellemek için kapı mühürleniyor.

Bir de annemin beni terk etmesi meselesi var. Ama bu da yine herkesin başına geliyor. Önümüzden yürüyorlar, çok hızlı yürüyorlar, bizi unutuyorlar, kendi düşüncelerine öyle dalmış oluyorlar ki er ya da geç ortadan kayboluyorlar. Buradaki tek gizem bizim bunun başka türlü olmasını beklememiz.

Beni nihai olarak değiştirenin köprüyü geçişimiz olduğuna inanıyorum. Geçişin dehşetleri az buz değildi. İki kez tökezledim ve düştüm. Dahası kuzeyden gelen bir rüzgâr çıktı, böylece rüzgârın itişiyle akıntının çekişi eşitlendi, her ikisi de karşı koyulamazmış gibiydi. Sonra bir de çok karanlıktı.

Bir şey oldu, öyle unutulmaz bir şey ki, köprüyü geçişimizi her anımsayışımda o an bir büyütecin göbeği gibi dışarı fırlıyor, diğer tüm anlar çeperde kalıyor ya da yitiyor. Rüzgâr aniden esip belimizi büktüğünde, bir duvar boyunca el yordamıyla yolunu bulmaya çalışan kör kadınlar gibi onun önünde eğilişimiz miydi bu sadece? Yoksa duyulamayacak denli yüksek bir sesi, kavrayışımızı aşacak denli doğru bir sözü sahiden de duyduk ama sinirlerimizden karanlık ya da su gibi akıp gittiğini mi hissettik?

Düşünmekle düş görmek arasında hiçbir zaman kolayca ayrım yapmadım. Bir kez olsun "Şunu duyularımla öğrendim, şunu da sadece hayal ettim" diyebilseydim, hayatımın çok daha farklı olacağını biliyorum. Size yalın gerçeği anlatmaya çalışacağım. Sylvie ile o zifiri karanlık gece boyunca Fingerbone'daki demiryolu köprüsünden yürüdük (gördüyseniz bilirsiniz, çok uzun bir köprüdür) ve rüzgâr ve karanlık yüzünden yavaş yürümek zorundaydık. Açıkçası şafak söktüğünde göl kıyısından uzakta değildik ve doğu treni ormandan çıkıp Fingerbone'a giden köprüyü gürleyerek geçmeden sadece birkaç dakika önce kayalara inmiştik tutuna tutuna. Batı yönündeki bir sonraki treni yakaladık ve ta Seattle'a kadar kümes hayvanlarıyla dolu kafesli sandıkların arasında uyukladık. Oradan Portland'a gittik, Portland'dan Crescent City'ye, oradan Vancouver'a, Vancouver'dan da tekrar Seattle'a. İlk zamanlar rotamız karmaşıktı, çünkü yakalanmak istemiyorduk. Ama rotamız daha sonraları da karmaşıktı, çünkü o kasabadansa bu kasabaya gitme-

mizin ya da herhangi bir yerde kalmamızın ya da kalmamamızın hiçbir özel nedeni yoktu.

Gezgin değiliz biz. Zaman zaman San Fransisko'dan söz ederiz ama hiç gitmedik oraya. Sylvie'nin Montana'da hâlâ arkadaşları var, o yüzden arada sırada Butte ya da Billings ya da Deer Lodge'a giderken Fingerbone'dan geçeriz. Vagonun kapısında durup gölün belirmesini bekler, sonra arkamızda kalışını seyreder, eski evi bir an için görmeye çalışır, ama raylar yüzünden göremeyiz. Orada biri yaşıyor. Biri elma ağaçlarını budamış, ölü ağaçları sökmüş, çamaşır ipini yeniden germiş, barakanın çatısını onarmış. Biri bahçenin en ucuna ayçiçeği ve dev yıldızçiçekleri ekmiş. Bu kişinin Lucille olduğunu hayal ediyorum, aşırı derecede tertipli, doğanın tahribat yaratan tüm kuvvetlerini etkisiz hale getirmiş. Hafif kabarık ve kalıp gibi sert bardak altlıkları hayal ediyorum dantelden, bir de kapıdan içeri her girişimizde bizi karşılayan kola kokusuyla ve o yepyeni haliyle bize bir ders veren temiz pak kiler perdesi. Ama Lucille'in orada olmadığını biliyorum. Bir şehre gitmiştir, elini attığı bütün işlerde gösterdiği titizlik ve kararlılıkla, her şeyin altında bir bityeniği arayan insanların bile hayranlığını kazanmıştır. Bir keresinde Sylvie Boston'daki bilinmeyen numaralar hattını arayıp Lucille Stone'un numarasının listede olup olmadığını sormuştu. "Lawrence, Linda ve Lucas var, Lucille yok," demişti operatör. Yani nerede olduğunu ve onu nasıl bulacağımızı bilmiyoruz. "Muhtemelen evlenmiştir," diyor Sylvie. Evet, kesinlikle evlenmiştir. Kendimi eli yüzü düzgün hissettiğim bir gün Fingerbone'a gidip soruşturacağım. Elimi çabuk tutsam iyi olur, çünkü böyle günler nadir artık.

Bunlar hep gerçekler. Gerçekler hiçbir şeyi izah etmiyor. Hatta asıl izah edilmesi gereken, gerçekler. Mesela anneannemin evinin arka tarafından trenle geçip duruyorum ama asla istasyonda inip ev yangının gerektirdiği tadilatlarla değişmiş eski ev mi yoksa aynı arsaya yeni bir ev mi inşa edilmiş, bakmaya gitmiyorum. Orada yaşayan insanları görmek isterdim. Onları görmek, zihnimdeki re-

simde yıllardır haklılıktan doğan bir öfkeyle evi aklayıp paklayarak bekleyen zavallı Lucille'i azat ederdi. Birinin eve yaklaştığını duyar gibi oluyor, zilin çalmasını bekleyemeyecek kadar sabırsız, alelacele kapıyı açmaya gidiyor. Postacıymış, rüzgârmış, hiçbir şey değilmiş. Bazen rüyasında Sylvie ile benim üstümüzde rüzgârla şişmiş yağmurluklar, soğuktan iki büklüm halde, kendisinin tam olarak anlayamadığı sözcüklerle konuşarak yoldan yukarı yürüdüğümüzü görüyor. Biz başımızı kaldırıp onunla konuştuğumuz anda sözcükler boğuluyor, aralarındaki boşluklar şişiyor ve ritimleri yavaşlıyor, sudaki sesler gibi tıpkı. Bir gece eve yürüsem ve Lucille'i orada bulsam ne olur? Mümkün bu. Öldüğümüze göre, ev artık Lucille'e ait. Mutfaktadır belki, kucağında oturan güzel kızlarına sarılmıştır, kızlar pencerede bir şey görmüş gibi bir hali olan annelerinin neye baktığını anlamak için arada sırada siyah cama çevirirler gözlerini ve orada kendi yüzlerini, bir de annelerininkine çok benzeyen başka bir yüzü görürler, öyle mest olmuş, öyle derin bir şefkatle bakan bir yüz ki sadece Lucille onun bana ait olduğunu düşünebilir. Eğer Lucille oradaysa Sylvie ile ben onun penceresinin önünde binlerce kez durmuşuzdur, o üst katta yatak çarşaflarını değiştirirken evin yan kapısını açıvermişizdir, içeriye yapraklar getirmiş, perdeleri savurmuş, gonca vazosunu devirmiş, Lucille merdivenlerden koşup aşağı inesiye arkamızda göl suyu kokusu bırakarak yine çıkıp gitmişizdir. Lucille de iç çekip "Hiç değişmiyorlar," diye düşünmüştür.

Yahut Lucille'i Boston'da bir restoranda bir arkadaşını beklerken hayal ediyorum. Çok şık giyinmiş, mesela, tüvit bir takım giymiş, boynuna da koyulaşan saçlarındaki kızıllığı ortaya çıkaracak kehribar rengi bir eşarp sarmış. Su içtiği bardak masada bir dairenin üçte ikisi gibi bir iz bırakmış, o da başparmağının tırnağıyla halkayı tamamlamaya çalışıyor. Sylvie ile büyük beden paltolarımızın eteklerini düzelterek, saçımızı parmaklarımızla geriye tarayarak kapıdan içeri dalmıyoruz. Lucille'in hemen yanındaki masaya oturup ceplerimizi masanın ortasında nemli bir yığın halinde boşaltmıyor, çiklet kâğıtlarını ve kesik biletleri ayıkladıktan sonra bo-

zuk para ve banknotları saymıyor, ardından gülüp paraları tekrar saymıyoruz. Keza annem de orada değil, ev terlikleri ve iki yana sallanan saç örgüleriyle anneannem de orada değil, saçları alnından yukarı dümdüz taralı dedem de dikkatli bir ilgiyle menüyü incelemiyor. Boston'ın hiçbir yerinde değiliz. Ne kadar bakınırsa bakınsın Lucille bizi asla bulamayacak orada, bir iz ya da işaret de bulamayacak. Boston'da hiçbir yerde duraklamıyoruz, bir dükkân vitrinini hayran hayran seyretmek için bile duraklamıyoruz, dolaştığımız yerlerin çeperi hiçbir yerde değil. Bu kadını, adının ilk harflerini başparmağıyla su bardağının buğusuna yazarken, el çantasına martılar için bir paket kraker atarken gözleyen kimse onun düşüncelerinin nasıl da bizim yokluğumuzla dopdolu olduğunu bilemez, nasıl da gözlemediğini, dinlemediğini, ummadığını, beklemediğini de – daima beni ve Sylvie'yi.

—

MARILYNNE ROBINSON
EVLERDEN UZAK

Çünkü insan yalnızlığı bir kere tattı mı, başka türlü de var olmuş olabileceğine inanması artık imkânsızdır. Yalnızlık mutlak bir keşiftir. İnsan aydınlık bir pencereye içeriden baktığında ışıkları yanan bir odada kendi imgesini görür; göle yukarıdan baktığında da ağaçlar ve gökyüzüyle sarmalanmış kendi imgesini görür. Aldatmaca bariz, bariz olduğu kadar da pohpohlayıcıdır. İnsan karanlıktan aydınlığa baktığında ise, burası ile orası, bu ile şu arasındaki bütün farkı görür. Belki sığınacak yeri olmayan tüm insanlar içten içe öfkelidir; çatıyı, omurgayı, kaburgayı kırmak, pencereleri paramparça etmek, zemini sular seller altında bırakmak, perdeleri delik deşik etmek, kanepeyi suya batırmak isterler.

Annelerinin ölümünün ardından önce anneanneleriyle, sonra büyük halalarıyla, en sonunda da teyzeleriyle birlikte göl kıyısındaki küçük bir kasabada yaşayan iki kız kardeşin hikâyesini anlatıyor *Evlerden Uzak*. Bir yandan büyümenin kendine özgü sıkıntılarıyla boğuşan Ruth ve Lucille, diğer yandan da teyzeleri Sylvie'nin alışılmadık karakteri ve hayat tarzı karşısında bocalayarak kendi yollarını çizmeye çalışıyorlar.

Amerikalı yazar Marilynne Robinson, aile, kayıp, hafıza, fanilik, aidiyet ve yabancılık gibi konulara kafa yorarken, derinlikli gözlemleri ve şiirsel betimlemeleriyle sıradan şeylerin büyüsünü açığa çıkarıyor.

Metis Edebiyat | Roman
ISBN-13: 978-605-316-294-0

Metis Yayınları
www.metiskitap.com